BIBLIOTECA POLIROM

Cormac McCarthy

Căluţii mei, căluţi frumoşi

POLIROM

Cormac McCarthy.

Căluţii mei, căluţi frumoşi

***Primul volum din* Trilogia Frontierei**

V.1.0

COLECTIA WESTERN

www.virtual-project.eu

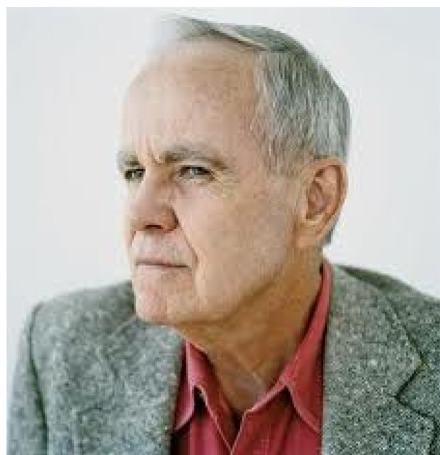

ISBN
978-973-46-2168-2

Traducere din limba engleză şi note de Iulia Gorzo

***Cormac Mecarthy*, All the Pretty Horses.**

POLIROM 2011

Cormac Mecarthy (n. 1933, Providence, Rhode Island) este al treilea din cei şase copii ai familiei sale. Urmează studiile Universităţii din Tennessee, în 1953 se înrolează în armata Statelor Unite, apoi în 1957 îşi reia studiile, dar părăseşte universitatea fără să obţină vreo diplomă şi se mută cu prima lui soţie, Lee Holleman şi fiul lor, Cullen, în Chicago. Primul roman al lui Mecarthy, *The Orchard Keeper*, apare în 1965, la Random House. Ulterior scriitorul se întoarce în Tennessee şi divorţează, apoi se recăsătoreşte cu Anne Delisle, pe care o cunoaşte în 1966 şi de care se va despărţi în 1981. Între timp publică romanele *Outer Dark* (1968), *Child ofgod* (1974), *Suttree* (1979) şi *Blood Meridian* (1985; *Meridianul sângelui*, Polirom, 2011), iar fiecare nouă carte îl impune tot mai mult în conştiinţa publicului. Romanul *All the Pretty Horses* (1992; *Căluţii mei, căluţi frumoşi*, Polirom, 2011) este răsplătit cu National Book Award şi National Book Critics Circle Award, după care Mecarthy publică *The Crossing* (1994) şi *Cities of the Plain* (1998). În 2005 îi apare un nou roman de succes, *No Country for Old Men* (*Nu există ţară pentru bătrâni*, Polirom, 2010), urmat de *The Road* (2006), cu care prozatorul american cucereşte premiul Pulitzer şi premiul James Tait Black Memorial. Filmul regizat de fraţii Coen după cartea *No Country for Old Men* în 2007 obţine patru premii Oscar şi alte câteva zeci de premii naţionale şi internaţionale. Cormac Mecarthy primeşte în 2008 PEN/Saul Bellow Award for Achievement în American Fiction pentru întreaga creaţie artistică. La ora actuală, autorul trăieşte în Tesuque, New Mexico, împreună cu soţia sa, Jennifer Winkley şi fiul lor, John. *Căluţii mei, căluţi frumoşi* este unul din romanele de mare forţă ale lui Cormac Mecarthy şi face parte din aşa-numita *Trilogie a Frontierei*. Cartea îl are ca personaj central pe John Grady Cole, un cowboy adolescent din San Angelo, Texas, care devine un soi de imigrant ilegal pe invers. Când află că vechea fermă a familiei va fi vândută, John Grady pleacă de acasă împreună cu un

prieten, Lacey Rawlins. Cei doi trec ilegal graniţa în Mexic. Pe drum li se alătură un puşti ciudat, care pretinde că este mai în vârstă decât pare şi care se dovedeşte a fi un trăgător de elită cu pistolul. După ce îl pierd temporar pe traseu pe puştiul pistolar, în circumstanţe dubioase, cei doi prieteni se angajează la o fermă din Mexic. John Grady atrage atenţia stăpânului fermei graţie pasiunii sale pentru cai şi abilităţii lui de a îmblânzi mustangi. Doar că tânărul cowboy se îndrăgosteşte de fiica acestuia, Alejandra, moment în care lucrurile încep să ia o turnură periculoasă pentru el şi prietenul lui.

I

Flacăra lumânării şi imaginea ei răsfrântă în oglinda de perete s-au răsucit şi s-au îndreptat când a intrat în hol şi apoi iarăşi când a închis uşa. El şi-a scos pălăria şi a înaintat încet. Scândurile podelei scârţâiau sub cizme. Stătea în costumul lui negru în oglinda întunecată, unde crinii se aplecau, atât de palizi, din vaza lor îngustă de sticlă şlefuită. În spatele lui, pe coridorul rece, atârnau portrete de strămoşi pe care-i ştia prea puţin, înrămaţi cu toţii în sticlă şi luminaţi slab de deasupra lambriurilor înguste. S-a uitat în jos, la ciotul de lumânare şiroind de ceară. A apăsat cu degetul ceara caldă, adunată pe furnirul de stejar. Într-un sfârşit a privit printre faldurile linţoliului chipul teribil de tras şi de slăbit, mustaţa îngălbenită, pleoapele subţiri ca hârtia. Asta nu era somn. Asta nu era somn.

Afară era întuneric şi frig şi nu bătea deloc vântul. În depărtare zbiera un viţel. El stătea cu pălăria în mână.

În viaţa ta nu te-ai pieptănat aşa, a zis. În casă nu se auzea nici un zgomot în afară de ticăitul ceasului de pe căminul din camera din faţă. A ieşit şi a închis uşa.

Întuneric, frig, nici o pală de vânt şi o creastă cenuşie şi subţire ce se iţea pe lângă marginea răsăriteană a lumii. A ieşit în prerie şi a rămas cu pălăria în mână, de parcă se ruga la întunericul de deasupra tuturor şi a stat acolo multă vreme.

Când s-a întors să plece, a auzit trenul. S-a oprit şi l-a aşteptat. Îl simţea sub picioare. Sfredelea bezna dinspre răsărit ca un satelit obscen al aşteptatului soare, urlând şi mugind în depărtare, cu lumina lungă a farului străpungând desişul încâlcit de *mesquite* şi închipuind din noapte gardul nesfârşit ce mărginea bucata de drum drept, apoi înghiţindu-l iar, milă după milă cu tot cu fire şi cu stâlpi, în întunericul din urmă, unde aburul de cazan s-a risipit încet în orizontul proaspăt şi palid, sunetul a răsunat cu întârziere şi el a rămas nemişcat, cu pălăria în mână, în cutremurarea trecătoare a pământului, uitându-se după el până ce nu s-a mai văzut. Apoi s-a întors şi a intrat iar în casă.

Când a intrat, ea a ridicat ochii de la aragaz şi l-a măsurat din cap până-n picioare în costumul lui.

Buenos dias, guapo[1], a zis ea.

El şi-a agăţat pălăria într-un cuier de lângă uşă, printre impermeabile, hanorace şi ceva harnaşamente, s-a apropiat de aragaz şi-a luat cafeaua şi s-a dus cu ea la masă. Ea a deschis cuptorul, a scos o tavă cu pateuri calde pe care tocmai le făcuse, a pus unul pe o farfurie, l-a adus şi i l-a pus în faţă împreună cu un cuţit pentru unt, l-a atins pe ceafă cu mâna, după care s-a întors la aragaz.

Mulţumesc că ai aprins lumânarea, a zis el.

Como?[2]

La candela. La vela[3].

No fui yo[4], a zis ea.

La senora?[5]

Claro[6].

Ya se levanto?[7]

Antes que yo[8].

El şi-a băut cafeaua. Afară abia mijise o lumină grunjoasă şi Arturo venea spre casă.

La înmormântare l-a văzut pe tatăl lui. Stătea de unul singur în picioare, lângă gard, pe partea cealaltă a micii alei pietruite. La un moment dat s-a dus până-n stradă, la maşina lui. Apoi s-a întors. Pe la jumătatea dimineţii se iscase un vânt din nord şi în aer pluteau fulgi rari printre vârtejurile de praf şi femeile îşi ţineau pălăriile. Puseseră o pânză de cort peste mormânt, dar vântul bătea dintr-o parte şi n-a fost de nici un folos. Pânza răpăia şi flutura şi cuvintele preotului s-au pierdut în vânt. Când totul s-a terminat şi îndoliaţii s-au ridicat, dând să plece, scaunele de pânză pe care stătuseră au pornit-o de-a dura printre pietrele funerare.

Seara a înşeuat calul şi a luat-o dinspre casă spre vest. Vântul se liniştise mult şi era foarte frig, iar soarele stătea roşu ca sângele şi eliptic sub crestele de nori sângerii din faţa lui.

---

[1] Ziua bună, frumosule, (în sp., în orig.).

[2] Cum? (în sp., în orig.).

[3] Candela, lumânarea, (în sp., în orig.).

[4] N-am fost eu, (în sp., în orig.).

[5] Doamnă? (în sp., în orig.).

[6] Sigur, (în sp., în orig.).

[7] Ea s-a trezit? (în sp., în orig.).

[8] Înainte mea, (în sp., în orig.).

S-a dus unde se ducea întotdeauna să călărească, acolo unde braţul vestic al vechiului drum comanş ce cobora din nord, din ţinutul kiowaşilor, străbătea hotarul de vest al fermei şi puteai zări linia acestuia întinzându-se neclar spre sud peste preria întinsă dintre braţul nordic şi cel mijlociu al râului Concho. La ora pe care o alegea întotdeauna, când umbrele erau lungi şi străvechiul drum se închega în faţa lui în lumina trandafirie şi piezişă ca un vis din vremurile de demult, în care poneii bălţaţi şi călăreţii acelui neam dispărut coborau din nord cu feţele pictate în alb, cu pletele lungi împletite şi înarmaţi cu toţii pentru război, care era viaţa lor, femeile şi copiii şi femeile cu copii la sân legaţi cu toţii cu legământ de sânge şi-n sânge doar găsindu-şi mântuirea. Când bătea vântul în nord, îi auzeai: caii şi răsuflarea cailor şi copitele cailor îmbrăcate în piele netăbăcită, zăngănitul suliţelor şi târşâitul continuu în nisip al prăjinilor de traglă, ca trecerea unui şarpe uriaş şi băieţaşii goi pe cai sălbatici, veseli ca nişte călăreţi de circ şi mânând înaintea lor caii aceia şi câinii alergând cu limbile de-un cot şi sclavi pe jumătate goi venind în urma lor pe jos, încărcaţi cu poveri grele şi deasupra tuturor murmurul grav al cântecului lor de drum pe care-l cântau călări, un neam şi năluca unui neam trecând într-un cor lin prin acel pustiu mineral înspre întuneric, ducând cu ei ca pe un graal, pierdută pentru toate istoriile şi pentru toate memoriile, esenţa vieţilor lor lumeşti, efemere şi violente.

A călărit cu soarele arămindu-i faţa şi cu vântul roşu suflând dinspre vest. A luat-o spre sud pe vechiul drum al războinicilor, a urcat până în vârful unui dâmb mic, a descălecat şi a dat drumul hăţurilor, apoi s-a dus şi a stat ca un om ajuns la sfârşit.

În tufişuri era un craniu vechi de cal şi el s-a aşezat pe vine, l-a luat şi l-a răsucit în mâini. Fragil şi sfărâmicios. Alb ca hârtia. A stat pe vine în lumina prelungă, cu el în mână – dinţii ca din benzile desenate, slăbiţi în alveolele lor. Articulaţiile craniului, ca o sudură roasă a plăcilor de os. Nisipul a şiroit fără zgomot prin cutia craniană când l-a întors.

Iubea la cai ce iubea şi la oameni, sângele şi căldura sângelui care-i însufleţea. Tot respectul şi toată afecţiunea şi toate preocupările vieţii lui se îndreptau către inimile pătimaşe şi aşa avea să fie întotdeauna, niciodată altfel.

S-a întors călare pe întuneric. Calul a iuţit pasul. Ultima rază de lumină a zilei s-a răsfirat încet peste câmpia din spatele lui şi s-a retras iarăşi pe lângă marginile lumii, într-o albăstrime

răcoroasă de umbră, amurg, răceală şi câteva ultime ciripituri de păsări captive în desişul întunecat şi ţepos. A traversat iarăşi vechiul drum şi trebuie să îndrepte poneiul peste câmpie, spre casă, dar războinicii vor călări înainte în întunericul în care s-au prefăcut, zornăind mai departe cu uneltele lor de război din epoca pietrei, lipsiţi de substanţă, cântând uşurel cântece de sânge şi năzuind spre sud, peste câmpiile Mexicului.

Casa fusese construită în 1872. După şaptezeci şi şapte de ani, tot bunicul lui fusese primul care murise în ea. Toţi ceilalţi care zăcuseră solemni în hol fuseseră aduşi acolo pe o scândură sau înfăşuraţi într-o pânză de coviltir sau într-un coşciug grosolan din scânduri de pin, cu un căruţaş aşteptând la uşă cu o foaie de expediţie. Asta când se întâmpla să fie aduşi. Moartea celor mai mulţi doar se zvonise. O tăietură îngălbenită dintr-un ziar. O scrisoare. O telegramă. Vechea fermă se întindea pe două mii trei sute de pogoane după măsurătoarea Meusebach, întocmită pe vremuri după legea Fisher-Miller, când fosta casă era o cocioabă din scânduri şi nuiele cu o singură odaie. Asta era în 1866. În acelaşi an au fost mânate primele vite prin ţinutul care la vremea aceea se numea încă Bexar, pe la capătul de nord al fermei şi apoi mai departe, către Fort Sumner şi Denver. După cinci ani, străbunicul lui trimisese şase sute de juncani pe acelaşi drum şi cu banii căpătaţi a construit casa; la vremea aceea ferma avea deja optsprezece mii de pogoane. În 1883 au pus primele garduri de sârmă ghimpată. În ’86 bizonii deja dispăruseră. În aceeaşi iarnă a dat o molimă în ei. În ’89 Fort Concho a fost desfiinţat.

Bunicul lui era cel mai mare din opt fraţi şi singurul care a trăit mai mult de douăzeci şi cinci de ani. Ceilalţi s-au înecat, au fost împuşcaţi, au fost loviţi de cai. Au pierit în incendii. Singura lor grijă părea să fi fost să nu moară la ei în pat. Ultimii doi au fost ucişi în Puerto Rico în 1898 şi în acelaşi an el s-a însurat şi şi-a adus nevasta acasă la fermă şi trebuie să fi ieşit afară, să fi stat acolo, uitându-se la pământurile lui şi să fi chibzuit îndelung la căile Domnului şi la drepturile de primogenitură. După doisprezece ani, când soţia lui s-a prăpădit în timpul epidemiei de gripă, încă nu avea copii. După un an s-a însurat cu sora mai mare a răposatei lui soţii şi după încă un an s-a născut mama băiatului şi asta a fost prima şi ultima naştere. Numele de Grady a fost îngropat odată cu bătrânul în ziua când vântul din nord a

spulberat scaunele peste iarba uscată din cimitir. Băiatul se numea Cole. John Grady Cole.

S-a întâlnit cu tatăl lui la St. Angelus în hol şi au luat-o pe Chadbourne Street până la Eagle Cafe, s-au aşezat într-un separeu din spate. Câţiva din cei aşezaţi la mese au tăcut când au intrat ei. Câţiva bărbaţi au dat din cap înspre tatăl lui şi unul i-a spus pe nume. Chelneriţa le spunea tuturor „puişor”. Le-a luat comanda şi a flirtat cu el. Tatăl lui şi-a scos ţigările şi-a aprins una, a pus pachetul pe masă şi a aşezat peste el bricheta lui Zippo cu Divizia a Treia Infanterie, apoi s-a lăsat pe spate, a fumat şi s-a uitat la el. I-a spus că unchiul lui, Ed Alison, se dusese la preot după slujba de înmormântare şi-i strânsese mâna, amândoi stăteau acolo în picioare, ţinându-şi pălăriile şi aplecându-se în vânt la treizeci de grade ca nişte comici de vodevil, în timp ce pânza flutura şi se înfoia în jurul lor şi participanţii la înmormântare alergau pe câmp după scaune, iar el se aplecase înspre faţa preotului şi uriaşe la el că era bine că ţinuseră înmormântarea de dimineaţă, căci, după cum mergeau lucrurile, până la sfârşitul zilei toată treaba putea să se transforme într-o vijelie în toată regula.

Tatăl lui a râs pe tăcute. Apoi l-a apucat tuşea. A luat o gură de apă şi a rămas locului, fumând şi clătinând din cap.

Când s-a întors de sus de la hotar, Buddy mi-a zis că odată s-a potolit vântul şi toate găinile s-au dus de-a dura.

Chelneriţa le-a adus cafeaua.

Poftim, puişor, a zis. Într-un minut viu să vă iau comanda.

Ea s-a dus la San Antonio, a zis băiatul.

Nu-i spune „ea”.

Mama.

Ştiu.

Şi-au băut cafeaua.

Ce-ai de gând să faci?

Cu ce?

Cu toate.

N-are decât să se ducă unde vrea.

Băiatul s-a uitat la el.

Nu faci bine că fumezi de-astea, a zis el.

Tatăl lui a strâns din buze, a bătut darabana cu degetele în masă şi a ridicat privirea.

Când o să vin eu la tine să te-ntreb ce am de făcut, atunci să

ştii că te-ai făcut destul de mare ca să-mi spui, a zis el.
Da, domnu'.
De bani ai nevoie?
Nu.
S-a uitat la băiat.
O să te descurci, a zis tatăl.
Chelneriţa le-a adus cina: farfurii din porţelan gros, cu friptură şi sos, cartofi şi fasole.
Acu' vă aduc pâinea.
Tatăl lui şi-a vârât şervetul pe sub cămaşă.
Nu-mi era mie de mine, a zis băiatul. Asta pot să spun?
Tatăl lui a luat cuţitul şi a tăiat o bucată de friptură.
Da, a zis. Asta poţi să spui.
Chelneriţa a adus coşul cu chifle, l-a pus pe masă şi a plecat. Au mâncat. Tatăl lui n-a prea mâncat. După un timp a împins farfuria la o parte cu degetul mare, s-a întins şi a mai scos o ţigară, a lovit-o uşor de brichetă şi-a vârât-o în gură şi a aprins-o.
Poţi să spui orice-ţi trece prin cap. Ce naiba. N-ai decât să mă baţi la cap cu fumatu' dacă vrei.
Băiatul n-a răspuns.
Ştii că n-am vrut să fie aşa, nu?
Da. Ştiu.
Te-ngrijeşti bine de Rosco?
Nu l-a mai călărit nimeni.
Ce-ar fi să mergem sâmbătă?
Bine.
Nu tre' să vii dacă ai altceva de făcut.
N-am altceva de făcut.
Tatăl lui fuma şi se uita la el.
Dacă nu vrei, nu eşti obligat, a zis.
Vreau.
Poţi să-i sui în maşină cu Arturo şi să mă luaţi din oraş?
Da.
La ce oră?
La ce oră te scoli?
O să mă scol.
O să ajungem la opt.
O să fiu sculat.
Băiatul a încuviinţat din cap. A mâncat. Tatăl lui s-a uitat în jur.
Oare la cine tre' să te duci pe-aici ca să faci rost de-o cafea? a

zis el.

El şi Rawlins deşeuaseră caii şi-i priponiseră în întuneric şi acum stăteau întinşi pe păturile de la şei, cu şeile pe post de perne. Noaptea era rece şi senină şi scânteile care se înălţau din foc goneau fierbinţi şi roşii printre stele. Auzeau maşinile pe şosea şi vedeau luminile oraşului reflectându-se în deşert la douăzeci de kilometri înspre nord.

Ce-ai de gând să faci? a zis Rawlins.

Nu ştiu. Nimica.

Nu ştiu ce-ai vrea tu. Când el e mai mare ca tine cu doi ani. Are şi maşină şi de toate.

Nu-i nimica de capu' lui. N-a fost niciodată.

Ea ce-a zis?

N-a zis nimic. Ce să zică? Nu-i nimic de zis.

Păi eu nu ştiu ce-ai vrea tu.

Nu vreau nimica.

Te duci sâmbătă?

Nu.

Rawlins a scos o ţigară din buzunarul cămăşii, s-a ridicat, a luat un cărbune din foc şi a aprins-o. A stat şi a fumat.

Eu n-aş lăsa-o să-mi facă zile fripte, a zis el.

A scuturat scrumul din capătul ţigării de tocul cizmei.

Nu merită. Nici una nu merită.

El n-a răspuns o vreme. Apoi a zis:

Ba merită.

Când s-a întors, a ţesălat calul, l-a vârât în grajd şi s-a dus în casă, în bucătărie. Luisa se culcase şi casa era tăcută. A pus mâna pe ibricul de cafea, ca să vadă dacă era cald, a luat de sus o cană şi a umplut-o, apoi a ieşit şi a luat-o pe hol.

A intrat în biroul bunicului şi s-a dus la birou, a aprins veioza şi s-a aşezat în vechiul scaun pivotant din lemn de stejar. Pe birou era un mic calendar din alamă montat pe un tambur, care schimba datele când îl roteai pe suport. Arăta tot 13 septembrie. O scrumieră. Un prespapier de sticlă. O sugativă pe care scria Palmer Furaje şi Aprovizionare. Poza mamei lui de la absolvirea liceului într-o mică ramă argintie.

Camera mirosea a fum stătut de trabuc. S-a aplecat, a stins mica veioză din alamă şi a rămas pe întuneric. Pe fereastra din faţă vedea preria luminată de stele pierzându-se în beznă înspre nord. Crucile negre ale vechilor stâlpi de telegraf se uneau peste

constelaţii, înşirându-se de la est la vest. Bunicul lui spunea că indienii comanşi tăiau firele şi le legau la loc cu păr de cal. S-a lăsat pe spate şi şi-a suit cizmele cruciş pe tăblia biroului. Fulgere uscate înspre nord, la şaizeci de kilometri depărtare. Ceasul a bătut de unsprezece în camera din faţă, în celălalt capăt al holului.

Ea a coborât scările, s-a oprit în pragul biroului şi a răsucit comutatorul din perete. Era în halat de casă şi stătea cu braţele strânse la piept, cu coatele în palme. El s-a uitat la ea şi apoi iar pe fereastră.

Ce faci? a zis ea.

Şed.

Ea a rămas acolo în halatul ei multă vreme. Apoi s-a întors, a luat-o înapoi pe hol şi a urcat iar scara. Când a auzit-o închizând uşa, el s-a ridicat şi a stins lumina.

Au mai urmat câteva ultime zile calde şi el stătea uneori după-amiaza cu taică-său în camera de hotel, pe scaunele albe de răchită, cu fereastra deschisă şi perdelele subţiri, croşetate, fluturând în cameră, beau cafea şi taică-său îşi turna un strop de whisky în cană şi stătea, sorbea din ea, fuma şi se uita jos în stradă. Pe stradă erau parcate maşini ale căutătorilor de petrol, care arătau ca venite de la război.

Dac-ai avea bani, l-ai cumpăra? a zis băiatul.

Am avut bani şi nu l-am cumpărat.

Zici de banii de ţi-i datora armata?

Nu. Mai încoace.

Cât ai câştigat cel mai mult la viaţa ta?

Nu-i cazul să ştii. Capeţi obiceiuri proaste.

Ce-ar fi să vin cu tabla de şah într-o după-masă?

N-am răbdare să joc.

Ai răbdare să joci pocher.

Aia-i altă treabă.

În ce fel e altă treabă?

Banu', asta schimbă treaba.

Au stat.

Mai sunt mulţi bani de scos de-acolo din pământ, a zis tatăl lui. I. C. Clark numărul unu, de-a apărut anu' trecut, a fost un puţ mare.

A sorbit din cafea. S-a întins şi-a luat ţigările de pe masă şi şi-a aprins una. S-a uitat la băiat, apoi iar jos în stradă. După o vreme a zis:

Am câştigat douăzeci şi şase de mii de dolari în douăzeci şi două de ore de joc. Ultimul pot a fost de patru mii de dolari şi eram trei inşi în joc. Doi băieţi din Houston. Am câştigat mâna cu trei dame imbatabile.

S-a răsucit şi s-a uitat la băiat. Băiatul stătea cu cana în faţă, ridicată pe jumătate spre gură. Tatăl s-a întors şi s-a uitat iar pe geam.

Nu mai am nici un sfanţ din ei, a zis el.

Tu ce zici să fac?

Nu prea cred că ai ce să faci.

O să vorbeşti cu ea?

Nu pot vorbi cu ea.

Ai putea să vorbeşti.

Ultima noastră discuţie a fost în San Diego, California, în ’42. Nu-i vina ei. Eu nu mai sunt cum eram. Aş vrea eu să cred că sunt. Da’ nu mai sunt.

Eşti pe dinăuntru. Pe dinăuntru eşti.

Taică-său a tuşit. A băut din cană.

Pe dinăuntru, a zis el.

Au stat aşa multă vreme.

Joacă-ntr-o piesă sau aşa ceva pe-acolo.

Mda. Ştiu.

Băiatul s-a întins şi-a luat pălăria de pe podea şi şi-a pus-o pe genunchi.

M-aş cam duce acasă, a zis el.

Ştii c-am avut toată stima pentru bătrân, da?

Băiatul s-a uitat pe fereastră.

Da, a zis.

Acuma să nu mi te smiorcăi.

Nu.

Păi, aşa.

Nu şi-a pierdut niciodată speranţa, a zis băiatul. El a fost ăla care mi-a zis mie să nu mi-o pierd. A zis că hai să nu facem înmormântare cât n-avem ce-ngropa, fie şi numa’ plăcuţele lui de identificare. Erau gata să dea hainele tale de pomană.

Taică-său a zâmbit.

Puteau să le şi dea, a zis. Nu-mi mai veneau decât cizmele.

A crezut întotdeauna că o să vă împăcaţi iar.

Mda, ştiu.

Băiatul s-a ridicat în picioare şi şi-a pus pălăria.

Ar cam trebui să mă-ntorc, a zis el.

Se bătea mereu din cauza ei. Chiar şi la bătrâneţe. Dacă zicea vreunul ceva de ea. Dacă-i ajungea vreo chestie la urechi. Nici măcar nu era ceva demn.

Eu m-aş cam duce.

Ei.

Şi-a coborât picioarele de pe pervazul ferestrei.

Cobor şi eu cu tine. Trebuie să iau ziarul.

Au stat în picioare în holul pardosit cu plăci de ceramică în timp ce taică-său s-a uitat peste titluri.

Cum vine asta, să divorţeze Shirley Temple? a zis el.

A ridicat privirea. Amurg timpuriu de iarnă pe străzi.

Aş putea să mă duc să mă tund, a zis tatăl.

S-a uitat la băiat.

Ştiu ce simţi. Am simţit şi eu la fel.

Băiatul a încuviinţat din cap. Taică-său s-a uitat iar la ziar şi l-a împăturit.

Cartea Sfântă zice că cei blânzi vor moşteni pământul şi mă gândesc că probabil e adevărat. Nu c-aş fi vreun liber-cugetător, dar ascultă la mine. Nu-s nici pe departe convins că-i un lucru aşa grozav.

S-a uitat la băiat. A scos cheia din buzunarul hainei şi i-a dat-o.

Du-te înapoi până sus. E ceva pentru tine în dulap.

Băiatul a luat cheia.

Ce e? a întrebat el.

Ceva ce ţi-am cumpărat. Voiam să ţi-o dau de Crăciun, da' m-am săturat să mă tot împiedic de ea.

Da, domnu'.

Oricum, se pare că nu ţi-ar strica să te-nveseleşti niţel. Numai să laşi cheia la recepţie când cobori.

Da, domnu'.

Ne mai vedem.

Bine.

Băiatul a urcat înapoi cu liftul, a traversat holul şi a vârât cheia în uşă, a intrat, s-a dus la dulap şi l-a deschis. Jos, lângă două perechi de cizme şi un morman de cămăşi murdare, stătea o şa Hamley Formfitter nou-nouţă. A luat-o de corn, a închis uşa dulapului, a dus-o pe pat, a îndreptat-o şi a stat şi s-a uitat la ea.

Pe toţi dracii din iad, a zis.

A lăsat cheia la recepţie şi a ieşit pe uşile turnante direct în stradă, cu şaua pe umăr.

A mers până pe South Concho Street, a trântit jos şaua şi a

aşezat-o drept în faţa lui. Abia se întunecase şi pe stradă se aprinseseră luminile. Prima maşină care a trecut a fost o camionetă Ford Model A, care s-a oprit derapând un sfert de cerc cu frânele ei mecanice, iar şoferul s-a aplecat într-o parte, a coborât pe jumătate geamul şi a tunat la el cu o voce de băutor de whisky:

Aruncă pielea aia în spate, cowboy şi hai încoace.

Da, domnu', a zis el.

Toată săptămâna următoare a plouat şi s-a înseninat. Apoi iar a plouat. Răpăia nemilos pe câmpiile întinse şi aspre. Apa s-a revărsat peste podul de pe autostradă la Christoval şi drumul a fost închis. Inundaţii în San Antonio. A străbătut călare, în impermeabilul bunicului, păşunea Alicia, unde gardul sudic era acoperit de apă până la ultimul rând de sârmă. Vitele stăteau în mijlocul apelor, privind trist la călăreţ. Redbo stătea, privind trist la vite. A strâns crupa calului între călcâiele cizmelor.

Haide, a zis el. Nici mie nu-mi place mai mult ca ţie.

A mâncat cu Luisa şi cu Arturo în bucătărie cât a fost ea plecată. Uneori seara, după cină, ieşea la şosea, lua o ocazie până-n oraş şi se plimba pe străzi sau stătea în faţa hotelului de pe Beauregard Street şi se uita în sus, la camera de la etajul ai patrulea unde silueta sau umbra tatălui său trecea pe după perdelele transparente de la fereastră, apoi se întorcea şi trecea îndărăt, ca un ursuleţ de tablă de la un stand de tir, doar că mai greoi, mai slab, mai chinuit.

Când ea s-a întors, au mâncat iar în sufragerie, aşezaţi fiecare la câte un capăt al mesei lungi din lemn de nuc în timp ce Luisa servea. Femeia a luat ultimele farfurii şi s-a întors din uşă.

Algo mas, senora?[9]

No, Luisa. *Gracias.*

Buenas noches, senora.

Buenas noches.

Uşa s-a închis. Ceasul ticăia. El a ridicat privirea.

De ce nu puteai să-mi dai mie ferma în arendă?

Să-ţi dau ferma în arendă.

Da.

Parcă am zis că nu vreau să discut despre asta.

Ăsta-i alt subiect.

Ba nu e.

---

[9] Altceva, doamnă? (în sp., în orig.).

Ţi-aş da toţi banii. Ai putea să faci ce vrei.

Toţi banii. Nu ştii despre ce vorbeşti. Nu există nici un ban. De douăzeci de ani locul ăsta abia şi-a acoperit cheltuielile. Aici n-a mai lucrat nici un alb de dinainte de război. Şi, oricum, tu ai şaişpe ani, nu poţi să ai grijă de o fermă.

Ba pot.

Eşti absurd. Tu trebuie să mergi la şcoală.

Ea a pus şervetul pe masă, a împins scaunul în spate, s-a ridicat şi a ieşit. El a împins la o parte cana de cafea din faţa lui. S-a lăsat pe spate în scaun. Pe peretele din faţă, deasupra bufetului, era un tablou în ulei cu cai. Erau vreo şase cai care ieşeau dintr-o îngrăditură de pari şi aveau coame lungi şi fluturânde şi ochi rătăciţi. Fuseseră copiaţi dintr-o carte. Aveau boturi lungi, andaluze şi în osatura feţelor se ghicea sângele african. Celor câţiva din faţă li se vedeau crupele, crupe zdravene şi suficient de masive ca să fie cai de cireadă. De parcă s-ar fi tras cumva din Steeldust[10]. Dar în rest nimic altceva nu se potrivea şi el nu văzuse niciodată asemenea cai, iar la un moment dat îl întrebase pe bunicu-său ce soi de cai erau şi bunicu-său îşi ridicase ochii din farfurie şi se uitase la tablou de parcă atunci îl vedea pentru prima oară, apoi îi spusese că sunt cai de carte cu poze şi continuase să mănânce.

A urcat scările până la mezanin, unde a găsit numele lui Franklin înscris într-un semicerc pe mozaicul din sticlă de pe uşă şi-a scos pălăria, a răsucit de clanţă şi a intrat. Fata a ridicat ochii de la biroul ei.

Am venit la domnul Franklin, a zis el.

Aveţi programare?

Nu, doamnă. Mă cunoaşte.

Cum vă numiţi?

John Grady Cole.

O clipă.

A intrat în cealaltă cameră. Apoi a ieşit şi a dat din cap.

El s-a ridicat şi a traversat încăperea.

Intră, fiule, a zis Franklin.

A intrat.

Stai jos.

S-a aşezat.

---

[10] Cal legendar din Texasul secolului al nouăsprezecelea, care a ajuns să dea, neoficial, mumele unei rase de cai de cireadă.

După ce băiatul a terminat ce avusese de spus, Franklin s-a lăsat pe spate şi s-a uitat afară pe geam. A clătinat din cap. S-a întors iar şi şi-a încrucişat mâinile în faţa lui pe birou.

În primul rând, a zis, eu nu prea am voie să te sfătuiesc. Se numeşte conflict de interese. Dar cred că pot să-ţi spun că e proprietatea ei şi poate face ce vrea cu ea.

Eu n-am nici un cuvânt de spus.

Tu eşti minor.

Dar tata?

Franklin s-a lăsat iar pe spate.

Asta-i o treabă încurcată, a zis el.

Nu-s divorţaţi.

Ba da, sunt.

Băiatul a ridicat privirea.

E o chestiune publică, aşa că nu cred că e vreo încălcare a confidenţialităţii. A scris în ziar.

Când?

Decizia finală s-a pronunţat acum trei săptămâni.

Băiatul şi-a coborât privirea. Franklin s-a uitat la el.

S-a pronunţat înainte să moară bătrânul.

Băiatul a încuviinţat din cap.

Înţeleg ce ziceţi, a spus el.

E o treabă păcătoasă, fiule. Dar cred că aşa cum e acum o să şi rămână.

Nu puteaţi să vorbiţi cu ea?

Am vorbit cu ea.

Ce-a zis?

Nu contează ce-a zis. N-o să se răzgândească.

Băiatul a dat din cap. Stătea şi se uita în jos, la pălărie.

Fiule, nu toată lumea crede că viaţa la o fermă de vite din vestul Texasului e aşa de bună, că o întrece numai moartea şi dusu’ în rai. Ea nu vrea să trăiască acolo, atâta tot. Dacă era o propunere profitabilă, era altceva. Da’ nu-i.

Ar putea fi.

Ei, n-am de gând să intru într-o discuţie pe tema asta. În orice caz, e o femeie tânără şi bănuiesc c-o vrea şi ea o viaţă socială mai acătării decât aia cu care a trebuit să se obişnuiască.

Are treizeci şi şase de ani.

Avocatul s-a lăsat pe spate. S-a rotit puţin în scaun şi s-a bătut uşor cu arătătorul peste buza de jos.

E vina lui, ce naiba. A semnat toate actele de i le-au pus în

faţă. N-a ridicat un deget ca să se apere. Ce dracu’, eu n-aveam cum să-i spun. I-am zis să-şi ia un avocat. Şi nu doar i-am zis. M-am milogit de el.

Mda, ştiu.

Wayne mi-a spus că nu mai merge la doctor.

Băiatul a dat din cap.

Mda. Păi, atunci vă mulţumesc că m-aţi primit.

Îmi pare rău că n-am veşti mai bune pentru tine. Sigur că eşti cât se poate de liber să ceri şi părerea altcuiva.

Nu-i nevoie.

Cum de n-ai şcoală azi?

M-am lăsat de şcoală.

Avocatul a dat din cap.

Ei, a zis el. Atunci se explică.

Băiatul s-a ridicat şi şi-a pus pălăria.

Mulţam, a zis apoi.

Avocatul s-a ridicat şi el în picioare.

Sunt lucruri pe lumea asta pe care n-ai cum să le-ndrepţi, i-a spus băiatului. Şi cred că ăsta-i unul dintre ele.

Mda, a zis băiatul.

După Crăciun ea a fost mereu plecată. El cu Luisa şi Arturo au stat în bucătărie. Luisa nu putea discuta despre asta fără să plângă, aşa că n-au discutat. Nici măcar n-o anunţase nimeni pe mama ei, care trăia la fermă încă de la sfârşitul secolului trecut. Într-un sfârşit, Arturo a trebuit să-i spună. Ea a ascultat, a dat din cap şi s-a întors cu spatele şi asta a fost tot.

Dis-de-dimineaţă băiatul stătea la marginea drumului cu o cămaşă curată şi o pereche de şosete într-o raniţă de piele, lângă o periuţă de dinţi, o lamă şi un pămătuf de ras. Raniţa fusese a bunicului său şi jacheta de doc căptuşită cu lână fusese a lui taică-său. Prima maşină care a trecut s-a oprit să-l ia. A urcat, a pus raniţa jos şi şi-a frecat mâinile una de alta între genunchi. Şoferul s-a aplecat peste el şi a încercat portiera, apoi a vârât schimbătorul de viteze lung într-a întâia şi au pornit.

Nu se-nchide uşa ca lumea. Un’ te duci?

În San Antonio.

Ei, eu mă opresc la Brady Texas.

Vă rămân dator.

Eşti cumpărător de vite?

Poftim?

Bărbatul a arătat cu capul spre raniţa cu curele şi catarame din alamă.

Întrebam dacă eşti negustor de vite.

Nu, domnule. Asta-i bagaju’ meu.

Mi-am zis că poate-oi fi negustor de vite. Cât ai stat acolo-n drum?

Doar câteva minute.

Bărbatul a arătat către un buton de pe bord care lucea într-un portocaliu stins.

Chestia asta are un radiator înăuntru, da’ nu prea are putere. Simţi ceva?

Da, domnu’. La mine se simte foarte bine.

Bărbatul a arătat cu capul către zorii cenuşii şi ostili. Şi-a mişcat uşor mâna întinsă în faţa lui.

Vezi? a zis.

Da, domnu’.

Şoferul a clătinat din cap.

Urăsc iarna. Niciodată n-am înţeles care-i rostu’ ei, dacă are vreunu’.

S-a uitat la John Grady.

Nu eşti prea vorbăreţ, nu? a zis.

Nu prea.

Asta-i o calitate bună la casa omului.

Până la Brady erau cam două ore de mers.

Au străbătut oraşul şi bărbatul l-a lăsat să coboare în celălalt capăt.

S-o ţii pe 87 când ajungi la Fredericksburg. Să nu intri pe 290, că te trezeşti în Austin. Ai auzit?

Da, domnu’. Vă rămân dator.

A închis portiera, iar bărbatul a dat din cap, a ridicat o mână, apoi maşina a întors pe şosea şi a luat-o îndărăt. Următoarea maşină care a trecut a oprit şi băiatul a urcat.

Până unde mergi? a zis şoferul.

În San Saba ningea când au traversat oraşul, ningea pe platoul Edwards şi în Balcones calcarul era alb de zăpadă, iar el stătea şi se uita afară în timp ce fulgii cenuşii se lăţeau pe sticla parbrizului, fiind măturaţi de ştergătoare. Pe marginea asfaltului începuse să se formeze o mâzgă translucidă şi pe podul de peste Pedernales era gheaţă. Apa verzuie luneca încet pe lângă copacii întunecaţi de pe mal. Tufele de *mesquite* de pe marginea drumului erau atât de încărcate de vâsc, încât arătau ca nişte

stejari de Virginia. Şoferul stătea aplecat peste volan şi fluiera tăcut pentru sine. Au intrat în San Antonio la trei după-amiaza, pe un viscol grozav, el a coborât şi i-a mulţumit bărbatului, apoi a luat-o pe stradă până la prima cafenea care i-a ieşit în cale, s-a aşezat la bar şi a pus raniţa pe un scaun lângă el. A luat micul meniu de hârtie din suport, l-a deschis şi s-a uitat la el, apoi s-a uitat la ceasul de pe peretele din fund. Chelneriţa i-a pus în faţă un pahar cu apă.

Aici e aceeaşi oră ca în San Angelo? a zis băiatul.

Ştiam eu c-o să mă întrebi o chestie din asta, a răspuns ea. După mutră.

Nu ştii?

N-am fost în viaţa mea în San Angelo, Texas.

Aş vrea un cheeseburger şi un lapte cu ciocolată.

Ai venit pentru rodeo?

Nu.

E aceeaşi oră, a spus un bărbat de la bar.

Băiatul i-a mulţumit.

E aceeaşi oră, a spus bărbatul. Aceeaşi.

Chelneriţa a terminat de notat comanda pe carneţel şi a ridicat privirea.

Eu nu m-aş lua după ce zice el, a zis.

Băiatul s-a plimbat prin oraşul înzăpezit. S-a întunecat devreme. A stat pe podul de pe Commerce Street şi s-a uitat cum dispare zăpada în râu. Pe maşinile parcate era zăpadă şi când s-a întunecat, din traficul străzii n-a mai rămas nimic, doar câteva taxiuri sau camionete, cu farurile înaintând încet prin ninsoare şi trecând în scârţâit slab de cauciucuri. S-a dus la YMCA, pe Martin Street, a plătit doi dolari pentru o cameră şi s-a dus sus. Şi-a scos cizmele şi le-a pus pe calorifer şi-a scos şosetele şi le-a înfăşurat pe calorifer, lângă cizme şi-a atârnat haina în cui şi s-a întins pe pat cu pălăria trasă pe ochi.

La opt fără zece stătea în faţa casei de bilete în cămaşa lui curată şi cu banii în mână. Şi-a cumpărat un loc la balcon, pe rândul al treilea şi l-a costat un dolar şi douăzeci şi cinci.

N-am mai fost niciodată aici, a zis.

E un loc bun, i-a zis fata.

I-a mulţumit, apoi a intrat şi i-a dat biletul unui plasator, care l-a condus până la scara acoperită cu un covor roşu şi i-a înapoiat biletul. A urcat şi-a găsit locul şi s-a pus să aştepte cu pălăria în poală. Sala era pe jumătate goală. Când luminile s-au stins,

câţiva dintre cei aşezaţi lângă el la balcon s-au ridicat şi s-au mutat mai în faţă. Apoi s-a ridicat cortina, mama lui a intrat pe scenă printr-o uşă şi a început să-i vorbească unei femei care stătea pe un scaun.

La pauză s-a ridicat şi-a pus pălăria şi a coborât în hol, unde a stat într-un separeu auriu şi-a rulat o ţigară şi a fumat-o, stând rezemat cu o cizmă de peretele din spatele lui. Nu era orb la ocheadele pe care i le aruncau spectatorii teatrului. Îşi răsucise un crac al blugilor, făcându-i o mică manşetă şi din când în când se apleca şi scutura în acel recipient scrumul fărâmicios şi alb al ţigării. A văzut câţiva bărbaţi cu cizme şi pălării şi a dat grav din cap către ei – şi ei către el. După o vreme luminile din hol au pălit iar.

A stat aplecat în faţă, cu coatele pe spătarul scaunului gol din faţa lui şi cu bărbia pe antebraţe şi s-a uitat cu multă atenţie la piesă. Îşi închipuise că povestea în sine avea să conţină ceva care să-i lămurească starea sau mersul lumii, dar n-avea. N-avea absolut nimic. Când luminile s-au aprins, s-au auzit aplauze şi mama lui a ieşit în faţă pe scenă de mai multe ori, apoi întreaga distribuţie s-a adunat pe scenă şi s-au ţinut toţi de mână şi s-au înclinat, apoi cortina a coborât definitiv şi spectatorii s-au ridicat şi au ieşit pe intervalele dintre scaune. El a rămas multă vreme în sala goală, după care s-a ridicat şi-a pus pălăria şi a ieşit în frig.

Dimineaţa când a ieşit să ia micul dejun, era încă întuneric şi afară erau zero grade. În Travis Park zăpada era de cincisprezece centimetri. Singura cafenea deschisă era una mexicană şi a comandat *huevos rancheros* şi cafea, apoi a stat şi a răsfoit ziarul. Crezuse c-o să găsească în ziar ceva despre mama lui, dar n-a găsit. Era singurul client din cafenea. Chelneriţa era o fată tânără şi se uita la el. Când i-a adus farfuria la masă, el a lăsat la o parte ziarul şi a împins ceaşca în faţă.

Mas cafe?[11] a zis ea.

Si, por favor[12].

Ea a adus cafeaua.

Hace mucho frio[13], a zis.

Bastante[14].

---

[11] Mai vrei cafea? (în sp., în orig.).

[12] Da, te rog, (în sp., în orig.).

[13] E frig rău, (în sp., în orig.).

[14] Foarte, (în sp., în orig.).

A luat-o pe Broadway, cu mâinile în buzunarele hainei şi gulerul ridicat, ca să nu-l bată vântul. A intrat în holul hotelului Menger, s-a aşezat într-un fotoliu şi-a pus o cizmă peste cealaltă şi a deschis ziarul.

Ea a apărut în hol în jur de ora nouă. Era la braţul unui bărbat în costum şi palton. Au ieşit pe uşă şi au urcat într-un taxi.

Băiatul a stat acolo multă vreme. După un timp s-a ridicat, a împăturit ziarul şi s-a dus la recepţie. Recepţionerul a ridicat privirea înspre el.

E cumva vreo doamnă Cole cazată la dumneavoastră? a întrebat băiatul.

Cole?

Da.

O clipă.

Recepţionerul s-a întors şi a verificat registrul. A clătinat din cap.

Nu, a spus el. Nici un Cole.

Mulţam, a zis băiatul.

Au călărit împreună pentru ultima oară într-o zi de început de martie, când vremea se încălzise deja şi rujile galbene înfloriseră pe marginea drumului. Au dat caii jos din camionetă! a MeCullough şi an luat-o pe păşunea din mijloc, pe lângă Grape Creek şi pe dealurile joase. Pârâul era limpede şi verde de la muşchiul ce se întindea şi se împletea peste prundiş. Au urcat încet în câmp deschis printre tufe de *mesquite* şi *nopal*. Au trecut din districtul Tom Green în districtul Coke. Au traversat vechiul drum Schoonover şi au urcat printre dealuri frânte presărate cu cedri, unde pământul era acoperit cu roci şistoase şi pe crestele subţiri şi albastre, la o sută cincizeci de kilometri spre nord, se vedea zăpadă. Abia dacă au schimbat o vorbă toată ziua. Taică-său călărea uşor aplecat în faţă şi ţinea frâiele într-o mână cam la cinci centimetri deasupra cornului şeii. Teribil de slab şi de firav, înota în haine. Scruta ţinutul cu ochii ăia înfundaţi în orbite de parcă lumea din jur se schimbase sau devenise nedemnă de încredere după câte văzuse din ea prin alte părţi. De parcă niciodată n-avea s-o mai vadă limpede. Sau şi mai rău, abia acum o vedea limpede. O vedea aşa cum fusese întotdeauna, cum avea să fie mereu. Băiatul care călărea puţin în faţa lui stătea în şa nu doar ca şi cum s-ar fi născut acolo, ceea ce chiar aşa şi era, ci ca şi cum, dacă printr-o năpastă sau un nenoroc ar

fi fost zămislit într-un tărâm straniu unde nu existaseră niciodată cai, el i-ar fi găsit oricum. Ar fi ştiut că lumii îi lipsea ceva ca să fie întreagă sau ca el să fie întreg în ea şi ar fi pornit să-i caute oriunde era nevoie şi indiferent cât ar fi durat până când ar fi dat peste unul şi ar fi înţeles că asta căuta şi aşa ar fi fost.

După-amiază au trecut printre ruinele unei foste ferme de pe acel platou stâncos unde printre pietre erau stâlpi de gard schilodiţi, care purtau rămăşiţele unui soi de sârmă cum nu se mai văzuse de mulţi ani în acel ţinut. O veche casă împrejmuită. Rămăşiţele unei mori de vânt din lemn căzută printre pietre. Au mers înainte. Au alungat raţele din şanţuri mocirloase şi pe înserat au coborât printre dealurile scunde şi vălurite şi au străbătut în lumina roşie câmpia ameninţată oricând de ape, până în oraşul Robert Lee.

Au aşteptat să se elibereze şoseaua ca să-şi mâne caii peste podul de scânduri. Râul era roşu de la mâl. Au mers călare pe Commerce Street, au intrat pe Seventh şi au înaintat pe lângă mal pe Austin Street, apoi au descălecat şi-au legat caii în faţa barului şi au intrat.

Proprietarul a venit să le ia comanda. Le-a spus pe nume. Taică-său a ridicat ochii din meniu.

Haide, comandă, a zis el. N-o să stea un ceas după noi.

Tu ce iei?

Cred c-o să-mi iau doar o plăcintă şi cafea.

Ce fel de plăcintă aveţi? a zis băiatul.

Proprietarul s-a uitat spre tejghea.

Hai, ia-ţi ceva de mâncare, a zis taică-său. Ştiu că ţi-e foame.

Au comandat şi proprietarul le-a adus cafeaua şi s-a întors după tejghea. Taică-său a scos o ţigară din buzunarul cămăşii.

Te-ai mai gândit dacă-ţi dai calu’ la un grajd?

Da, a zis băiatul. M-am gândit.

Poate că Wallace o să te lase să le dai nutreţ şi să cureţi boxele, chestii de-astea. Aşa să te-nţelegi cu el.

N-o să-i placă.

Cui, lui Wallace?

Nu. Lui Redbo.

Tatăl lui a tras din ţigară. L-a privit.

Te mai vezi cu fata aia a lui Barnett?

El a clătinat din cap.

Ea te-a lăsat pe tine sau tu pe ea?

Nu ştiu.

Asta înseamnă că ea te-a lăsat pe tine.

Mda.

Tatăl lui a încuviinţat din cap. Atras din ţigară. Doi călăreţi au trecut pe drum şi ei i-au cântărit din ochi, pe ei şi animalele lor. Taică-său a amestecat îndelung în cafea. N-avea ce amesteca, pentru că o bea neagră. A luat lingura şi a pus-o aburindă pe şerveţelul de hârtie, a ridicat ceaşca, s-a uitat la ea şi a băut. Privea în continuare pe fereastră, deşi nu era nimic de văzut acolo.

Cu maică-ta nu m-am înţeles niciodată cam la nimic. Îi plăceau caii. Am crezut că atâta ajunge. Atât de prost eram. Ea era tânără şi am crezut c-o să-i mai treacă gărgăunii dar nu i-au trecut. Poate că numai mie mi se păreau gărgăuni. N-a fost doar războiul. Eram căsătoriţi de zece ani când a început. Ea a plecat de-aicea. A plecat când aveai tu şase luni şi nu s-a întors până te-ai făcut de vreo trei ani. Ştiu că ştii ceva despre asta şi a fost o greşeală că nu ţi-am spus. Ne-am despărţit. Ea a stat în California. Luisa a avut grijă de tine. Ea şi Abuela[15].

S-a uitat la băiat şi apoi iar pe fereastră.

Ea voia să mă duc şi eu acolo, a zis.

Şi de ce nu te-ai dus?

M-am dus. N-am rezistat prea mult.

Băiatul a dat din cap.

S-a întors pentru tine, nu pentru mine. Cred că asta voiam să spun.

Da, domnu'.

Proprietarul a adus mâncarea băiatului şi plăcinta. Băiatul s-a întins după sare şi piper. N-a ridicat ochii. Proprietarul a adus apoi cafetiera, le-a umplut cănile şi a plecat. Taică-său şi-a stins ţigara, a luat furculiţa şi a împuns plăcinta cu ea.

Ea o să facă mai mulţi purici pe-aici decât mine. Aş vrea să văd că vă împăcaţi unul cu altul.

Băiatul n-a răspuns nimic.

N-aş fi fost aici dacă nu era ea. Cât am stat în Goshee vorbeam cu ea ore întregi. O credeam o făptură în stare de orice. Îi povesteam de alţi tovarăşi de-ai mei de care nu credeam că o să scape cu viaţă şi o rugam să aibă grijă de ei şi să se roage pentru ei. Şi unii dintre ei chiar au scăpat. Cred că eram un pic nebun. Cel puţin câteodată. Dar dacă nu era ea, n-aş fi rezistat. Nici pomeneală. Asta n-am spus niciodată nimănui. Ea nici măcar

[15] Bunică, (în sp., în orig.).

nu ştie.

Băiatul mânca. Afară se lăsa întunericul. Tatăl lui bea cafea. L-au aşteptat pe Arturo să vină cu camioneta. Ultimul lucru pe care l-a spus tatăl lui a fost că ţinutul n-avea să mai fie niciodată la fel.

Lumea nu se mai simte în siguranţă, a zis el. Suntem aşa cum erau comanşii acum două sute de ani. Nu ştim cine-o să apară aici azi-mâine. Nu ştim nici măcar ce culoare or să aibă.

Noaptea a fost aproape caldă. El şi cu Rawlins stăteau întinşi pe şosea, simţeau pe spinări căldura emanată de asfalt şi s-au uitat cum lunecă stelele în jos pe coama lungă şi neagră a cerului, în depărtare s-a auzit o uşă trântită. O voce a strigat. Un coiot care uriaşe undeva pe dealurile dinspre sud a tăcut. Apoi s-a pus iar pe urlat.

Te strigă cineva? a zis el.

Probabil, i-a răspuns Rawlins.

Stăteau culcaţi pe asfalt, cu picioarele depărtate, ca nişte prizonieri care aşteptau un proces în zori.

Lu’ taică-tu i-ai spus? a zis Rawlins.

Nu.

Şi-i spui?

Ce rost ar avea?

Când tre’ să plecaţi de tot?

S-a semnat pentru întâi iunie.

Poţi s-aştepţi până atunci.

De ce?

Rawlins şi-a potrivit tocul unei cizme peste vârful celeilalte. Ca şi cum ar fi măsurat cerul cu pasul.

Taică-mio a fugit de-acasă când avea cinşpe ani. Altminteri mă năşteam în Alabama.

Nu te năşteai deloc.

De ce zici asta?

Pen’ că maică-ta e din San Angelo şi n-ar fi cunoscut-o niciodată.

Ar fi cunoscut el pe cineva.

Şi ea la fel.

Şi?

Şi nu te năşteai tu.

Nu pricep de ce zici aşa. Mă năşteam eu pe undeva.

Cum?

Păi, de ce nu?

Dacă maică-ta făcea un copil cu alt soţ şi taică-tău făcea şi el unu’ cu altă soţie, tu care ai fi fost?

N-aş fi fost nici unu’.

Corect.

Rawlins stătea şi se uita la stele. După o vreme a zis:

Puteam totuşi să mă nasc. Poate că arătam altfel sau nu ştiu ce. Dacă Dumnezeu voia să mă nasc, atuncea mă năşteam.

Şi dacă nu voia, nu te năşteai.

Mă ia dracului cu dureri de cap din cauza ta.

Ştiu. Şi pe mine.

Au stat şi s-au uitat la stele.

Deci ce zici? a întrebat băiatul.

Nu ştiu, a zis Rawlins.

Ei.

Dacă erai din Alabama, mai zic că aveai toate motivele din lume să fugi în Texas. Da’ dacă eşti deja în Texas? Nu ştiu. Tu ai mult mai multe motive ca mine să pleci.

Ce drac de motiv ai tu să rămâi? Crezi c-o să moară careva şi-o să-ţi lase ceva?

Ei, căcat.

Asta-i bine. Că nici n-o să moară.

Uşa s-a trântit. Vocea aceea a strigat iar.

Ar trebui să mă duc înapoi, a zis Rawlins.

S-a ridicat şi-a scuturat cu o mână turul blugilor şi şi-a pus pălăria.

Dacă nu vin cu tine, tu tot pleci?

John Grady s-a ridicat şi şi-a pus pălăria.

Eu sunt deja plecat, a zis.

A văzut-o pentru ultima oară în oraş. Se dusese la magazinul lui Cullen Cole de pe North Chadbourne ca să dea la sudat o zăbală ruptă şi mergea pe Twohig Street când ea a ieşit de la Cactus Drug. A traversat, dar ea l-a strigat şi el s-a oprit şi a aşteptat-o să se apropie.

Te fereai de mine? a zis ea.

A privit-o.

Nu cred c-am avut vreun gând de felul ăsta ori de alt fel.

Ea s-a uitat la el.

Omul nu-i stăpân pe ce simte, a zis.

Asta-i bine oricum o dai, nu?

Credeam că putem fi prieteni.
El a dat din cap aprobator.
Nici o problemă. Eu n-o să mai stau pe-aici cine ştie cât.
Unde te duci?
N-am voie să zic.
De ce să n-ai?
Aşa, pur şi simplu.
Băiatul s-a uitat la ea. Ea i-a cercetat chipul.
Ce crezi c-ar zice el dacă te-ar vedea că stai aici şi vorbeşti cu mine?
Nu e gelos.
Asta-i bine. E o calitate bună la casa omului. Te scuteşte de o grămadă de bătăi de cap.
Ce vrei să spui?
Nu vreau să spun nimic. Trebuie să plec.
Mă urăşti?
Nu.
Nu mă placi.
S-a uitat la ea.
Mă oboseşti, fată, a zis el. Ce contează? Dacă ai ceva pe conştiinţă, atunci spune-mi ce-ai vrea să zic şi eu o zic.
Dar n-ar fi cuvintele tale. Dar oricum n-am nimic pe conştiinţă. Ziceam doar că putem fi prieteni.
El a clătinat din cap.
Astea-s doar vorbe, Mary Catherine. Tre' s-o iau din loc.
Şi ce dacă-s doar vorbe? Toate-s vorbe, nu?
Nu chiar toate.
Chiar pleci din San Angelo?
Mda.
O să te-ntorci.
Poate.
Nu-ţi port deloc pică.
Nici n-ai motive.
Ea s-a uitat de-a lungul străzii în direcţia în care se uita el, dar nu era mare lucru de văzut. S-a întors iar şi el s-a uitat la ochii ei, dar dacă erau umezi, era doar de la vânt. Ea a întins mâna. La început el n-a înţeles ce face.
Nu-ţi doresc altceva decât numai bine, a zis ea.
El i-a luat mâna mică în mâna lui, familiară. Era prima oară când dădea mâna cu o femeie.
Ai grijă de tine, a zis ea.

Mulţumesc, o să am.

S-a tras în spate, a dus mâna la borul pălăriei, s-a întors şi a pornit pe stradă. Nu s-a uitat în urmă, dar o vedea în geamurile sediului federal de vizavi stând pe loc şi tot acolo stătea şi când a ajuns el la colţ şi a dispărut din geam pentru totdeauna.

A descălecat, a deschis poarta şi a ieşit cu calul de căpăstru, apoi a închis poarta şi a dus calul pe lângă gard. S-a lăsat în jos, ca să vadă dacă nu îl zăreşte pe Rawlins, dar Rawlins nu era acolo. A agăţat hăţurile la colţul gardului şi s-a uitat la casă. Calul a adulmecat aerul şi şi-a vârât nasul în cotul lui.

Tu eşti, frăţioare? a şoptit Rawlins.

Roagă-te să fiu eu.

Rawlins s-a apropiat cu calul de căpăstru, s-a oprit şi s-a uitat îndărăt la casă.

Eşti gata? a zis John Grady.

Da.

Bănuieşte cineva ceva?

Nu.

Atunci hai să mergem.

Stai aşa un pic. Le-am îngrămădit pe toate pe spinarea calului şi am venit aşa cu el încoace.

John Grady a apucat hăţurile şi a sărit în şa.

Uite colo o lumină, a zis.

Drace.

Tu o să întârzii şi la înmormântarea ta.

Nu-i nici patru. Ai venit tu mai devreme.

Păi, hai să mergem. Uite grajdu’.

Rawlins încerca să-şi lege pătura în spatele şeii.

E un comutator în bucătărie, a zis el. N-a ajuns încă în grajd. Poate că nici nu se duce acolo. Poate că-şi ia numa’ un pahar cu lapte sau aşa ceva.

Poate că numa’ ce încarcă o puşcă sau aşa ceva.

Rawlins a încălecat.

Eşti gata? a zis el.

Demult.

Au luat-o pe lângă gard şi apoi pe păşune, în câmp deschis. Pielea scârţâia în răceala dimineţii. Au îmboldit caii la trap. Luminile păleau în urma lor. Au ieşit în largul preriei, unde au lăsat caii la pas şi stelele roiau în jurul lor prin beznă. Undeva în acea noapte nepopulată au auzit un clopot bătând şi liniştea

acolo unde nu erau clopote şi au mers înainte pe estrada rotundă a pământului, singura întunecoasă şi neluminată, care le-a purtat siluetele şi le-a suit printre roiurile de stele, aşa încât călăreau nu pe sub, ci printre ele, călăreau voioşi, dar prevăzători, ca nişte hoţi abia scăpaţi în acel întuneric electric, ca nişte hoţi tineri într-o livadă scânteietoare, înfruntând frigul în haine uşoare şi cu zece mii de lumi din care să aleagă.

Până a doua zi la prânz făcuseră vreo şaizeci de kilometri. Tot pe teren cunoscut. Străbătând noaptea vechea fermă Mark Fury, unde au descălecat lângă gardul ţarcului, pentru ca John Grady să scoată scoabele cu o rangă mică pentru cuie şi să calce pe sârme în timp ce Rawlins mâna caii printre ele, după care Grady a ridicat sârmele la loc, a bătut scoabele în stâlpi, a pus ranga la loc în coburul şeii, a încălecat şi a pornit la drum.

Cum dracu’ vor ei să călărească omu’ în ţinutul ăsta? a zis Rawlins.

Nu vor, i-a răspuns John Grady.

Au mers înainte odată cu soarele care răsărea şi au mâncat sandviciurile pe care le luase John Grady de acasă, iar la amiază au adăpat caii la un vechi jgheab de piatră pentru vite şi i-au mânat la pas printr-o albie seacă de pârâu, printre urme de vite şi porci sălbatici, până la un pâlc de plopi. Sub copaci erau culcate vite care s-au ridicat la venirea lor şi au stat locului, s-au uitat la ei şi apoi au plecat.

Ei s-au întins pe iarba uscată de sub copaci, cu hainele făcute sul sub cap şi pălăriile pe ochi, în timp ce caii păşteau în iarba de lângă albia pârâului.

Ce ţi-ai luat de-mpuşcat? a zis Rawlins.

Numai rabla lu’ bunicu-meu, aia cu cocoş.

Nimereşti ceva cu ea?

Nu.

Rawlins a rânjit.

Am făcut-o, aşa-i?

Mda.

Crezi c-or să vină după noi?

Pentru ce?

Nu ştiu. Pur şi simplu mi se pare cumva prea al naibii de uşor.

Ar putea s-audă vântul şi s-audă caii păscând.

Să-ţi zic ceva.

Zi-mi.

Mă doare-n cot.

John Grady s-a ridicat în capul oaselor, a scos tutunul din buzunarul cămăşii şi a început să-şi ruleze o ţigară.

De ce anume? a zis el.

A umezit ţigara cu limba şi-a pus-o între buze, a scos chibriturile şi a aprins-o, apoi a expirat fumul, stingând chibritul. S-a întors şi s-a uitat la Rawlins, dar Rawlins adormise.

Au pornit din nou la drum după-amiaza târziu. La apusul soarelui se auzeau deja camioane trecând pe o şosea în depărtare şi în înserarea prelungă şi răcoroasă au mers către vest pe o porţiune mai înaltă de teren, de unde vedeau farurile trecând pe şosea într-o parte şi-ntr-alta, dezordonat şi periodic în ritmul lor alternativ şi lent. Au ajuns la un drum de fermă şi au mers pe el până pe autostradă, unde era o poartă. Au oprit caii. Pe partea cealaltă a şoselei nu se vedea nici o poartă. S-au uitat la luminile camionetelor care treceau pe lângă gard şi spre est şi spre vest, dar nu era nici o poartă acolo.

Ce vrei să facem? a zis Rawlins.

Nu ştiu. Aş vrea să traversăm cumva în noaptea asta.

Eu nu-mi duc calul peste autostradă pe întuneric.

John Grady s-a aplecat şi a scuipat.

Nici eu, a zis.

Era tot mai frig. Poarta zăngănea în vânt şi caii păşeau neliniştiţi.

Ce-s luminile alea? a zis Rawlins.

Eu zic că-i Eldorado.

Cât de departe zici c-ar fi?

Cinşpe-douăzeci de kilometri.

Ce vrei să facem?

Şi-au întins aşternuturile într-o albie seacă, au scos şeile de pe cai, au legat caii şi au dormit până în zori. Când Rawlins s-a sculat în capul oaselor, John Grady îşi înşeuase deja calul şi îşi prindea în curele pătura. E o cafenea aici pe şosea, a zis el. Ai chef de-un mic dejun?

Rawlins şi-a pus pălăria şi s-a întins după cizme.

Vorbeşti pe limba mea, băiete.

Au condus caii printre mormane de uşi vechi de maşină, curele de transmisie şi piese de motor aruncate în spatele barului şi i-au adăpat dintr-o cuvă metalică ce servea la descoperirea fisurilor din camerele anvelopelor. Un mexican schimba un cauciuc la o camionetă şi John Grady s-a dus la el şi

l-a întrebat unde-i toaleta pentru bărbaţi. El a făcut semn cu capul spre o latură a clădirii.

Băiatul şi-a scos trusa de bărbierit din cobur, a intrat la toaletă, s-a bărbierit şi s-a spălat, s-a spălat şi pe dinţi, apoi s-a pieptănat. Când a ieşit, caii erau legaţi de o masă de picnic de sub un pâlc de copaci şi Rawlins era în bar şi bea cafea.

S-a strecurat în separeu.

Ai comandat? a zis.

Te aşteptam.

Proprietarul s-a apropiat cu încă o cană de cafea.

Ce să fie, băieţi? a zis el.

Zi tu, a spus Rawlins.

El a comandat trei ouă cu şuncă, fasole şi pesmeţi şi Rawlins a comandat acelaşi lucru şi-n plus o porţie de clătite cu sirop.

Să-ţi faci plinu' ca lumea.

Fii numa' atent la mine, a zis Rawlins.

Au stat cu coatele rezemate de masă şi s-au uitat pe fereastră către sud, peste câmpii, la munţii îndepărtaţi care stăteau înfăşuraţi în propriile umbre sub soarele dimineţii.

Încolo mergem, a zis Rawlins.

El a dat aprobator din cap. Şi-au băut cafeaua. Bărbatul le-a adus micul dejun în nişte farfurii albe şi grele din lut şi s-a întors cu cafetiera.

Rawlins îşi piperase ouăle până se făcuseră negre. A întins unt pe clătite.

Uite un om la care-i place să-şi pună ouă în piper, a zis proprietarul.

Le-a umplut cănile şi s-a întors în bucătărie.

Ia fii tu atent acuma la tăticu' tău, a zis Rawlins. Îţi arăt eu cum se rezolvă un mic dejun obraznic.

Dă-i drumul, a zis John Grady.

Aş putea chiar să mai cer un rând.

În local n-aveau nici un fel de nutreţ. Au cumpărat o cutie cu fulgi de ovăz, au achitat nota şi au ieşit. John Grady a tăiat cutia de carton în două cu cuţitul şi au turnat fulgii de ovăz în două capace de roată, apoi s-au aşezat la masa de picnic şi au fumat cât au mâncat caii. Mexicanul a venit să se uite la cai. Nu era cu mult mai vârstnic decât Rawlins.

Încotro mergeţi? a spus el.

În Mexic.

Ca să ce?

Rawlins s-a uitat la John Grady.
Ce zici, e de încredere?
Mda. Pare băiat bun.
Fugim de poliţie, a zis Rawlins.
Mexicanul i-a studiat pe amândoi.
Am jefuit o bancă.
Tipul stătea şi se uita la cai.
N-aţi jefuit nici o bancă, a zis el.
Cunoşti locurile pe-acolo? l-a întrebat Rawlins.
Mexicanul a clătinat din cap şi a scuipat.
N-am fost în viaţa mea în Mexic.
Când animalele au terminat de mâncat, le-au înşeuat iar, le-au dus până în faţa barului, au ieşit pe alee şi au traversat şoseaua. S-au dus cu caii pe lângă şanţul de scurgere până la poartă, au intrat pe ea şi au închis poarta. Apoi au încălecat şi au luat-o pe drumul de pământ de la fermă. Au mers pe drumul ăsta vreun kilometru şi ceva, până unde o cotea spre est, apoi au ieşit de pe el şi au luat-o spre sud peste câmpiile vălurite acoperite cu cedri.
Au ajuns la Devil’s River în miezul dimineţii, au adăpat caii, apoi s-au întins la umbra unui pâlc de sălcii negre şi s-au uitat pe hartă. Era o hartă întocmită de o companie petrolieră, pe care Rawlins o luase din bar şi acum s-a uitat la ea şi s-a uitat şi spre sud, la trecătoarea dintre dealurile joase. Pe partea americană de hartă se vedeau drumuri şi râuri şi oraşe care se întindeau spre sud până la Rio Grande, după care totul era alb.
N-arată nimic aicea, nu? a zis Rawlins.
Nu.
Crezi că nu s-or fi făcut deloc hărţi pentru aia?
Ba s-au făcut. Doar că asta nu-i una din ele. Am eu una în cobur.
Rawlins s-a întors cu harta, s-a aşezat pe pământ şi a urmărit traseul lor cu degetul. A ridicat privirea.
Ce-i? a zis John Grady.
Nu-i nici dracu’ acolo.
Au lăsat râul în urmă şi au ţinut-o înspre vest, prin valea seacă. Ţinutul era deluros şi ierbos şi ziua era răcoroasă şi însorită.
Ai fi zis că-s mai multe vite prin părţile astea, a spus Rawlins.
Aşa ai fi zis.
Au stârnit hulubi şi prepeliţe din iarba de pe lângă creste. Când şi când câte un iepure. Rawlins a sărit jos şi a tras mica lui

carabină calibrul 24 din tocul ei de la carâmb şi a luat-o înainte pe lângă creastă. John Grady l-a auzit trăgând. În scurt timp Rawlins s-a întors cu un iepure. A vârât carabina la loc în toc, a scos cuţitul, s-a dus mai într-o parte, s-a aşezat pe vine şi a curăţat iepurele de măruntaie. Apoi s-a ridicat, a şters lama de cracul pantalonului, a pliat cuţitul şi-a luat calul, a legat iepurele cu picioarele din spate de cureluşa păturii de dormit şi s-a urcat iar în şa, după care şi-au continuat drumul.

După-amiaza târziu au traversat un drum care ducea spre sud şi seara au ajuns la pârâul Johnson şi au făcut popas în dreptul unui ochi de apă din albia altfel seacă şi plină de pietriş a pârâului, unde au adăpat caii, i-au priponit şi i-au lăsat să pască. Au făcut focul, au jupuit iepurele, l-au înfipt într-o creangă verde şi l-au lăsat să se perpelească lângă foc. John Grady a deschis rucsacul lui de pânză înnegrită, a scos un ibric mic de tablă smălţuită, s-a dus cu el la pârâu şi l-a umplut. Au stat şi la foc şi s-au uitat la secera subţire a lunii de deasupra dealurilor negre dinspre vest.

Rawlins şi-a rulat o ţigară, a aprins-o cu un tăciune şi s-a lăsat pe spate, sprijinindu-se de şa.

Hai să-ţi zic ceva.

Zi.

M-aş putea obişnui cu un aşa trai.

A tras din ţigară, a dus mâna într-o parte şi a scuturat scrumul cu o mişcare delicată a arătătorului.

M-aş obişnui numaidecât.

Au călărit toată ziua următoare printr-un ţinut deluros, cu platourile pietroase presărate cu cedri şi arbori de yucca plini de flori albe pe costişele dinspre răsărit. Seara au intrat pe drumul către Pandale, au luat-o spre sud şi au ţinut drumul până-n oraş.

Nouă clădiri cu tot cu un magazin şi cu benzinăria. Şi-au legat caii în faţa magazinului şi au intrat. Erau plini de praf şi Rawlins era neras şi miroseau a cai şi a sudoare şi a fum de lemn. Când au intrat, câţiva bărbaţi aşezaţi pe scaune în fundul magazinului au ridicat privirea, apoi şi-au continuat conversaţia.

S-au oprit la vitrina cu carne. Femeia a ieşit de după tejghea, s-a dus în spatele vitrinei, a luat un şorţ şi a tras de un lanţ care a aprins becul din tavan.

Arăţi de parcă ai fi un soi de *desperado*, a spus John Grady.

Nici tu n-arăţi a dirijor de cor, i-a răspuns Rawlins.

Femeia şi-a legat şorţul la spate şi s-a întors spre ei, privindu-i

pe deasupra marginii albe şi smălţuite a vitrinei cu cărnuri.

Ce vă dau, băieţi? a zis ea.

Au cumpărat cârnaţi, brânză, o pâine şi un borcan de maioneză. Au cumpărat o cutie de biscuiţi şi o duzină de cutii de crenvurşti. Au cumpărat o duzină de cutii de concentrat de suc Kool-Aid, o halcă de slănină şi câteva conserve cu fasole şi au mai cumpărat un sac de două kilograme de făină de porumb şi o sticlă de sos iute. Femeia a împachetat carnea şi brânza separat, a umezit un creion cu limba şi a făcut socoteala târguielilor, apoi le-a pus pe toate într-o pungă mare de plastic.

De unde sunteţi, băieţi? a zis ea.

De pe lângă San Angelo.

Aţi venit voi călare pân-aici?

Da, doamnă.

Măi să fie, a zis ea.

Când s-au trezit de dimineaţă, erau chiar în faţa unei căsuţe din chirpici. O femeie ieşise din casă şi arunca în curte un lighean cu apă murdară de la spălatul vaselor. Femeia s-a uitat la ei şi a intrat iar înăuntru. Îşi atârnaseră şeile pe un gard ca să se usuce şi când s-au dus să le ia, un bărbat a ieşit şi a rămas cu privirea aţintită la ei. Au înşeuat caii, i-au dus până la drum, au încălecat şi au luat-o spre sud.

Tu te gândeşti ce-o face lumea pe-acasă? a întrebat Rawlins.

John Grady s-a aplecat şi a scuipat.

Ei, a zis el, probabil că e mare distracţie pe capul lor. Probabil c-au dat de petrol. Eu zic că la ora asta îs prin oraş şi îşi aleg maşini noi şi altele de-astea.

Căcat, a zis Rawlins.

Au mers mai departe.

Tu nu te simţi niciodată prost? a întrebat Rawlins.

De ce?

Nu ştiu. În general. Să te simţi aşa, prost.

Câteodată. Dacă eşti într-un loc unde n-ai ce căuta, ere’ că te simţi prost. Sau aşa ar trebui.

Păi să zicem că te simţi prost şi nu ştii de ce. Asta o însemna că eşti într-un loc unde n-ai ce căuta, da’ nu-ţi dai seama?

Ce dracu’ ai?

Nu ştiu. Nimic. Cred că m-apuc să cânt.

Şi s-a apucat. A cântat „O să-mi duci dorul, o să-mi duci dorul, o să-mi duci dorul dacă plec”.

Ştii postu’ ăla de radio din Del Rio? a întrebat el.

Da, îl ştiu.

Umblă vorba că noaptea poţi să iei o sârmă de la gard între dinţi şi-l prinzi. Nici nu-ţi mai trebuie radio.

Şi tu crezi?

Nu ştiu.

Ai încercat vreodată?

Mda. O dată.

Au mers mai departe. Rawlins cânta.

Ce dracu' e ăla arbore în floare de la hotare?[16] a zis el.

M-ai prins, vere.

Au trecut pe sub un mal înalt din calcar pe unde curgea un pârâu şi au traversat o albie largă şi plină de pietriş. În amonte erau bălţi de la ploile recente şi o pereche de bâtlani stăteau înţeleniţi în umbrele lor lungi. Unul s-a ridicat şi a zburat, celălalt a rămas pe loc. După un ceas au traversat râul Pecos, mânând caii prin vad, cu apa repede şi limpede şi în parte sărată lunecând peste albia calcaroasă, iar caii cercetau apa dinaintea lor şi păşeau cu mare grijă pe plăcile late de rocă şistoasă, cu ochii la formele muşchiului ce atârna prin vârtejurile de la vale de vad, care se bulbucau şi se răsuceau într-un verde electric în lumina dimineţii. Rawlins s-a aplecat în şa şi-a înmuiat mâna în apă şi a gustat-o.

E apă cu ghips, a zis el.

Au descălecat printre trestiile din capătul îndepărtat şi-au făcut sandviciuri cu carne conservată şi brânză, au mâncat şi apoi au stat, au fumat şi s-au uitat la vad.

Se ţine careva după noi, a zis John Grady.

L-ai văzut?

Încă nu.

Un călăreţ?

Mda.

Rawlins a cercetat drumul de dincolo de râu.

De ce n-ar fi un călăreţ oarecare?

Pen' că pân-acuma ar fi ajuns deja la râu.

Poate că s-a întors.

Încotro?

Rawlins a tras din ţigară.

Ce zici tu c-o fi vrând?

Nu ştiu.

---

[16] Vers din cântecul *Will You Miss Me When I'n Gone* interpretat de Carter Family.

Ce vrei să facem?
Mergem înainte şi gata. Ori o să se arate la faţă, ori nu.
Au ieşit din albia râului călărind încet unul lângă altul pe drumul prăfuit şi au urcat pe un platou înalt, de unde puteau vedea întinderea dinspre sud, un ţinut deluros acoperit cu iarbă şi margarete sălbatice. La un kilometru şi ceva spre vest se întindea un gard de sârmă între doi stâlpi, ca o cusătură proastă peste câmpiile cenuşii şi dincolo de el era un mic pâlc de antilope care se uitau toate la ei. John Grady şi-a întors calul într-o parte, s-a oprit şi s-a uitat îndărăt la drum. Rawlins aştepta.
E acolo în spate? a întrebat el.
Mda. Pe undeva.
Au mers mai departe până au ajuns într-o vale largă sau *bajada* de pe platou. Puţin mai în dreapta era un pâlc des de cedri şi Rawlins a arătat din cap spre ei şi a lăsat calul la pas.
Ce-ar fi să ne-ntindem acolo şi să-l aşteptăm?
John Grady s-a uitat îndărăt la drum.
Bine, a zis el. Hai să mai mergem un pic şi-apoi să ne-ntoarcem pe urme. Dacă ne vede urmele ieşind de pe drum, o să priceapă ce avem de gând.
S-a făcut.
Au mai mers aproape un kilometru şi apoi au ieşit de pe drum şi au luat-o înapoi către cedri, unde au descălecat, au legat caii şi s-au aşezat.
Ce zici, avem timp de-o ţigară? a zis Rawlins.
Fumează dacă ai ce, i-a răspuns John Grady.
Au stat jos, au fumat şi s-au uitat la drumul din spatele lor. Au aşteptat multă vreme, dar n-a venit nimeni. Rawlins s-a întins pe spate şi şi-a tras pălăria pe ochi.
Nu dorm, a zis. Mă odihnesc numa'.
Abia ce adormise, că John Grady i-a tras un picior peste cizmă. El s-a ridicat în capul oaselor şi-a pus pălăria şi s-a uitat. Pe drum venea un călăreţ. Chiar şi de la asemenea depărtare, amândurora le-a sărit în ochi calul.
S-a apropiat până ce a ajuns la nici o sută de metri de ei. Purta o pălărie cu boruri largi şi salopetă cu pieptar. A strunit calul şi s-a uitat peste *bajada* drept la ei. Apoi a pornit iar.
E un puşti, a zis Rawlins.
Ala-i un cal de milioane, a precizat John Grady.
Nu-i aşa?
Crezi că ne-a văzut?

Nu.
Ce vrei să facem?
Mai lasă-l un pic şi apoi o apucăm călare prin spatele lui.
Au aşteptat până când puştiul aproape că nu s-a mai văzut, apoi au dezlegat caii, au încălecat, au ieşit dintre copaci şi au luat-o pe drum.
Când i-a auzit, puştiul s-a oprit şi s-a uitat îndărăt. Şi-a dat pălăria pe spate, a rămas în şa pe mijlocul drumului şi s-a uitat la ei. Ei au venit l-au încadrat din ambele părţi.
Te ţii după noi? l-a întrebat Rawlins.
Era un băietan de vreo treisprezece ani.
Nu, a zis. Nu mă ţin după voi.
Ce-ţi veni să ne urmăreşti?
Nu vă urmăresc.
Rawlins s-a uitat la John Grady. John Grady se uita la băiat. S-a uitat către munţii din zare şi apoi iar la băiat şi într-un sfârşit la Rawlins. Liawlins stătea cu mâinile împreunate calm pe oblâncul şeii.
Nu ne urmăreşti? a zis el.
Io mă duc la Langtry, a zis băiatul. Nu ştiu cine sunteţi voi.
Rawlins s-a uitat la John Grady. John Grady îşi rula o ţigară şi-l cerceta pe băiat, îi cerceta îmbrăcămintea şi calul.
De unde ai calu'? a întrebat el.
E calu' meu.
John Grady a vârât ţigara în gură, a scos un chibrit de lemn din buzunarul cămăşii, l-a scăpărat de unghia degetului mare şi şi-a aprins ţigara.
Asta-i pălăria ta? a zis el.
Băiatul s-a uitat la borul pălăriei de deasupra ochilor. Apoi s-a uitat la Rawlins.
Câţi ani ai? a întrebat John Grady.
Şaişpe.
Rawlins a scuipat.
Eşti un mucos căcăcios care toarnă minciuni.
Nu le ştii tu pe toate.
Ştiu că n-ai şaişpe ani, ce dracu'! De unde vii?
Din Pandale.
Ne-ai văzut aseară în Pandale, aşa-i? Mda.
Ce-ai făcut, ai fugit de-acasă? Puştiul şi-a tot mutat privirea de la unul la altul.
Şi dacă am fugit, ce? Rawlins s-a uitat la John Grady. Ce vrei

să facem? Nu ştiu.

Am putea vinde calu’ ăsta în Mexic. Mda.

Io nu-i sap groapă ca lu’ ăla de dinainte. Ce naiba, a zis John Grady. Tu ai fost cu ideea. Eu am fost ăla care-a zis să-l lăsăm la vulturi.

Vrei să dăm cu banu’ ca să vedem care-l împuşcă?

Mda. Hai.

Alege tu, a zis Rawlins. Cap.

Moneda s-a învârtit în aer. Rawlins a prins-o şi-a lipit-o cu palma de încheietură şi le-a arătat şi lor încheietura, apoi a ridicat palma. Cap, a zis el. Dă-mi puşca ta.

Nu-i corect, a zis Rawlins. Tu i-ai împuşcat pe ultimii trei.

Atunci dă-i drumul. Îmi rămâi dator şi gata. Atunci ţine-i calu’. Poate că nu-i învăţat cu împuşcăturile.

Voi vă ţineţi de glume, a zis băiatul. De unde ştii tu aşa de bine? N-aţi împuşcat pe nimeni. De unde ştii că nu eşti numa’ bun de saftea? Aia-i, că vă ţineţi de glume. Mi-am dat eu seama de la-nceput.

Cum să nu, a zis Rawlins.

Cine se ţine după tine? a întrebat John Grady.

Nimeni.

Atunci se ţin după cal, nu?

Băiatul n-a răspuns.

Chiar te duci la Langtry?

Mda.

Cu noi nu vii, i-a zis Rawlins. O să-nfundăm puşcăria din cauza ta.

E al meu, a început băiatul.

Fiule, a zis Rawlins. Mă doare fix în cur al cui e. Da’ al tău nu e nici de-al dracu’. Hai să mergem, frate.

Au întors caii, i-au îmboldit şi au pornit iarăşi la trap pe drumul către sud. Nu s-au uitat în urmă.

Credeam c-o să se-mpotrivească mai tare, a zis Rawlins.

John Grady a aruncat mucul ţigării pe drum, în faţa lor.

N-am scăpat noi de curu’ lui sfrijit.

La amiază ieşiseră de pe drum şi călăreau spre sud-vest în câmp deschis. Şi-au adăpat caii la un bazin de oţel pus pentru vite sub o veche moară F.W. Axtell care scârţâia încet în vânt. Către sud nişte vite se adunaseră la umbră într-un desiş de stejari Emory. Voiau să se ţină departe de Langtry şi s-au decis să traverseze râul noaptea. Ziua era călduroasă, aşa că şi-au

spălat cămăşile, le-au îmbrăcat ude, apoi au încălecat şi au mers mai departe. Vedeau drumul în urma lor cale de câţiva kilometri către nord-est, dar n-au zărit nici un călăreţ.

Seara au traversat calea ferată Southern Pacific chiar la est de Pumpville, Texas şi au făcut popas la trei sferturi de kilometru de terasament, în partea opusă oraşului. Până au ţesălat caii şi i-au priponit şi până au făcut focul, s-a lăsat întunericul. John Grady şi-a aşezat şaua chiar lângă foc, s-a dus în prerie, s-a oprit şi a ascultat. Vedea rezervorul de apă din Pumpville pe fundalul cerului vânăt. Lângă el, cornul lunii. Auzea caii păscând iarba la nici o sută de metri. În afară de asta, preria se întindea albastră şi tăcută de jur împrejur.

A doua zi, la jumătatea dimineţii, au traversat autostrada 90 şi au intrat pe o păşune cu vite păscând răzleţe. Departe înspre sud, munţii Mexicului lunecau când înăuntrul, când în afara luminii şovăitoare a unui plafon de nori în mişcare, ca nişte năluci de munţi. După două ore au ajuns la râu. S-au aşezat pe un mal abrupt, unde şi-au scos pălăriile şi s-au uitat la apă. Aceasta avea culoarea humei, era tulbure şi o auzeau învolburându-se în aval. Pe pragul de nisip de sub ei creştea un desiş de sălcii şi trestie *carrizo*, iar falezele de pe malul celălalt erau pătate, sfredelite de peşteri şi traversate întruna de miriade de rândunele. Mai încolo, deşertul se întindea la fel ca înainte. Cei doi s-au întors, s-au uitat unul la altul şi şi-au pus pălăriile.

Au călărit în susul râului până unde acesta se întâlnea cu un pârâu şi au mers înainte prin el, au ieşit pe un prag de pietriş, au oprit caii şi au cercetat apa şi ţinutul din jur. Rawlins a rulat o ţigară şi-a trecut un picior cruciş peste oblânc şi a fumat aşa, în şa.

De cine ne ascundem? a zis el.

De cine nu ne-ascundem?

Nu văd unde să se-ascundă careva în partea aia.

Poate că şi ei zic la fel când se uită-n partea asta.

Rawlins stătea şi fuma. N-a răspuns.

Putem traversa pe-acolo unde-i bancu' ăla de nisip, a zis John Grady.

De ce să nu mergem acum?

John Grady s-a aplecat şi a scuipat în râu.

Eu fac cum vrei tu, a zis. Dar credeam că ne-am înţeles să nu riscăm.

Tare-aş vrea să mă văd scăpat dacă tot o facem.

Şi eu la fel, colega.

S-a întors şi s-a uitat la Rawlins.

Rawlins a încuviinţat din cap.

Bine, a zis el.

S-au întors pe lângă pârâu, au descălecat, au deşeuat caii pe pragul de pietriş şi i-au priponit în iarba de pe malul pârâului. S-au aşezat la umbra sălciilor, au mâncat crenvurşti şi pesmeţi şi au băut Kool-Aid amestecat cu apă de pârâu.

Crezi c-or avea crenvurşti în Mexic? a întrebat Rawlins.

La sfârşitul după-amiezii, el a urcat pe firul pârâului, s-a oprit în preria netedă cu pălăria în mână şi s-a uitat către nord-vest peste iarba culcată de vânt. Un călăreţ traversa câmpia la mai bine de un kilometru de ei. S-a uitat după el.

Când s-a întors în tabără, l-a trezit pe Rawlins.

Ce-i? a zis Rawlins.

Vine cineva. Cred că-i mucosu' ăla.

Rawlins şi-a potrivit pălăria, s-a urcat pe mal şi a rămas cu privirea într-acolo.

Îl recunoşti? a strigat John Grady.

Rawlins a dat din cap. S-a aplecat şi a scuipat.

Parcă pe el nu-l recunosc, dar calu' îl recunosc garantat.

El te-a văzut?

Nu ştiu.

Vine încoace.

Probabil m-a văzut.

Cre' c-ar trebui să-l punem pe fugă.

S-a uitat iar la John Grady.

Prăpăditu' ăla mic are ceva care nu-mi place.

Nici mie.

Şi nici nu-i aşa necopt cum pare.

Ce face? a întrebat John Grady.

Vine pe cal.

Păi, hai înapoi jos. Poate că nu ne-a văzut.

S-a oprit, a zis Rawlins.

Ce face?

Iar a pornit-o.

L-au aşteptat să vină, dacă asta voia. La scurtă vreme, caii au ridicat capetele şi au rămas cu privirea ţintă în josul apei. L-au auzit pe călăreţ venind prin albia pârâului, cu un scrâşnet de pietriş şi un zăngănit slab de metal.

Rawlins şi-a luat carabina şi au coborât pe lângă pârâu până la

râu. Băiatul stătea călare pe murgul voinic în apa puţin adâncă de lângă pragul de pietriş şi se uita peste apă. Când s-a întors şi i-a văzut şi-a împins pălăria în spate cu degetul mare.

Ştiam io că n-aţi traversat, a zis el. Îs două căprioare care pasc colo pe partea aia, pe lângă *mesquite*.

Rawlins s-a lăsat pe vine pe pragul de pietriş şi-a pus puşca în faţă, rezemându-i patul de pământ şi ţinând-o de ţeavă şi şi-a sprijinit bărbia pe dosul braţului.

Ce dracu' ne facem noi cu tine? a zis el.

Băiatul s-a uitat la el şi apoi la John Grady.

În Mexic n-o să mai vină nimeni după mine.

Asta depinde de ce-ai făcut, a zis Rawlins.

N-am făcut nimic.

Cum te cheamă? l-a întrebat John Grady.

Jimmy Blevins.

Căcat, a zis Rawlins. Jimmy Blevins e ăla de la radio.

Ala-i alt Jimmy Blevins.

Cine te urmăreşte?

Nimeni.

De unde ştii?

Pen' că aşa e.

Rawlins s-a uitat la John Grady şi apoi iar la băiat.

Ceva haleală ai? l-a întrebat.

Nu.

Bani ai?

Nu.

Vai de capu' tău.

Băiatul a ridicat din umeri. Calul a făcut un pas în apă şi s-a oprit iar.

Rawlins a clătinat din cap, a scuipat şi s-a uitat la râu.

Spune-mi numai o chestie.

Bine.

De ce dracu' te-am lua cu noi?

Puştiul n-a răspuns. A stat şi s-a uitat la apa nisipoasă care curgea pe lângă ei şi la umbrele subţiri şi împletite ale sălciilor, ce se întindeau peste pragul de nisip în lumina înserării. S-a uitat către crestele albastre din sud şi-a tras în sus breteaua salopetei şi a rămas cu degetul mare vârât sub pieptar, apoi s-a întors şi s-a uitat la ei.

Pentru că sunt american, a zis el.

Rawlins s-a răsucit pe călcâie şi a clătinat din cap.

Au traversat râul sub un corn de lună alb, golaş, palid şi tăios peste capul cailor. Îşi îndesaseră cizmele cu susul în jos în blugi, apoi îngrămădiseră în blugi cămăşile şi hainele, împreună cu rucsacii, trusele de toaletă în care aveau obiectele de ras şi muniţia, legaseră strâns blugii în talie cu curelele, îşi înnodaseră crăcii după gât, nu prea strâns şi apoi, având pe ei numai pălăriile, au dus caii până pe limba de pietriş, au slăbit chingile, au încălecat şi au îmboldit caii în apă cu călcâiele goale.

La mijlocul râului, caii au început să înoate şi să fornăie, întinzând gâturile afară din apă, cu cozile plutind în urma lor. S-au lăsat duşi de curent în josul apei, cu călăreţii despuiaţi aplecându-se în faţă şi vorbindu-le cailor, Rawlins cu puşca ridicată într-o mână, înşiraţi unul după altul şi croindu-şi drum spre malul străin ca o ceată de bandiţi.

Au ieşit din râu printre sălcii şi au călărit în şir indian în aval, prin apa mică, până pe o plajă lungă cu pietriş, unde şi-au scos pălăriile, s-au întors şi s-au uitat îndărăt, la ţara pe care o lăsaseră în urmă. Nici unul n-a spus nimic. Apoi şi-au îndemnat deodată caii la galop pe plajă, s-au întors şi au pornit iar înapoi făcându-şi vânt cu pălăriile, râzând, trăgând de hăţuri şi bătând caii pe grumaz.

Drace, a zis Rawlins. Ştii unde suntem?

S-au oprit sub lumina lunii pe caii înfierbântaţi şi s-au uitat unul la altul. Apoi au descălecat în tăcere şi-au deznodat hainele de la gât, s-au îmbrăcat şi au ieşit cu caii din desişul de sălcii şi dintre bancurile de pietriş până-n câmpie, unde au încălecat şi au pornit spre sud prin stepa uscată din Coahuila.

Au făcut popas la marginea unui câmp de *mesquite* şi de dimineaţă au prăjit slănină şi fasole şi turtiţe din făină de porumb cu apă, apoi au stat şi au mâncat, privind la ţinutul din jur.

De când n-ai mai mâncat? a întrebat Rawlins.

De ieri, a zis băiatul pe nume Blevins.

De ieri.

Îhî.

Rawlins l-a studiat atent.

Nu te cheamă Blivet, nu?

Blevins.

Ştii ce-i ăla blivet?

Ce-i.

Blivetu’ e un sac de două kile jumate plin cu cinci kile de căcat.

Blevins s-a oprit din mestecat. Se uita la pământul dinspre vest, unde vitele ieşiseră din râpe şi stăteau pe câmpie în soarele dimineţii. Apoi a început iar să mestece.

Voi n-aţi zis cum vă cheamă, a spus Blevins.

Nici nu ne-ai întrebat.

Pe mine nu m-au învăţat aşa acasă, a continuat Blevins.

Rawlins l-a fixat mohorât şi s-a întors.

John Grady Cole, a zis John Grady. Şi el e Lacey Rawlins.

Băiatul a dat din cap. A continuat să mestece.

Noi suntem de pe lângă San Angelo, a zis John Grady.

N-am fost niciodată pe-acolo.

Au aşteptat să spună şi el de unde era, dar n-a spus.

Rawlins a adunat cu o mână din blid firimiturile de la turta de mălai şi le-a mâncat.

Să zicem c-am vrea să dăm calu' ăla la schimb cu unu' cu care să riscăm mai puţin să încasăm un glonţ, a spus el.

Băiatul s-a uitat la John Grady şi apoi a întors iar capul înspre locul unde erau vitele.

Eu nu fac schimb de cai, a zis el.

Doar nu vrei să ne pui pe noi să-ţi purtăm de grijă, nu?

Pot să-mi port şi singur de grijă.

Cum să nu. Presupun că ai şi armă şi tot restul.

Puştiul a tăcut o vreme. Apoi a zis:

Armă am.

Rawlins a ridicat privirea. Apoi a continuat să adune resturile de turtă de mălai.

Ce fel de armă? a zis el.

Colt treiş'doi douăzeci.

Căcat. Asta-i calibru de carabină.

Băiatul terminase de mâncat şi acum stătea şi-şi curăţa farfuria cu un smoc de iarbă.

Să vedem, a zis Rawlins.

Băiatul a pus jos farfuria. S-a uitat la Rawlins şi apoi s-a uitat la John Grady. După aceea şi-a vârât mâna în pieptarul salopetei şi a scos un pistol. L-a răsucit în mână, rotindu-l pe deget şi i l-a întins lui Rawlins cu patul înainte şi cu ţeava în jos.

Rawlins s-a uitat la el şi apoi s-a uitat la pistol. A pus farfuria în iarbă, a luat arma şi a răsucit-o în mână. Era un Colt Bisley vechi, cu mâner din gutapercă şi cu încrustaţii roase de uzură. Metalul era de un cenuşiu mai. L-a întors ca să vadă înscrisul de pe partea de sus a ţevii. Scria 32-20. S-a uitat la băiat, a deschis

poarta culisantă cu degetul mare, a tras cocoşul până la jumătate, a învârtit butoiul, a dat drumul unui cartuş în palmă cu bara ejectoare şi s-a uitat la el. Apoi l-a pus la loc, a închis încărcătorul şi a lăsat cocoşul înapoi.

De unde ai luat tu aşa ceva?

De unde se ia.

Ai tras vreodată cu el?

Mda. Am tras.

Nimereşti ceva cu el?

Băiatul a întins mâna după revolver. Rawlins l-a cântărit în palmă, l-a răsucit şi i l-a dat.

Dacă arunci ceva în sus, nimeresc, a zis băiatul.

Aiurea.

Băiatul a ridicat din umeri şi şi-a pus pistolul înapoi în pieptarul salopetei.

Ce s-arunc în sus? a zis Rawlins.

Ce vrei tu.

Nimereşti orice-aş arunca?!

Mda.

Aiurea.

Băiatul s-a ridicat în picioare. A şters farfuria de cracul salopetei înainte şi înapoi şi s-a uitat la Rawlins.

Aruncă portofelu' în sus şi eu ţi-l ciuruiesc, a zis el.

Rawlins s-a ridicat. Şi-a vârât mâna în buzunarul de la şold şi şi-a scos portofelul. Băiatul s-a aplecat, a lăsat farfuria în iarbă şi a scos iar revolverul. John Grady şi-a pus lingura în farfurie şi a lăsat farfuria pe pământ. Au ieşit toţi trei în câmp, ca nişte duelişti în lumina prelungă a dimineţii.

Puştiul s-a oprit cu spatele la soare şi cu pistolul coborât pe lângă picior. Rawlins s-a întors şi a rânjit spre John Grady. Ţinea portofelul cu degetul mare şi arătătorul.

Annie Oakley[17], eşti gata? a zis el.

Te aştept pe tine.

L-a aruncat fără veste. Portofelul s-a înălţat, rotindu-se în aer, mic de tot pe fundalul albastru. Ei s-au uitat după el, aşteptându-l pe băiat să tragă. Atunci a tras. Portofelul a sărit într-o parte în decor şi s-a deschis şi a căzut la pământ, răsucindu-se ca o pasăre frântă.

Zgomotul împuşcăturii s-a stins aproape imediat în acea

[17] Una dintre vedetele trupei lui Buffalo Bill, celebră pentru precizia cu care trăgea la ţintă.

tăcere adâncă. Rawlins a luat-o prin iarbă, s-a aplecat, a luat portofelul şi l-a pus în buzunar şi s-a întors.

Ar fi cazul s-o luăm din loc, a zis el.

Hai să-l vedem, a zis John Grady.

Hai să mergem. Trebuie să ne îndepărtăm de râul ăsta.

Au prins caii şi i-au înşeuat, puştiul a stins focul cu picioarele, apoi au încălecat şi au mers mai departe. Călăreau răsfiraţi în linie dreaptă pe câmpia lată şi acoperită de pietriş care şerpuia pe lângă stufărişul din susul râului. Au călărit fără să vorbească şi au cercetat cu atenţie înfăţişarea ţinutului străin. Un şoim s-a lăsat în jos din vârful unei tufe de *mesquite*, a zburat razant peste *vega*[18] şi s-a înălţat iar, oprindu-se într-un copac aflat la un kilometru înspre est. Când au trecut pe lângă el, a zburat iar îndărăt.

Aveai pistolu' ăla în buzunar şi mai înainte, la Pecos, nu? a zis Rawlins.

Băiatul l-a privit de sub pălăria lui uriaşă.

Mda, a zis.

Au mers mai departe. Rawlins s-a aplecat şi a scuipat.

Socot că m-ai fi împuşcat cu el.

Băiatul a scuipat şi el.

Nu stăteam să fiu împuşcat, a zis.

Au călărit printre dealurile joase acoperite cu nopal şi *chaparral*. La jumătatea dimineţii au dat peste un drum cu urme de cai pe el şi au cotit spre sud, iar la amiază au intrat în oraşul Reforma.

Au mers în şir indian pe drumul de căruţe care trecea drept stradă. O jumătate de duzină de case scunde, cu ziduri din chirpici căzute în ruină. Câteva colibe din stuf şi pământ cu acoperişuri de stuf şi un ţarc împrejmuit cu ţăruşi, în care cinci cai prăpădiţi şi cu capete mari stăteau şi se uitau solemn la caii ce treceau pe drum.

Au descălecat, au legat caii în faţa unei mici prăvălii din chirpici şi au intrat. O fată stătea pe un scaun cu spătar drept de lângă o sobă de tablă din mijlocul încăperii şi citea un album de benzi desenate în lumina care intra pe uşă şi fata a ridicat ochii spre ei, apoi s-a uitat la albumul de benzi desenate şi apoi s-a uitat iar în sus. S-a ridicat şi a aruncat o privire în fundul magazinului, unde o perdea verde atârna peste o uşă, a lăsat albumul pe scaun, a traversat podeaua de pământ bătătorit până

[18] Câmpie sau vale roditoare, (în sp., în orig.).

la tejghea, s-a întors şi a rămas în picioare. Pe tejghea erau trei vase de lut sau *ollas*. Două dintre ele erau goale, dar al treilea era acoperit cu un capac de tablă de la o garniţă şi capacul era crestat, ca să lase loc cozii unui polonic de tablă smălţuit. În peretele din spatele ei erau trei sau patru rafturi din scânduri, cu conserve, pânzeturi, aţă de cusut şi bomboane. Lângă peretele din fund era o ladă de făină, lucrată manual din scânduri de pin. Deasupra ei un calendar înfipt în peretele de pământ cu un beţigaş. În afară de sobă şi de scaun, altceva nu mai era în încăpere.

Rawlins şi-a scos pălăria şi-a apăsat fruntea cu antebraţul şi şi-a pus iar pălăria. S-a uitat la John Grady.

O avea ceva de băut?

Tiene algo que tomar? a zis John Grady.

Si, a zis fata.

S-a dus la postul ei din spatele oalelor de lut şi a ridicat capacul. Cei trei călăreţi stăteau la bar şi se uitau.

Ce-i ăla? a zis Rawlins.

Sidron, i-a răspuns fata.

John Grady s-a uitat la ea.

Habla ingles? a întrebat-o.

O, nu, a zis ea.

Ce e? a zis Rawlins.

Cidru.

S-a uitat în vas.

Hai să luăm, a zis el. Dă-ne trei.

Mande?

Trei, i-a spus Rawlins. *Tres*.

A ridicat trei degete.

Şi-a scos portofelul. Fata s-a întins înspre rafturile din spate, a luat trei pahare şi le-a pus pe tejghea, apoi a luat polonicul, a amestecat în oală şi a scos un lichid maroniu şi subţire. Le-a umplut paharele şi Rawlins a pus pe tejghea o bancnotă de un dolar. Era găurită la ambele capete. Au luat paharele şi John Grady a dat din cap înspre bancnotă.

Ţi-a cam nimerit portofelul în plin, aşa-i?

Mda, a zis Rawlins.

A ridicat paharul şi au băut. Rawlins stătea dus pe gânduri.

Nu ştiu ce căcat e ăsta, a zis el. Da’ e destul de gustos pentru un cowboy. Ia mai dă-ne încă trei.

Au pus paharele jos şi fata le-a umplut.

Cât îţi datorăm? a întrebat-o Rawlins.
Ea s-a uitat la John Grady.
Cuanto? a zis John Grady.
Para todo[19].
Si.
Uno cincuenta[20].
Cât înseamnă asta? a zis Rawlins.
Cam trei cenţi paharu'.
Rawlins a împins bancnota pe tejghea. Las' că face cinste tăticu' vostru, a zis el.
Fata a scos nişte mărunţiş dintr-o cutie de trabucuri de sub tejghea, a înşirat monedele mexicane pe tejghea şi a ridicat privirea. Rawlins a pus jos paharul gol, a arătat spre el şi a plătit pentru încă un rând, apoi şi-a cules restul şi-au luat tustrei paharele şi au ieşit afară.
S-au aşezat la adăpostul umbrarului din scânduri şi stuf din faţa prăvăliei şi-au sorbit băuturile şi s-au uitat la încremenirea pustie a micii răspântii la amiază. Colibe din chirpici. Agave prăfuite şi dealuri sterpe, acoperite cu pietriş, în depărtare. Un pârâiaş subţire şi albastru de apă îngălată de lături curgea prin şanţul săpat în pământul din faţa prăvăliei şi o capră stătea pe drumul brăzdat, uitându-se la cai.
Pe-aici nici n-au curent electric, a zis Rawlins.
A sorbit din băutură. S-a uitat pe stradă.
Mira-m-aş să fi trecut vreodată vreo maşină pe-aici.
Nu ştiu de unde-ar fi putut să vină, a zis John Grady.
Rawlins a încuviinţat din cap. A ridicat paharul în lumină, a plimbat cidrul dintr-o parte în alta şi s-a uitat la el.
Ce zici, ăsta o fi un soi de suc de cactus sau ce?
Nu ştiu, i-a răspuns John Grady. Pişcă niţel, nu?
Aş zice că da.
Eu zic să nu-i mai dăm şi lu' ţângău' ăsta.
Io am băut whisky, le-a zis Blevins. Asta-i o nimica toată.
Rawlins a clătinat din cap.
Bem suc de cactus în bătrânu' Mexic, a spus el. Ce crezi c-o zice lumea pe-acasă la ora asta?
Zice c-am plecat, aia cred că zice, i-a răspuns John Grady.
Rawlins s-a aşezat cu picioarele întinse în faţă, cu cizmele cruciş şi pălăria pe un genunchi, s-a uitat la ţinutul străin şi a dat

[19] Pentru tot, (în sp., în orig.).
[20] Unu cincizeci, (în sp., în orig.).

din cap.

De plecat am plecat, nu? a zis el.

Au adăpat caii şi au slăbit chingile, ca să-i lase să răsufle, apoi au luat-o pe drumul spre sud, dacă ăla se putea numi drum, călărind în şir indian prin praf. Pe drum se vedeau urme de vaci, porci mistreţi, ciute, coioţi. După-amiaza târziu au trecut iar pe lângă o adunătură de colibe, dar nu s-au oprit. Drumul era brăzdat de şanţuri adânci, desfundat şi plin de viroage şi în viroage erau vite moarte de la o secetă veche, numai oase risipite, cu pielea uscată, tare şi înnegrită.

Cum îţi place ţara asta? a zis John Grady.

Rawlins s-a aplecat şi a scuipat, dar n-a răspuns.

Seara au ajuns la o mică *estancia*[21] şi au oprit caii în faţa gardului. În spatele casei se vedeau câteva clădiri răzleţe şi un ţarc din ţăruşi cu doi cai înăuntru. În curte stăteau două fetiţe în rochii albe. S-au uitat la călăreţi, apoi s-au întors şi au intrat în fugă în casă. Un bărbat a ieşit afară.

Buenas tardes[22], a zis el.

A venit pe lângă gard până la poartă, le-a făcut semn să intre şi le-a arătat unde să-şi adape caii.

Pasale, a zis. Pasale[23].

Au mâncat la lumina lămpilor cu ulei, la o măsuţă din lemn de pin vopsit. Pe pereţii de pământ din jur atârnau calendare şi poze vechi din reviste. Pe un perete se vedea un panou de altar din tablă cu Sfânta Fecioară. Dedesubt se afla o scândură fixată cu două pene de lemn înfipte în perete şi pe scândură era un păhărel de sticlă verde cu un ciot de lumânare înnegrită înăuntru. Americanii stăteau înghesuiţi unul într-altul pe o latură a mesei şi cele două fetiţe stăteau pe partea cealaltă şi-i priveau cu răsuflarea tăiată. Femeia mânca cu capul în jos şi bărbatul glumea cu ei şi împărţea mâncarea. Au mâncat fasole şi *tortillas* şi o tocană din carne de capră împărţită cu polonicul dintr-o oală de lut. Au băut cafea din căni de tablă smălţuită şi bărbatul a împins blidele în faţa lor, gesticulând amplu.

Deben comer[24], a zis el.

Voia să ştie cum e în America, la patruzeci şi cinci de kilometri mai la nord. O văzuse o dată, când era copil, peste râu, la Acuna.

---

[21] Fermă de vite,

[22] Bună seara, (în sp., în orig.).

[23] Intraţi. Intraţi, (în sp., în orig.).

[24] Trebuie să mâncaţi, (în sp., în orig.).

Avea fraţi care lucrau acolo. Avea un unchi care trăise câţiva ani în Uvalde, Texas, dar bănuia că între timp murise.

Rawlins şi-a terminat porţia şi i-a mulţumit femeii, iar John Grady i-a tălmăcit ce spusese şi ea a zâmbit şi a dat din cap cu sfială. Rawlins tocmai se apucase să le arate celor două fetiţe cum poate să-şi dea degetul peste cap şi să şi-l pună iar la loc, când Blevins şi-a pus tacâmurile cruciş pe farfurie, s-a şters la gură cu mâneca şi s-a lăsat pe spate. Băncuţa n-avea spătar şi Blevins s-a zbătut câteva clipe frenetic, după care s-a prăvălit pe podeaua din spatele lui, lovind masa pe dedesubt cu picioarele, zdrăngănind vasele şi aproape răsturnând băncuţa cu tot cu Rawlins şi John Grady. Cele două fete s-au ridicat imediat în picioare, au bătut din palme şi au ţipat de încântare. Rawlins apucase strâns masa, ca să se salveze şi s-a uitat în jos, la băiatul întins pe podea.

Să fiu al dracului, a zis el. Mă scuzaţi, doamnă.

Blevins se chinuia să se adune de pe jos, bărbatul fiind singurul care s-a oferit să-l ajute.

Esta bien? a zis el.

N-are nimic, a zis Rawlins. Proştii nu păţesc niciodată nimic.

Femeia se aplecase în faţă ca să îndrepte o cană şi să le potolească pe copile. Nu putea râde, căci nu se cădea, dar strălucirea din ochii ei nu i-a scăpat nici măcar lui Blevins. Puştiul a păşit peste băncuţă şi s-a aşezat iar.

Gata, putem pleca? a şoptit el.

N-am terminat cu masa, a zis Rawlins.

Puştiul s-a uitat stânjenit în jur.

Nu pot sta aici, a zis el.

Stătea cu capul plecat şi şoptea răguşit.

Ce-ai de nu poţi sta aici? i-a zis Rawlins.

Nu-mi place să se râdă de mine.

Rawlins s-a uitat la fetiţe. Se aşezaseră iar şi aveau din nou ochii mari şi gravi.

Ce naiba, a zis el. Nu-s decât nişte copii.

Nu-mi place să se râdă de mine, a şoptit Blevins.

Bărbatul şi femeia se uitau amândoi îngrijoraţi la ei.

Dacă nu-ţi place să se râdă de tine, atunci să nu mai cazi în cur, i-a zis Rawlins.

Pe mine mă scuzaţi, a spus Blevins.

A păşit peste băncuţă şi-a luat pălăria şi-a pus-o pe cap şi a ieşit. Stăpânul casei părea îngrijorat şi s-a aplecat înspre John

Grady şi l-a întrebat ceva în şoaptă. Fetiţele stăteau cu ochii plecaţi în farfurii.

Crezi că se cară? a întrebat Rawlins.

John Grady a ridicat din umeri.

Mira-m-aş.

Gazdele păreau să aştepte ca unul din ei să se ridice şi să se ducă după el, dar ei nu s-au dus. Şi-au băut cafeaua şi după o vreme femeia s-a ridicat şi a strâns farfuriile.

John Grady l-a găsit stând aşezat pe pământ, ca un om care cugetă.

Ce faci? l-a întrebat el.

Nimic.

De ce nu vii înapoi în casă?

Stau bine aici.

Ne-au invitat să rămânem peste noapte.

Rămâneţi.

Tu ce-ai de gând să faci?

Stau bine aici.

John Grady s-a uitat lung la el.

Mă rog, a zis. Faci cum vrei.

Blevins n-a răspuns şi el l-a lăsat să stea acolo.

Odaia în care au dormit era în fundul casei şi mirosea a fân sau paie. Era mică, nu avea fereastră şi pe podea erau două saltele de paie şi pânze de sac cu pături pe ele. Au luat lampa pe care le-a oferit-o gazda şi i-au mulţumit, iar el s-a înclinat în pragul uşii scunde şi le-a urat noapte bună. N-a întrebat de Blevins.

John Grady a pus lampa pe podea şi cei doi s-au aşezat pe saltelele de paie şi şi-au scos cizmele.

Pic de oboseală, a zis Rawlins.

Te aprob.

Ce zicea tipu' că se găseşte de lucru prin părţile astea?

Zice că-s nişte ferme mari mai încolo, după Sierra del Carmen. La vreo trei sute de kilometri.

Cât vine asta?

O sută şaizeci, o sută şaptezeci de mile.

Ce zici, ne crede nişte *desperados*?

Nu ştiu. Da' dacă aşa crede, e destul de înţelegător.

Aşa zic şi eu.

A vorbit despre ţara asta de zici că-i *Big Rock Candy*

Mountains[25]. Zice c-ar avea lacuri şi pâraie şi iarbă pân' la scara şeii. După câte-am văzut până acum, nu prea cred să găseşti aşa ceva pe-aici, nu?

Probabil că încearcă şi el să ne facă vânt.

Se prea poate, a zis John Grady.

Şi-a scos pălăria, s-a lăsat pe spate şi şi-a tras pătura peste el.

Ala ce dracu' face? a întrebat Rawlins. Doarme-n curte?

Aşa cred.

Poate că nu-l mai găsim mâine-dimineaţă.

Poate.

A închis ochii.

Să nu laşi lampa să se stingă singură, a zis apoi. O să afume toată casa.

O sting acuşica.

Stătea culcat şi asculta. Nu se auzea nici un zgomot nicăieri.

Ce faci? a zis John Grady.

Nimic.

A deschis ochii. S-a uitat la Rawlins. Rawlins îşi împrăştiase pe pătură tot ce avea în portofel.

Ce faci?

Vreau să vezi şi tu cum arată afurisitul meu de permis de şofer.

N-o să-ţi trebuiască aici.

Şi ăsta-i abonamentu' meu de la biliard. Şi ăsta-i ciuruit.

Culcă-te.

Uită-te şi tu ce căcat. A împuşcat-o pe Betty Ward fix între ochi.

Ce căuta acolo? Nu ştiam că-ţi place de ea.

Ea mi-a dat poza asta. E poza ei din şcoală.

De dimineaţă au mâncat un mic dejun uriaş, cu ouă, fasole şi *tortillas* la aceeaşi masă. Nimeni n-a ieşit să-l cheme pe Blevins şi nimeni n-a întrebat de el. Femeia le-a împachetat o gustare de prânz într-o bucată de pânză, iar ei i-au mulţumit, i-au strâns mâna bărbatului şi au ieşit afară în dimineaţa răcoroasă. Calul lui Blevins nu era în ţarc.

Crezi c-avem noi norocu' ăsta? a întrebat Rawlins.

John Grady a clătinat din cap cu îndoială.

Au înşeuat caii şi s-au oferit să-i plătească bărbatului pentru masă, dar el s-a încruntat şi le-a făcut semn să plece, aşa că şi-

---

[25] Titlul unei melodii înregistrate de Harry McClintock în 1928, care descrie un ţinut paradiziac cu numele de Big Rock Candy Mountain.

au strâns iar mâinile, el le-a urat drum bun, ei au încălecat şi au luat-o pe drumul brăzdat care ducea spre sud. Un câine s-a ţinut o vreme după ei şi apoi a rămas în urmă şi s-a uitat după ei.

Dimineaţa era proaspătă şi răcoroasă şi în aer plutea un miros de fum de lemne. Când au urcat primul dâmb de pe drum, Rawlins a scuipat cu scârbă.

Uite colo, a zis.

Blevins stătea călare pe murgul lui voinic la marginea drumului.

Au strunit caii.

Ce dracu' o fi cu el, după părerea ta?

E doar un puşti.

Căcat, a zis Rawlins.

Când s-au apropiat, Blevins le-a zâmbit. Mesteca tutun şi s-a aplecat, a scuipat şi s-a şters la gură cu dosul palmei.

Ce rânjeşti aşa?

'Neaţa, a zis Blevins.

De unde ai tutunul? l-a întrebat Rawlins.

Mi l-a dat un om.

Ţi l-a dat un om?

Mda. Voi unde-aţi fost?

Cei doi au venit şi l-au încadrat de-o parte şi de cealaltă şi apoi puştiul a rămas în urmă.

Aveţi şi voi ceva de mâncare? a întrebat el.

Avem ce ne-a pus ea pentru prânz, i-a răspuns Rawlins.

Ce-aveţi?

Nu ştiu. Nu ne-am uitat.

Păi, ce-ar fi să ne uităm?

După capu' tău, e ora prânzului?

Joe, spune-i să-mi dea ceva de mâncare.

Nu-l cheamă Joe, a zis Rawlins. Şi chiar dacă-l chema Evelyn, tot nu-ţi dădea să mănânci de prânz la şapte dimineaţa.

Căcat, a spus Blevins.

Au mers până s-a făcut amiază şi încă o vreme după aceea. Pe drum nu era nimic altceva în afară de ţinutul pe care-l traversa şi în ţinut nu era absolut nimic. Nu se auzea decât tropotitul continuu al cailor pe drum şi cum scuipa Blevins la răstimpuri zeamă de tutun în urma lor. Rawlins călărea cu un picior adus cruciş în faţă, aplecat peste genunchi şi fumând meditativ în timp ce observa împrejurimile.

Cred că văd acolo nişte plopi, a zis el.

Cred că-i văd şi eu, a replicat John Grady.

Au mâncat de prânz sub copaci, la marginea unei mici *cienaga*[26]. Caii stăteau în iarba mocirloasă şi sorbeau apă fără zgomot. Femeia legase mâncarea într-o bucată de muselină şi ei au întins-o pe jos şi au ales între *quesadillas*, *tacos* şi *bizcochos* ca la un picnic, sprijiniţi pe coate la umbră, cu încălţate în cizme încrucişate în faţă, mestecând alene şi uitându-se la cai.

Pe vremuri, a început Blevins, ăsta era exact genu' de loc unde pândeau comanşii să sară la tine.

Sper c-or fi avut la ei nişte cărţi de joc sau o tablă de şah cât stăteau s-aştepte, a comentat Rawlins. Eu nu prea cred să mai fi trecut careva pe drumul ăsta în ultimul an.

Pe vremuri, erau mult mai mulţi călători, a zis Blevins.

Rawlins fixa încruntat acel ţinut cauterizat.

Ce căcaţi putrezi ştii tu despre cum era pe vremuri? a pufnit el.

Mai vrea careva ceva de-aici? a zis John Grady.

M-am umflat ca o căpuşă.

John Grady a legat pânza, s-a ridicat şi a început să se dezbrace de haine, apoi a pornit-o gol prin iarbă, pe lângă cai, a intrat greoi în apă şi s-a oprit când i-a ajuns la brâu. A întins braţele, s-a lăsat pe spate şi a dispărut în apă. Caii se uitau la el. Apoi el ridicat la suprafaţă şi-a dat părul pe spate şi s-a şters la ochi. Apoi a stat pur şi simplu locului.

În acea noapte au făcut popas într-o vale mlăştinoasă, chiar la marginea drumului, au aprins un foc, s-au aşezat pe nisip şi s-au uitat la tăciunii aprinşi.

Blevins, tu eşti cowboy? a întrebat Rawlins.

Îmi place asta.

Cui nu-i place?

Nu mă dau eu cel mai tare în parcare. Le am cu călăritu'.

Zău? a zis Rawlins.

Şi omu' ăsta le are cu călăritu', a continuat Blevins.

Apoi a arătat cu capul peste foc la John Grady.

De unde ai scos-o acu' p-asta?

Le are şi gata.

Şi dacă ţi-aş spune că abia ce-a învăţat? Şi dacă ţi-aş spune că în viaţa lui nu s-a suit decât pe cai de fete.

O să zic că mă iei peste picior.

Şi dacă ţi-aş spune că voiam să-ţi zic că n-am văzut în viaţa

[26] Mlaştină, (în sp., în orig.).

mea unu’ mai bun ca el?

Blevins a scuipat în foc.

Nu mă crezi?

Nu, nu că nu te-aş crede. Depinde ce călăreţi ai văzut.

L-am văzut cum călăreşte pe Booger Red, a zis Rawlins.

Zău? a zis Blevins.

Zău.

Şi crezi că el îl întrece?

Ştiu sigur că-l întrece.

Poate că da, poate că nu.

Tu habar n-ai de capu’ tău, a zis Rawlins. Booger Red e mort de-o mie de ani.

Nu-l băga în seamă, a intervenit John Grady.

Rawlins şi-a încrucişat iar cizmele şi a dat din cap înspre John Grady.

Nu poate să m-asculte fără să se umfle-n pene, aşa-i?

Mănâncă căcat, a zis John Grady.

L-ai auzit? a zis Rawlins.

Blevins şi-a aplecat bărbia înspre foc şi a scuipat.

Nu văd cum poţi să zici de unu’ că gata, e precis cel mai bun.

Nu poţi, a zis John Grady. E el ignorant, atâta tot îs mulţi călăreţi buni, a zis Blevins.

Aşa e, l-a aprobat Rawlins. Îs mulţi călăreţi buni. Dar numai unu’ e cel mai bun. Şi întâmplarea face că şade chiar aci.

Lasă-l în pace, a intervenit John Grady.

Nu-l supăr, a zis Rawlins. Te supăr cumva?

Nu.

Spune-i lu’ Joe, aici de faţă, că nu te supăr.

Am zis că nu.

Lasă-l în pace, a zis John Grady.

Zile-n şir au călărit prin munţi, apoi au traversat o vale stearpă, au oprit caii printre stânci şi au scrutat ţinutul înspre sud, unde ultimele umbre goneau peste pământ în bătaia vântului şi la apus soarele zăcea roşu ca sângele printre stivele de nori, iar lanţurile de munţi din depărtare se înşirau la vale de la hotarele cerului, estompându-se de la alburiu la albastru pal şi apoi la absolut nimic.

Unde zici c-o fi paradisu’ ăla? s-a mirat Rawlins.

John Grady îşi scosese pălăria ca să-şi răcorească capul în vânt.

N-ai de unde şti ce-o să găseşti într-o ţară ca asta până nu ajungi acolo, a zis el.

Da’ e a dracului de întinsă, nu-i aşa?

John Grady a încuviinţat din cap.

Tocmai de-aia am venit aici.

Te aprob, vere.

Au coborât pe partea umbroasă, albastră şi răcoroasă a versantului nordic. În râpele stâncoase creşteau frasini pereni. Curmali japonezi şi eucalipţi de munte. Un şoim şi-a luat zborul dedesubtul lor, s-a rotit în negura tot mai adâncă şi s-a prăvălit în jos, iar ei şi-au tras picioarele din scări şi şi-au mânat caii cu grijă la vale pe costişele şistoase. Au ieşit chiar la lăsarea întunericului pe un prag acoperit cu pietriş şi şi-au instalat tabăra acolo, iar în acea noapte au auzit ceea ce nici unul dintre ei nu mai auzise vreodată, trei urlete prelungi dinspre sud-vest şi apoi tăcere pretutindeni.

Ai auzit? a zis Rawlins.

Mda.

E un lup, nu?

Mda.

Stătea întins pe spate, învelit în pături şi se uita înspre cornul de lună răsturnat peste piciorul munţilor. În acei amăgitori zori albaştri, Pleiadele păreau să se înalţe în întunericul de deasupra lumii şi să tragă după ele toate stelele, Orion şi Capella cu uriaşul lor diamant şi semnătura Cassiopeiei, toate înălţându-se prin întunericul fosforic ca o plasă pescărească. A stat multă vreme culcat şi a ascultat cum răsuflă ceilalţi în somn, în timp ce contempla sălbăticia din jurul lui şi sălbăticia dinăuntru.

Noaptea a fost rece şi a doua zi în zori, chiar înainte să se crape de ziuă, când s-au trezit, Blevins era deja sculat şi făcuse focul pe pământ şi stătea cuibărit lângă el în hainele lui subţiri. John Grady s-a strecurat afară din culcuş şi-a pus cizmele şi haina şi s-a dus să cerceteze noul ţinut ce se iţea din întuneric dedesubtul lor.

Au băut restul de cafea şi au mâncat *tortillas* reci cu o dâră subţire de sos picant din sticlă pe mijloc.

Cât crezi că ne ţine masa asta? a întrebat Rawlins.

Eu nu-mi fac griji, a zis John Grady.

Amicu’ tău de colo pare cam îndoit.

El nu prea are cine ştie ce rezerve de osânză.

Nici tu n-ai.

S-au uitat cum răsare soarele sub ei. Caii, care stăteau pe terasă şi păşteau, au ridicat capetele şi s-au uitat la el. Rawlins şi-a băut restul de cafea, a scuturat cana şi s-a căutat în buzunarul cămăşii după tutun.

Crezi c-o să vină o zi când n-o să mai răsară soarele?

Mda, a zis John Grady. Ziua Judecăţii de Apoi.

Când crezi c-o să fie asta?

Când o găsi El cu cale.

Ziua Judecăţii de Apoi, a repetat Rawlins. Tu crezi în chestiile astea?

Nu ştiu. Mda, cred că da. Tu?

Rawlins şi-a vârât ţigara în colţul gurii, a aprins-o şi a aruncat chibritul.

Nu ştiu. Poate.

Ştiam eu că eşti necredincios, a zis Blevins.

Ba nu ştii nici pe dracu', a zis Rawlins. Taci acolo şi nu te da şi mai idiot decât eşti.

John Grady s-a ridicat, s-a dus şi şi-a apucat şaua de corn şi-a aruncat pătura pe umăr, apoi s-a întors şi s-a uitat la ei.

Hai să mergem, a zis el.

Pe la jumătatea dimineţii ieşiseră deja din munţi şi călăreau pe o câmpie întinsă, cu iarbă *grama* şi bambus pitic, presărată cu agave. Aici au întâlnit pentru prima oară alţi călăreţi şi s-au oprit ca să-i privească apropiindu-se de la mai bine de un kilometru, trei bărbaţi călare mânând un şir de animale de povară care duceau în spate nişte desagi goi.

Tu ce zici c-ar putea fi? a întrebat Rawlins.

Nu trebuia să ne oprim aşa, a zis Blevins. Dacă noi îi vedem, ne văd şi ei pe noi.

Ce dracu' vrea să-nsemne asta? a zis Rawlins.

Tu ce-ai fi zis dacă-i vedeai pe ei că se opresc?

Are dreptate, a intervenit John Grady. Haideţi să ne vedem de drum.

Erau *zacateros*[27], care mergeau în munţi să adune iarbă *chino*. Poate că s-or fi mirat văzând americani călare în ţara lor, dar n-au arătat-o. I-au întrebat dacă-l văzuseră pe fratele unuia dintre ei, care era în munţi cu nevasta şi două fete mari, dar ei nu văzuseră pe nimeni. Mexicanii au oprit caii şi le-au cercetat îmbrăcămintea cu mişcări domoale ale ochilor lor negri. Şi ei erau aspri la înfăţişare, pe jumătate în zdrenţe, cu pălăriile lucind

[27] Ţăranii care câştigă existenţa din vânzarea fânului.

de grăsime şi sudoare şi cu cizmele cârpite cu piele de vită netăbăcită. Aveau şei vechi cu chingi drepte şi pielea roasă de se vedea lemnul şeii şi-şi rulau ţigări în foi de porumb, le aprindeau cu *esclarajos*[28] din cremene şi oţel şi bucăţi de iască dintr-o cutie goală de cartuşe. Unul dintre ei purta la cingătoare un Colt vechi şi uzat, cu poarta culisantă deschisă, ca să nu cadă; miroseau a fum, a seu şi sudoare şi păreau la fel de sălbatici şi de stranii ca ţinutul în care se aflau.

Son de Tejas?[29] au întrebat.

Si[30], a zis John Grady.

Au încuviinţat din cap.

John Grady fuma şi se uita la ei. Aşa ponosiţi cum erau, aveau cai buni şi el s-a uitat în ochii aceia negri, ca să vadă dacă le poate citi gândurile, dar n-a putut citi nimic. Au vorbit despre ţinut şi despre vremea din ţinut şi au zis că-n munţi era încă frig. Nici unul nu s-a oferit să descalece. S-au uitat peste ţinut de parcă ar fi fost o problemă pentru ei. Ceva ce nu lămuriseră încă pe deplin. Micii catâri înşiraţi în urma lor adormiseră de-a-n picioarelea aproape imediat cum se opriseră.

Şeful lor şi-a terminat ţigara şi a dat drumul chiştocului în făgaşul drumului. *Bueno*, a zis. *Vamonos*.

A dat din cap către americani.

Buena suerte, a zis.

A atins calul cu rotiţele lungi ale pintenilor şi au plecat. Catârii au trecut prin spatele lor, cu ochii la caii opriţi în drum şi scuturând din cozi, deşi în acel ţinut nu părea să fie nici picior de muscă.

După-amiază şi-au adăpat caii la un pârâu limpede care cobora din sud-vest. Au mers la pârâu şi au băut, apoi şi-au umplut ploştile şi le-au pus dopurile. Pe câmpie, cam la vreo trei kilometri de ei, se vedeau nişte antilope care stăteau toate cu capetele ridicate.

Au mers mai departe. Pe fundul neted al văii creştea iarbă bună şi vite de culoarea pisicilor de casă şi a bagalei, dar şi tărcate, treceau întruna prin faţa lor printre tufele de cruşin sau stăteau înşirate pe micul dâmb de pământ străvechi care cobora spre est, uitându-se la ei cum treceau pe drum. În acea noapte şi-au instalat tabăra pe dealurile joase şi au fript un iepure de

---

[28] Aprinzător , amnar – de la verbul *esclarcer*, a lumina.

[29] Sunteţi din Texas, (în sp., în orig.).

[30] Da, (în sp., în orig.).

câmp pe care-l împuşcase Blevins cu pistolul. L-a curăţat de măruntaie cu briceagul, l-a îngropat în pământul nisipos cu piele cu tot şi a făcut focul peste el. A zis că aşa făceau indienii.

Ai mâncat vreodată iepure de câmp? a zis Rawlins.

A clătinat din cap.

Încă nu, a răspuns el.

Io zic să mai faci rost de nişte surcele dacă vrei să-l mănânci p-ăsta.

Se frige el.

Care-i cel mai ciudat lucru care l-ai mâncat vreodată?

Cel mai ciudat lucru care l-am mâncat, a zis Blevins. Cre' c-a fost o stridie.

Stridie de munte[31] sau stridie adevărată?

Stridie adevărată.

Cum erau pregătite?

Nu erau. Erau numa' puse acolo în cochiliile lor. Turnai sos iute peste ele.

Ai mâncat tu aşa ceva?

Da.

Cum era la gust?

Cam cum îţi închipui.

Au stat şi s-au uitat la foc.

Tu de unde eşti, Blevins? a zis Rawlins.

Blevins s-a uitat la Rawlins şi apoi iar la foc.

Districtul Uvalde, a zis. În sus pe râul Sabinal.

De ce-ai fugit?

Da' voi?

Eu am şapteşpe ani. Pot să mă duc unde vreau.

Şi eu la fel.

John Grady stătea cu picioarele aduse cruciş în faţă, sprijinit de şa şi fuma o ţigară.

Ai mai fugit şi altădată, nu? a zis.

Mda.

Ce-au făcut, te-au prins?

Mda. Aranjam popice la o sală de bowling din Ardmore, în Oklahoma şi m-a muşcat câinele, un buldog care mi-a rupt din picior o bucată cât o friptură de duminică şi s-a infectat şi omu' de lucram la el m-a dus la doctor şi au crezut că-s turbat sau mai ştiu io ce şi-a ieşit scandalu' dracului, aşa că m-au trimis pachet

---

[31] Testicule de taur, considerate o delicatesa în Vestul american si în Vestul Canadei.

înapoi în districtul Uvalde.

Ce căutai în Ardmore, Oklahoma?

Aranjam popice la o sală de bowling.

Şi cum te-ai aciuat p-acolo?

Era un spectacol de trebuia să vină prin Uvalde, prin oraşu' Uvalde şi pusesem bani deoparte să mă duc să-l văd, da' n-au mai venit, pen' că omu' de făcea spectacolu' l-au băgat în puşcărie în Tyler Texas pen' că făcea un spectacol porcos. Era şi cu ceva striptease în el. Am venit încoa' şi scria pe afiş că ajunge în Ardmore, Oklahoma, în două săptămâni şi uite-aşa ajunse mandea în Ardmore, Oklahoma.

Te-ai dus tu taman până-n Oklahoma ca să vezi un spectacol?

De-aia pusesem bani deoparte şi chiar voiam să mă duc.

Ai văzut spectacolu' în Ardmore?

Nu. N-au mai ajuns nici acolo.

Blevins şi-a tras în sus un crac al salopetei şi şi-a întors piciorul în lumina focului.

Uite-aci m-a muşcat nenorocitul, a zis el. Mai bine mă muşca un aligator.

Cum de-ai plecat spre Mexic? a zis Rawlins.

Din acelaşi motiv ca şi voi.

Şi care ar fi ăla?

Că ştiaţi că nici dracu' nu se poate ţine după curu' vostru acolo.

Pe mine nu mă urmăreşte nimeni.

Blevins şi-a netezit înapoi cracul pantalonului şi a răscolit focul cu un băţ.

I-am spus la nenorocitu' ăla că nu stau io să mă bată el cu biciu' şi n-am stat.

Tac-tu?

Taică-meu nu s-a mai întors de la război.

Tac-tu vitreg?

Mda.

Rawlins s-a aplecat în faţă şi a scuipat în foc.

Nu l-ai împuşcat, nu?

Eram în stare. O ştia şi el.

Ce căuta un buldog într-o sală de bowling?

Nu m-a muşcat în sala de bowling. Eu doar lucram în sala de bowling, atâta tot.

Ce-ai făcut de te-a muşcat câinele?

Nimic. N-am făcut nimic.

Rawlins s-a aplecat şi a scuipat în foc.

Unde stăteai atunci?

Pui al naibii de multe întrebări. Şi nu scuipa în foc unde se frige cina mea.

Ce? a zis Rawlins.

Am zis că să nu scuipi în foc unde se frige cina mea.

Rawlins s-a uitat la John Grady. John Grady începuse să râdă. S-a uitat la Blevins.

Cina? O să vezi tu cină când o să-ncerci să mănânci porcăria aia aţoasă.

Blevins a dat din cap.

Tu să-mi zici dacă vrei să te sar de la porţie, a zis.

Ce au scos ei fumegând din pământ părea a fi o efigie mumificată dintr-o criptă. Blevins a pus iepurele pe o piatră teşită, l-a jupuit de piele, a răzuit carnea de pe oase în farfurii, apoi au înmuiat-o în sos picant şi au rulat-o în ultimele *tortillas*. Mestecau şi se uitau unii la alţii.

Ei, a zis Rawlins. Nu-i chiar aşa de rău.

Nu-i, a zis Blevins. Să spun drept, nici nu ştiam că se poate mânca aşa ceva.

John Grady s-a oprit din mestecat şi s-a uitat la ei. Apoi a început iar să mestece.

Voi mi-aţi cam luat-o înainte, a zis el. Credeam că ne-am apucat toţi deodată.

A doua zi, pe drumul spre sud au început să întâlnească în cale mici convoaie trenţăroase de comercianţi nomazi care se îndreptau spre graniţa de nord. Bărbaţi pământii şi ponosiţi cu câte trei sau patru măgăruşi legaţi unul în spatele celuilalt şi clătinându-se sub poverile de *candelilla*, sau blănuri, piei de capră, colaci de funie împletită în casă din agave sau băutura fermentată numită *sotol*, turnată în butoaie şi bidoane legate în suporturi făcute din crengi de copac. Aveau la ei apă în burdufuri din piele de porc sau în saci de pânză daţi cu ceară de *candelilla*, ca să fie impermeabili, astupaţi cu dopuri din coarne de vită şi unii aveau cu ei femei şi copii şi îmboldeau animalele la o parte în tufişuri, ca să elibereze drumul pentru *caballeros*, călăreţii le dădeau ziua bună şi ei zâmbeau şi dădeau din cap până-i vedeau trecuţi.

Au încercat să cumpere apă de la caravane, dar n-aveau la ei bani îndeajuns de mărunţi pentru asta. Când Rawlins i-a oferit unui bărbat cincizeci de *centavos* pentru apă de jumătate de

penny, atât cât să-şi umple ploştile, bărbatul nici n-a vrut să audă. Spre seară au cumpărat o ploscă plină cu *sotol*, pe care şi-o treceau de la unul la altul în timp ce călăreau şi în scurt timp s-au îmbătat de dădeau cu căciula-n câine. Rawlins a băut, a tras în sus dopul de cureluşă, l-a înşurubat la loc, a luat plosca de toartă şi a balansat-o spre Blevins. Apoi a prins-o iar. Calul lui Blevins venea greoi în urma lor, cu şaua goală. Rawlins a privit prosteşte la animal şi-a strunit calul şi a strigat către John Grady, care călărea în faţă.

John Grady s-a întors şi s-a uitat.

El unde-i?

Cine ştie? Cred că zace pe undeva în urmă.

Au luat-o înapoi, cu Rawlins ducând calul fără călăreţ de hăţuri. Blevins stătea în fund pe mijlocul drumului. Avea încă pălăria pe cap.

Hăi, a exclamat el când i-a văzut. Îs muci de beat.

Au oprit caii şi s-au uitat în jos la el.

Eşti în stare să călăreşti sau nu? a zis Rawlins.

Da’ ursu’ se cacă în pădure? Pot să călăresc, ce dracu’. Eram călare când am căzut.

S-a ridicat şovăitor în picioare şi a privit încruntat în jur. A luat-o împleticindu-se pe lângă ei şi s-a strecurat pe dibuite printre cai. Crupă şi coamă, genunchiul lui Rawlins.

Credeam că gata, v-aţi dus şi m-aţi lăsat, a zis el.

Data viitoare nu mai stăm după curu’ tău sfrijit.

John Grady s-a întins, a apucat frâiele şi a ţinut calul cât s-a chinuit Blevins să încalece.

Dă încoa’ frâiele alea, a zis Blevins. Io-s ditai cowboyu’, aşa să ştiţi.

John Grady a clătinat din cap. Blevins a scăpat frâiele, s-a aplecat după ele şi era gata să alunece de pe grumazul calului. S-a redresat, s-a îndreptat în şa, cu hăţurile în mâini şi a întors calul brusc.

Adică ditai îmblânzitoru’ de cai cu patalama, asta voiam să zic, a spus el.

Şi-a înfipt călcâiele în burta calului, calul s-a îndoit din genunchi, a pornit înainte şi Blevins a căzut pe spate în drum. Rawlins a scuipat cu dezgust.

Lasă-l pe dobitoc să zacă acolo şi gata, a zis.

Urcă dracului pe cal şi nu te mai prosti, a intervenit John Grady.

Până la lăsarea serii, cerul se întunecase tot înspre nord şi ţinutul sterp pe care-l străbăteau căpătase o nuanţă neutră de cenuşiu oriunde vedeai cu ochii. S-au regrupat pe drum în vârful unui dâmb şi s-au uitat îndărăt. Plafonul de furtună plana deasupra lor şi vântul le răcorea feţele transpirate. Stăteau prăvăliţi în şei cu ochii înceţoşaţi şi se uitau unul la altul. Învăluit în norii cumulus, un fulger îndepărtat licărea mut ca flacăra de sudură văzută prin fumul de la topitorie. De parcă s-ar fi reparat o stricăciune undeva în întunericul de fier al lumii.

Vine încoa' una zdravănă, a zis Rawlins.

Eu nu pot sta afară în aşa ceva, a replicat Blevins.

Rawlins a râs şi a clătinat din cap.

Auzi la el, a zis.

Şi unde crezi că poţi să te duci? a întrebat John Grady.

Nu ştiu. Da' undeva trebuie să mă duc.

De ce nu poţi sta afară?

Din cauză de trăsnet.

Trăsnet?

Da.

Să fiu eu al dracului dacă nu pari că te-ai trezit brusc pe jumate, a zis Rawlins.

Ţi-e frică de trăsnet? l-a întrebat John Grady.

Mă nimereşte garantat.

Rawlins a arătat cu capul spre plosca atârnată în chingă de oblâncul şeii lui John Grady.

Să nu-i mai dai căcat din ăsta. Face *delirium tremens*.

E chestie de familie, a zis Blevins. Pe tataia l-a omorât într-o colivie de mină din Virginia de Vest, s-a dus după el în jos pe puţ vreo şaizeci de metri, nici n-a stat măcar să suie el până sus. Au trebuit să dea cu apă pe colivie şi s-o răcească pen' ca să-l scoată de-acolo, pe el cu încă doi. I-a prăjit ca pe slănină. Fratele mai mare al lu' taică-meu a fost zvârlit de pe o sondă la exploatarea Batson în anul o mie nouă sute patru, instalaţie cu cablu şi platformă de lemn, da' trăsnetu' tot l-a ajuns şi nici nu-mplinise nouăşpe ani. Străunchiu' din partea mamei – din partea mamei, bagă de seamă – a fost omorât pe cal şi calu' n-a avut nici măcar un fir de păr pârlit, da' pe el l-a băgat în groapă, a trebuit să-i taie cureaua de pe el, că i se topise catarama şi nu se mai desfăcea şi am şi un văr care-i mai mare ca mine numa' cu patru ani şi pe el l-a paralizat de tot pe-o parte, i-a topit plombele din gură şi i-a lipit fălcile-ntre ele.

Ţi-am zis eu, a comentat Rawlins. A luat-o razna de tot.

Nu ştiau ce-a păţit. Se strâmba numa’ şi mormăia şi arăta, cum ar veni, spre gură.

Dacă nici asta nu-i o minciună gogonată şi răsgogonată, apoi nu ştiu zău care mai e, a zis Rawlins.

Blevins nu l-a auzit. Avea broboane de sudoare pe frunte.

Pe alt văr din partea lu’ taică-meu l-a pălit de i-a luat păru’ foc. Mărunţişu’ de-l avea i-a ars buzunaru’ şi a căzut pe jos şi a dat foc la iarbă. Pe mine m-a lovit de două ori, c-aşa am ajuns de-s fudul de urechea asta. Îs de două ori sortit să mor de foc. Trebuie să te ţii departe de tot ce-i de metal. Nu ştii de unde ţi se trage. Ţintele de pe salopetă. Cuiele din cizme.

Păi şi ce-ai de gând să faci?

Puştiul privit năuc către nord.

Să-ncerc să fug mai repede ca ea, a zis. Altă şansă n-am.

Rawlins s-a uitat la John Grady. S-a aplecat şi a scuipat.

Ei, a zis. Dacă până acu’ mai era vreo îndoială, ere’ că acum s-a lămurit.

N-ai cum să fugi mai repede decât furtuna, a zis John Grady. Ce dracu’ e cu tine?

Altă şansă n-am.

Abia terminase de vorbit, când primul pârâit slab al trăsnetului a ajuns până la ei, la fel de stins ca zgomotul făcut de un vreasc călcat în picioare. Blevins şi-a scos pălăria şi-a şters fruntea cu mâneca de la cămaşă, a strâns frâiele în pumn şi a aruncat o ultimă privire disperată în spate, după care a plesnit calul peste crupă cu pălăria.

S-au uitat după el cum se îndepărtează. A încercat să-şi pună pălăria şi i-a scăpat. Pălăria s-a rostogolit pe drum. El s-a îndepărtat pe câmpie bâţâind din coate şi s-a făcut mic în faţa lor şi chiar şi mai caraghios.

Eu nu-mi pun capu’ pentru el, a zis Rawlins.

S-a întins, a dezlegat plosca de la oblâncul şeii lui John Grady şi şi-a îmboldit calul înainte. O să cadă lat aici în drum şi calu’ unde crezi c-o să se ducă?

A călărit mai departe, bând şi vorbind pentru sine.

Îţi spun io unde, a strigat în urmă.

John Grady l-a urmat. Colbul se ridica de sub copitele cailor şi se învolbura înaintea lor pe drum.

Se duce naibii afară din ţară, a strigat Rawlins. Acolo merge. Pe apa sâmbetei. Acolo o să se ducă afurisitu’ de cal.

Au mers mai departe. Vântul aducea cu el stropi de ploaie. Pălăria lui Blevins zăcea în drum şi Rawlins a încercat să calce peste ea cu calul, dar calul a ocolit-o. John Grady şi-a scos o cizmă din scară, s-a aplecat şi a cules pălăria fără să descalece. Auzeau ploaia căzând pe drum în urma lor ca o migraţie a fantomelor.

Calul lui Blevins stătea cu şaua pe el la marginea drumului, legat de un pâlc de sălcii. Rawlins s-a întors, a oprit calul în ploaie şi s-a uitat la John Grady. John Grady a înaintat călare printre sălcii şi a luat-o la vale pe *arroyo*[32], ţinându-se după urmele răzleţe de picioare desculţe din lutul udat de ploaie, până când l-a găsit pe Blevins ghemuit sub rădăcinile unui plop mort, într-o scobitură, acolo unde albia o cotea şi se lăţea în câmpie. Era dezbrăcat aproape complet şi mai avea o pereche de indispensabili pătaţi, prea mari pentru el.

Ce naiba faci? a întrebat John Grady.

Blevins se strângea de umerii subţiri şi albi cu amândouă mâinile.

Uite, şed aicea, a zis el.

John Grady s-a uitat peste câmpie, unde ultimele rămăşiţe de soare erau gonite către dealurile joase din sud. S-a aplecat şi i-a aruncat lui Blevins pălăria la picioare.

Unde-ţi sunt hainele?

Le-am dat jos.

Asta ştiu. Unde-s?

Le-am lepădat colo. Şi cămaşa avea capse de alamă.

Dacă se-apucă să plouă tare, pe-aici o să răsară un râu care-o să curgă ca trenul. La asta te-ai gândit?

Pe tine nu te-a lovit niciodată trăsnetu', a zis Blevins. Nu ştii cum e.

O să te îneci dacă stai aci.

Nu-i nimic. Nu m-am mai înecat niciodată până acum.

Ai de gând să rămâi aici?

Exact asta am de gând să fac.

John Grady şi-a pus mâinile pe genunchi.

Ei, a spus el. Eu nu mai zic nimic.

Un trăsnet prelung şi bubuitor s-a rostogolit pe cer înspre nord. Pământul s-a cutremurat. Blevins şi-a pus braţele pe cap, iar John Grady a întors calul şi a luat-o îndărăt pe lângă *arroyo*. Rotocoale imense de ploaie brăzdau nisipul ud de sub picioarele

[32] Albie uscată a unui pârâu, (în sp., în orig.).

lui. S-a uitat o singură dată îndărăt la Blevins. Blevins şedea ca mai înainte. O apariţie aproape inexplicabilă în acel peisaj.

Unde-i? a întrebat Rawlins.

Stă în fund acolo. Eu zic să-ţi pui impermeabilul.

Am ştiut de când l-am văzut că dobitocu' are o doagă sărită, a zis Rawlins. Îi scria-n frunte.

Ploaia cădea acum în valuri. Calul lui Blevins stătea în potop ca spectrul unui cal. Cei doi au ieşit de pe drum, au urcat prin vale înspre un pâlc de copaci şi s-au adăpostit sub un colţ de stâncă abia ieşit în afară, cu genunchii rămaşi în ploaie şi ţinând caii de căpăstru. Caii jucau pe loc şi scuturau din capete, fulgerul trosnea, vântul se năpustea printre tufele de *acacia* şi *paloverde* şi ploaia biciuia ţinutul. Au auzit un cal galopând undeva în ploaie şi apoi au auzit doar ploaia.

Ştii ce-a fost asta, nu? a zis Rawlins.

Mda.

Vrei o gură de-aici?

Nu cred. Cre' că-ncepe să-mi facă rău.

Rawlins a dat din cap şi a băut.

Cred că şi mie, a zis el.

Până la lăsarea întunericului furtuna se domolise şi ploaia aproape că încetase. Au scos şeile ude de pe cai, au priponit caii şi au luat-o fiecare în altă direcţie prin *chaparral*[33], ca să stea cu picioarele depărtate, ţinându-se strâns de genunchi şi să vomite. Caii care păşteau şi-au înălţat capetele. Erau nişte sunete pe care nu le mai auziseră niciodată. În amurgul cenuşiu, acele opintiri păreau să reverbereze ca strigătele unei specii primitive şi efemere eliberate în pustiu. Ceva imperfect şi malformat aciuat în inima existenţei. Ceva rânjit din adâncul ochilor providenţei înseşi, ca o gorgonă într-o baltă de toamnă.

Dimineaţa au prins caii, i-au înşeuat şi au legat păturile de dormit jilave şi au dus caii de căpăstru până la drum.

Ce vrei să facem? a întrebat Rawlins.

Eu zic să mergem după curu' lui sfrijit.

Da' dacă ne-am vedea de drum?

John Grady a urcat în şa şi s-a uitat în jos la Rawlins.

Nu cred că pot să-l las aici pe jos, a zis.

Rawlins a încuviinţat din cap.

Mda. Nici io nu cred că pot.

A coborât prin *arroyo* şi l-a întâlnit pe Blevins suind în aceeaşi

[33] Desiş din tufe şi arbori pitici.

stare în care îl lăsase. A oprit calul. Blevins călca cu grijă prin mocirlă, ţinând o cizmă în mână. A ridicat ochii spre John Grady.

Unde-ţi sunt hainele? a întrebat John Grady.

Le-a luat apa.

Calu' tău s-a dus.

Ştiu. Am fost de-am ieşit la drum o dată.

Ce-ai de gând să faci?

Nu ştiu.

După cum arăţi, s-ar zice că diavolul romului n-a avut milă de tine.

Îmi simt capu' de zici c-a stat pe el o cucoană grasă.

John Grady s-a uitat în jur la deşertul matinal ce scânteia în soarele nou. S-a uitat apoi la puşti.

Pe Rawlins l-ai scos din toate răbdările. Socot că ţi-ai dat seama.

Nu ştii niciodată când o să ai nevoie de ăia pe care i-ai tratat cu dispreţ, a zis Blevins.

Unde dracu' ai auzit chestia asta?

Nu ştiu. Pur şi simplu mi-a venit s-o zic.

John Grady a clătinat din cap. S-a întins şi-a desfăcut catarama coburului, a scos cămaşa lui de schimb şi i-a aruncat-o lui Blevins.

Pune asta pe tine înainte să te coci aici. Eu mă duc înainte cu calul, să văd dacă nu dau de hainele tale pe undeva.

Rămân dator, i-a zis Blevins.

John Grady a luat-o în jos prin vale şi s-a întors. Blevins stătea pe nisip, îmbrăcat cu cămaşa.

Câtă apă a fost în valea asta azi-noapte?

O grămadă.

Unde-ai găsit cizma desperecheată?

Într-un copac.

John Grady a coborât în albie, a urcat pe limba de pietriş, apoi s-a oprit şi s-a uitat. N-a văzut nici o cizmă. Când s-a întors, Blevins stătea tot aşa cum îl lăsase.

Cizma s-a dus, a zis el.

Atâta lucru am priceput şi eu.

John Grady a întins o mână în jos.

Haide.

L-a săltat pe Blevins, numai în izmene, pe cal, în spatele lui.

Rawlins o să facă spume când o să te vadă.

Când l-a văzut, Rawlins a părut prea exasperat ca să mai

spună ceva.

Şi-a pierdut hainele, a zis John Grady.

Rawlins şi-a întors calul şi a pornit agale înainte, pe drum. Ei l-au urmat. Nimeni nu vorbea. După o vreme, John Grady a auzit ceva căzând în drum, s-a uitat îndărăt şi a văzut cizma lui Blevins zăcând acolo. S-a întors şi s-a uitat la Blevins. Blevins privea cu hotărâre înainte pe sub borul pălăriei şi au mers mai departe. Caii păşeau încordaţi printre umbrele care cădeau pe drum. Din ferigi ieşeau aburi. La scurtă vreme au trecut pe lângă nişte tufe de cactus cu frunze late, înşirate la marginea drumului, înspre care nişte păsărele fuseseră mânate de furtună şi sfârşiseră străpunse. Păsări cenuşii şi fără nume se înşirau ca pe un spalier în tentative avortate de zbor sau atârnau cu penele moi. Unele mai trăiau încă şi s-au răsucit în ghimpi când au trecut caii, au ridicat capetele şi au strigat, dar călăreţii şi-au văzut de drum. Soarele s-a înălţat pe cer şi ţinutul şi-a schimbat culoarea, foc verde în *acacia* şi paloverde, verde în iarba smulsă de pe marginea drumului şi foc în *ocotillo*. De parcă ploaia ar fi fost electrică, de parcă ar fi avut în pământ fire electrice.

Astfel au intrat la amiază călare în tabăra unor cerari, ridicată pe înălţimile subalpine aspre de sub platoul scund de piatră ce se întindea în faţa lor înspre est şi vest. Aici curgea un braţ de râu cu apă limpede şi mexicanii săpaseră o cameră de ardere neacoperită, o căptuşiseră cu pietre şi-şi proptiseră cazanul în malul de deasupra apei. Cazanul era făcut din jumătatea de jos a unui rezervor de apă din tablă galvanizată şi, ca să-l aducă până aici, vârâseră o osie de lemn prin partea de jos, făcuseră un suport de lemn în cruce care să ţină osia la capătul liber şi trăseseră rezervorul prin deşert cu o pereche de cai, din est, de la Zaragoza, cale de o sută douăzeci de kilometri. Urma de *chaparral* strivit se vedea încă şerpuind pe pământul deşertului. Când americanii au intrat în tabără, acolo erau mai mulţi măgari abia coborâţi de pe platoul stâncos şi încărcaţi cu planta *candelilla*, din care se obţinea prin fierbere ceară, căci mexicanii lăsaseră animalele aşa cum erau cât mâncau ei cina. O duzină de bărbaţi, majoritatea îmbrăcaţi în ceva ce aducea a pijamale şi toţi zdrenţăroşi, stăteau pe vine la umbra unor sălcii şi mâncau cu linguri de tablă din blide de lut. Au ridicat privirile, dar nu s-au oprit din mâncat.

Buenos dias, a zis John Grady.

Mexicanii au răspuns într-un cor grăbit şi monoton. El a

descălecat şi ei s-au uitat la el, apoi unii la alţii şi şi-au văzut de mâncat.

Tienen algo que comer![34]

Unul sau doi dintre ei au arătat cu lingurile înspre foc. Când Blevins a coborât de pe cal, s-au uitat iar unii la alţii.

Călăreţii şi-au scos farfuriile şi tacâmurile din cobur şi John Grady a scos mica oală emailată din traista de provizii înnegrită şi i-a întins-o lui Blevins, împreună cu vechea lui furculiţă cu coadă de lemn. S-au dus la foc şi-au umplut farfuriile cu fasole şi ardei iute, au luat fiecare câte două *tortillas* de porumb înnegrite de pe o bucată de tablă întinsă peste foc şi s-au dus să se aşeze sub sălcii, la o oarecare distanţă de ţărani. Blevins stătea cu picioarele dezgolite şi întinse în faţă, dar arătau atât de albe şi de expuse cum stătea acolo, pe pământ, încât a părut să se ruşineze şi a încercat să şi le ascundă sub el şi să-şi acopere genunchii cu poala cămăşii de căpătat pe care o purta. Au mâncat.

Ţăranii terminaseră mai toţi masa, se lăsaseră pe spate, fumau şi râgâiau înfundat.

Îi întrebi de calu' meu? a zis Blevins.

John Grady mesteca îngândurat.

Păi, a zis el, dacă-i aici, i-o fi dus capul că-i al nostru.

Crezi c-ar fi în stare să-l fure?

N-ai să capeţi niciodată înapoi calu' ăla, a zis Rawlins. Dacă nimerim într-un oraş de prin părţile astea, eu zic să vezi dacă poţi da la schimb pistolu' ăla pe nişte haine şi pe un bilet de autobuz îndărăt de unde-oi fi venit. Dac-or fi pe-aici autobuze. Poate că amicu' tău de colo o fi dispus să se ţină după curu' tău prin tot Mexicu', da' să ştii că eu nu-s nici de-al dracului.

Nu mai am pistolu', i-a explicat Blevins. E cu calu'.

Căcat, a zis Rawlins.

Blevins a continuat să mănânce. După o vreme a ridicat privirea.

Ţi-am făcut eu vreodată ţie ceva?

Nu mi-ai făcut nimica. Şi nici n-o să-mi faci. Asta-i chestia.

Dă-i pace, Lacey. N-are ce să ne strice dacă încercăm să ajutăm băiatu' să-şi ia calul înapoi.

Eu doar îi spun cum stă, a zis Rawlins.

Ştie cum stă.

Se poartă ca şi cum n-ar şti.

---

[34] Mai aveţi ceva de mâncare! (în sp., în orig.).

John Grady şi-a şters farfuria cu ce mai rămăsese din *tortilla*, a mâncat bucata de *tortilla*, a lăsat farfuria jos şi s-a apucat să-şi ruleze o ţigară.

Mor dracului de foame, a zis Rawlins. Ce zici, s-or supăra dacă ne mai luăm câte o porţie?

Nu se supără, i-a zis Blevins. Ia-ţi.

Pe tine cine te-a întrebat? a exclamat Rawlins.

John Grady a dat să se caute în buzunar după un chibrit, apoi s-a ridicat şi s-a dus la ţărani, s-a lăsat pe vine şi le-a cerut un foc. Doi dintre ei au scos *esclarajos* din haine, unul i-a scăpărat un chibrit, iar el s-a aplecat şi-a aprins ţigara şi a dat din cap. A întrebat de cazan şi de poverile de *candelilla* încă legate pe spinările măgăruşilor şi ţăranii i-au vorbit de ceară, iar unul dintre ei s-a ridicat, s-a dus şi s-a întors cu o turtiţă din aceea gri, pe care şi i-a dat-o. Arăta ca o bucată de săpun de rufe. John Grady a râcâit-o cu unghia şi a mirosit-o. A înălţat-o şi s-a uitat la ea.

Que vale?[35] a întrebat.

Ei au ridicat din umeri.

Es mucho trabajo?[36] a zis el.

Bastante[37]*.*

Un bărbat uscăţiv, cu o vestă de piele pătată şi cu broderie pe piept, îl privea pe John Grady cu ochi îngustaţi şi iscoditori. John Grady i-a dat înapoi bucata de ceară şi bărbatul ăsta a şuierat către el şi a scuturat din cap.

John Grady s-a întors.

Es su hermano, el rubio?[38]

Întreba de Blevins. John Grady a clătinat din cap.

Nu, a zis.

Quien es?[39] a zis bărbatul.

John Grady a aruncat o privire spre luminiş. Bucătarul îi dăduse lui Blevins nişte untură şi el stătea şi-şi ungea picioarele arse de soare.

Un muchacho, no mas[40]*,* a zis el.

---

35 Cât face? (în sp., în orig.).
36 E mult de muncă, (în sp., în orig.).
37 Destul, (în sp., în orig.).
38 E fratele tău, blondul? (în sp., în orig.).
39 Cine-i? (în sp., în orig.).
40 Un băiat şi el acolo, (în sp., în orig.).

Algun parentesco?[41]

No[42]*.*

Un amigo[43]*.*

John Grady a tras din ţigară şi a scuturat scrumul de tocul cizmei.

Nada[44], a zis.

Nimeni nu vorbea. Bărbatul în vestă l-a cântărit din ochi pe John Grady şi s-a uitat către luminiş la Blevins. Apoi l-a întrebat pe John Grady dacă vrea să-l vândă pe băiat.

El n-a răspuns imediat. Poate că bărbatul şi-a închipuit că stătea să chibzuiască la propunere. Au aşteptat. El a ridicat ochii.

Nu, a zis.

Que vale? a zis bărbatul.

John Grady a stins ţigara pe talpa cizmei şi s-a ridicat.

Gracias por su hospitalidad[45]*,* a zis.

Bărbatul s-a oferit să plătească în ceară pentru băiat. Ceilalţi se întorseseră să-l asculte. Apoi s-au întors să se uite la John Grady.

John Grady i-a cântărit din ochi. După înfăţişare nu păreau răi, dar asta nu l-a liniştit deloc. S-a întors şi a traversat luminişul înspre caii care aşteptau. Blevins şi Rawlins s-au ridicat.

Ce-au spus? a întrebat Blevins.

Nimic.

I-ai întrebat de calu' meu?

Nu.

De ce nu?

Nu-i la ei calu' tău.

Ce zicea omu' ăla?

Nimic. Luaţi-vă farfuriile. Hai să mergem.

Rawlins s-a uitat peste luminiş la bărbaţii aşezaţi. A luat hăţurile care atârnau pe jos şi s-a săltat în şa.

Ce s-a întâmplat, frate? a zis apoi.

John Grady a încălecat şi a întors calul. S-a uitat îndărăt la bărbaţi, s-a uitat la Blevins. Blevins stătea cu farfuriile în mână.

Ce-avea de se uita la mine? a zis el.

Pune-le în traistă şi mişcă-ţi curu' încoace.

---

[41] Nu ţi-e rudă? (în sp., în orig.).

[42] Nu, (în sp., în orig.).

[43] Prieten, (în sp., în orig.).

[44] Nimic, (în sp., în orig.).

[45] Mulţumiri pentru ospitalitate, (în sp., în orig.).

Nu-s spălate.
Fă cum îţi spun.
Câţiva bărbaţi se ridicaseră. Blevins a îndesat farfuriile în traistă şi John Grady a întins mâna şi l-a săltat pe cal în spatele lui.
A întors calul, au ieşit din tabără şi au luat-o pe drum înspre sud. Rawlins s-a uitat îndărăt, apoi şi-a îmboldit calul la trap şi John Grady l-a ajuns şi au călărit unul lângă altul pe drumeagul îngust şi brăzdat. Nimeni nu vorbea. Când s-au îndepărtat de tabără cu mai bine de un kilometru, Blevins a întrebat ce anume voia bărbatul cu vestă, dar John Grady nu i-a răspuns. Când Blevins a întrebat iar, Rawlins a întors capul în spate, spre el.
Voia să te cumpere, a zis. Aia voia.
John Grady nu se uita la Blevins.
Au mers mai departe în tăcere.
De ce te-ai apucat să-i spui asta? a zis John Grady. Nu era nevoie să faci aşa ceva.
În acea noapte au făcut popas pe dealurile joase de sub Sierra de la Encantada şi au stat toţi trei tăcuţi în jurul focului. Picioarele ciolănoase ale puştiului erau palide în lumina focului şi acoperite de colbul drumului şi de scamele care se lipiseră de untură. Indispensabilii pe care-i purta erau largi şi murdari şi arăta cu adevărat ca un rob necăjit şi maltratat sau chiar mai rău. John Grady a împărţit cu el pătura pe care dormea şi el s-a înfăşurat în ea, s-a întins lângă foc şi în scurtă vreme a adormit. Rawlins a clătinat din cap şi a scuipat.
Jalnic ca naiba, a zis. Te-ai mai gândit la ce ţi-am spus?
Mda, a zis John Grady. M-am gândit.
Rawlins a rămas multă vreme cu ochii la inima roşie a focului.
Hai să-ţi zic ceva, a spus el.
Zi.
O să se-ntâmple ceva rău.
John Grady fuma alene, cuprinzându-şi cu braţele genunchii ridicaţi.
Asta-i belea curată, a zis Rawlins. Aia e.
A doua zi la amiază au intrat călare în *pueblo*[46] Encantada pe la poalele şirului scund de munţi teşiţi cărora le dăduseră ocol şi primul lucru pe care l-au văzut a fost pistolul lui Blevins iţindu-se din buzunarul de la spate al unui bărbat aplecat peste capota ridicată a motorului unui Dodge. John Grady l-a văzut primul şi nu

[46] Sat american populat de obicei de urmaşi ai amerindienilor, (n.r.).

era tocmai ceea ce-şi dorea să vadă.

Uite colo afurisitu’ meu de pistol, a ciripit Blevins.

John Grady a întins mâna în spate şi l-a prins de cămaşă, altfel puştiul ar fi sărit jos de pe cal.

Stai aşa, prostea, a zis el.

Stau pe naiba, a răspuns Blevins.

Ce vrei să faci, după mintea ta?

Rawlins venise cu calul lângă ei.

Mergi înainte, a şuierat el. Doamne apără-mă şi păzeşte-mă.

Câţiva copii priveau din pragul unei case şi Blevins se uita îndărăt peste umăr.

Dac-o fi şi calul ăla aici, a zis Rawlins, nu tre’ să-l aducă pe Dick Tracy ca să se dumirească al cui e.

Ce zici să facem?

Nu ştiu. Să ieşim dracului de pe stradă. Oricum s-ar putea să fie prea târziu. Eu zic să-l pitim undeva la loc sigur până aruncăm noi o privire.

Îţi convine aşa, Blevins?

Îi convine, nu-i convine, tot dracu’ ăla e, a zis Rawlins. N-are nici un cuvânt de spus. Asta dacă vrea să-l ajut.

A trecut pe lângă ei şi apoi au cotit pe un drumeag de pământ care trecea drept stradă.

Nu te mai uita înapoi, ce naiba, a zis John Grady.

L-au lăsat cu o ploscă plină cu apă la umbra unor plopi şi i-au spus să stea la fereală, apoi au luat-o încet călare înapoi prin oraş. Îşi croiau drum cu grijă pe unul din acele făgaşe pline de brazde din care era alcătuit oraşul când au văzut calul, care privea afară pe fereastra fără toc a unei case de chirpici părăsite.

Nu te opri, a zis Rawlins.

John Grady a încuviinţat din cap.

Când s-au întors la plopi, Blevins nu mai era. Rawlins s-a aşezat şi a contemplat ţinutul sterp şi prăfos. S-a căutat în buzunar după tutun.

O să-ţi zic o chestie, vere.

John Grady s-a aplecat şi a scuipat.

Bine.

Orice prostie am făcut la viaţa mea, am luat mai înainte o hotărâre care m-a dus acolo. Niciodată n-a fost prostia în sine. Întotdeauna a fost o alegere care-am făcut-o mai înainte. Înţelegi ce zic?

Mda. Cred că da. Adică cum?

Adică asta e. Asta-i ultima noastră şansă. Uite acum. Acum e momentul şi altul s-o să mai vină, asta ţi-o garantez eu.

Adică să-l lăsăm pur şi simplu aici?

Da, nene.

Şi dac-ai fi tu?

Nu-s eu.

Da' dac-ai fi?

Rawlins şi-a răsucit ţigara în colţul gurii, a tras un chibrit din buzunar şi l-a scăpărat cu unghia degetului mare. S-a uitat la John Grady.

Eu pe tine nu te-aş lăsa baltă. Şi nici tu pe mine. Asta nu intră-n discuţie.

Îţi dai seama în ce belea e?

Mda. Îmi dau seama. E aia în care s-a băgat singur.

Au stat locului. Rawlins fuma. John Grady şi-a încrucişat mâinile pe oblâncul şeii, a stat şi s-a uitat la ele. După o vreme a ridicat capul.

Nu pot să fac asta, a zis el.

Bine.

Asta ce înseamnă?

Înseamnă bine. Dacă nu poţi, nu poţi. Cred că oricum ştiam ce-o să spui.

Mda, mă rog. Eu nu ştiam.

Au deşeuat caii, i-au priponit şi s-au întins pe frunzele uscate de sub plopi, iar după o vreme au adormit. Când s-au trezit, era aproape întuneric. Puştiul stătea ghemuit acolo şi se uita la ei.

Bine că nu-s vreun tâlhar, a zis el. Puteam să viu tiptil pe lângă voi şi să vă iau tot avutu'.

Rawlins s-a întors, s-a uitat la el pe sub pălărie şi s-a răsucit la loc. John Grady s-a ridicat în capul oaselor.

Ce-aţi aflat? a întrebat Blevins.

Calul tău e aici.

L-aţi văzut?

Da.

Da' şaua?

N-am văzut nici o şa.

Eu nu plec de-aici până nu-mi capăt înapoi toate lucrurile.

Ei, poftim, a zis Rawlins. Auzi la el.

Ce zice? a întrebat Blevins.

Nu-ţi bate capul, a zis John Grady.

Dacă erau lucrurile lui, pe pariu că altfel ar sta treaba. Atunci

el ar zice să le luăm înapoi, aşa-i?

Nu-l mai zgândări.

Ascultă, cap sec, a zis Rawlins. Dacă nu era omu' ăsta, eu nici măcar n-ajungeam aici. Te-aş fi lăsat de căruţă în valea aia. Nu, îmi retrag cuvintele. Te-aş fi lăsat încă de la Pecos.

O să-ncercăm să-ţi aducem calul înapoi, a zis John Grady. Dacă nu eşti mulţumit cu atât, atunci zi-mi în clipa asta.

Blevins privea fix în pământ. Îl doare-n cur, a zis Rawlins. Puteam să bag mâna-n foc. De-aia nu mai poate el, că o să murim noi împuşcaţi pentru furt de cai. Asta şi vrea. Nu-i furt, a zis Blevins. E calu' meu. Că te şi crede cineva. Să-i zici lu' omu' ăsta ce-ai de gând să faci, că io-ţi garantez că pentru mine nu contează nici cât un cur de şobolan. Bine, a zis Blevins. John Grady l-a cântărit din ochi. Când venim cu calul, tu să fii gata de plecare. Da.

Ne dai cuvântul tău?

Cuvântu' curului, a comentat Rawlins.

Da, a zis Blevins.

John Grady s-a uitat la Rawlins. Rawlins stătea culcat sub pălărie. S-a întors iar către Blevins. S-a făcut, a zis apoi.

S-a ridicat şi-a luat aşternutul, s-a întors şi i-a întins lui Blevins o pătură.

Acuma ne culcăm? a zis Blevins. Eu mă culc. Voi aţi mâncat?

Mda, i-a răspuns Rawlins. Sigur c-am mâncat. Tu n-ai fi mâncat? Am mâncat câte-o ditamai friptura de căciulă şi am împărţit-o şi pe-a treia. Fir-ar să fie, a zis Blevins. Au dormit până a scăpătat luna, apoi au stat pe întuneric şi au fumat. John Grady se uita la stele.

Cât zici c-o fi ceasu', frate? a întrebat Rawlins. La mine acasă primul pătrar de lună apune la miezul nopţii.

Rawlins a tras din ţigară. Drace. Cre' că mă culc la loc.

Culcă-te. Te trezesc eu.

Bine.

S-a culcat şi Blevins. El a stat şi s-a uitat cum se desfăşoară firmamentul de după palisadele înnegrite ale munţilor de la răsărit. Înspre sat era întuneric deplin. Nici măcar un câine nu lătra. S-a uitat la Rawlins, care dormea înfăşurat în pătura lui şi a înţeles că avusese dreptate în tot ceea ce spusese şi că nu era nimic de făcut, iar carul oprit la marginea dinspre miazănoapte a lumii s-a întors şi noaptea s-a lungit multă vreme.

Când a strigat la ei, nu mai era mult mai mult de-un ceas până

să se crape de ziuă.

Eşti gata? a întrebat Rawlins.

Mai gata de-atât n-am cum să fiu.

Au înşeuat caii şi John Grady i-a întins lui Blevins priponul lui.

Poţi să faci un frâu din ăsta, a zis el.

Bine.

Ţine-l sub cămaşă, a zis Rawlins. Să nu-l vadă nimeni.

N-are cin' să-l vadă, i-a răspuns Blevins.

Nu fi aşa de sigur. Deja văd o lumină colo sus.

Hai să mergem, a intervenit John Grady.

Pe strada unde văzuseră calul nu erau lămpi aprinse în nici o casă. Au înaintat încet călare. Un câine care dormea pe pământ s-a ridicat şi a început să latre, iar Rawlins s-a prefăcut că aruncă în el cu ceva şi l-a alungat. Când au ajuns la casa care slujea drept grajd pentru cal, John Grady a descălecat, s-a dus până acolo, s-a uitat pe fereastră şi s-a întors.

Nu-i aici, a zis.

Pe străduţa de pământ era o tăcere mormântală. Rawlins s-a aplecat şi a scuipat. Ei, căcat, a exclamat el. Voi sunteţi siguri că aici era? a zis Blevins. Aici era.

Băiatul a sărit de pe cal, a trecut strada înspre casă, călcând grijuliu cu picioarele lui desculţe şi s-a uitat înăuntru. Apoi s-a căţărat pe fereastră.

Ce dracu' face? a întrebat Rawlins.

Cu asta m-ai încuiat.

Au aşteptat. Băiatul nu s-a întors.

Uite că vine cineva.

Câţiva câini au început să latre. John Grady s-a urcat în şa, a întors calul şi a luat-o îndărăt pe drum, apoi a oprit în întuneric. Rawlins l-a urmat. Câinii se puseseră pe lătrat în tot oraşul. Undeva s-a aprins o lumină.

Pe legea mea, pân-aici ne-a fost, nu? a comentat Rawlins.

John Grady s-a uitat la el. Stătea cu carabina rezemată de coapsă şi cu ţeava în sus. De dincolo de clădiri şi peste hărmălaia câinilor a răsunat un strigăt.

Ştii ce-or să ne facă nenorociţii ăştia? a zis Rawlins. La asta te-ai gândit?

John Grady s-a aplecat în faţă, a vorbit cu calul şi i-a pus mâna pe grumaz. Calul a început să bată nervos din picioare – şi nu era un cal nervos. John Grady s-a uitat către casele unde văzuseră lumina. Un cal a nechezat în întuneric.

Nebunu’ dracului, a exclamat Rawlins. Nebunu’ dracului.

În jur se stârnise un tărăboi în toată regula. Rawlins şi-a întors calul, acesta a bătut din picior şi a pornit la trap, iar el l-a lovit peste crupă cu ţeava armei. Calul s-a lăsat pe genunchi şi a scurmat pământul cu copitele din spate şi atunci, călare pe murgul lui mare şi în izmene, urmat îndeaproape de un alai de câini urlători, Blevins a năvălit în stradă într-o ploaie de aşchii rupte din gardul putred de *ocotillo* prin care intrase cu calul.

Calul a lunecat pieziş pe lângă Rawlins, cu Blevins agăţat de coama lui şi ţinându-şi strâns pălăria. Câinii s-au învălmăşit bezmetic în stradă, calul lui Rawlins s-a cabrat, s-a răsucit şi a scuturat din cap, murgul cel mare s-a învârtit într-un cerc complet şi de undeva din beznă s-au auzit trei focuri de pistol, toate la intervale egale, care au făcut poc, poc, poc. John Grady şi-a înfipt călcâiele cizmelor în cal, s-a aplecat mult în şa şi el cu Rawlins au luat-o la goană, tropotind pe drum. Blevins i-a depăşit pe amândoi, cu genunchii lui albi strângând calul şi poalele cămăşii fluturând.

Până au ajuns la cotitura din vârful dealului, s-au mai auzit încă trei focuri de armă în urma lor pe drum. Au luat-o pe drumul principal înspre sud şi au trecut tropotind prin oraş. La câteva ferestruici se aprinseseră deja lămpile. Au trecut prin oraş în galop întins şi au luat-o în sus pe dealurile joase. Prima geană de lumină închega ţinutul la răsărit. La un kilometru şi ceva, la sud de oraş, l-au prins din urmă pe Blevins. El întorsese calul în drum şi se uita în urma lor, la drum.

Staţi aşa, a zis el. Să ascultăm.

Au încercat să potolească animalele, care suflau greu.

Ticălosule, a zis Rawlins.

Blevins n-a răspuns. S-a dat jos de pe cal şi s-a întins pe drum cu urechile ciulite. Apoi s-a ridicat şi s-a săltat iar pe cal.

Băieţi, a zis, vin încoa’.

Cai?’

Da. Eu vă zic de-acuma că n-aveţi cum ţine pasu’ cu mine. Lăsaţi-mă s-o iau eu pe drum, că după mine vin. Or să se ia după praf şi voi vă puteţi pierde urma în câmp. Ne vedem mai încolo pe drum.

Până s-apuce ei să zică da sau nu, el a şi smucit calul de frâu şi a pornit în galop.

Are dreptate, a zis John Grady. Hai să ieşim dracului de pe drumu’ ăsta.

Bine.

Au călărit prin desiş în întuneric, ţinându-se pe cât puteau să nu urce pe dealuri şi călăreau aplecaţi peste grumajii cailor, ca să nu fie zăriţi.

Dacă n-o să ne alegem cu caii muşcaţi de vreun şarpe, să nu-mi spui mie pe nume, a zis Rawlins.

Curând se face ziuă.

Şi atunci pot să ne-mpuşte.

În scurt timp au auzit cai pe drum. Apoi au auzit alţi cai. Apoi s-a făcut linişte.

Sper s-ajungem undeva, a zis Rawlins. Curând se face ziuă, fără doar şi poate.

Mda, ştiu.

Crezi c-or să vadă când s-or întoarce pe unde am ieşit de pe drum?

Dac-au călcat destui pe-acolo, nu.

Şi dacă-l prind?

John Grady n-a răspuns.

N-ar avea el nici o greaţă să le-arate pe unde am luat-o.

Probabil că nu.

Ştii bine că nu. Numa' dacă se uită ăia strâmb la el şi gata.

Atunci eu zic să mergem înainte.

Ei, nu ştiu cum stai tu, da' io în curând rămân fără cal.

Atunci spune-mi tu ce vrei să faci.

Căcat, a zis Rawlins. N-avem de ales. O să vedem ce ne aduce dimineaţa. Poate că într-o bună zi o să găsim nişte nutreţ pe undeva prin ţara asta.

Poate.

Au lăsat caii mai încet şi au urcat în vârful unei creste. Nimic nu se clintea în tot acel decor cenuşiu. Au descălecat şi au înaintat la pas pe creastă. Din *chaparral* începuse să se audă ciripit de păsărele.

Ştii cât a trecut de când n-am mai mâncat? a întrebat Rawlins.

Nici măcar nu mi-am pus problema.

Nici eu – până mai 'nainte. Când trag unii după tine, e clar că-ţi pierzi pofta de mâncare, nu?

Stai aşa un pic.

Ce e?

Stai aşa.

Au stat şi au ascultat.

N-aud nimic.

Sunt nişte călăreţi acolo.
Pe drum?
Nu ştiu.
Vezi ceva?
Nu.
Hai s-o luăm din loc.
John Grady a scuipat şi a stat s-asculte. Apoi au plecat mai departe.
Când s-a luminat de ziuă, au lăsat caii într-o albie de râu cu pietriş, s-au suit în vârful unui dâmb, s-au aşezat printre *ocotillos* şi s-au uitat în urmă, spre nord-estul ţinutului. Câteva ciute păşteau şi înaintau încet pe creasta din faţă. În afară de asta n-au văzut nimic.
Vezi drumul? a întrebat Rawlins.
Nu.
S-au aşezat. Rawlins şi-a sprijinit puşca de genunchi şi şi-a scos tutunul din buzunar.
Cred c-o să fumez, a zis el.
O pală lungă de lumină se întindea dinspre est şi soarele abia răsărit se umfla, roşu ca sângele, la orizont.
Ia vezi colo, a zis John Grady.
Ce.
Uite colo.
La trei kilometri de ei, câţiva călăreţi se suiseră pe o creastă. Unu, doi. Şi al treilea. Apoi s-au făcut iar nevăzuţi.
Încotro s-or duce?
Păi, vere, nu ştiu sigur, da’ am o idee destul de clară.
Rawlins stătea cu ţigara în mână.
O să murim în ţara asta nenorocită, a zis el.
Ba nu.
Crezi că ne pot lua urma pe terenu’ ăsta?
Nu ştiu. Nu pot fi sigur.
Eu îţi zic o chestie, frate. Dacă ne-or încolţi pe-aici pe undeva când ne-or lăsa caii, or să trebuiască să treacă de ţeava puştii ăsteia.
John Grady s-a uitat la el şi apoi iar în urmă, unde văzuseră călăreţii.
Tare n-aş vrea să trebuiască să-mpuşc în stânga şi-n dreapta ca să mă-ntorc în Texas, a zis el.
Unde ţi-e arma?
În cobur.

Rawlins şi-a aprins ţigara.

Dacă mucosu' ăla afurisit îmi mai iese vreodată-n cale, îl omor cu mâna mea. Să fiu al dracului dacă nu.

Hai să mergem, i-a spus John Grady. Mai au încă mult până să ne ajungă. Decât o apărare proastă, mai bine o fugă deşteaptă.

Au călărit spre vest, cu soarele în spate şi cu umbrele lor, cai şi călăreţi, mergând înaintea lor, înalte cât copacii. Ţinutul în care s-au pomenit era un străvechi ţinut de lavă şi ei au rămas la marginea câmpului de pietriş negru şi vălurit şi s-au tot uitat îndărăt. I-au văzut iar pe călăreţi la sud de locul unde-şi închipuiseră ei că erau. Şi apoi încă o dată.

De n-ar fi caii ăia sleiţi de puteri, cred c-ar merge mai repede de-atât, a zis Rawlins.

Şi eu cred la fel.

Pe la mijlocul dimineţii au urcat călare pe o creastă vulcanică joasă, au întors caii şi s-au oprit să se uite.

Ce zici? a întrebat Rawlins.

Păi, ei ştiu că nu-i la noi calul ăla. Asta-i clar. Poate că nu-s la fel de dornici să bată drumul ăsta cum suntem noi doi.

Aici ai nimerit-o.

Au stat locului multă vreme. Nu se mişca nimic.

Cred că ne-au lăsat în pace.

Şi eu cred la fel.

Hai să mergem mai departe.

La sfârşitul după-amiezii caii începuseră să se poticnească. Le-au dat să bea apă din pălăriile lor, au băut şi ei din cealaltă ploscă până la ultimul strop, apoi au încălecat iar şi au mers mai departe. Nu i-au mai văzut pe călăreţi. Către seară au întâlnit o ceată de păstori de oi care-şi ridicaseră tabăra la capătul îndepărtat al unui *arroyo* adânc pardosit cu pietre albe şi rotunde. Păstorii păreau să fi ales locul gândindu-se la mijloacele lui de apărare, cum făcuseră şi vechii locuitori ai acelui ţinut şi i-au privit cu multă solemnitate pe călăreţii care-şi croiau drum pe partea cealaltă.

Ce părere ai? a întrebat John Grady.

Cred c-ar trebui să mergem înainte. Mi s-a cam acrit de cetăţenii de prin părţile astea de ţară.

Cred că ai dreptate.

Au mers încă un kilometru şi jumătate şi au coborât în vale ca să caute apă. N-au găsit. Au descălecat şi au dus caii de căpăstru, înaintând toţi patru cu poticneli în întunericul tot mai

adânc, cu Rawlins ţinând încă puşca în mână şi luându-se după urmele dezordonate lăsate de păsări sau porci sălbatici în nisip.

Noaptea i-a găsit aşezaţi pe pături şi cu caii priponiţi la câţiva paşi de ei. Stăteau pur şi simplu pe întuneric, fără foc şi fără să vorbească. După o vreme Rawlins a zis:

Trebuia să fi luat apă de la păstorii ăia.

Găsim noi niţică apă mâine-dimineaţă.

Bine-ar fi să fie dimineaţă.

John Grady n-a răspuns.

Al dracu' puşti o să se pişe, o să se jelească şi o s-o ţină aşa toată noaptea. Ştiu eu cum face.

Or crede, probabil, c-am înnebunit.

Şi nu-i aşa?

Ce zici, l-or fi prins?

Nu ştiu.

Eu o să mă culc.

Stăteau culcaţi pe pământ, înveliţi în pături. Caii se foiau nervoşi în întuneric.

Un lucru pot să zic despre el, a început Rawlins.

Despre cine?

Despre Blevins.

Ce?

Afurisitu' ăla mic nu stă să se uite ca blegu' cum îi fură altu' calul.

Dimineaţa au lăsat caii în *arroyo* şi s-au suit să vadă răsăritul soarelui şi ce le oferea ţinutul. Fusese o noapte rece în vale şi când s-a ivit soarele, s-au întors şi s-au aşezat cu spatele la el. Către nord, o spirală subţire de fum stătea suspendată în văzduhul încremenit.

Crezi c-o fi tabăra oierilor? a zis Rawlins.

Să sperăm că da.

Vrei să mergem înapoi pân-acolo şi să vedem dacă ne-or da nişte apă şi haleală?

Nu.

Nici eu.

Cercetară ţinutul cu privirea.

Rawlins s-a ridicat şi s-a îndepărtat cu puşca la el. După o vreme s-a întors cu câteva fructe de nopal în pălărie, le-a răsturnat pe o piatră plată şi s-a pus de le-a curăţat de coajă cu cuţitul.

Vrei din astea? a zis.

John Grady s-a dus lângă el, s-a aşezat pe vine şi şi-a scos şi el cuţitul. Nopalul era încă rece de peste noapte şi le-a pătat degetele cu un roşu sângeriu, iar ei au stat, au curăţat fructele de coajă şi le-au mâncat, scuipând seminţele mici şi tari şi scoţându-şi spinii din degete. Rawlins a arătat către ţinut.

Nu prea se întâmplă mare lucru pe-aici, nu?

John Grady a încuviinţat din cap.

Marea noastră problemă e c-am putea da nas în nas cu oamenii ăia şi nici măcar nu ne-am da seama. Nici măcar n-am apucat să ne uităm ca lumea la caii lor.

Rawlins a scuipat.

Şi ei au aceeaşi problemă. Nici ei nu ne ştiu pe noi.

Or să ne ştie.

Mda, a aprobat Rawlins. Ai şi tu dreptate.

Sigur că problema noastră-i un fleac pe lângă a lu’ Blevins. Putea la fel de bine să-şi vopsească în roşu calu’ şi să se fâţâie de colo-colo suflând într-o goarnă.

Chiar că aşa-i.

Rawlins şi-a şters lama cuţitului de pantaloni şi l-a pliat la loc.

Cred c-am rămas în urmă cu treburile astea.

Da’ are dreptate cu ce zice, asta-i ciudăţenia. E calul lui.

Păi, e el al cuiva.

Al mexicanilor nu-i nici de-al dracu’.

Mda. Ei, da’ n-are cum s-o dovedească.

Rawlins şi-a vârât cuţitul în buzunar şi şi-a controlat pălăria de spini de nopal.

Un cal arătos e ca o femeie arătoasă, a zis el. Mereu îţi dă mai multe bătăi de cap decât face. Unu’ care să-şi facă treaba şi atât, asta-i trebuie omului.

Unde ai auzit-o pe-asta?

Nu ştiu.

John Grady şi-a pliat cuţitul şi l-a pus la loc.

Ei, a zis apoi. Asta-i ditamai ţara.

Mda. Ditamai ţara.

Dumnezeu ştie pe unde-o fi ajuns puştiul.

Rawlins a încuviinţat din cap.

O să-ţi spun şi eu ce mi-ai spus tu.

Ce anume?

N-am scăpat noi de curu’ lui sfrijit.

Au călărit toată ziua înspre sud prin câmpia largă. Abia la amiază au găsit apă, un rest nămolos pe fundul unui bazin de

pământ. Seara, când treceau printr-o curmătură dintre dealurile joase, au stârnit un cerb cu un singur corn dintr-o tufă de ienupăr şi Rawlins a smuls puşca de-a-ndărătelea din tocul de la carâmb, a ridicat-o, a despiedicat-o şi a tras. Lăsase hăţurile din mână şi calul şi-a plecat capul, a sărit într-o parte şi a rămas locului tremurând, el a coborât de pe cal şi a dat fuga spre locul unde văzuse micul cerb şi cerbul zăcea mort la pământ, scăldat în propriul lui sânge. John Grady s-a apropiat călare, cu calul lui Rawlins de căpăstru. Cerbul fusese împuşcat la baza craniului şi ochii de-abia începeau să-i devină sticloşi. Rawlins a expulzat tubul cartuşului tras, a vârât un cartuş nou pe ţeavă, a lăsat percutorul în jos cu degetul mare şi a ridicat privirea.

La marele fix ai tras, i-a zis John Grady.

A fost noroc chior, ca la proşti, aia a fost. Am ridicat numa' puşca şi am tras.

Tot la marele fix a fost.

Dă-ncoace cuţitu' tău de la brâu. Dacă nu ne-ndopăm noi cu carne de cerb, înseamnă că io-s chinez.

Au pregătit cerbul şi l-au atârnat în ienuperi, ca să se răcească, iar ei au scormonit în mocirlă după lemne. Au făcut focul, au tăiat beţe de paloverde şi au făcut ţăruşi în formă de furcă pe care să le aşeze, apoi Rawlins a jupuit cerbul, a tăiat carnea în fâşii şi le-a înfăşurat pe beţe ca să se afume. Când focul s-a mistuit, a înfipt carnea de pe spinarea cerbului în două ţepuşe de lemn verde şi a proptit ţepuşele cu pietre deasupra tăciunilor. Apoi au stat şi s-au uitat cum se rumeneşte carnea şi au tras pe nări fumul scos de grăsimea care picura şi sfârâia pe tăciuni.

John Grady s-a dus, a deşeuat caii, i-a priponit şi i-a lăsat să pască, apoi s-a întors cu pătura şi cu şaua.

Poftim, a zis.

Ce-i asta?

Sare.

Ar fi bine s-avem nişte pâine.

Nu vrei şi nişte porumb proaspăt, cartofi şi plăcintă cu mere?

Nu fi bou.

Nu s-au făcut chestiile alea?

Nu. Stai jos. Nici nu se fac în veci, dacă stai tu acolo în picioare.

Au mâncat fiecare câte o bucată de muşchi, au întors bucăţile de carne de pe beţe, apoi s-au întins pe spate şi şi-au rulat ţigări.

I-am văzut pe *vaqueros* ăia de munceau pentru Blair cum au tăiat o viţică abia înţărcată şi aşa de slabă, de vedeai prin carne. Tăiau naibii carnea de pe oase aproape într-o singură fâşie lungă. Atârnau carnea pe ţăruşi de jur-împrejurul focului ca pe nişte rufe şi dacă-ţi ieşea în cale noaptea, n-ai fi ştiut ce e. Parcă te uitai prin ceva şi-i vedeai inima. Întorceau carnea şi aţâţau focul noaptea şi-i vedeai prin ea cum umblă de colo-colo. Te sculai noaptea şi chestia aia stătea acolo în prerie, în bătaia vântului şi lucea ca o plită încinsă. Roşie-roşie ca sângele.

Carnea asta a noastră o să aibă gust de cedru, a zis John Grady.

Ştiu.

Pe creasta dinspre sud schelălăiau coioţii. Rawlins s-a aplecat, a scuturat scrumul ţigării în foc şi s-a lăsat pe spate.

Te gândeşti vreodată la moarte?

Mda. Uneori. Tu?

Mda. Uneori. Crezi c-o exista raiu'?

Da. Tu nu?

Nu ştiu. Mda. Poate. Ce zici, poţi să crezi în rai dacă nu crezi în iad?

Presupun că poţi să crezi în ce vrei tu.

Rawlins a încuviinţat din cap. Numa' să te-apuci să te gândeşti la toate chestiile care poa' să ţi se întâmple, a zis. Nu se mai termină.

Te pomeneşti c-o dai în religie?

Nu. Numai că uneori mă întreb dacă n-ar fi mai bine pentru mine s-o fac.

Doar nu te bate gândul să mă laşi baltă, nu?

Am zis deja că nu.

John Grady a încuviinţat din cap.

Ce zici, o trage vreun leu la măruntaiele alea? a întrebat Rawlins.

Se prea poate.

Tu ai văzut vreunul?

Nu. Tu?

Numai pe-ăla mort, de l-a omorât Julius Ramsey cu câinii colo sus la Grape Creek. S-a suit în copac şi l-a dat jos cu un băţ ca să se lupte cânii cu el.

Chiar crezi c-aşa a făcut?

Mda. Cred că da. Probabil.

John Grady a încuviinţat din cap.

Se poate să fi făcut aşa.

Coioţii au schelălăit, apoi au tăcut şi apoi s-au pornit iar.

Crezi că Dumnezeu are grijă de oameni? a zis Rawlins.

Mda. Cred că are. Tu?

Mda. Şi eu cred. Aşa-i făcută lumea. Se scoală unu' şi strănută undeva în Arkansas sau dracu' ştie unde şi până să te dezmeticeşti tu, se porneşte războiul şi prăpădul şi toate drăciile. Nu ştii ce-o să se întâmple. Eu zic că El asta face. Neapărat. Altfel nu cred c-am rezista nici o zi.

John Grady a încuviinţat din cap.

Ce zici, nu l-or fi prins nenorociţii ăia, nu?

Pe Blevins?

Mda.

Nu ştiu. Credeam că te bucuri c-ai scăpat de el.

Nu vreau să ştiu c-a păţit ceva rău.

Nici eu.

Crezi că l-o chema de-adevăratelea Jimmy Blevins?

Cine ştie.

Noaptea i-au trezit coioţii şi ei au stat culcaţi pe întuneric şi i-au ascultat cum se adunaseră peste rămăşiţele cerbului şi se încăieraseră, urlând ca pisicile.

I-auzi ce hărmălaie afurisită, a zis Rawlins.

S-a ridicat, a luat un băţ din foc, apoi a strigat la ei şi a aruncat băţul. Coioţii au tăcut. El a aţâţat focul şi a întors carnea de pe beţele de lemn verde. Până s-a întors în aşternut, ei începuseră iar.

Au călărit toată ziua următoare prin ţinutul deluros înspre vest. În timp ce călăreau, au tăiat bucăţi din carnea de cerb afumată şi pe jumătate uscată şi au mestecat-o şi aveau mâinile negre şi unsuroase, aşa că le-au şters pe coamele cailor şi-au trecut de la unul la altul plosca cu apă şi au admirat ţinutul. Spre sud erau furtuni şi pâlcuri de nori care se mişcau încet la orizont, cu cârceii lor lungi şi negri atârnând în ploaie. În acea noapte au făcut popas pe o terasă de stâncă de deasupra câmpiilor şi s-au uitat înspre orizont cum fulgerul scoate la iveală când şi când, din întunericul compact, culmile îndepărtate ale munţilor. A doua zi de dimineaţă, când au străbătut câmpia, au dat de apă adunată în *bajadas* şi au adăpat caii, au băut apă de ploaie de pe stânci, apoi au suit întins înspre răcoarea tot mai pătrunzătoare a munţilor până în seara acelei zile, când, de pe creasta cordilierei, au văzut dedesubt ţinutul despre care li se povestise. Păşunile se

întindeau într-o ceaţă deasă, viorie, către vest stoluri subţiri de păsări de apă se mişcau înspre nord înaintea crepusculului prin galeriile adânci şi roşii de sub pătura de nori, ca nişte bancuri de peşti într-o mare în flăcări, iar în câmpia de pe promontoriu au văzut *vaqueros* care mânau vite înaintea lor printr-un văl de praf auriu.

Au făcut popas pe versantul sudic al muntelui şi şi-au întins păturile pe pământul uscat, sub un colţ de stâncă ieşit în afară. Rawlins a luat un cal şi o frânghie şi a adus târâş în faţa taberei un întreg copac uscat, aşa că au făcut un foc mare, ca să se apere de frig. Departe în câmpie, în noaptea fără de hotar, au văzut, ca o reflectare a propriului lor foc într-un lac întunecat, focul aprins de *vaqueros* la şapte kilometri de ei. Pe timpul nopţii a plouat şi ploaia sfârâia în foc, caii s-au apropiat din întuneric şi au stat acolo, rotindu-şi ochii lor roşii şi clipind, iar de dimineaţă era frig şi cenuşiu şi soarele întârzia să se arate.

La amiază erau pe câmpie şi călăreau printr-un soi de iarbă cum nu mai văzuseră niciodată. Poteca bătută de turma de vite se întindea prin iarbă ca un loc pe unde cursese o apă şi pe la jumătatea după-amiezii au văzut în faţa lor turma înaintând către vest, iar într-un ceas au prins-o din urmă.

Vaqueros i-au recunoscut după cum se ţineau în şa, li s-au adresat cu *caballero*, au făcut schimb de tutun şi ierburi de fumat cu ei şi le-au povestit despre ţinut. Au mânat vitele către vest, trecând prin pâraie şi printr-un râuleţ şi stârnind antilope şi cerbi cu coada albă ce săreau în faţa lor din desişurile de plopi uriaşi prin care treceau şi au mers înainte până la sfârşitul zilei, când au ajuns la un gard şi au început să îndrepte vitele spre sud. De cealaltă parte a gardului era un drum şi pe drum se vedeau urme de cauciucuri şi urme de cai de la ploile recente, o tânără călare, care a trecut pe lângă ei şi au amuţit cu toţii. Tânăra purta cizme englezeşti de călărie, pantaloni de călărie şi o scurtă albastră de călărie cu ţesătură în diagonală, avea în mână o cravaşă şi călărea un cal negru arab. Intrase cu calul în râu sau în *cienagas*, pentru că animalul era ud până la foaie şi aripile de piele ale şeii erau închise la culoare pe marginile de jos, ca şi cizmele ei. Tânăra purta o pălărie neagră din fetru cu calotă turtită şi boruri late şi părul negru de sub ea îi era despletit şi îi cădea până la jumătatea spatelui, iar când a trecut pe lângă ei, s-a întors, a zâmbit şi şi-a atins borul pălăriei cu cravaşa şi *vaqueros* şi-au atins şi ei borurile pălăriilor unul după

altul, până la ultimul dintre cei care se prefăcuseră că nici măcar n-o vedeau cum trece. Apoi şi-a îmboldit calul într-un trap uşor şi a dispărut de-a lungul drumului.

Rawlins s-a uitat la *caporal*-ul[47] văcarilor, dar *caporal-ul* şi-a îmboldit calul şi a luat-o înainte pe lângă şir. Rawlins a pornit înapoi printre călăreţi şi a ajuns lângă John Grady.

Ai văzut-o pe frumuşica aia? a zis el.

John Grady n-a răspuns. Rămăsese cu ochii la drum, pe unde o luase tânăra. Nu mai era nimic de văzut, dar el tot se uita.

După un ceas, în lumina tot mai slabă, i-au ajutat pe *vaqueros* să mâne vitele într-un ţarc. *Gerente*[48] venise călare dinspre casă şi acum stătea în şa, se scobea între dinţi şi se uita la ei cum muncesc fără să comenteze. Când au terminat, *caporal*-ul şi încă un *vaquero* i-au luat pe cei doi şi i-au prezentat, fără să le spună pe nume şi au pornit-o tuscinci călare îndărăt, spre casa *gerente-lui*, iar acolo, în bucătărie, la o masă de metal, sub un bec simplu, *gerente* i-a descusut pe îndelete, ca să vadă ce ştiu despre munca la fermă, în timp ce *caporal-ul* le întărea fiecare răspuns şi celălalt *vaquero* încuviinţa din cap şi zicea că aşa era şi *caporal*-ul s-a oferit să se pună chezaş pentru calificările acelor *gueros*[49] pe care ei nici măcar nu ştiau că le aveau, alungând orice îndoială cu o fluturare a mâinii, de parc-ar fi vrut să spună că acelea erau lucruri ştiute de toată lumea. *Gerente* s-a lăsat pe spate în scaun şi i-a cercetat. Până la urmă şi-au dat numele, le-au spus pe litere şi *gerente* le-a scris în caietul lui, apoi s-au ridicat şi-au strâns mâinile şi au ieşit în întunericul timpuriu, unde răsărea luna, mugeau vitele şi pătratele gălbui ale ferestrelor luminate dădeau căldură şi formă unei lumi străine.

Au deşeuat caii, i-au dus în grajd şi l-au urmat pe *caporal* în baracă. O clădire lungă din chirpici cu două încăperi, acoperiş de tablă şi podea de ciment. Într-o încăpere, o duzină de paturi din lemn şi metal. O mică plită de tablă. În cealaltă încăpere, o masă lungă cu băncuţe pentru stat şi o sobă de gătit cu lemne. Un bufet vechi din lemn în care erau pahare şi veselă de tablă. O chiuvetă din piatră cu o policioară îmbrăcată în tablă de zinc. Oamenii erau deja la masă şi mâncau când ei au intrat şi s-au dus la bufet şi-au luat căni şi farfurii, au mers la sobă şi şi-au luat fasole şi *tortillas* şi o tocană grasă din carne de ied, apoi s-au

[47] Seful personalului angajat la o fermă, (în sp., în orig.).
[48] Director, sef, (în sp., în orig.).
[49] Blonzii, cu8 piele albă, (în sp., în orig.).

apropiat de masă, unde *vaqueros* au dat din cap către ei şi i-au îndemnat să se aşeze cu gesturi largi, continuând să mănânce cu o singură mână.

După cină au stat la masă, au fumat şi au băut cafea, iar *vaqueros* le-au pus multe întrebări despre America şi toate întrebările erau despre cai şi vite şi nici una despre ei. Unii aveau prieteni şi rude care fuseseră acolo, dar pentru cei mai mulţi ţara aceea din nord era doar ceva mai mult decât un zvon. Ceva ce părea imposibil de verificat. Cineva a adus la masă o lampă cu ulei de huilă, a aprins-o şi la scurt timp după aceea generatorul s-a oprit şi becurile atârnate de firele lor din tavan au pălit până au ajuns doar un firicel de lumină portocalie şi apoi s-au stins. Oamenii au ascultat cu mare atenţie cum le răspundea John Grady la întrebări, au dat din cap cu gravitate şi şi-au cumpănit purtarea, aşa încât să nu pară că-şi dau cu părerea doar din auzite, căci, cum se întâmplă de obicei cu oamenii pricepuţi la munca lor, dispreţuiau orice sugestie c-ar şti ceva ce nu învăţaseră făcând cu mâna lor.

Au pus vesela într-o cadă de tablă galvanizată plină cu apă şi săpun închegat, au dus lampa până la paturile lor din capătul îndepărtat al barăcii, au întins saltelele peste arcurile ruginite şi-au pus deasupra păturile, s-au dezbrăcat şi au stins lampa. Cu toată oboseala, au rămas treji în întuneric multă vreme după ce *vaqueros* adormiseră, îi auzeau răsuflând adânc în încăperea care mirosea a cai, a piele şi a bărbaţi şi auzeau în depărtare vitele cele noi, care nu se culcaseră încă în ţarc.

Cre' că-s nişte băieţi tare de treabă, a şoptit Rawlins.

Mda, aşa cred şi eu.

Ai văzut şeile alea vechi cu chingă pe mijloc şi spate înalt?

Mda.

Ce zici, or crede c-om fi fugiţi încoace?

Şi nu-i aşa?

Rawlins n-a răspuns. După o vreme a spus:

Îmi place cum se-aud vitele afară.

Mda. Şi mie.

N-a zis prea multe de Rocha, nu?

Nu prea.

Crezi că aia era fiică-sa?

Aş zice că da.

Asta da ţară, nu?

Mda. Aşa-i. Culcă-te.

Frate?
Da.
Aşa erau pe vremuri cowboy-i, nu?
Mda.
Cât crezi c-o să vrei să stai p-aici?
Cam o sută de ani. Culcă-te.

II

Hacienda de Nuestra Senora de la Purisima Conception era o fermă de unsprezece mii de hectare, mărginită de Bolson[50] de Cuatro Cienagas, în statul Coahuila. Hotarele de vest se întindeau până în Sierra de Anteojo, la înălţimi de două mii şapte sute de metri, dar la sud şi la est ferma acoperea o parte din vastul *barrial* sau bazin al văii şi era bine irigată de izvoare naturale şi pâraie limpezi şi presărată cu mlaştini şi lacuri cu ape nu foarte adânci sau cu lagune. În lacuri şi pâraie trăiau specii de peşti nemaiîntâlniţi în alte părţi de lume, păsări, şopârle şi alte vieţuitoare, toate fosile vii din vremuri de demult, căci de jur împrejur se întindea deşertul.

La Purisima era una dintre foarte puţinele ferme din acea parte a Mexicului care-şi păstrase în totalitate cele şase leghe pătrate de pământ alocate de legislaţia colonizatoare din 1824, iar proprietarul, *don* Hector Rocha y Villareal, era unul dintre puţinii *hacendados* care chiar trăia pe pământul care-i revenea de drept, pământ care aparţinuse familiei sale timp de o sută şaptezeci de ani. Avea patruzeci şi şapte de ani şi era primul moştenitor bărbat din toată acea dinastie din Lumea Nouă care ajunsese la asemenea vârstă.

Pe pământul lui creşteau mai mult de o mie de vite. Avea o casă în Mexico City, unde stătea soţia lui. Avea un avion personal pe care-l pilota. Iubea caii. În acea dimineaţă, când a sosit călare acasă la *gerente*, era însoţit de patru prieteni, de o suită de cărăuşi şi de două animale de povară cu tărgi din lemn tare pe spinare, una goală, cealaltă cu merinde pentru prânz. Erau urmaţi de o haită de ogari şi câinii erau slabi şi argintii la culoare şi lunecau printre picioarele cailor, tăcuţi şi agili ca mercurul, iar caii nici nu se sinchiseau de ei. *Hacendado* a strigat către casă *şi gerente-le* a ieşit afară în cămaşă, au schimbat câteva vorbe, *gerente* a dat din cap aprobator, apoi *hacendado* le-a spus ceva prietenilor lui şi au plecat cu toţii mai departe. Când au trecut pe lângă baracă şi au ieşit pe poartă şi apoi au luat-o pe drumul către munţi, câţiva *vaqueros* prindeau caii în ţarc şi-i scoteau afară ca să-i înşeueze pentru treburile zilei. John Grady şi Rawlins

---

[50] Vale aridă, (sp.).

stăteau în prag şi-şi beau cafeaua.
Uite-l colo, a zis Rawlins.
John Grady a dat din cap şi a aruncat în curte zaţul cafelei.
Unde naiba crezi că s-or duce? a întrebat Rawlins.
Eu aş zice că se duc să alunge coioţii.
N-au arme la ei.
Au frânghii.
Rawlins s-a uitat la el.
Faci poante cu mine?
Nu cred.
Păi, aşa ceva aş vrea să văd şi eu.
Şi eu aş vrea. Eşti gata?
Au muncit două zile în ţarcuri, însemnând vite cu fierul roşu, tatuând urechi, castrând, retezând coarne şi făcând vaccinuri. În cea de-a treia zi, *vaqueros* au adus de pe platou o mică herghelie de mânji sălbatici nu mai mari de trei ani şi i-au închis în ocol şi spre seară Rawlins şi John Grady s-au dus să-i cerceteze. Erau îngrămădiţi lângă gard, în capătul îndepărtat al ţarcului, erau amestecaţi dereşi cu suri, cu murgi şi câţiva bălţaţi şi erau diferiţi ca statură şi conformaţie. John Grady a deschis poarta, a intrat împreună cu Rawlins şi a închis poarta în urma lor. Animalele îngrozite au început să se suie unele peste altele şi să se împrăştie şi au pornit-o pe lângă gard în ambele direcţii.
În viaţa mea n-am văzut cai mai sperioşi, a zis Rawlins.
Ei nu ştiu ce suntem noi.
Nu ştiu ce suntem?
Nu prea cred. Nu cred c-au văzut vreodată un om mergând pe picioarele lui.
Rawlins s-a aplecat şi a scuipat.
Vezi vreunu’ care să-ţi placă?
Sunt ceva cai ca lumea.
Unde?
Uită-te la murgu’ ăla întunecat. Chiar aci.
Mă uit.
Mai uită-te o dată.
Calu’ ăla n-o să se facă în veci de patru sute de kile.
Ba o să se facă. Uite ce crupă are. Iese un cal de cireadă din el. Uită-te şi la dereşu’ ăla.
Nenorocitu’ ăla de are copitele piezişe?
Păi, mda, le cam are. Bine. Ălălalt dereş. Al treilea din dreapta.
Ăla pătat cu alb?

Mda.
Mie ăla mi se pare că arată cam caraghios.
Ba nu. Doar că-i ciudat colorat.
Nu crezi că asta înseamnă ceva? Are picioarele albe.
E un cal bun. Uite ce cap are. Uite ce bot are. Trebuie să ţii cont că au cozile crescute în voia lor.
Mda. Poate.
Rawlins a clătinat din cap cu îndoială.
Pe vremuri erai groaznic de cusurgiu la cai. Poate că n-ai mai văzut demult nici unu'.
John Grady a încuviinţat din cap.
Mda, a zis el. Mă rog. N-am uitat cum tre' s-arate.
Caii se adunaseră iar la capătul ţarcului, stăteau şi se uitau în toate părţile şi îşi întindeau capetele pe lângă grumajii celorlalţi.
Au şi ei o calitate, a zis Rawlins.
Care-i aia?
N-a fost nici un mexican care să încerce să-i îmblânzească.
John Grady a încuviinţat din cap.
Au măsurat caii din priviri.
Câţi sunt? a zis John Grady.
Rawlins i-a cântărit din ochi.
Cinşpe. Şaişpe.
Eu zic că şaişpe.
Şaişpe să fie.
Crezi că noi doi am putea să-i îmblânzim pe toţi în patru zile?
Depinde ce înţelegi tu prin îmblânzit.
Să fie nişte cai acolo, cât de cât îmblânziţi. Şase să fie de călărie, să zicem. Să se întoarcă, să se oprească şi să stea locului cât să le pui şaua.
Rawlins şi-a scos tutunul din buzunar şi şi-a dat pălăria pe spate.
Care-i planu'? a întrebat el.
Să-mblânzim caii.
De ce în patru zile?
Crezi c-am putea?
Vor să-i ţină cu herghelia? Eu zic că orice cal îmblânzit în patru zile o să se sălbăticească la loc în tot atâtea zile.
Au rămas fără cai, că altfel nu-i aduceau pe ăştia aici.
Rawlins a presărat cu degetele tutunul pe foiţa răsucită în căuşul palmei.
Vrei să zici că ăştia de-aicea sunt caii noştri de călărie?

Eu aşa bănuiesc.

Să vezi cum călărim noi un afurisit din ăsta încăpăţânat, de l-au îmblânzit cu o zăbală din aia nenorocită mexicană.

Mda.

Rawlins a dat din cap.

Ce vrei să faci, să-i împiedici?

Da.

Crezi că au ei atâta frânghie pe-aici?

Nu ştiu.

O să te doară curu' de-o să mori. Ascultă-mă pe mine.

Gândeşte-te ce bine o să dormi.

Rawlins şi-a vârât ţigara în gură şi a început să se caute de chibrituri.

Ce altceva mai ştii şi mie nu mi-ai zis?

Armando zice că bătrânu' are cai pe tot muntele.

Câţi cai?

Cam la vreo patru sute de capete.

Rawlins s-a uitat la el. A scăpărat chibritul, a aprins ţigara şi apoi a aruncat chibritul.

La ce naiba-i trebuie?

S-a apucat să-şi facă o crescătorie de cai înainte de război.

Ce fel de cai?

Mediaş sangres.

Asta ce dracu' înseamnă?

Cai de cireadă, aşa le zicem noi.

Da?

Dereşu' ăla de colo, a zis John Grady, e clar de soi, de la Billy, chiar dacă are picioarele slabe.

De unde crezi c-o fi apărut?

De unde-au apărut toţi. Dintr-un cal pe nume Jose Chiquito.

Micul Joe?

Mda.

Chiar el?

Chiar el.

Rawlins fuma meditativ.

Amândoi caii au fost vânduţi în Mexic, a zis John Grady. Unu şi Doi. Ce-are el aci e o mare *yeguada*[51] de iepe care se trag din vechiul neam de cai Traveler-Ronda al lui Sheeran.

Altceva? a întrebat Rawlins.

Asta-i tot.

---

[51] Turmă, (în sp., în orig.).

Hai să vorbim cu omul.

Stăteau în picioare în bucătărie, cu pălăriile în mâini şi *gerente* stătea la masă şi îi cerceta cu atenţie.

Amansadores[52]*,* a zis el.

Si[53]*.*

Ambos[54]*.*

Si. Ambos[55]*.*

Gerente s-a lăsat pe spate. A bătut cu degetele în tăblia metalică a mesei.

Hai dieciseis caballos en el potrero, a zis John Grady. *Podemos amansarlos en cuatro dias*[56]*.*

Au traversat curtea îndărăt spre baracă, ca să se spele pentru cină.

Ce-a zis? a întrebat Rawlins.

A zis că mâncăm căcat. Da' a zis-o frumos.

Ce zici, asta o însemna că nu şi gata?

Nu cred. Nu cred că poate s-o lase aşa.

S-au apucat de lucru cu mânjii neîmblânziţi duminică dimineaţa, în zori, îmbrăcându-se în semiîntuneric cu hainele încă umede, după ce le spălaseră de cu seară şi ducându-se la *potrero* [57]înainte să apună stelele, unde au mâncat o *tortilla* rece umplută cu o lingură de fasole rece, fără să mai bea cafea şi cu lasourile de *maguey* lungi de treisprezece-paisprezece metri făcute colac pe umăr. Aveau la ei pături de şa şi un *bosal*, frâu de călărie cu strună de metal, iar John Grady ducea în mână doi saci de pânză curaţi pe care dormise şi şaua lui Hamley, cu scările deja scurtate.

Au stat şi s-au uitat la cai. Caii se suceau şi se opreau în loc, forme cenuşii în dimineaţa cenuşie, îngrămădite pe pământ, în faţa porţii, se vedeau tot soiul de frânghii făcute colac, din bumbac şi manila, din piele de vită împletită, din maguey şi fibre de agave, până la funii vechi, împletite din păr de cal şi bucăţi de sfoară împletite manual. Lângă gard erau stivuite cele

[52] Îmblânzitori de cai, (în sp., în orig.).

[53] Da, (în sp., în orig.).

[54] Amândoi, (în sp., în orig.).

[55] Da. Amândoi, (în sp., în orig.).

[56] Sunt şaisprezece cai în ţarc. Îi putem îmblânzim în patru zile, (în sp., în orig.).

[57] Ţarc, padoc, (în sp., în orig.).

şaisprezece frâie de îmblânzit din frânghie, pe care le legaseră toată seara trecută în baracă.

Pe ăştia i-au mai ales deja o dată pe munte, nu?

Aşa cred.

La ce le-or trebui iepele?

Ăştia de pe-aici le călăresc.

Ei, a zis Rawlins, înţeleg de ce sunt aşa de duri cu caii. E greu să ai de-a face cu afurisitele astea de animale.

A clătinat din cap şi-a vârât în gură ultima bucată de *tortilla* şi-a şters mâinile de pantaloni, a desfăcut sârma şi a deschis poarta.

John Grady l-a urmat şi a lăsat şaua jos, apoi a ieşit iar, a adus un braţ de frânghii şi frâie şi s-a aşezat pe vine, ca să aleagă din ele. Rawlins stătea şi-şi lega lasoul.

Presupun că nu te sinchiseşti prea tare care cum urmează, a zis el.

Presupui corect, vere.

Chiar eşti chitit să faci cai din stârpiturile astea?

Da.

Taică-meu zicea mereu că îmblânzeşti un cal doar ca să poţi să-l călăreşti şi dacă ai unu' de-mblânzit, atunci fă bine şi pune-i şaua, încalecă-l şi termină povestea.

John Grady a rânjit.

Taică-tău era cumva jupuitor calificat?

Nu l-am auzit cu pretenţii din astea. Da' l-am văzut o dată sau de două ori cu laţu' şi cu frâu', să dea dracii dacă nu.

Păi, uite asta o să vezi şi-acu'.

Îi ardem de două ori?

De ce?

N-am văzut în viaţa mea vreunu' care să creadă din prima ce i se întâmplă sau care a doua oară să mai aibă vreo îndoială.

John Grady a zâmbit.

O să-i fac eu să creadă, a zis el. O să vezi.

Eu îţi zic de-acuma, vere. Asta-i o adunătură barbară.

Cum zicea Blair? Că nu există mânz rău?

Nu există mânz rău, a zis şi Rawlins.

Caii se urniseră deja din loc. L-a luat pe primul care a ieşit din rând, a învârtit lasoul, i-a prins picioarele din faţă şi mânzul s-a prăvălit la pământ cu o bufnitură teribilă. Ceilalţi cai s-au răsfirat, s-au îngrămădit şi s-au uitat îndărăt înnebuniţi. Până s-apuce mânzul să se ridice, John Grady s-a aşezat peste grumazul lui şi i-

a tras capul în sus, într-o parte şi l-a ţinut de bot, cu capul lung şi osos lipit de pieptul lui şi cu răsuflarea fierbinte şi dulce năvălind din găurile negre ale nărilor peste faţa şi gâtul lui, ca o veste din altă lume. Nu miroseau a cai. Miroseau a ce erau: animale sălbatice. Ţinea faţa calului lipită de piept şi simţea pe dinăuntrul coapselor sângele pulsând în artere, simţea mirosul fricii şi-atunci a acoperit ochii calului cu căuşul palmei, l-a mângâiat şi i-a vorbit fără să se oprească vreo clipă, cu o voce joasă, monotonă, spunându-i tot ce avea de gând să facă, ţinându-i palma căuş peste ochi şi alungându-i groaza cu mângâieri.

Rawlins a luat una din frânghiile de împiedicat pe care le ţinea atârnate pe după gât, a făcut un laţ, l-a petrecut pe după pintenul piciorului din spate al calului, a tras de picior în sus şi a trecut frânghia printre picioarele din faţă ale calului, făcând un nod marinăresc. A dezlegat lasoul, l-a dat deoparte, apoi a luat frâul de îmblânzit, l-au petrecut amândoi peste botul şi urechile calului, John Grady şi-a vârât degetul mare în gura animalului, Rawlins i-a potrivit funia la gură şi apoi a legat încă o frânghie de priponit de celălalt picior din spate. Apoi a legat amândouă pripoanele de frâu.

Eşti gata? a întrebat el.

Gata.

Rawlins a eliberat capul calului, s-a ridicat şi s-a dat la o parte. Calul s-a zbătut să se ridice, s-a răsucit, a zvârlit dintr-un picior dinapoi, s-a smucit cu tot corpul, făcând un semicerc şi a căzut grămadă. S-a ridicat iar, a zvâcnit din copite şi-a căzut din nou. Când s-a ridicat a treia oară, a rămas pe loc, zvârlind din picioare şi smucind din cap de parcă dansa uşor. S-a oprit. A luat-o din loc şi apoi iar s-a oprit. Apoi a zvârlit dintr-un picior dinapoi şi iar a căzut.

A rămas întins acolo, cumpănind lucrurile şi când s-a ridicat, a rămas pe loc o vreme şi apoi a sărit în sus şi-n jos de trei ori, după care a rămas locului şi s-a uitat duşmănos la ei. Rawlins recuperase lasoul şi-l înnoda iar. Ceilalţi cai priveau cu mult interes din capătul îndepărtat al ţarcului.

Împieliţaţii ăştia-s buni de balamuc, a zis Rawlins.

Alege tu unu’ care ţi se pare cel mai nebun şi eu fac din el un cal ca lumea de duminica asta într-o săptămână, a zis John Grady.

Ca lumea pentru cine?

Pentru tine, cât să fii tu mulţumit.

Căcat, a zis Rawlins.
Când aveau deja în ţarc trei cai împiedicaţi care se smuceau şi se uitau duşmănos în jur, la poartă se adunaseră mai mulţi *vaqueros* care beau tacticos cafea şi le urmăreau acţiunile. La mijlocul dimineţii, opt cai stăteau legaţi şi ceilalţi opt, mai sălbatici decât ciutele, se răsfirau pe lângă gard, se îmbulzeau unii în alţii şi goneau într-o mare tot mai furtunoasă de praf pe măsură ce ziua se încălzea, acceptând încetul cu încetul, fără vreun regret pentru această renunţare la identităţile lor fluide şi colective, starea de paralizie individuală şi neputincioasă care părea să se răspândească printre ei ca o molimă. Toată ceata de *vaqueros* ieşise din baracă să îi privească şi până la prânz toţi cei şaisprezece *mestenos*[58] stăteau în *potrero*, împiedicaţi în propriile frâie, fiecare întors în altă direcţie şi cu toate legăturile dintre ei rupte. Arătau ca nişte animale legate de nişte copii în joacă şi stăteau şi aşteptau, căci nu pricepeau nimic, iar glasul îmblânzitorului le răsuna încă în creier ca glasul unui zeu care se aciuase înăuntrul lor.
Când s-au dus la baracă pentru cină, *vaqueros* au părut să-i trateze cu o oarecare deferenţă, deşi cei doi nu puteau şti cu siguranţă dacă era vorba de deferenţă arătată unor profesionişti sau cea cu care tratezi nişte debili mintali. Nimeni nu i-a întrebat ce părere au despre cai şi nici nu i-a iscodit care le era metoda. După-amiază, când s-au întors, în ţarc erau vreo douăzeci de oameni care se uitau la cai – femei, copii, fete tinere şi bărbaţi – şi-i aşteptau cu toţii să se întoarcă.
De unde naiba or fi apărut ăştia? a zis Rawlins.
Nu ştiu.
Umblă vestea când e rost de circ, nu?
Au trecut prin adunare salutând din cap, au intrat în ţarc şi au încuiat poarta.
Ai ales vreunu’? a întrebat John Grady.
Mda. Dacă vrei unu’ nebun-nebun, eu zic să-l iei pe afurisitu’ ăla urât de colo.
Ala sur?
Ăla de zici că-i sur.
Se pricepe băiatu’ la cai.
Se pricepe la nebuni.
Rawlins s-a uitat cum John Grady se apropie de animal şi leagă de frâu o bucată de frânghie de patru metri. John Grady a scos

[58] Cai sălbateci, mustangi, (în sp., în orig.).

calul pe poartă, din *potrero* până-n *corral*, unde aveau să fie călăriţi toţi. Rawlins se aştepta ca animalul să se sperie sau să încerce să dea înapoi, dar nu s-a întâmplat aşa. A luat sacul şi funiile de priponit, s-a dus la ei şi, în timp ce John Grady vorbea cu calul, el i-a legat picioarele din faţă unul de altul, a luat frânghia şi i-a întins lui John Grady sacul şi apoi, timp de un sfert de oră, a ţinut calul, în timp ce John Grady a plimbat sacul peste animal şi pe sub el, l-a mângâiat pe cap cu sacul, i l-a trecut peste faţă şi l-a deplasat în sus şi-n jos şi printre picioarele animalului, vorbindu-i în tot acest timp, frecându-se şi sprijinindu-se de el. Apoi a luat şaua.

Oare ce-o zice calu' când te dai aşa pe lângă el? a întrebat Rawlins.

Nu ştiu, i-a răspuns John Grady. Nu-s cal.

A ridicat pătura, a pus-o pe spinarea animalului, a netezit-o şi a rămas pe loc, mângâind animalul şi vorbind cu el, apoi s-a aplecat, a luat şaua şi a ridicat-o, cu cataramele chingii desfăcute şi cu scăriţa atârnată peste cornul şeii, a pus-o pe spinarea calului şi a tras de ea până a potrivit-o. Calul n-a făcut nici o mişcare. El s-a aplecat şi a vârât mâna pe dedesubt, a tras în sus de curea şi a prins chinga. Urechile calului s-au întins pe spate şi el i-a vorbit, apoi a tras iar în sus de chingă, s-a lipit de cal şi i-a vorbit ca şi cum n-ar fi fost nici nebun, nici primejdios. Rawlins s-a uitat înspre poarta ţarcului. Cel puţin cincizeci de oameni stăteau şi se uitau. Lumea aşternuse masa pe pământ. Taţii îşi ridicau pruncii în braţe. John Grady a ridicat scăriţa de pe cornul şeii şi a lăsat-o să cadă. Apoi a tras în sus de cureaua chingii şi a prins-o în cataramă.

Gata, a zis el.

Ţine-l, a spus Rawlins.

A ţinut de funia împletită, timp în care Rawlins a dezlegat frânghiile de pe frâu, a îngenuncheat şi le-a legat de pripoanele din faţă. Apoi au scos frâul de pe capul calului, John Grady a tras în sus de *bosal*, l-a tras cu blândeţe peste botul calului şi i-a potrivit frânghia din gură şi fruntarul. A luat dârlogii, i-a petrecut peste capul calului şi a dat din cap, iar Rawlins a îngenuncheat, a desfăcut pripoanele şi a tras de laturile de la picioare până când nodurile s-au desfăcut şi funiile au căzut pe pământ, lângă copitele dindărăt ale calului. Apoi s-a dat la o parte.

John Grady a pus un picior în scară şi s-a lipit cu tot corpul de umărul calului, vorbindu-i, apoi s-a săltat în şa.

Calul stătea stană de piatră. A zvârlit dintr-o copită din spate, ca să încerce aerul, apoi a încremenit iar şi apoi s-a smucit în lături, s-a zvârcolit, a dat din picioare şi s-a oprit, fornăind. John Grady l-a îmboldit cu călcâiele cizmelor în coaste şi calul a pornit înainte. A tras de frâu şi calul s-a întors. Rawlins a scuipat cu scârbă. John Grady a întors iar calul şi a venit cu el îndărăt.

Ce soi de mustangul naibii e ăsta? a zis Rawlins. Crezi că pentru asta au plătit oamenii ăştia bani grei?

Până s-a întunecat, John Grady călărise unsprezece din cei şaisprezece cai. Nu toţi la fel de docili. Cineva făcuse focul pe pământ, lângă *potrero* şi se strânseseră cam vreo sută de oameni, unii veniţi din *pueblo* La Vega, de la zece kilometri spre sud, alţii chiar de mai departe. A călărit ultimii cinci cai la lumina acelui foc, iar caii dansau şi se răsuceau în lumină, cu ochii lor roşii scăpărând. Când au terminat, caii stăteau nemişcaţi în *potrero* sau se plimbau de colo-colo, târând frâiele după ei pe pământ, având atâta grijă să nu calce pe ele şi să smucească de boturile lor rănite, încât păreau să se mişte cu multă eleganţă şi bună-cuviinţă. Turma sălbatică şi frenetică de mustangi care se învârtise de dimineaţă prin *potrero* ca nişte bile agitate într-un borcan aproape că dispăruse fără urmă, iar animalele nechezau unul către altul în întuneric şi-şi răspundeau de parcă dintre ele ar fi lipsit cineva sau ceva.

Când au luat-o spre baracă în întuneric, focul de tabără ardea încă, iar cineva adusese o chitară şi altcineva o muzicuţă. Trei necunoscuţi diferiţi le-au oferit de băut din sticle de mescal până să apuce să iasă din mulţime.

Bucătăria era pustie şi ei şi-au luat cina de pe plită şi s-au aşezat la masă. Rawlins se uita la John Grady. Mesteca ţeapăn şi se clătina, pe jumătate prăbuşit pe băncuţă.

Doar n-oi fi obosit, frate, a zis Rawlins.

Nu, i-a răspuns John Grady. Eram obosit acu’ cinci ore.

Rawlins a rânjit.

Să nu mai bei cafea din aia. O să te ţină treaz.

De dimineaţă, în zori, când au ieşit afară, focul fumega încă şi patru sau cinci bărbaţi dormeau culcaţi pe jos, unii cu pături pe ei, alţii fără. Caii din *potrero* se uitară cu toţii la ei când au intrat pe poartă.

Mai ştii care cum vin? a întrebat Rawlins.

Mda. Îi ţin minte. Sunt sigur că-l ţii minte şi tu pe amicu’ tău de colo.

Mda, îl ţin minte pe afurisit.

Când s-a apropiat de el cu sacul, calul s-a întors şi a luat-o la fugă. L-a dus la pas pe lângă gard, a luat funia de jos şi l-a tras, calul s-a oprit tremurând şi John Grady s-a dus la el şi a început să-i vorbească şi apoi să-l mângâie cu sacul. Rawlins s-a dus să aducă păturile, şaua şi *bosal*-ul.

Până noaptea la zece călărise toată ciurda de şaisprezece cai şi Rawlins îi mai călărise şi el încă o dată pe fiecare. Marţi i-au mai călărit o dată şi, miercuri dimineaţa, în zori, cu primul cal înşeuat şi soarele încă ascuns după orizont, John Grady a pornit călare spre poartă.

Deschide-o, a zis el.

Stai să pun şaua pe un cal de alergătură.

N-avem timp.

Dacă afurisitu' ăsta te dă cu curu' de pământ, să vezi cum ai timp.

Atunci cred c-o să fiu nevoit să mă ţin în şa.

Stai să pun şaua pe un cal din ăsta bun.

Bine.

A ieşit din ţarc cu calul lui Rawlins de căpăstru şi l-a aşteptat pe Rawlins să încuie poarta şi să încalece lângă el. Caii abia îmblânziţi băteau din picioare şi păşeau nervoşi în lături.

Asta-i un fel de orbu' călăuză la orbi, aşa-i?

Rawlins a încuviinţat din cap.

Parc-ar fi moş T-Bone Watts când lucra pentru taică-meu şi toată lumea bombănea că avea răsuflarea puturoasă. El le zicea că mai bine aşa, decât să nu răsufli deloc.

John Grady a rânjit şi-a îmboldit calul la trap şi au pornit amândoi pe drum.

La jumătatea după-amiezii, luase iarăşi la călărit toţi caii şi în timp ce Rawlins se muncea cu ei în ţarc, el a pornit pe câmp, călare pe micul sur ales de Rawlins. La trei kilometri mai sus de fermă, unde drumul traversa malul lacului printre sălcii, rogoz şi pruni sălbatici, fata a trecut pe lângă el pe calul ei negru.

A auzit calul în spatele lui şi s-ar fi întors să se uite, numai că l-a auzit cum schimbă pasul. Nu s-a uitat la ea până când calul arab a ajuns în dreptul calului lui, păşind cu gâtul arcuit şi cu un ochi la *mesteno* – nu cu teamă, ci cu un fel de vag dispreţ cabalin. Ea a trecut la un metru şi jumătate de el şi-a întors chipul cu osatură fină şi l-a privit drept în faţă. Avea ochi albaştri şi a salutat din cap sau, poate, doar a lăsat capul uşor în jos, ca

să vadă ce fel de cal călărea, cu o înclinare aproape imperceptibilă a pălăriei late şi negre care-i stătea dreaptă pe cap, o ridicare aproape imperceptibilă a părului lung ei şi negru. Apoi s-a îndepărtat, calul a schimbat iar pasul şi ea se ţinea în şa mai mult decât bine, călărea dreaptă cu umerii ei laţi şi îşi îmboldea calul la trap pe drum. *Mesteno* se oprise şi scurma în drum, cu picioarele dinainte depărtate, iar el a stat şi s-a uitat după ea. Avusese o vagă intenţie de a spune ceva, dar ochii ăia schimbaseră lumea pentru totdeauna cât ai clipi din ochi. Fata a dispărut dincolo de sălciile de pe malul lacului. Un stol de păsăruici s-a înălţat şi a trecut iar pe deasupra lui, ciripind ascuţit.

În seara aceea, când Antonio şi *gerente*-le au venit la ţarc să inspecteze caii, el tocmai învăţa calul cel sur să meargă cu spatele, cu Rawlins în şa. Cei doi au stat şi s-au uitat, iar *gerente*-le se scobea între dinţi. Antonio a călărit cei doi cai care aşteptau înşeuaţi, plimbându-i înainte şi înapoi prin *corral* şi oprindu-i din scurt. A descălecat, a dat aprobator din cap, el şi *gerente*-le au cercetat caii din cealaltă aripă a *corral-ului* şi apoi au plecat. Rawlins şi John Grady s-au uitat unul la altul. Au deşeuat caii şi i-au băgat înăuntru, laolaltă cu restul hergheliei, au luat-o înapoi spre casă, cărând cu ei şeile şi harnaşamentele şi s-au spălat pentru cină. *Vaqueros* erau la masă şi ei şi-au luat farfuriile şi-au luat mâncare de pe plită, au luat şi cafea, s-au dus la o masă, au săltat câte un picior peste băncuţă şi s-au aşezat. Pe mijlocul mesei era un platou de lut cu *tortillas*, acoperit cu un ştergar şi când John Grady a arătat către el şi a cerut să-i fie dat, de pe amândouă laturile mesei au apărut mâini care au ridicat platoul şi i l-au oferit ca pe o cupă rituală.

După trei zile erau în munţi. *Caporal*-ul trimisese cu ei un *mozo*, un rândaş, care să le gătească şi să vadă de cai şi mai trimisese şi trei *vaqueros* tineri, nu cu mult mai copţi decât ei. *Mozo* era un bătrân pe nume Luis, cu un picior beteag, care luptase la Torreon şi San Pedro şi mai târziu la Zacatecas, iar băieţii erau de-ai locului, doi dintre ei fiind născuţi la *hacienda*. Numai unul din cei trei fusese plecat ceva mai departe, până la Monterrey. Au urcat în munţi, fiecare cu câte trei cai legaţi în şir şi cu cai de povară care duceau mâncarea şi cortul-bucătărie şi au vânat cai sălbatici în pădurile înalte, printre pini şi *madrono* şi în văile unde se ascunseseră, i-au mânat în goană pe terasele înalte şi i-au închis în râpa stâncoasă, înzestrată cu zece ani în

urmă cu un gard şi o poartă, acolo caii s-au învârtit, au nechezat, s-au chinuit să se urce pe pereţii de piatră şi s-au repezit unii la alţii, muşcând şi dând din picioare, în timp ce John Grady trecea cu funia printre ei în sudoare, praf şi hărmălaie, de parcă n-ar fi fost decât un vis urât cu cai. Noaptea făceau popas pe terasele înalte, unde focul lor zdrenţuit de vânt se legăna în întuneric şi Luis le spunea poveşti despre ţinut, despre oamenii care trăiseră acolo şi despre cei care muriseră şi cum muriseră. Toată viaţa iubise caii şi el, cu tatăl lui şi cei doi fraţi ai lui, luptaseră în cavalerie, iar tatăl şi fraţii lui muriseră în cavalerie, dar toţi îl detestaseră pe Victoriano Huerta mai mult decât pe oricine şi urâseră faptele lui Huerta mai mult decât pe toate celelalte rele pe care le cunoscuseră. Le-a spus că, faţă de Huerta, până şi Iuda era un al doilea Hristos, iar unul dintre tinerii *vaqueros* şi-a ferit privirea şi altul şi-a făcut cruce. A spus că războiul distrusese ţara şi că oamenii cred că leacul războiului e tot războiul, la fel cum vraciul îţi prescrie carne de şarpe ca să te vindeci de muşcătura şarpelui. A vorbit despre campaniile lui în deserturile Mexicului şi le-a zis de cai care fuseseră ucişi cu el în şa, a zis că sufletele cailor oglindesc sufletele oamenilor mai fidel decât îşi închipuie oamenii şi că şi cailor le place războiul. Oamenii spun că se deprind cu el, dar Luis a spus că nici o fiinţă nu se poate deprinde cu ceva ce nu-i pe calapodul inimii sale. Chiar tatăl lui zicea că cine n-a fost la război călare nu poate înţelege în veci caii întru totul şi el a zis că şi-ar dori să nu fie aşa, dar aşa era.

La urmă a zis că văzuse sufletele cailor şi că era ceva cumplit la vedere. A zis că în anumite împrejurări puteau fi văzute la moartea unui cal, pentru că fiecare cal e parte dintr-un suflet colectiv şi viaţa lui separată nu face decât să-l contureze din toţi ceilalţi şi să-l facă muritor. A zis şi că dacă un om ar înţelege sufletul calului, atunci o să-nţeleagă toţi caii de pe lume.

Stăteau şi fumau, privind jarul din adâncurile focului, unde tăciunii roşii trosneau şi se sfărâmau.

Y de los hombres?[59] a întrebat John Grady.

Bătrânul a deschis gura, gândindu-se ce să răspundă. În cele din urmă, a zis că la oameni nu există aşa o comuniune ca la cai şi că ideea că oamenii pot fi înţeleşi probabil că era o iluzie. Rawlins l-a întrebat în spaniola lui proastă dacă exista un rai al cailor, dar el a clătinat din cap şi a zis că un cal n-are nevoie de

---

[59] Şi la oameni? (în sp., în orig.).

rai. La urmă, John Grady l-a întrebat dacă era adevărat că, în caz că toţi caii ar dispărea de pe faţa pământului, ar pieri şi sufletul comun al cailor, căci n-ar mai avea din ce să se nutrească, dar bătrânul a răspuns doar că n-avea rost să vorbeşti de o lume fără cai, pentru că Dumnezeu n-ar îngădui asemenea lucru.

Au mânat iepele înainte prin vâlcele şi *arroyos* până ce au ieşit din munţi, au traversat câmpurile irigate din *bolson* şi le-au închis în ţarc. Cu asta s-au îndeletnicit timp de trei săptămâni, până când, pe la sfârşit de aprilie, aveau în ţarc mai mult de optzeci de iepe, aproape toate deprinse cu frâul şi unele deja gata de călărie. Până atunci începuse deja păşunatul, în fiecare zi peste câmpuri treceau ciurde de vite către păşunile fermei şi, cu toate că unii dintre *vaqueros* nu aveau mai mult de doi-trei cai cu ei, caii cei noi au rămas în ţarc. În a doua dimineaţă de mai, avionul Cessna roşu a apărut dinspre sud, s-a rotit pe deasupra fermei, s-a înclinat, a coborât şi a dispărut din vedere plutind undeva pe după copaci.

După un ceas, John Grady stătea în picioare în bucătăria fermei cu pălăria în mână. O femeie spăla vase la chiuvetă şi un bărbat stătea la masă şi citea un ziar. Femeia şi-a şters mâinile de şorţ, a dispărut în altă parte a casei şi după câteva minute s-a întors.

Un ratito[60]*,* a zis ea.

John Grady a dat din cap.

Gracias, a zis el.

Bărbatul s-a ridicat, a împăturit ziarul, a traversat bucătăria şi s-a întors cu un suport de lemn pentru cuţite de tăiat şi dezosat carnea şi cu o piatră de tocilă, pe care le-a pus pe ziar. În acel moment, *don* Hector a apărut în prag şi a rămas cu privirea aţintită la John Grady.

Era un bărbat uscăţiv, cu umeri laţi şi păr cărunt, era înalt ca un *norteno*[61] şi avea pielea albă. A intrat în bucătărie, s-a prezentat, iar John Grady şi-a trecut pălăria în mâna stângă şi şi-au strâns mâinile.

Maria, a spus *hacendado. Cafe por favor.*

A întins mâna către uşă, cu palma în sus, iar John Grady a traversat bucătăria şi a intrat în hol. Casa era răcoroasă şi tăcută şi mirosea a ceară şi a flori. Pe hol, în stânga, era un ceas de perete cu pendul. Greutăţile de alamă se mişcau în spatele uşilor

---

[60] O clipă, (în sp., în orig.).

[61] Nordic, (în sp., în orig.).

casetei şi pendulul se legăna încet. S-a întors să se uite îndărăt şi *hacendado* a zâmbit şi a întins mâna înspre uşa sufrageriei.

Pasale, a zis el.

S-au aşezat la o masă lungă din lemn de nuc englezesc. Pereţii camerei erau îmbrăcaţi în damasc albastru şi pe ei atârnau portrete de oameni şi cai. În capătul camerei era un bufet din lemn de nuc pe care stăteau platouri de încălzit şi carafe, afară, pe pervazul ferestrei, lăfăindu-se la soare, zăceau patru pisici. *Don* Hector a întins mâna în spate, a luat o scrumieră de porţelan de pe bufet şi a pus-o în faţa lor, a scos din buzunarul cămăşii o cutiuţă de tablă cu ţigări englezeşti, a deschis-o şi i le-a întins lui John Grady, iar John Grady a luat una.

Gracias, a zis.

Hacendado a lăsat cutia pe masă, între ei, a scos din buzunar o brichetă de argint şi a aprins ţigara băiatului şi apoi pe a lui.

Gracias.

Bărbatul a suflat încet peste masă un fir subţire de fum şi a zâmbit.

Bueno, a zis. Putem vorbi în engleză.

Como le convenga[62], i-a răspuns John Grady.

Armando zice că înţelegi caii.

Am stat ceva vreme pe lângă ei.

Hacendado fuma cu un aer gânditor. Părea să aştepte să se mai spună ceva. Bărbatul care stătuse în bucătărie şi citise ziarul a apărut cu o tavă de argint pe care ducea un serviciu de cafea cu ceşti, vas pentru frişcă şi zaharniţă lângă o farfurie cu *bizcochos*. A aşezat tava pe masă şi a rămas un moment în aşteptare, iar *hacendado* i-a mulţumit şi omul a ieşit din nou.

Don Hector a aşezat el însuşi ceştile, a turnat cafeaua şi a arătat cu capul către tavă.

Te rog să te serveşti, a zis el.

Mulţumesc. O beau aşa, neagră.

Eşti din Texas.

Da, domnu'.

Hacendado a dat iar din cap. Şi-a sorbit cafeaua. Stătea pe o rână în faţa mesei, picior peste picior. Şi-a arcuit piciorul în cizma ciocolatie din piele de viţel, s-a întors, s-a uitat la John Grady şi a zâmbit.

De ce ai venit aici? a întrebat el.

John Grady l-a privit. A coborât privirea spre masă, unde

[62] Cum doriţi, (în sp., în orig.).

umbrele pisicilor care stăteau la soare se înşirau ca nişte pisici decupate, stând uşor aplecate. Apoi s-a uitat iar la *hacendado*.

Voiam doar să văd ţara, cred eu. Adică noi doi.

Pot să te-ntreb câţi ani ai?

Şaisprezece.

Hacendado a înălţat din sprâncene.

Şaisprezece, a zis el.

Da, domnu'.

Hacendado a zâmbit iar.

Eu, când aveam şaisprezece ani, le ziceam oamenilor că am optsprezece.

John Grady a sorbit din cafea.

Şi prietenul tău are tot şaisprezece ani?

Şaptesprezece.

Dar tu eşti şeful.

Noi n-avem şefi. Suntem doar prieteni.

Fireşte.

A împins farfuria în faţă.

Te rog, a zis. Serveşte-te.

Mulţumesc. Abia ce m-am ridicat de la masa de dimineaţă.

Hacendado şi-a scuturat scrumul ţigării în scrumiera de porţelan şi s-a aşezat iar.

Ce părere ai despre iepe? a întrebat.

Sunt şi iepe zdravene în turma aia.

Da. Ai auzit de un cal care se numeşte Three Bars?

Ăla-i un cal pursânge englezesc.

Ştii calul?

Ştiu că a alergat la Grand Prix-ul brazilian. Cred că a fost adus din Kentucky, dar proprietarul lui e unul Vail din Douglas, Arizona.

Da. Calul a fost fătat la ferma Monterey din Paris, Kentucky. Armăsarul pe care l-am cumpărat eu e pe jumătate frate cu el. După mamă.

Da, domnu'. Unde-i?

Enroute.

Unde e?

Enroute. Din Mexico.

Hacendado a zâmbit.

A fost ţinut pentru prăsilă.

Vreţi să creşteţi cai de curse?

Nu. Vreau să cresc cai de cireadă.

Ca să-i folosiţi aici, la fermă?
Da.
Vreţi să împerecheaţi armăsarul ăsta cu iepele dumneavoastră.
Da. Ce părere ai?
N-am nici o părere. Am cunoscut câţiva crescători şi unii aveau experienţă cu carul, dar am observat că toţi erau destul de zgârciţi la păreri. Dar ştiu că au ieşit câţiva cai de cireadă buni din armăsari pursânge.
Da. Cât de importantă crezi că e iapa?
La fel ca armăsarul. După părerea mea.
În general, crescătorii se încred mai mult în armăsar.
Da, domnu'. Aşa fac.
Hacendado a zâmbit.
Întâmplarea face să fiu de acord cu tine.
John Grady s-a aplecat şi a scuturat scrumul ţigării.
Nu trebuie să fiţi de acord cu mine.
Nu. Nici tu cu mine.
Da, domnu'.
Ia povesteşte-mi de caii de sus, din munţi.
Poate c-or mai fi vreo câteva iepe mai acătării acolo sus, dar nu prea multe. Restul aş zice că-s piticanii. Chiar şi din alea s-ar putea să iasă nişte cai de cireadă cât de cât acceptabili. Aşa, nişte cai buni la toate. Ponei spanioli, aşa le ziceam noi. Cai Chihuahua. Din rasa veche, de Barbaria. Sunt mici şi niţel cam slăbuţi şi n-au crupa aşa cum ar trebui s-o aibă calu' de cireadă, dar poţi mânui lasoul din spinarea lor…
S-a oprit. S-a uitat la pălăria din poală şi-a trecut degetele peste cuta de sus şi a ridicat ochii.
Nu vă spun nici o noutate.
Hacendado a luat cafetiera şi a umplut ceştile.
Ştii ce-i ăla un *criollo*?
Da, domnu'. E un cal argentinian.
Ştii cine a fost Sam Jones?
Dacă mă-ntrebaţi de-un cal, da.
Crawford Sykes?
Ăsta-i tot dintre caii unchiului Billy Anson. Mi s-a tot povestit de calul ăsta de când mă ştiu.
Tatăl meu a cumpărat cai de la domnul Anson.
Unchiul Billy şi bunicul meu au fost prieteni. Erau născuţi la trei zile diferenţă. A fost al şaptelea fiu al contelui de Litchfield.

Nevastă-sa a fost actriţă de teatru.
Eşti din Christoval?
Din San Angelo. Sau chiar de lângă San Angelo.
Hacendado l-a studiat atent.
Ştii cartea aia, *Calul american*, a lui Wallace?
Da, domnu'. Am citit-o din scoarţă-n scoarţă.
Hacendado s-a lăsat pe spate în scaun. Una dintre pisici s-a ridicat şi s-a întins.
Ai venit încoace călare din Texas.
Da, domnu'.
Tu şi prietenul tău.
Da, domnu'.
Numai voi doi?
John Grady s-a uitat la masă. Pisica de hârtie păşea uşor şi furişat printre formele de pisici de acolo. A ridicat iar privirea.
Da, domnu', a zis. Numai eu şi cu el.
Hacendado a încuviinţat din cap, a stins ţigara şi şi-a împins scaunul în spate.
Vino, a zis. O să-ţi arăt nişte cai.

Stăteau aşezaţi faţă în faţă pe paturile lor, cu coatele pe genunchi, aplecaţi şi uitându-se în jos, la mâinile lor îndoite. După o vreme, Rawlins a vorbit. N-a ridicat ochii.
E o ocazie pentru tine. Nu văd ce motiv ai avea s-o respingi.
Nu mă duc dacă nu vrei tu. Stau locului aici.
Oricum nu-i ca şi cum ai pleca în altă parte.
Tot împreună o să lucrăm. Să aducem încoace cai şi chestii de-astea.
Rawlins a încuviinţat din cap. John Grady s-a uitat la el.
Zi-mi numai şi o să-i spun că nu.
N-ai nici un motiv, a zis Rawlins. E o ocazie pentru tine.
De dimineaţă au luat micul dejun şi Rawlins a ieşit la lucru în ţarcuri. La prânz, când s-a întors, salteaua lui John Grady era făcută sul la căpătâiul patului şi lucrurile lui nu mai erau. Rawlins s-a dus în spate ca să se spele pentru cină.
Grajdul era construit în stil englezesc, era căptuşit cu scânduri rindeluite şi vopsit în alb şi avea o cupolă şi o giruetă în vârful cupolei. Camera lui era în capăt, lângă magazia de harnaşamente. Vizavi mai era o cămăruţă, unde locuia un bătrân grăjdar care lucrase pentru tatăl lui Rocha. Când John Grady a intrat cu calul în grajd, bătrânul a ieşit afară, s-a oprit şi s-a uitat

la cal. Apoi s-a uitat la picioarele calului. Apoi s-a uitat la John Grady. Apoi s-a întors, a intrat înapoi în camera lui şi a închis uşa.

După-amiază, când lucra cu una dintre iepele noi în *corral*-ul de lângă grajd, bătrânul a ieşit afară şi s-a uitat la el. John Grady i-a dat bună ziua şi bătrânul a dat din cap şi i-a răspuns la fel. S-a uitat la iapă. A zis că e bondoacă. A zis *rechoncha*, dar John Grady nu ştia ce înseamnă asta şi l-a întrebat pe bătrân, iar bătrânul a arătat cu mâinile o formă de butoi şi John Grady a crezut că vrea să spună că e gestantă, aşa că a zis că nu, nu e şi bătrânul s-a dus din umeri şi a intrat iar înăuntru.

Când a dus iapa înapoi în grajd, bătrânul fixa şaua în chingi pe calul negru arab. Fata stătea cu spatele la el. Când umbra iepei a acoperit uşa magaziei, ea s-a întors şi s-a uitat.

Buenas tardes, a zis el.

Buenas tardes, a zis ea.

Apoi ea a întins mâna şi şi-a strecurat degetele sub curea, ca s-o verifice. El stătea în uşa magaziei. Ea s-a îndreptat, a trecut hăţurile peste capul calului, a pus piciorul în scară, s-a săltat în şa, a întors calul, a traversat magazia şi a ieşit pe uşă.

Noaptea, când stătea culcat pe priciul lui, auzea muzică din casă şi pe când se cufunda în somn, gândul îi era la cai şi la câmpurile întinse şi la cai. Caii încă sălbatici de pe podiş, care nu văzuseră niciodată oameni mergând pe picioarele lor şi care nu ştiau nimic despre el sau despre viaţa lui, dar în ale căror suflete avea totuşi să se pripăşească pentru totdeauna.

După o săptămână au urcat în munţi cu rândaşul şi doi dintre *vaqueros* şi după ce *vaqueros* s-au înfăşurat în păturile lor şi s-au culcat, el şi cu Rawlins s-au aşezat lângă foc, la marginea platoului, ca să bea cafea. Rawlins şi-a scos tutunul, John Grady şi-a scos ţigările şi a întins pachetul către el. Rawlins a pus tutunul la loc.

De unde le ai pe-astea gata rulate?

Din La Vega.

Rawlins a dat din cap. A luat un tăciune din foc şi-a aprins ţigara şi John Grady s-a aplecat şi şi-a aprins-o şi el.

Zici că fata merge la şcoală în Mexico City?

Da.

Câţi ani are?

Şapteşpe.

Rawlins a încuviinţat din cap.

La ce fel de şcoală merge?
Nu ştiu. Un soi de şcoală particulară sau cam aşa ceva.
O şcoală din aia de lux.
Mda. O şcoală din aia de lux.
Rawlins a tras din ţigară.
Ei, a zis el. E o fată de lux.
Ba nu-i.
Rawlins stătea rezemat de şaua lui pusă pe jos, cu picioarele încrucişate şi întinse pe lângă foc. Talpa de la cizma dreaptă i se desprinsese şi el o fixase la loc cu belciuge pentru porci, sudate la capăt. S-a uitat la ţigară.
Mă rog, a zis el. Eu ţi-am mai spus, da' cum n-ai ascultat atunci, nu cred c-o să asculţi nici acu'.
Mda. Ştiu.
Mă gândesc că ţi-o plăcea să adormi noaptea bocind.
John Grady n-a răspuns.
Bineînţeles că asta umblă cu băieţi din ăia care au avion la scară. Ca să nu mai zic de maşini.
Probabil că ai dreptate.
Mă bucur că aud asta din gura ta.
Da' tot nu ajută la nimic, nu-i aşa?
Rawlins a tras din ţigară. Au stat aşa multă vreme. Într-un sfârşit, el a aruncat chiştocul în foc.
Eu mă duc să mă culc, a zis.
Mda, i-a replicat John Grady. Cred că e o idee bună.
Şi-au întins saltelele şi el şi-a scos cizmele, le-a aşezat lângă el şi s-a lungit sub pături. Din foc rămăsese numai jarul, el stătea culcat şi se uita la stelele de deasupra lui şi la brâul fierbinte de materie întins pe arcul bolţii întunecate a cerului, după care şi-a pus mâinile jos, de-o parte şi de alta a lui şi a apăsat cu ele pământul şi, în acel acoperământ de beznă ce ardea rece, a intrat încet într-un punct mort faţă de lume, acea lume încordată toată, tremurândă şi mişcându-se, enormă şi vie sub mâinile lui.
Cum o cheamă? a zis Rawlins în întuneric.
Alejandra. O cheamă Alejandra.
Duminică după-amiază au intrat în oraşul La Vega călare pe cai aleşi din turma cea nouă. Îi tunsese un *esquilador*[63] de la fermă cu foarfeca de oi şi deasupra gulerelor aveau ceafa albă ca o cicatrice, purtau pe cap pălării coborâte pe frunte faţă şi se uitau dintr-o parte în alta pe când înaintau agale, de parc-ar fi

[63] Persoană care tunde oile, (în sp., în orig.).

căutat să provoace la întrecere ţinutul sau orice s-ar fi aflat în el. S-au întrecut călări pe drum, punând pariu pe cincizeci de cenţi şi a câştigat John Grady, după care au făcut schimb de cai şi a câştigat tot el şi cu calul lui Rawlins.

Au călărit caii la galop, i-au călărit la trap, iar caii erau încinşi şi asudaţi, îndoiau genunchii şi tropoteau în drum şi *campesinos*[64] care veneau pe jos, cu coşuri cu produse de grădină sau găleţi acoperite cu tifon, se îngrămădeau pe margine sau se căţărau printre tufele şi cactuşii de lângă drum şi se uitau uluiţi cum treceau tinerii călăreţi pe caii lor, caii cu spume la gură şi muşcând frâul, călăreţii strigând unul la altul în limba lor străină şi trecând într-o furie mută, care parcă abia mai încăpea în făgaşul drumului şi totuşi lăsând totul neschimbat pe unde trecuseră: praful, lumina soarelui, o pasăre cântătoare.

În *tienda*[65], cămăşile care stăteau împachetate pe rafturile cele mai de sus păstrau, dacă le scuturai, un pătrat de culoare mai pală acolo unde praful se aşezase pe pânză, unde le decolorase soarele sau amândouă. Au căutat printre teancuri ca să găsească una cu mâneci îndeajuns de lungi pentru Rawlins, iar femeia potrivea mâneca pe lungime, pe lângă braţul lui întins, ţinând în gură, ca o cusătoreasă, ace pentru părţile pe care voia să le îndoaie şi să le prindă iar şi clătinând din cap cu îndoială. Au luat nişte pantaloni noi şi ţepeni de pânză, s-au dus cu ei în fundul magazinului şi i-au probat într-un dormitor unde erau trei paturi şi o podea rece de ciment, care la un moment dat fusese vopsită în verde. S-au aşezat pe unul din paturi şi şi-au numărat banii.

Dacă nădragii ăştia costă cinşpe *pesos*, asta cât înseamnă?

Ţine minte că doi *pesos* înseamnă două'ş'cinci de cenţi.

Ţine tu minte. Cât costă?

Un dolar şi optzeci şi şapte de cenţi.

Ce naiba, a zis Rawlins. Stăm bine. În cinci zile primim leafa.

Au cumpărat şosete şi lenjerie de corp şi le-au îngrămădit pe toate pe tejghea în timp ce femeia făcea socoteala. Apoi ea a învelit hainele noi în două pachete separate şi le-a legat cu sfoară.

Cât ţi-a rămas? a zis John Grady.

Patru dolari şi ceva.

Ia-ţi o pereche de cizme.

---

[64] Ţărani, (în sp., în orig.).

[65] Magazin, (în sp., în orig.).

N-am chiar cât îmi trebuie.
Pun eu diferenţa.
Eşti sigur?
Da.
Ne trebuie ceva capital pentru diseară.
Or să ne mai rămână vreo doi dolari. Haide.
Da’ dacă vrei să-i iei lu’ bombonica aia un suc?
O să mă uşureze de patru cenţi. Haide.
Rawlins a pipăit cizmele cu îndoială. A aşezat una peste talpa propriei lui cizme ridicate.
Astea sunt îngrozitor de mici.
Încearcă-le pe astea.
Negre?
Sigur. De ce nu?
Rawlins a încălţat cizmele cele noi şi s-a plimbat pe podea înainte şi înapoi. Femeia dădea din cap aprobator.
Ce zici? l-a întrebat John Grady.
Sunt bunicele. Numa’ cu tocurile astea oblice tre’ să te obişnuieşti niţel.
Hai să te vedem cum dansezi.
Ce să fac?
Să dansezi.
Rawlins s-a uitat la femeie şi apoi la John Grady.
Căcat, a zis. În faţa ta stă un dansator cu două picioare stângi.
Fă câţiva paşi acolo.
Rawlins a executat un *stomp* sprinten în nouă paşi pe vechea podea de scânduri şi s-a oprit rânjind în praful pe care-l stârnise.
Que guapo[66], a spus femeia.
John Grady a rânjit şi s-a căutat în buzunar după bani.
Am uitat să luăm mănuşi, a zis Rawlins.
Mănuşi?
Mănuşi. După ce terminăm cu distracţia, o să trebuiască să mergem iar la muncă.
Că bine zici.
Drăguţele de funii tari de *maguey* mi-au ros mâinile aproape de tot.
John Grady şi-a privit şi el mâinile. A întrebat-o pe femeie unde erau mănuşile şi au cumpărat fiecare câte o pereche.
Au stat în picioare la tejghea cât ea a împachetat. Rawlins se uita în jos, la cizmele lui.

---

[66] Ce frumos, (în sp., în orig.).

Bătrânu' are în grajd nişte funii bune, din mătase de manila, a spus John Grady. Cum prind ocazia, o să şutesc rapid una pentru tine.

Cizme negre, a zis Rawlins. Căcarea lumii, ai? Întotdeauna am vrut să fiu un dur.

Chiar dacă noaptea era răcoroasă, uşile duble ale hambarului stăteau deschise şi bărbatul care vindea bilete stătea pe scaun, pe o platformă înaltă de lemn plasată chiar între uşi, aşa încât trebuia să se aplece într-un gest care aducea a bunăvoinţă ca să le ia banii oamenilor şi să le dea biletele sau să se uite peste cotoarele de la bilete ale celor care doar ieşiseră până afară şi se întorceau. Vechea încăpere de chirpici era proptită de-a lungul pereţilor exteriori cu nişte stâlpi care nu fuseseră toţi prevăzuţi în planurile iniţiale, n-avea ferestre şi pereţii erau curbaţi şi crăpaţi. Câte un şir de becuri electrice se întindea pe toată lungimea sălii, de o parte şi de alta a ei şi becurile erau îmbrăcate în pungi de hârtie care fuseseră vopsite, urmele de pensulă se vedeau în lumină, iar nuanţele de roşu, verde şi albastru erau şterse şi semănau toate între ele. Podeaua fusese măturată, dar călcâi pe pungi de seminţe şi grămăjoare de paie, iar la capătul îndepărtat al sălii, o mică orchestră trudea pe o estradă ridicată pe saci cu grăunţe, sub o bucată de tablă arcuită deasupra estradei, ce slujea drept placă de rezonanţă. La baza estradei erau lumânări puse în cutii de conserve, printre panglici colorate de hârtie creponată, care fumegau în noapte. Cutiile erau acoperite la gură cu celofan vopsit şi proiectau pe tablă, printre lumini şi fum, un joc de umbre cu personaje demonice stranii, iar o pereche de caprimulgi se roteau şi ciripeau în crâmpeiul de întuneric de deasupra.

John Grady, Rawlins şi un băiat de la fermă pe nume Roberto stăteau la uşă chiar acolo unde lumina nu mai ajungea, printre maşini şi căruţe şi-şi treceau de la unul la altul o sticlă de spiţerie de jumătate de litru cu mescal. Roberto a ridicat sticla în lumină.

A las chicas[67]*,* a zis.

A băut şi a dat sticla mai departe. Au băut şi ei. Şi-au presărat sare dintr-o hârtie pe încheieturi şi au lins-o, apoi Roberto a îndesat dopul de cocean pe gâtul sticlei, a ascuns sticla după roata unei camionete parcate şi au împărţit între ei un pachet de gumă de mestecat.

[67] În cinstea fetelor, (în sp., în orig.).

Listos?[68] a zis Roberto.

Listos.

Ea dansa cu un băiat înalt de la ferma San Pablo, purta o rochie albastră şi avea gura roşie.

El, Rawlins şi Roberto stăteau la perete împreună cu alţi tineri şi se uitau peste dansatori la fetele din capătul îndepărtat al sălii. El a trecut pe lângă grupuri. Aerul mirosea a paie, a sudoare şi a miresme grele de colonie. Sub arcada de tablă de pe scenă, acordeonistul se lupta cu instrumentul lui şi bătea cu cizma în podea în contratimp, apoi s-a tras înapoi şi a ieşit trompetistul în faţă. Privirea ei a lunecat peste umărul partenerului, înspre locul unde stătea el. Părul ei negru, prins cu o panglică albastră şi ceafa ei albă ca porţelanul. Când s-a întors iar, fata a zâmbit.

Era prima oară când o atingea şi avea mâna mică şi talia extrem de subţire şi s-a uitat la el cu multă francheţe, apoi a zâmbit şi şi-a lipit faţa de umărul lui. S-au rotit sub lumini. O notă lungă de trompetă îi călăuzea pe dansatori pe traiectoriile lor ce se întretăiau. Fluturi de noapte se învârteau în jurul lămpilor de hârtie şi caprimulgii au coborât pe lângă fire şi-au întins aripile şi s-au avântat iarăşi în sus, în întuneric.

Ea vorbea o engleză învăţată mai mult din manualele de şcoală şi el sonda fiecare frază după înţelesuri pe care voia să le audă, repetându-şi-le pe tăcute în gând şi apoi punându-le iar la îndoială. Ea a zis că se bucura că venise.

Ţi-am zis că vin.

Da.

S-au întors. Trompeta vuia.

Nu credeai că o să vin?

Ea şi-a dat capul pe spate şi s-a uitat la el, zâmbind şi cu ochii licărind.

Al contrario, a zis. Ştiam că o să vii.

În pauza făcută de orchestră s-au strecurat până la standul cu răcoritoare, el a cumpărat două limonade în pahare de carton şi au ieşit afară, unde s-au plimbat în aerul nopţii. Au mers de-a lungul drumului, unde mai erau cupluri şi au trecut pe lângă ele şi le-au urat o seară bună. Aerul era răcoros şi mirosea a pământ, a parfum şi a cai. Ea l-a luat de braţ, a râs şi i-a spus că e un *mojado-reverso*[69], o făptură cât se poate de rară şi care trebuie preţuită. El i-a povestit despre viaţa lui. Cum murise

[68] Gata? (în sp., în orig.).

[69] Imigrant ilegal pe invers, (în sp., în orig.).

bunicul lui şi cum fusese vândută ferma. S-au aşezat pe adăpătoarea scundă din ciment şi, cu pantofii în poală şi picioarele desculţe încrucişate în praf, ea a început să deseneze cu degetul în apa întunecată. Fusese plecată la şcoală trei ani. Mama ei stătea în Mexico şi duminica se ducea la ea la cină, iar uneori ea şi mama ei ieşeau singure la cină în oraş şi se duceau la teatru sau la balet. Mama ei considera că viaţa la *hacienda* era singuratică şi totuşi avea puţini prieteni, chiar dacă locuia în oraş.

Ea se supără pe mine pentru că mereu vreau să vin aici. Zice că-l prefer pe tata, nu pe ea.

Şi aşa e?

Ea a dat din cap.

Da. Dar nu de-aia vin. În orice caz, ea zice că o să mă răzgândesc.

Cu venitul aici?

Cu toate.

S-a uitat la el şi a zâmbit.

Intrăm?

El s-a uitat către lumini. Începuse muzica.

Ea s-a ridicat în picioare, s-a aplecat, ţinând o mână pe umărul lui şi s-a strecurat în pantofi.

O să ţi le prezint pe prietenele mele. O să ţi-o prezint pe Lucia. E tare drăguţă. O să vezi.

Pun pariu că nu-i aşa de drăguţă ca tine.

Vai de mine. Trebuie să fii atent ce vorbeşti. De altfel nici nu-i adevărat. E mai drăguţă.

S-a întors călare, singur, cu mirosul parfumului ei pe cămaşă. Caii erau încă legaţi şi aşteptau în colţul grajdului, dar nu i-a găsit nici pe Rawlins, nici pe Roberto. Când şi-a dezlegat calul, ceilalţi doi au scuturat din capete şi au început să necheze uşurel, dornici s-o ia din loc. În curte se porneau maşini şi pe drum mergeau grupuri de oameni, iar el a întors calul abia îmblânzit dinspre lumini către drum, înainte să-l încalece. La un kilometru şi ceva de oraş, pe lângă el a trecut în viteză o maşină plină cu tineri şi el a strunit calul la marginea drumului, calul s-a speriat şi a săltat în lumina orbitoare a farurilor, iar când au trecut de el, cei din maşină i-au strigat ceva şi cineva a aruncat o cutie goală de bere. Calul s-a cabrat, a săltat şi a zvârlit din picioare, el l-a ţinut strâns şi i-a vorbit ca şi cum nu s-ar fi întâmplat absolut nimic şi după o vreme şi-au văzut de drum.

Bulboana de praf pe care maşina o lăsase în urmă se aşternea înaintea lor pe drumul îngust cât vedea cu ochii, unduindu-se uşor în lumina stelelor, ca o chestie enormă ce se descolăcea din pământ. El s-a gândit că animalul se comportase bine şi pe drum i-a spus-o şi lui.

Hacendado cumpărase calul fără să-l vadă, printr-un intermediar, de la târgul de primăvară din Lexington şi-l trimisese pe Antonio, fratele lui Armando, să ia animalul şi să-l aducă la el. Antonio a plecat de la fermă într-o camionetă International 1941, care tracta o remorcă improvizată din tablă şi a lipsit două luni. Ducea cu el scrisori în engleză şi spaniolă semnate de *don* Hector, în care se arăta care-i era însărcinarea şi avea la el un plic maroniu de la bancă, legat cu o sfoară, în care erau bani foarte mulţi, atât dolari, cât şi *pesos*, împreună cu cecuri la vedere de la bănci din Houston şi Memphis. Nu vorbea engleză şi nu ştia nici să scrie, nici să citească. Când s-a întors, nu mai avea nici plicul şi nici scrisoarea în spaniolă, dar avea scrisoarea în engleză, care era ruptă în trei de-a lungul liniilor unde fusese împăturită, era boţită la colţuri şi pătată de cafea şi avea şi alte pete, dintre care unele păreau a fi de sânge. Ajunsese la închisoare o dată în Kentucky, o dată în Tennessee şi de trei ori în Texas. După ce a tras maşina în curte, a ieşit, s-a îndreptat ţeapăn spre casă şi a bătut la uşa bucătăriei. Maria i-a deschis şi el a rămas cu pălăria în mână cât s-a dus ea după *hacendado*. Când *hacendado* a intrat în bucătărie şi-au strâns mâna cu gravitate, *hacendado* l-a întrebat cum stă cu sănătatea, el a zis că excelent şi i-a dat bucăţile de scrisoare, împreună cu un teanc de bonuri şi chitanţe de la cafenele, benzinării, magazine alimentare şi închisori, i-a dat banii care-i mai rămăseseră, inclusiv mărunţişul din buzunare, i-a dat şi cheile de la camionetă şi la urmă i-a dat factura de la *aduana*[70] mexicană de la Piedras Negras, împreună cu un plic lung pentru documente, legat cu o panglică albastră, care conţinea actele calului şi factura tranzacţiei.

Don Hector a îngrămădit banii, chitanţele şi hârtiile în bufet şi şi-a pus cheile în buzunar. A întrebat dacă maşina se comportase acceptabil.

Si, a spus Antonio. *Es una traca muy fuerte*[71].

---

[70] Vamă, (în sp., în orig.).

[71] Da. E o maşină foarte zdravănă, (în sp., în orig.).

Bueno, a zis *hacendado*. *Y el caballo*?[72]

Esta un poco cansado de su viaje, *pero es muy bonito*[73].

Aşa şi era. Era de un castaniu intens la culoare, era înalt de şaisprezece palme, cântărea în jur de şase sute de kilograme şi avea muşchii bine dezvoltaţi şi oase mari pentru rasa lui. Când l-au adus de la Distrito Federal în aceeaşi remorcă, în a treia săptămână a lunii mai şi John Grady cu *se fior* Rocha s-au dus la grajduri ca să se uite la el, John Grady a împins pur şi simplu uşa boxei, a intrat şi s-a apropiat de cal, s-a lipit de el şi a început să-l mângâie şi să-i vorbească încetişor în spaniolă. *Hacendado* nu i-a dat absolut nici un sfat în legătură cu calul. John Grady i-a dat ocol, vorbind întruna cu el. I-a ridicat una din copitele din faţă şi a cercetat-o.

L-aţi călărit? a întrebat el.

Păi, bineînţeles.

Aş vrea să-l călăresc şi eu. *Con su permiso*[74].

Hacendado a încuviinţat din cap.

Da, a zis. Bineînţeles.

A ieşit din boxă şi a închis uşa, apoi au stat şi s-au uitat la armăsar.

Le gusta?[75] a zis hacendado.

John Grady a încuviinţat din cap.

Asta-i un cal dat dracului, a spus el.

În zilele care au urmat, *hacendado* a venit la *corral*, unde îmblânzeau ei caii, el şi John Grady se plimbau printre iepe, John Grady le înşira calităţile, *hacendado* chibzuia şi se îndepărta la o anumită distanţă, se oprea şi se uita îndărăt, dădea din cap şi iar chibzuia, se ducea, ţinând ochii în pământ, până într-un alt loc de observaţie şi apoi ridica iar privirea şi se uita la iapă cu o privire proaspătă, dispus să vadă o iapă nouă dacă avea să se arate vreuna. Atunci când nu găsea nici în postură şi nici în statură vreo înzestrare care să justifice încrederea tânărului său crescător, John Grady, prefera să se supună judecăţii lui. Şi totuşi, înzestrările fiecărei iepe puteau fi susţinute pornind de la ceea ce ei ajunseseră să numească *la unica cosa*, iar acel unic lucru – care le putea absolvi de orice defect dacă nu era chiar unul grosolan – era interesul pentru vite. Căci el îmblânzise cele

[72] Bun. Şi calul? (în sp., în orig.).

[73] E un pic obosit de la drum, dar e foarte frumos, (în sp., în orig.).

[74] Dacă-mi permiteţi, (în sp., în orig.).

[75] Îţi place? (în sp., în orig.).

mai promiţătoare iepe pentru călărie, fusese cu ele în munţi, pe păşunea mlăştinoasă unde vacile şi viţeii stăteau în iarba bogată de la marginea smârcurilor, le arătase vacile şi le lăsase să umble printre ele. Şi în turmă erau iepe care se arătau foarte interesate de ceea ce vedeau, iar unele se uitau în urmă, la vaci, când călăreţul le lua de pe păşune. El susţinea că simţul vitelor poate fi educat. *Hacendado* nu era chiar atât de sigur. Dar erau două lucruri asupra cărora erau întru totul de acord şi pe care nu le-au rostit niciodată şi anume că Dumnezeu lăsase caii pe pământ ca să mâne vitele şi că vitele erau avutul cel mai potrivit pentru orice om.

Au închis armăsarul departe de iepe, într-un grajd al *gerente*-lui şi când iepele au intrat în călduri, el şi cu Antonio le-au dus la împerecheat. Au împerecheat iepele aproape zilnic timp de trei săptămâni şi uneori de două ori în aceeaşi zi, iar Antonio se uita la armăsar cu mult respect şi multă afecţiune şi-i spunea *caballo padre* şi, la fel ca John Grady, vorbea cu calul şi adesea îi făcea promisiuni şi nu l-a minţit niciodată. Calul îl auzea venind şi începea să tropăie printre paiele tocate cu picioarele dinapoi, iar el stătea şi vorbea cu calul şi-i descria iepele cu vocea lui joasă. Niciodată nu împerechea armăsarul la aceeaşi oră două zile la rând şi s-a înţeles cu John Grady să-i spună lui *hacendado* că armăsarul trebuia călărit ca să poată fi ţinut sub control. Pentru că lui John Grady îi plăcea mult să-l călărească. De fapt, îi plăcea să fie văzut călărindu-l. De fapt, îi plăcea să-l vadă ea călărindu-l.

Se ducea la bucătărie pe întuneric ca să ia cafea şi înşeua calul în zori, când în livadă umblau doar micii porumbei de deşert şi aerul era încă proaspăt şi răcoros, iar el şi armăsarul ieşeau pieziş din grajd şi animalul se cabra, tropăia pe pământ şi-şi arcuia gâtul. O luau pe drumul cu *cienagas* şi pe la marginea smârcurilor, în timp ce soarele răsărea, mânând în sus stoluri de raţe din vaduri, gâşte sau ferăstraşi care împrăştiau ceaţa, fluturând din aripi pe deasupra apei şi, odată ajunse sus, se transformau în păsări de aur sub un soare care în *bolson* nu se arătase încă.

Uneori călărea fără oprire până la capătul îndepărtat al lacului, chiar mai înainte ca armăsarul să se oprească din tremurat şi-i vorbea întruna în spaniolă, în formulări aproape biblice, repetând iar şi iar rigorile unei legi încă nescrise pe vreo tablă. *Soy comandante de las yeguas*, spunea el, *yo y yo solo*. *Sân la caridad de estas mănos no tengas nada*. *Ni comida ni agua ni*

hijos. *Soy yo que traigo las yeguas de las montanas*, *las yeguas jovenes*, *las yeguas salvajes y ardientes*[76]. În acest timp, înăuntrul arcului coastelor dintre genunchii lui, întunecata inimă cărnoasă palpita din voinţa cuiva, sângele pulsa, măruntaiele forfoteau în uriaşele lor spirale albastre din voinţa cuiva, oasele tari ale coapselor şi genunchiul şi fluierul piciorului şi tendoanele ca nişte odgoane de în, care se întindeau, se contractau, se întindeau şi iar se contractau în articulaţiile lor şi din voinţa cuiva erau toate ferite şi învelite în carne ca şi copitele care săpau puţuri în roua dimineţii şi capul legănându-se dintr-o parte în alta şi dinţii lui ca o uriaşă claviatură băloasă şi globii aprinşi ai ochilor lui, în care ardea lumea.

Erau dimineţi când se întorcea devreme în casă pentru a lua micul dejun şi intra în bucătărie, unde Maria se învârtea de colo-colo şi îndesa lemne în uriaşa plită de gătit placată cu nichel sau frământa aluat pe blatul de marmură şi o auzea pe fată cântând undeva în casă sau simţea o boare imponderabilă de zambilă, de parcă ar fi trecut prin antreu. În dimineţile când Carlos tăia animale, trecea pe alee printr-o mare adunare de pisici, toate tolănite pe lespezi, sub umbrar, fiecare la locul ce i se cuvenea şi lua câte una în braţe şi o mângâia acolo, în picioare, la poarta curţii interioare prin care o văzuse la un moment dat pe ea culegând lămâi, rămânea o vreme cu pisica în braţe şi apoi îi dădea iar drumul pe lespezi şi ea se întorcea numaidecât la locul de unde fusese luată, iar el intra în bucătărie şi-şi scotea pălăria. Iar uneori călărea şi ea dimineaţa şi el ştia că stătea singură în sufrageria din capătul holului şi Carlos îi ducea tava cu micul dejun, cafea şi fructe; o dată, când călărea pe dealurile joase dinspre nord, a văzut-o dedesubt, pe drumul cu *cienagas*, la trei kilometri depărtare şi altădată s-a întâlnit cu ea când fata îşi ducea calul prin apele mai puţin adânci de la malul lacului, printre pipirigi, cu fustele prinse deasupra genunchilor, în timp ce mierle cu aripi roşii se roteau şi ţipau şi atunci ea s-a oprit, s-a aplecat şi a cules nişte nuferi albi, cu calul negru stând în spatele ei, în apa lacului, răbdător ca un câine.

Nu mai vorbise cu ea din seara când cu dansul din La Vega. Ea plecase cu tatăl ei în Mexico City şi el se întorsese singur. N-avea

---

[76] Sunt stăpânul, iepelor eu şi numai eu. Dacă mâinile astea n-ar fi darnice, n-ai avea nimic. Nici mâncare, nici apa, nici urmaşi. Eu sunt cel care aduce iepele din munţi, iepele tinere, iepele sălbatice şi aprige, (în sp., în orig.).

pe cine să întrebe de ea. Între timp se obişnuise să călărească armăsarul fără şa, azvârlindu-şi cizmele din picioare şi săltându-se pe cal, în timp ce Antonio rămânea pe loc, ţinând de strună iapa care tremura cu picioarele depărtate, capul în jos şi răsuflarea şuierându-i când inspira şi expira. Ieşea din grajd cu tălpile goale strânse sub pântecul calului, calul spumega şi asuda, pe jumătate înnebunit şi tropotea pe drumul cu *cienagas*, el călărea doar cu un frâu de frânghie şi calul era asudat, mirosea a iapă, venele îi pulsau sub pielea udă şi el stătea culcat peste grumazul calului, vorbindu-i şoptit şi obscen. Într-o astfel de stare era el într-o seară, când ea i-a ieşit în cale pe neaşteptate, în timp ce se întorcea pe drumul cu *cienagas* călare pe calul ei negru arăbesc.

El a strunit calul, care s-a oprit, a rămas pe loc tremurând şi a început să tropăie pe drum, scuturându-şi capul înspumat dintr-o parte în alta. Ea stătea în şa. El şi-a scos pălăria şi-a şters fruntea cu mâneca şi i-a făcut semn să înainteze şi-a pus iar pălăria şi a îndemnat calul, a ieşit de pe drum în stufăriş, s-a întors şi a privit-o cum trece. Ea a îmboldit calul înainte, s-a apropiat şi când a ajuns în rând cu el, el şi-a dus arătătorul la borul pălăriei, a dat din cap şi s-a gândit că ea o să treacă mai departe, dar n-a trecut. S-a oprit şi şi-a întors faţa plină spre el. Gheme de lumină de pe apă jucau pe pielea neagră a calului. El stătea sub privirea ei pe armăsarul asudat ca un tâlhar de drumul mare. Ea îl aştepta să vorbească şi mai târziu el avea să încerce să-şi aducă aminte ce anume spusese. Ştia doar că o făcuse să zâmbească şi că nu asta intenţionase. Ea s-a întors, s-a uitat înspre lac, unde scânteia soarele la apus, s-a uitat iar la el şi la cal.

Vreau să-l călăresc, a zis ea.

Ce?

Vreau să-l călăresc.

Fata l-a privit drept în faţă pe sub borul negru al pălăriei.

El s-a uitat înspre rogozul care se îndoia în vânt lângă lac, de parcă acolo ar fi putut găsi vreun sprijin. S-a uitat la ea.

Când? a zis el.

Când?

Când vrei să-l călăreşti?

Acum. Vreau să-l călăresc acum.

El s-a uitat în jos, la cal, de parcă s-ar fi mirat că-l vede acolo.

N-are şaua pe el.

Da, i-a spus fata. Ştiu.

A strâns calul între călcâie şi a tras în acelaşi timp de dârlogi, pentru ca animalul să pară imprevizibil şi dificil, dar calul a rămas pe loc.

Nu ştiu dacă te lasă *patron* să-l călăreşti. Tatăl tău.

Ea i-a aruncat un zâmbet compătimitor în care nu era pic de compătimire. A descălecat, a aruncat hăţurile peste capul calului ei negru, s-a întors şi a rămas cu privirea la el şi cu hăţurile în spate.

Dă-te jos, a zis ea.

Eşti sigură?

Da. Hai, mai repede.

El a sărit jos. Avea pantalonii încinşi şi umezi pe partea interioară.

Cu calul tău ce-ai de gând să faci?

Vreau să mi-l duci tu la grajd.

O să mă vadă cineva din casă.

Du-l la Armando.

Ţi-ai pus în gând să mă bagi în belea.

Ai intrat deja în belea.

Ea s-a întors, a petrecut hăţurile peste cornul şeii, s-a apropiat şi a luat de la el frâul de sfoară, l-a ridicat, s-a răsucit cu spatele şi i-a pus o mână pe umăr. El îşi simţea inima pulsându-i. S-a aplecat şi şi-a împreunat degetele în scară, ea şi-a pus cizma în mâinile lui, el a ridicat-o, ea s-a săltat pe spinarea armăsarului, s-a uitat în jos la el şi apoi a îmboldit calul, a pornit în galop pe drum, pe lângă lac şi a dispărut din vedere.

El s-a întors călărind agale pe calul arab. Soarele a coborât multă vreme spre asfinţit. John Grady şi-a zis că poate îl va ajunge ea din urmă, ca să facă iar schimb de cai, dar n-a fost aşa şi a mânat în amurgul roşu calul cel negru la pas pe lângă casa lui Armando, l-a dus în grajdul din spatele casei, i-a scos căpăstrul, i-a desfăcut chingile şi l-a lăsat în mijlocul grajdului, cu şaua pe el, priponindu-l cu o sfoară de stâlp. În casă nu era deloc lumină şi şi-a zis că poate nu era nimeni acasă, dar când s-a întors pe lângă casă pe alee, lumina din bucătărie s-a aprins. A iuţit pasul. A auzit uşa deschizându-se în spatele lui, dar nu s-a întors să vadă cine era şi, oricine va fi fost, nu i-a zis nimic şi nici nu l-a strigat.

Ultima oară când a văzut-o înainte ca ea să se întoarcă în Mexico, fata cobora din munţi, călărind foarte mândră şi dreaptă înaintea unei vijelii care se pregătea în nord, cu norii negri

planând deasupra ei. Călărea cu pălăria trasă pe frunte şi legată sub bărbie cu o fundă şi părul ei negru se răsucea în mers şi-i flutura pe umeri, fulgerele se prăvăleau tăcute printre norii negri din spatele ei şi ea cobora pe dealurile joase, părând să nu observe nimic din toate astea, în timp ce primii stropi de ploaie se împrăştiau în vânt şi pe păşunile înalte şi pe lângă lacurile palide, pline de stufăriş, călărea dreaptă şi mândră, până când ploaia a ajuns-o din urmă şi i-a ascuns silueta într-un văl în acel peisaj sălbatic de vară: cal adevărat, călăreaţă adevărată, pământ şi cer adevărat, dar cu toate astea doar un vis.

Duena Alfonsa îi era fetei atât strămătuşă, cât şi naşă şi prin prezenţa ei *hacienda* dobândise legături cu lumea veche, cu vremurile de demult şi cu tradiţiile. În afară de volumele vechi legate în piele, toate cărţile din bibliotecă erau ale ei, iar pianul era pianul ei. Vechiul stereoscop din salon şi setul de două puşti Greener din şifonierul din camera lui *don* Hector fuseseră ale fratelui ei şi alături de fratele ei apărea şi în fotografiile făcute în faţa catedralelor din capitalele europene – ea şi cumnata ei în haine albe de vară, fratele ei la costum cu vestă, cravată şi pălărie panama. Mustaţa lui neagră. Ochii negri de spaniol. Ţinuta de aristocrat. Cel mai vechi dintre cele câteva portrete în ulei din salon, cu patina întunecată crăpată ca o glazură veche de porţelan, era al străbunicului ei şi fusese făcut la Toledo în 1797. Cel mai recent era cu ea însăşi în mărime naturală, îmbrăcată în rochie de seară, la petrecerea ei de *quinceanera*[77], la Rosario, în 1892.

John Grady n-o văzuse niciodată. Poate doar o siluetă zărită în treacăt pe hol. Nu ştiuse că ea ştia de existenţa lui până când, la o săptămână după ce fata se întorsese în Mexico City, fusese invitat seara în casă, la o partidă de şah. Când a apărut în bucătărie, îmbrăcat cu cămaşa cea nouă şi pantalonii de pânză, Marfa nu terminase încă de spălat vasele de la cină. S-a întors şi s-a uitat la el, care stătea cu pălăria în mână.

Bueno, a zis. *Te espera*[78]*.*

El i-a mulţumit şi a traversat bucătăria, a luat-o pe coridor şi s-a oprit în uşa sufrageriei. *Duena* s-a ridicat de la masa unde stătea. A înclinat foarte uşor din cap.

---

[77] Serbare organizată pentru fetele care împlinesc cincisprezece ani în ţările din America Latină.

[78] Bun… Eşti aşteptat, (în sp., în orig.).

Bună seara, a zis. Intră, te rog. Sunt *senorita* Alfonsa.

Purta o fustă de un cenuşiu închis şi o bluză albă plisată, avea părul cărunt prins la spate şi arăta ca o profesoară, cum de fapt şi fusese. Vorbea cu accent englezesc. A întins o mână şi el a fost cât pe ce să facă un pas în faţă şi s-o ia, până să-şi dea seama că-i indica scaunul din dreapta ei.

Săru' mâna, doamnă, a zis el. Sunt John Grady Cole.

Te rog, a zis ea. Ia loc. Mă bucur că ai venit.

Mulţumesc, doamnă.

El a tras scaunul şi s-a aşezat şi-a pus pălăria pe scaunul de alături şi s-a uitat la tablă. Ea şi-a pus degetele mari pe marginea tablei şi a împins-o uşor spre el. Tabla era făcută din bucăţi de nuc persan şi arţar de zahăr, cu un chenar încrustat cu perle, iar piesele de şah erau sculptate în fildeş şi corn negru.

Nepotul meu nu vrea să joace, a zis ea. Îl bat măr. Se zice îl bat măr?

Da, doamnă. Cred că aşa se zice.

Ca şi el, era stângace sau juca şah cu mâna stângă. Nu avea ultimele două degete şi totuşi el n-a observat asta decât când partida era destul de avansată. Într-un final, când el i-a luat regina, ea s-a recunoscut învinsă, l-a felicitat surâzând şi a arătat spre tablă cu un soi de nerăbdare. Intraseră bine în cea de-a doua partidă şi el îi luase amândoi caii şi un nebun, când ea a făcut două mutări în lanţ care i-au tăiat avântul. A privit tabla. S-a gândit că era posibil ca ea să se întrebe dacă nu cumva el voia să se lase bătut şi şi-a dat seama că, într-adevăr, ideea îi trecuse deja prin cap şi ştia că ea o gândise înaintea lui. S-a lăsat pe spate şi s-a uitat la tablă. Ea îl privea. El s-a aplecat în faţă, a mutat nebunul şi a făcut-o mai din patru mutări.

Am fost nesăbuită, a zis ea. Calul reginei. A fost o greşeală. Joci foarte bine.

Da, doamnă. Şi dumneavoastră jucaţi bine.

Ea şi-a ridicat puţin mâneca bluzei, ca să se uite la un mic ceas de mână din argint. John Grady aştepta. Ora lui de culcare trecuse de două ceasuri.

Încă una? a întrebat ea.

Da, doamnă.

Ea a folosit o deschidere pe care John Grady n-o mai văzuse niciodată. Până la urmă, el a pierdut regina şi s-a dat bătut. Ea a zâmbit şi a ridicat ochii spre el. Carlos intrase cu o tavă cu ceai şi a aşezat-o pe masă, iar ea a dat la o parte tabla de joc, a tras

tava în faţă şi a aşezat ceştile şi farfuriile. Pe o farfurie erau puse nişte felii de prăjitură şi un platou cu biscuiţi, mai multe feluri de brânză şi un mic bol cu sos brun şi cu o lingură de argint în el.

Frişcă obişnuieşti? a zis ea.

Nu, doamnă.

Ea a încuviinţat din cap. A turnat ceaiul.

N-o să mai pot folosi deschiderea aia cu acelaşi efect, a spus apoi.

N-am mai văzut-o până acum.

Da. A fost inventată de campionul irlandez Pollock. El o numea Preferata Regelui. Mă temeam că s-ar putea să o ştii.

Aş vrea s-o mai văd o dată la un moment dat.

Da. Bineînţeles.

Ea a împins tava între ei.

Te rog, a zis. Serveşte-te.

Mai bine nu. O să visez numa' nebunii dacă mănânc aşa târziu.

Ea a zâmbit. A despăturit un mic şervet de pânză de pe tavă.

Eu am avut întotdeauna vise ciudate. Dar mă tem că sunt total independente de obiceiurile mele alimentare.

Da, doamnă.

Au viaţă lungă visele. Eu am acum vise pe care le aveam când eram tânără. Sunt ciudat de durabile pentru nişte lucruri care nu-s tocmai reale.

Credeţi că au vreun sens?

Ea a părut surprinsă.

O, da, a zis. Tu nu crezi?

Păi… Nu ştiu. Sunt în capul nostru.

Ea a zâmbit iar.

Presupun că eu nu consider asta un păcat, aşa ca dumneata. Unde-ai învăţat să joci şah?

M-a învăţat tata.

Trebuie să fie un jucător foarte bun.

A fost cam cel mai bun pe care l-am văzut la viaţa mea.

Nu puteai să-l baţi?

Uneori da. A fost la război şi după ce s-a întors, am ajuns să-l bat, dar nu cred că mai avea inimă să joace. Acum nu mai joacă deloc.

E păcat.

Da, doamnă. Aşa e.

Ea a umplut iar ceştile.

Mi-am pierdut degetele într-un accident de vânătoare, a zis apoi. Trăgeam în porumbei vii. Ţeava dreaptă a explodat. Aveam şaptesprezece ani. Vârsta Alejandrei. N-are de ce să-ţi fie jenă. Lumea e curioasă. E foarte firesc. Aş presupune că cicatricea de pe obrazul dumitale e de la un cal.

Da, doamnă. A fost vina mea.

Ea s-a uitat la el cu o privire nu lipsită de bunăvoinţă. A zâmbit.

Cicatricile au puterea stranie de a ne aduce aminte că trecutul nostru e real. Întâmplările care le-au pricinuit nu pot fi date uitării niciodată, nu-i aşa?

Da, doamnă.

Alejandra o să stea în Mexico, la maică-sa, două săptămâni. Apoi o să vină aici peste vară.

El a înghiţit în sec.

Oricum m-ai judeca după înfăţişare, nu sunt tocmai o femeie de modă veche. Aici trăim într-o lume mică. O lume strâmtă. Nu mă înţeleg deloc cu Alejandra. Chiar deloc, ca să-ţi spun drept. Seamănă mult cu mine pe când eram de vârsta ei şi uneori am impresia că mă lupt chiar cu mine, cea de pe vremuri. Când eram copil, eram nefericită din pricini care acum nu mai au nici o însemnătate. Dar lucrul care ne aseamănă pe nepoată-mea şi pe mine…

S-a oprit. A dat deoparte ceaşca şi farfuria, în locul unde stătuseră lemnul lustruit al mesei păstrase o formă rotundă de abur, care a început să pălească dinspre margini şi a dispărut. Ea a ridicat privirea.

Vezi dumneata, eu n-am avut pe nimeni să mă sfătuiască. Poate că oricum n-aş fi ascultat. Eu am crescut într-o lume a bărbaţilor. Am crezut că asta o să mă ajute să trăiesc într-o lume a bărbaţilor, dar nu m-a ajutat. Şi eu am fost rebelă, aşa că-i recunosc pe cei ca mine. Şi totuşi nu cred că-mi doream să distrug ceva. Sau poate doar acele lucruri care voiau să mă distrugă pe mine. Numele entităţilor care au puteri constrângătoare asupra noastră se schimbă cu timpul. Infirmitatea ia locul convenţiilor şi autorităţii. Dar atitudinea mea faţă de ele a rămas neschimbată. Neschimbată. Vezi bine că e firesc s-o înţeleg pe Alejandra. Chiar şi când e-n toanele cele mai rele. Dar nu voi îngădui să fie nefericită. Nu voi îngădui să fie vorbită de rău. Sau bârfită. Ştiu cum e. Ea crede că poate întoarce capul în altă parte şi le poate nesocoti pe toate. Într-o

lume ideală, bârfa celor care n-au de lucru n-ar avea nici un efect. Dar eu am văzut efectele în lumea reală şi pot fi chiar foarte grave. Pot fi de o gravitate care nu exclude vărsarea de sânge. Nu exclude moartea. Eu am văzut asta în propria mea familie. Ceea ce Alejandra nesocoteşte, considerându-le simple chestiuni de aparenţe sau de uzanţe depăşite…

A fluturat din mâna beteagă într-un gest care alunga şi chema în acelaşi timp. Şi-a aşezat iar mâinile frumos şi l-a privit.

Chiar dacă dumneata eşti mai tânăr ca ea, tot nu se cade să fiţi văzuţi călărind împreună pe câmp fără supraveghere. De când mi-a ajuns la urechi povestea asta, m-am tot gândit dacă să stau de vorbă cu Alejandra despre asta şi am hotărât să n-o fac.

Ea s-a lăsat pe spate. El auzea ceasul ticăind în hol. Din bucătărie nu venea nici un zgomot. Ea stătea şi se uita la el.

Ce vreţi să fac eu? a întrebat el.

Vreau să ţii cont de reputaţia unei fete.

Niciodată n-am avut altă intenţie.

Ea a zâmbit.

Te cred, a zis. Dar trebuie să înţelegi. Asta e altă ţară. Aici reputaţia e tot avutul unei femei.

Da, doamnă.

Vezi dumneata, nu te iartă nimeni.

Doamnă?

Nu te iartă nimeni. Ca femeie. Un bărbat poate să-şi piardă onoarea şi apoi să şi-o recâştige. Dar o femeie nu poate. Nu poate.

Stăteau amândoi. Ea se uita la el. El a bătut în calota pălăriei de pe scaun cu vârfurile de la patru degete şi a ridicat privirea.

Cred că trebuie să spun că nu mi se pare drept.

Drept? a întrebat femeia. O. Da. Mă rog.

Şi-a răsucit o mână în aer, de parcă şi-ar fi adus aminte de ceva ce rătăcise.

Nu, a zis. Nu. Nu-i vorba că e drept sau nu. Trebuie să înţelegi. E vorba de cine are ultimul cuvânt. În chestiunea asta eu am ultimul cuvânt. Eu sunt cea care are ultimul cuvânt.

Ceasul ticăia pe hol. Ea stătea şi îl privea. El şi-a luat pălăria.

Ei. Aş zice că nu trebuia să mă invitaţi la dumneavoastră numai ca să-mi spuneţi asta.

Ai mare dreptate, a zis ea. Tocmai din pricina asta era cât pe ce să nu te invit.

Erau pe podiş şi priveau la o furtună care se pregătea în nord. O lumină tulbure la apus. Formele întunecate de jad ale *lagunillas*[79] de dedesubt se întindeau peste savana deşertică precum nişte spărturi către un alt cer. Fâşiile lamelare de culoare dinspre vest sângerau sub norii forjaţi. Un acoperământ violet ivit din senin pogora peste pământ.

Stăteau cu picioarele încrucişate pe pământul care se cutremura sub tunete şi aţâţau focul cu rămăşiţele unui gard vechi. Păsările coborau din semiîntunericul de pe munte şi forfecau văzduhul la marginea platoului, iar înspre nord fulgerul stătea la hotarele ţinutului ca o mandragoră în flăcări.

Altceva ce-a mai zis? a întrebat Rawlins.

Cam asta a fost tot.

Crezi că vorbea în numele lui Rocha?

Eu nu cred că vorbeşte decât în numele ei.

Îşi închipuie că ai bucurii la fată.

Chiar am bucurii la fată.

Ai bucurii la avere?

John Grady a cercetat focul.

Nu ştiu, a zis. Nu m-am gândit la asta.

Sigur că nu, a zis Rawlins.

El s-a uitat la Rawlins şi apoi iar la foc.

Ea când se întoarce?

Cam într-o săptămână.

Aş zice că nu văd ce temei ai tu s-o crezi aşa de interesată de tine.

John Grady a dat din cap.

Am şi gata. Pot să vorbesc cu ea.

Primele picături de ploaie sfârâiau în foc. John Grady s-a uitat la Rawlins.

Nu-ţi pare rău că ai venit încoace, nu?

Încă nu.

A dat din cap. Rawlins s-a ridicat.

Ai chef de peşte sau ai de gând să stai aşa în ploaie?

Mă duc să-l iau.

M-am dus eu.

Stăteau sub glugile mantalelor de ploaie. Vorbeau de sub glugi de parcă s-ar fi adresat nopţii.

Ştiu că bătrânul te place, a zis Rawlins. Da' asta nu înseamnă c-o să stea cu mâinile-n sân dacă-i faci curte fiică-sii.

---

[79] Lăculeţe, (în sp., în orig.).

Mda, ştiu.
Nu văd să ai vreun as în mânecă.
Mda.
Ce văd eu e că aşa o să rezolvi să ne dea afară şi să ne gonească de-aici.
S-au uitat la foc. Sârma arsă de pe stâlpii gardului zăcea pe pământ în forme strâmbe şi spire din ea stăteau în foc, spire din ea pulsau incandescente printre tăciuni. Caii se apropiaseră din întuneric şi stăteau în ploaie la marginea luminii focului, negri şi lucitori, cu ochii lor roşii arzând în noapte.
Tot nu mi-ai zis ce răspuns i-ai dat, a spus Rawlins.
I-am spus că fac ce m-a rugat.
Ce te-a rugat?
Nu ştiu sigur.
Au stat şi s-au uitat la foc.
Ţi-ai dat cuvântul? a întrebat Rawlins.
Nu ştiu. Nu ştiu dacă mi l-am dat sau nu.
Păi ori ţi l-ai dat, ori nu ţi l-ai dat.
Aşa aş fi zis şi eu. Dar nu ştiu.

După cinci nopţi, pe când dormea în patul lui din grajd, a auzit o bătaie în uşă. S-a ridicat în capul oaselor. Cineva stătea de cealaltă parte a uşii. John Grady vedea o lumină printre îmbinările scândurilor.
Momento, a zis.
S-a ridicat şi-a tras pantalonii pe el în întuneric şi a deschis uşa. Ea stătea în picioare pe culoarul grajdului, ţinând în mână o lanternă cu raza de lumină îndreptată spre pământ.
Ce e? a şoptit el.
Eu sunt.
Ea a ridicat lanterna, ca pentru a-şi adeveri spusele. El n-a ştiut ce să zică.
Cât e ceasul?
Nu ştiu. Unşpe sau cam aşa ceva.
El s-a uitat pe coridorul îngust la uşa rândaşului.
O să-l trezim pe Esteban, a zis.
Atunci invită-mă înăuntru.
El s-a dat înapoi şi ea a intrat pe lângă el, foşnind toată de haine şi de parada bogată a părului şi parfumului ei. El a tras de uşă, a împins zăvorul de lemn cu podul palmei, s-a întors şi s-a uitat la ea.

Mai bine nu aprind lumina, a zis.
E în regulă. Oricum generatorul e oprit. Ce ţi-a zis ea?
Sunt sigur că ţi-a spus ce mi-a zis.
Bineînţeles că mi-a spus. Ce-a zis?
Vrei să stai jos?
Ea s-a întors şi s-a aşezat pe marginea patului, strângându-şi un picior sub ea. A pus lanterna aprinsă pe pat şi apoi a împins-o sub pătură, de unde a inundat camera cu o lumină blândă.
Nu vrea să fiu văzut cu tine. Afară pe câmp.
I-a spus Armando că ai venit acasă cu calul meu.
Ştiu.
Nu accept să fiu tratată în felul ăsta, a spus ea.
În acea lumină părea ciudată şi teatrală. Şi-a trecut mâna peste pătură ca şi cum ar fi curăţat-o de ceva. A ridicat privirea la el şi avea faţa palidă şi gravă în lumina lanternei şi ochii pierduţi în găvanele lor neguroase, în afară de licărul din ei, iar el îi vedea gâtul mişcându-se în lumină, i-a văzut pe chip şi în port ceva ce nu mai văzuse până atunci şi acel ceva se numea suferinţă.
Credeam că-mi eşti prieten, a spus ea.
Spune-mi ce să fac, i-a răspuns el. Fac orice-mi spui tu.
Umezeala nopţii se aşternuse peste colb pe tot drumul cu *cienagas* şi au călărit la pas unul lângă altul, suiţi fără şei în spinarea animalelor şi mânându-i cu frâiele. Au dus caii de frâu până-n drum, au încălecat şi au călărit unul lângă altul pe drumul cu *cienagas*, cu luna la apus, câţiva câini au lătrat dinspre şoproanele unde se tundeau oile, ogarii le-au răspuns din cuştile lor, el a închis poarta şi s-a întors, făcându-şi mâinile căuş, ca să îşi sprijine ea piciorul, a săltat pe spinarea goală a calului negru, apoi a dezlegat armăsarul de poartă, a urcat pe şipca porţii, a încălecat dintr-o singură mişcare, a întors calul şi au călărit unul lângă altul pe drumul cu *cienagas*, cu luna la apus ca o lună de olandă albă atârnată de fire şi câţiva câini lătrând.
Uneori se întorceau abia înainte să se crape de ziuă şi atunci el ducea armăsarul în grajd, intra în casă pentru micul dejun, după un ceas se întâlnea cu Antonio înapoi la grajd şi se duceau pe lângă casa *gerente-lui*. Până la ţarcul unde aşteptau iepele.
Noaptea călăreau pe platoul din vest, depărtându-se cale de două ore de fermă, uneori el aprindea un foc şi vedeau jos, departe, luminile de gaz de la porţile *haciendei* plutind pe un lac de întunecime, uneori luminile păreau să se mişte, de parcă

lumea de acolo de jos s-ar fi învârtit în jurul altui centru şi vedeau stele căzând cu sutele pe pământ, iar ea i-a povestit despre familia tatălui ei şi despre Mexico City. La întoarcere duceau caii la pas până la lac, iar caii stăteau şi beau cu apa până la piept, stelele din lac tremurau şi se legănau în locul de unde beau ei, dacă ploua în munţi, aerul era dens şi noaptea mai caldă şi într-o noapte el a plecat de lângă ea şi a coborât călare pe lângă marginea lacului, printre rogoz şi sălcii, s-a dat jos din spinarea calului şi-a scos cizmele şi hainele şi a intrat în lac, unde luna îi luneca pe dinainte şi raţele măcăiau undeva în întuneric. Apa era neagră şi caldă şi el s-a răsucit în lac, a întins braţele în apă, care era extrem de neagră şi de mătăsoasă, s-a uitat peste oglinda neagră şi liniştită către mal, unde ea stătea cu calul şi a privit-o cum iese din hainele adunate grămadă, atât de palidă, atât de palidă, ca o crisalidă abia ieşită şi cum intră în apă.

Ea s-a oprit la jumătate, ca să se uite îndărăt. Stătea acolo în apă şi tremura, dar nu de frig, căci nu era deloc frig. Nu vorbi cu ea. Nu o chema. Când a ajuns la el, i-a întins mâna şi ea i-a luat-o. Era atât de palidă în lac, încât părea să ardă. Ca fosforescenţa dintr-un lemn înnegrit. Arzând rece. Ca luna arzând rece. Cu părul negru plutind în jurul ei pe apă, căzând şi plutind pe apă. Ea şi-a petrecut celălalt braţ pe după umărul lui şi s-a uitat către luna de la apus, nu vorbi cu ea, nu striga, apoi şi-a întors faţa către el. Şi mai dulce în clipa şi carnea vinovată şi mai dulce în trădare. Cocorii din cuibare, care stăteau într-un picior printre trestiile de pe malul de sud, îşi scoseseră pliscurile subţiri de sub aripi şi se uitau.

Me quieres? a zis ea.

Da, a zis el.

I-a spus pe nume.

O, Doamne, da, a zis.

A ieşit din grajd spălat şi pieptănat şi cu o cămaşă curată şi apoi el cu Rawlins s-au aşezat pe lăzi sub umbrarul barăcii şi au fumat în timp ce aşteptau cina. Din baracă se auzeau vorbărie şi râsete şi apoi s-au oprit. Doi dintre *vaqueros* au ieşit în uşă şi au rămas acolo. Rawlins s-a întors şi s-a uitat pe drum în sus, către nord. Cinci jandarmi mexicani veneau pe drum, călărind în şir indian. Purtau uniforme kaki, aveau cai buni şi purtau pistoale în tocurile de la brâu şi carabine în tocurile de la şei. Rawlins s-a

ridicat în picioare. Ceilalţi *vaqueros* ieşiseră în uşă şi stăteau şi se uitau afară. Când călăreţii au trecut pe drum, şeful lor s-a uitat în treacăt la baracă, înspre bărbaţii de sub umbrar şi înspre bărbaţii care stăteau în uşă. Apoi au dispărut din vedere pe lângă casa *gerente*-lui, cinci călăreţi coborând prin înserare în şir indian dinspre nord, în drum spre ferma cu acoperiş din ţiglă din vale.

Când John Grady s-a întors la grajd prin întuneric, cei cinci cai stăteau sub nucii pecan, în capătul îndepărtat al casei. Nu fuseseră deşeuaţi şi dimineaţa nu mai erau acolo. În noaptea următoare ea a venit în patul lui şi apoi a venit în fiecare noapte, nouă zile la rând, împingând de uşă ca să o închidă, punând zăvorul şi lăsând lumina să pătrundă înăuntru printre şipci la ore numai de Dumnezeu ştiute, lepădându-şi hainele şi apoi strecurându-se rece şi goală lângă el, în patul îngust, toată numai dulceaţă şi parfum, cu prisosul părului ei negru revărsându-se peste el şi fără să se ferească deloc. Spunea nu-mi pasă, nu-mi pasă. Îl muşca până la sânge când el îi acoperea gura cu podul palmei, ca să nu ţipe. Dormea la pieptul lui când el nu putea dormi deloc, se trezea când la est cerul era deja cenuşiu, în prag de zori şi mergea la bucătărie ca să mănânce micul dejun de parcă pur şi simplu s-ar fi trezit devreme.

Apoi ea a plecat înapoi în oraş. În seara următoare, când el s-a întors, s-a întâlnit cu Esteban pe culoarul grajdului şi i-a vorbit bătrânului, iar bătrânul i-a răspuns, dar nu s-a uitat la el. S-a spălat, s-a dus în casă şi a mâncat de cină în bucătărie şi după ce a mâncat, el şi *hacendado* s-au aşezat la masa din sufragerie, iar *hacendado* i-a pus întrebări, a notat câte ceva despre iepe, apoi s-a lăsat pe spate şi a stat aşa, fumându-şi trabucul şi bătând cu creionul în marginea mesei. A ridicat privirea.

Bun, a zis. Ai mai avansat cu Guzman?

Ei, încă nu-s pregătit pentru volumul doi.

Hacendado a zâmbit.

Guzman e excelent. Nu citeşti în franceză?

Nu, domnule.

Afurisiţii de francezi sunt grozavi pe subiectul cailor. Joci biliard?

Poftim?

Joci biliard?

Da, domnu'. Oarecum. Cel puţin din ăla american.

American. Da. Ai vrea să joci?

Da, domnu'.

Bun.

Hacendado a închis registrele şi-a împins scaunul în spate, s-a ridicat şi el l-a urmat pe hol, în salon şi apoi în bibliotecă, până la uşile duble şi lambrisate de la capătul îndepărtat al încăperii. *Hacendado* a deschis uşile şi au intrat într-o încăpere întunecoasă, care mirosea a mucegai şi a lemn vechi.

A tras de un lanţ cu ciucuri şi a aprins un candelabru bogat ornamentat, atârnat de tavan. Sub el era o masă veche dintr-un soi de lemn închis la culoare, cu picioarele sculptate în formă de leu. Masa era acoperită cu o muşama galbenă şi candelabrul cobora din tavanul înalt de şase metri, prins de o bucată de lanţ ordinar cu zale. La capătul îndepărtat al camerei era un altar foarte vechi din lemn sculptat şi vopsit, deasupra căruia atârna un Crist din lemn sculptat şi vopsit, în mărime naturală. *Hacendado* s-a întors.

Joc rar, a zis. Sper că nu eşti mare campion.

Nu, domnule.

L-am rugat pe Carlos să încerce să îndrepte masa. Ultima dată când am jucat, a fost cam strâmbă. O să vedem ce s-a rezolvat. Du-te în colţul ăla. Îţi arăt eu.

S-au dus fiecare la câte un capăt al mesei şi au împăturit muşamaua pe mijloc, au mai împăturit-o o dată, apoi au ridicat-o şi au tras-o peste capătul mesei, s-au dus unul spre celălalt şi *hacendado* a luat muşamaua, a dus-o şi a aşezat-o pe nişte scaune.

După cum vezi, aici era capela. Nu eşti superstiţios, nu?

Nu, domnule. Nu cred că sunt.

Ar trebui să fie desacralizată. Vine preotul şi spune câteva vorbe. Alfonsa se pricepe la treburile astea. Dar, bineînţeles, masa e deja aici de ani buni şi capela încă n-a fost cum îi zice la chestia aia. Când vine preotul şi o face să nu mai fie capelă. Eu, unul, mă întreb dacă aşa ceva chiar se poate face. Ce e sfânt e sfânt. Puterile preotului sunt mai limitate decât crede lumea. Sigur că aici nu s-a mai ţinut nici o slujbă de mulţi ani.

De câţi ani?

Hacendado alegea tacuri dintr-un rastel de mahon din colţ, unde acestea stăteau răsfirate. S-a întors.

Mi-am primit prima împărtăşanie în capela asta. Presupun că aia trebuie să fi fost ultima slujbă ţinută aici. Aş zice că prin 1911.

S-a întors iar la tacuri.

Nu l-aş lăsa pe popă să vină să facă treaba aia, a zis el. Să anuleze sfinţenia capelei. De ce-aş face aşa ceva? Îmi place să simt că Dumnezeu e aici. În casa mea.

A aşezat bilele în triunghi şi i-a întins bila albă lui John Grady. Era din fildeş, era îngălbenită de vreme şi granulaţia fildeşului se vedea încă în ea. John Grady a spart bilele şi au jucat biliard clasic, iar *hacendado* l-a bătut fără efort, mişcându-se în jurul mesei, frecând tacul cu cretă cu o mişcare circulară grăbită şi anunţând bilele în spaniolă. Juca încet şi calcula loviturile şi configuraţia mesei şi, în timp ce cumpănea şi juca, vorbea despre revoluţie şi despre istoria Mexicului şi a vorbit şi despre *duena* Alfonsa şi Francisco Madero.

El s-a născut în Parras. În statul ăsta. La un moment dat, familiile noastre au fost destul de apropiate. S-ar putea ca Alfonsita să fi fost logodită cu fratele lui Francisco. Nu ştiu sigur. Oricum bunicul meu n-ar fi îngăduit niciodată căsătoria. Familia avea opinii politice destul de radicale. Alfonsita nu era o copilă. Ar fi trebuit să fie lăsată să hotărască singură, dar n-a fost şi, oricare ar fi fost situaţia, se pare că nu şi-a iertat niciodată tatăl şi pentru el a fost o mare mâhnire, una pe care a dus-o cu el în mormânt. *El cuatro*.

Hacendado s-a aplecat, a ochit şi a trimis bila patru pe lungimea mesei, apoi s-a îndreptat de spate şi a frecat tacul cu cretă.

Până la urmă bineînţeles că totul a fost degeaba. Familia a fost ruinată. Amândoi fraţii asasinaţi.

A studiat masa.

Ea a fost educată în Europa, ca şi Madero. Ca şi el, a deprins ideile astea, aceste…

A fluturat din mână cu un gest pe care băiatul îl văzuse şi la mătuşă.

Întotdeauna a avut ideile astea. *Catorce*.

S-a aplecat, a lovit bila, s-a îndreptat şi a frecat tacul cu cretă. A clătinat din cap.

O ţară nu seamănă cu alta. Mexicul nu e Europa. Dar situaţia e încurcată. Bunicul lui Madero mi-a fost *padrino*. Naş. *Don* Evaristo. De asta şi din alte motive, bunicul meu i-a rămas loial. Ceea ce n-a fost chiar atât de greu. Era un om minunat. Foarte bun la suflet. Loial regimului lui Diaz. Chiar şi ăstuia. Când Francisco şi-a publicat cartea, *don* Evaristo a refuzat să creadă că el o scrisese. Şi totuşi cartea n-avea nimic chiar atât de

îngrozitor în ea. Poate doar faptul că fusese scrisă de un *hacendado* tânăr şi bogat. *Siete*.

S-a aplecat şi a trimis bila şapte în buzunarul lateral. A dat ocol mesei.

Au plecat la studii în Franţa. El şi Gustavo. Şi alţii. O mulţime de tineri. S-au întors toţi cu o mulţime de idei. Cu o mulţime de idei şi totuşi nu păreau să se-nţeleagă deloc între ei. Cum îţi explici asta? Părinţii lor i-au trimis acolo pentru ideile astea, nu? Şi ei s-au dus şi le-au căpătat. Şi totuşi, când s-au întors şi şi-au desfăcut valizele, ca să zic aşa, nu găseai două care să conţină acelaşi lucru.

A clătinat din cap cu gravitate. Ca şi cum configuraţia mesei i-ar fi dat bătăi de cap.

Se înţelegeau când era vorba de lucruri concrete. Nume de oameni. Sau clădiri. Datele anumitor evenimente. Dar ideile... Cei din generaţia mea sunt mai prudenţi. Presupun că noi nu credem că omul poate să-şi îmbunătăţească firea prin raţiune. Asta pare să fie o idee foarte franţuzească.

A frecat tacul cu cretă. Şi-a schimbat locul. S-a aplecat şi a lovit bila, apoi s-a îndreptat şi a studiat cu privirea noua configuraţie a mesei.

Păzea, nobile cavaler. Pe lume nu există monstru mai cumplit ca raţiunea.

S-a uitat la John Grady, a zâmbit şi s-a uitat la masă.

Fireşte, asta-i ideea spaniolilor. Înţelegi. Ideea lui Quijote. Dar nici măcar Cervantes nu şi-ar fi putut închipui o ţară cum e Mexicul. Alfonsita îmi spune că numai din egoism nu vreau s-o trimit pe Alejandra. Poate că are dreptate. Poate că are dreptate. *Diez*.

Unde s-o trimiteţi?

Hacendado se aplecase să lovească. S-a îndreptat iar şi s-a uitat la oaspetele lui.

În Franţa. S-o trimit în Franţa.

Şi-a frecat iar tacul cu cretă. A cercetat masa.

De ce m-aş frământa? Nu? O să plece. Cine sunt eu? Un tată. Un tată e un nimeni.

S-a aplecat să lovească, a ratat şi s-a îndepărtat de masă.

Poftim, a zis el. Vezi? Vezi cum îi strică omului jocul de biliard? Gândirea asta? Francezii mi-au intrat în casă ca să-mi distrugă partida de biliard. Nu se dau în lături de la nici o mârşăvie.

A stat pe patul lui în întuneric, cuprinzând perna cu amândouă braţele şi-a lipit faţa de ea, a sorbit parfumul fetei şi a încercat să-şi recompună în minte făptura şi vocea ei. A şoptit pe jumătate clar vorbele ei. Spune-mi ce să fac. Fac orice-mi spui tu. Aceleaşi vorbe pe care el i le spusese ei. Ea plânsese la pieptul lui în timp ce el o ţinea în braţe, dar nu era nimic de spus, nimic de făcut şi dimineaţa ea nu mai era.

În duminica următoare Antonio l-a invitat la cină acasă la fratele lui şi apoi s-au aşezat la adăpostul umbrarului de lângă bucătărie şi-au rulat câte o ţigară, au fumat şi au vorbit despre cai. Apoi au vorbit despre altele. John Grady i-a spus că jucase biliard cu *hacendado* şi Antonio – care stătea pe un vechi scaun menonit, al cărui spătar împletit fusese înlocuit cu pânză, cu pălăria pe un genunchi şi mâinile împreunate – a primit această veste cu gravitatea cuvenită, privind în jos la ţigara aprinsă şi dând din cap. John Grady s-a uitat printre copaci înspre casă, la pereţii ei albi şi ţigla roşie de argilă de pe acoperiş.

Digame, a zis. *Cual es lo peor: que soy pobre o que soy americano!*[80]

Vaquero a clătinat din cap.

Una llave de oro abre cualquier puerta[81].

S-a uitat la băiat. A scuturat scrumul din capătul ţigării şi a zis că băiatul voia să-i afle părerea. Probabil că voia un sfat de la el. Dar nimeni nu-l putea sfătui.

Tienes razon[82], a zis John Grady. S-a uitat la *vaquero*. A zis că atunci când fata se va întoarce, intenţiona să aibă o discuţie cât se poate de serioasă cu ea. A zis că avea de gând să afle ce simte în inima ei.

Vaquero s-a uitat la el. S-a uitat către casă. Părea uluit şi i-a spus că ea era acolo. Că era acolo chiar în clipa aia.

Como?

Si. Ella esta aqui. Desde ayer[83].

A stat treaz toată noaptea, până-n zori. A ascultat liniştea din grajd. Foiala cailor în aşternuturile de paie. Răsuflarea lor. De dimineaţă s-a dus la baracă pentru micul dejun. Rawlins stătea în uşa bucătăriei şi l-a cântărit din ochi.

---

[80] Ia spune-mi... Ce e mai rău: că sunt sărac sau că sunt american? (în sp., în orig.).

[81] O cheie de aur deschide orice uşă, (în sp., în orig.).

[82] Ai dreptate, (în sp., în orig.).

[83] Da. E aici. De ieri, (în sp., în orig.).

Zici că te-a stors careva şi te-a atârnat la uscat, i-a zis el.

S-au aşezat la masă şi au mâncat. Rawlins s-a lăsat pe spate şi şi-a scos tutunul din buzunarul cămăşii.

Eu tot aştept să-ţi deşerţi traista, a zis. Peste câteva minute tre' să merg la muncă.

Am venit numai să te văd.

Cu ce gând.

Nu tre' să fie cu nici un gând, nu?

Nu. Nu trebuie.

A scăpărat chibritul sub tăblia mesei şi-a aprins ţigara, a scuturat chibritul şi l-a pus în farfurie.

Sper că ştii ce faci, a zis el.

John Grady şi-a sorbit ultima gură de cafea şi a pus ceaşca pe farfurie, lângă tacâmuri. Şi-a luat pălăria de pe băncuţa de lângă el şi-a pus-o pe cap şi s-a ridicat să-şi ducă vasele la chiuvetă.

Ai spus că nu-mi porţi pică pentru că m-am dus acolo.

Nu-ţi port pică pentru că te-ai dus acolo.

John Grady a dat din cap.

Bine, a zis.

Rawlins l-a privit cum se duce la chiuvetă şi apoi cum se duce la uşă. Se aştepta ca el să se întoarcă şi să mai spună ceva, dar nu s-a întors.

A muncit toată ziua cu iepele şi seara a auzit motorul avionului pornind. A ieşit din grajd şi s-a uitat. Avionul a ieşit dintre copaci, s-a înălţat în lumina târzie a soarelui, a virat, s-a răsucit şi s-a îndreptat către sud-vest. Nu vedea cine era în avion, dar s-a uitat oricum după el până a dispărut din vedere.

După două zile el şi cu Rawlins erau din nou în munţi. Au călărit întins, scoţând turmele sălbatice din văile înalte şi-au aşezat tabăra la vechiul loc, pe versantul sudic din Anteojos, unde poposiseră cu Luis, au mâncat *tortillas* umplute cu fasole şi carne de capră friptă şi au băut cafea neagră.

N-o să mai suim de prea multe ori încoace, nu? a întrebat Rawlins.

John Grady a clătinat din cap.

Nu, a zis. Probabil că nu.

Rawlins a sorbit din cafea şi s-a uitat la foc. În lumină s-au ivit dintr-odată trei ogari alergând unul după altul şi dând ocol focului, forme palide şi scheletice, cu pielea bine întinsă pe coaste şi cu ochii roşii în lumina focului. Rawlins s-a ridicat pe jumătate, vărsându-şi cafeaua.

Ce dracu'? a zis el.

John Grady s-a ridicat şi s-a uitat în jur în întuneric. Câinii dispăruseră la fel de brusc cum apăruseră.

Au stat şi au aşteptat. N-a venit nimeni.

Ce dracu'? a zis iar Rawlins.

S-a îndepărtat câţiva paşi de foc, s-a oprit şi a ascultat. S-a uitat în urmă la John Grady.

Ce zici, strigăm?

Nu.

Câinii ăia n-au venit singuri încoace.

Ştiu.

Crezi că ne hăituieşte?

Poate să ne găsească dacă vrea.

Rawlins s-a întors la foc. Şi-a turnat cafea proaspătă, a stat şi a ascultat.

Probabil că a urcat încoace cu nişte prieteni de-ai lui.

John Grady n-a răspuns.

Nu crezi? a zis Rawlins.

Dimineaţa, au călărit până la ţarc, aşteptându-se să-i întâlnească în cale pe *hacendado* şi pe prietenii lui, dar nu i-au întâlnit. În zilele care au urmat nu l-au zărit nicăieri. După trei zile au pornit în jos pe munte, mânând înaintea lor unsprezece iepe tinere, au ajuns la *hacienda* pe întuneric, au închis iepele, apoi au mers la baracă şi au mâncat. Câţiva *vaqueros* erau încă la masă, beau cafea şi fumau, dar au plecat rând pe rând.

A doua zi dimineaţa, în zorii cenuşii, doi bărbaţi au intrat în cămăruţa lui cu pistoalele în mâini, i-au vârât o lanternă în ochi şi i-au poruncit să se ridice.

S-a ridicat. Şi-a zvârlit picioarele peste marginea patului. Bărbatul care ţinea lanterna era doar o formă în spatele ei, dar el îi vedea pistolul din mână. Era un Colt militar semiautomat. Şi-a ferit ochii. În şopron stăteau nişte bărbaţi cu carabine în mâini.

Quien es?[84] a zis el.

Bărbatul a îndreptat lanterna către picioarele lui şi i-a poruncit să-şi ia cizmele şi hainele. El s-a ridicat în picioare şi-a luat pantalonii, i-a tras pe el, s-a aşezat şi şi-a tras cizmele, apoi s-a întins după cămaşă.

Vamonos, a zis bărbatul.

S-a ridicat şi s-a încheiat la cămaşă.

---

[84] Cine sunteţi? (în sp., în orig.).

Donde estan su armas?[85] a zis bărbatul.

No tengo armas[86]*.*

I-a vorbit bărbatului din spatele lui şi alţi doi bărbaţi s-au apropiat şi s-au apucat să-i caute prin lucruri. Au deşertat pe podea cutia de cafea din lemn, i-au răscolit cu picioarele hainele şi ustensilele de bărbierit şi au răsturnat salteaua pe podea. Purtau uniforme kaki soioase şi înnegrite şi miroseau a sudoare şi a fum de lemn.

Donde esta su caballo?[87]

En el segundo puesto![88]

Vamonos, vamonos.

L-au dus afară prin şopron până în magazia cu harnaşamente şi el şi-a luat şaua şi păturile, iar Redbo stătea deja pe culoarul grajdului, bătând nervos din picioare. S-au întors pe lângă cămăruţa lui Esteban, dar bătrânul n-a dat nici un semn că s-ar fi trezit măcar. I-au ţinut lanterna cât şi-a înşeuat calul, apoi au ieşit în lumina zorilor, unde aşteptau ceilalţi cai. Unul dintre soldaţi ducea carabina lui Rawlins şi Rawlins stătea gârbovit în şa pe calul lui, cu mâinile în faţă, în cătuşe şi hăţurile pe pământ.

L-au împuns cu o carabină, silindu-l să înainteze.

Ce-o fi asta, colega? a zis el.

Rawlins n-a răspuns. S-a aplecat, a scuipat şi s-a uitat în altă parte.

No hable[89]*,* a zis comandantul. *Vamonos.*

S-a săltat în şa şi ei i-au prins încheieturile în cătuşe, i-au dat hăţurile, apoi au încălecat cu toţii, au întors caii şi au ieşit doi câte doi din curte pe poarta deschisă. Când au trecut pe lângă baracă, luminile erau aprinse şi *vaqueros* stăteau în picioare în uşă sau pe vine, lângă umbrar. S-au uitat cum trec călăreţii, americanii în spatele comandantului şi al locotenentului, iar ceilalţi, şase la număr, călărind în urmă câte doi, cu chipiele şi uniformele lor, cu carabinele sprijinite pe oblâncurile şeilor şi îndepărtându-se pe drumul cu *cienagas* către ţinuturile înalte din nord.

---

[85] Unde-ţi sunt armele? (în sp., în orig.).

[86] N-am arme, (în sp., în orig.).

[87] Unde ţie calul? (în sp., în orig.).

[88] În a doua boxă, (în sp., în orig.).

[89] Nu vorbiţi, (în sp., în orig.).

III

Au călărit toată ziua, urcând printre dealurile joase şi de-acolo în munţi şi pe platoul dinspre nord, mult dincolo de turmele de cai şi până în ţinutul în care intraseră prima oară cu şase luni în urmă. Au prânzit la un izvor: s-au aşezat pe vine în frig, printre vreascurile înnegrite ale unui foc de demult şi au mâncat fasole rece şi *tortillas* de pe un ziar. Ziarul era din Monclova. El a mâncat încet cu mâinile încătuşate şi a băut apă dintr-o cană de tablă care nu putea fi umplută până sus, pentru că apa se scurgea pe la nitul care fixa toarta. Alama se vedea prin stratul de nichel pe interiorul cătuşelor, unde era ros şi încheieturile i se coloraseră deja într-un verde pal toxic. Mânca şi se uita la Rawlins, care stătea pe vine ceva mai departe, dar Rawlins nu se uita în ochii lui. Au dormit puţin pe pământ, sub plopi şi apoi s-au sculat, au băut iar apă şi-au umplut ploştile şi butelcile cu apă şi au plecat mai departe.

Vremea o luase înainte în ţinutul pe care-l străbăteau şi acacia erau în floare, în munţi plouase şi iarba de la gura văilor era verde şi_ răvăşită în lunga înserare prin care călăreau. În afară de câteva remarci despre ţinut, soldaţii au vorbit puţin între ei şi cu americanii n-au vorbit deloc. Au mers prin amurgul lung şi roşu şi au mers şi pe întuneric. Soldaţii îşi vârâseră demult carabinele în tocuri şi călăreau relaxaţi, pe jumătate prăbuşiţi în şei. Înjur de ora zece s-au oprit şi-au instalat tabăra şi au făcut focul. Prizonierii şedeau în nisip, printre blide de tinichea vechi şi ruginite şi bucăţi de cărbune, cu mâinile tot încătuşate în faţă, iar soldaţii au scos un ibric de cafea vechi, albastru, din metal emailat şi un ceaun din acelaşi material, au băut cafea şi au mâncat o mâncare care avea în ea un soi de tuberculi albicioşi şi fibroşi, un soi de carne, un soi de pasăre. Toată aţoasă, toată acră.

Cei doi şi-au petrecut noaptea cu mâinile legate de scările şeilor, încercând să se încălzească sub câte o singură pătură. Cu un ceas înainte să răsară soarele erau deja iarăşi pe drum şi se bucurau că era aşa.

Au dus-o astfel timp de trei zile. În după-amiaza celei de-a treia zile au intrat călare în oraşul Encantada, unde mai fuseseră nu demult.

S-au aşezat unul lângă altul în piaţetă, pe o bancă din bare de fier. Doi dintre soldaţi se opriseră puţin mai departe, cu puştile în mâini şi o duzină de copii de vârste diferite stăteau în picioare în praful străzii şi se uitau la ei. Printre ei erau şi două fete de vreo doisprezece ani şi când prizonierii s-au uitat la ele, s-au întors cu sfială, răsucindu-şi fustele. John Grady a strigat la ele şi le-a întrebat dacă pot să le aducă ţigări.

Soldaţii s-au încruntat la el. El a gesticulat către fete, ca şi cum ar fuma, iar ele s-au întors şi au luat-o la fugă pe stradă. Ceilalţi copii au rămas unde erau.

Mare crai, a zis Rawlins.

Tu n-ai fuma o ţigară?

Rawlins a scuipat tacticos între cizme şi a ridicat iar privirea.

N-or să-ţi aducă nici de-al naibii vreo ţigară, a zis el.

Punem pariu?

Pe ce dracu’ vrei să pui pariu?

Pun pariu pe o ţigară.

Şi cum zici tu că o să faci?

Pun pariu pe o ţigară că vine cu ele. Dacă vine cu ele, mi-o dai pe a ta.

Ce-mi dai dacă nu vine cu ele?

Dacă nu vine cu ele, ţi-o dau eu pe-a mea.

Rawlins s-a uitat lung la piaţetă.

Să ştii că nu-mi cade coroana dacă te iau la şuturi.

Nu crezi că dacă e să ieşim din beleaua asta, n-ar strica să ne gândim cum să facem să ieşim amândoi?

Cum am şi intrat, asta vrei să zici?

N-ai cum să te duci îndărăt şi s-alegi tu momentul când au început necazurile şi dup-aia să le pui pe toate în cârca prietenului tău.

Rawlins n-a răspuns.

Nu te bosumfla la mine. Hai s-o dăm pe faţă.

Bine. Ce-ai zis când te-au arestat?

N-am zis nimic. Ce rost ar fi avut?

Aşa-i. Ce rost ar fi avut?

Ce înseamnă asta?

Înseamnă că nici nu le-ai zis să se ducă să-l trezească pe *patron*, nu?

Nu.

Le-am zis eu.

Şi ce-au zis?

Rawlins s-a aplecat, a scuipat şi s-a şters la gură.

Au zis că era deja treaz. Au zis că s-a trezit de multă vreme. Apoi au râs.

Crezi că el ne-a dat în gât?

Tu nu crezi?

Nu ştiu. Dac-o fi aşa, atunci e o minciună la mijloc.

Sau un adevăr.

John Grady stătea şi se uita în jos, la mâini.

Te-ai declara mulţumit, a zis el, dac-aş recunoaşte acuma, gata, sunt un dobitoc poleit cu aur de paişpe carate?

Eu n-am zis aşa ceva.

Au stat. După o vreme John Grady a ridicat privirea.

N-am cum să dau timpul înapoi şi s-o iau de la capăt. Da' nu văd ce rost are să jelim pe tema asta. Şi nu văd cu ce m-ar consola pe mine dacă m-apuc s-arăt cu degetul pe altul.

Nu mă consolează. Eu am încercat să-ţi bag minţile-n cap, atâta tot. Am încercat de mai multe ori.

Ştiu c-ai încercat. Dar există şi lucruri nechibzuite. În orice caz, eu sunt acelaşi om cu care ai trecut râul. Cum eram atunci sunt şi acum şi altceva decât să merg înainte nu ştiu. Nici măcar nu ţi-am promis vreodată că n-o să mori pe-aicea. Şi nici pe tine nu te-am pus să-mi promiţi asta. Nu cred că poţi să baţi palma numa' cât îţi convine ţie. Ori mergi înainte, ori o laşi baltă şi eu nu te-aş lăsa baltă, indiferent ce-ai face. Şi cam atâta am avut eu de zis.

Nu te las eu baltă niciodată, i-a răspuns Rawlins.

În regulă.

După o vreme cele două fete s-au întors. Cea mai înaltă dintre ele le-a întins mâna cu două ţigări în ea.

John Grady s-a uitat la soldaţi. Aceştia le-au făcut semn fetelor să se apropie, s-au uitat la ţigări şi au încuviinţat din cap, iar fetele s-au apropiat de bancă şi le-au întins prizonierilor ţigările, împreună cu mai multe chibrituri de lemn.

Muy amable, a zis John Grady. *Muchas gratias.*

Şi-au aprins ţigările de la un singur chibrit şi John Grady şi-a pus celelalte chibrituri în buzunar şi s-a uitat la fete. Ele zâmbeau cu sfială.

Son americanos ustedes?[90] au zis ele.

Si[91]*.*

[90] Sunteţi americani? (în sp., în orig.).

[91] Da, (în sp., în orig.).

Son ladrones?[92]

Si. Ladrones muy famosos. Bandoleros[93].

Ele au tras aer în piept.

Que precioso[94], au spus.

Dar soldaţii au strigat la ele şi le-au făcut semn să plece.

Ei stăteau aplecaţi în faţă, sprijinindu-se în coate şi trăgeau din ţigări. John Grady s-a uitat la cizmele lui Rawlins.

Unde-s cizmele cele noi? a zis el.

Au rămas în baracă.

John Grady a dat din cap. Au fumat. După o vreme, ceilalţi s-au întors şi au strigat la cei doi soldaţi. Soldaţii le-au făcut semn prizonierilor şi ei s-au ridicat, au dat din cap către copii şi au ieşit în stradă.

Au luat-o spre marginea de nord al oraşului şi s-au oprit în faţa unei clădiri din chirpici, cu un acoperiş din tablă ondulată, pe care se înălţa o clopotniţă de pământ goală. Fâşii de tencuială veche, vopsită, atârnau încă pe zidurile din chirpici. Au descălecat şi au intrat într-o încăpere mare, care ar fi putut fi pe vremuri o sală de clasă. Pe peretele din faţă se vedea un soi de balustradă şi o ramă care cuprinsese, poate, pe vremuri o tablă. Podeaua era din scânduri înguste de pin, ani întregi de nisip adus de paşi se încrustaseră în fibră şi ferestrele de pe amândoi pereţii aveau ochiuri de geam lipsă, înlocuite cu bucăţi de tablă tăiate din aceeaşi foaie mare şi alcătuind un mozaic frânt în cadrele ferestrelor. Într-un colţ, la un birou de metal cenuşiu, stătea un bărbat voinic, îmbrăcat în aceeaşi uniformă kaki, care purta la gât o eşarfă de mătase galbenă. S-a uitat la prizonieri cu un chip inexpresiv. A făcut un semn uşor din cap înspre fundul clădirii şi unul dintre soldaţi a dat jos de pe perete o legătură de chei, apoi prizonierii au fost duşi printr-o curte prăfuită şi plină de buruieni până la o clădire mică din piatră, cu o uşă masivă de lemn întărită cu fier.

În uşă, la nivelul ochilor, era tăiată o vizetă şi peste ea, sudată de cadrul de fier, era o armătură uşoară din plasă. Unul dintre gardieni a descuiat vechiul lacăt din alamă şi a deschis uşa. A scos de la brâu o altă legătură de chei.

Las esposas[95], a zis.

---

92 Sunteţi tâlhari? (în sp., în orig.).

93 Da. Tâlhari vestiţi. Bandiţi, (în sp., în orig.).

94 Ce frumos, (în sp., în orig.).

95 Cătuşele, (în sp., în orig.).

Rawlins a ridicat cătuşele. Gardianul i le-a scos, el a intrat şi John Grady l-a urmat. Uşa a scrâşnit, a scârţâit şi s-a trântit sec în urma lor.

În cameră nu era altă lumină în afară de cea care pătrundea printre zăbrelele uşii şi cei doi au rămas cu păturile în braţe, aşteptând ca ochii să li se acomodeze cu întunericul. Podeaua celulei era din ciment şi aerul mirosea a excremente. După o vreme cineva din fundul încăperii a vorbit.

Cuidado con el bote[96].

Să nu dai peste găleată, a zis John Grady.

Unde e?

Nu ştiu. Numa' să nu dai peste ea.

Nu văd nici pe dracu'.

Din întuneric s-a auzit o altă voce.

Voi sunteţi acolo? a zis vocea.

John Grady vedea parţial faţa lui Rawlins, frântă în pătrate de la lumina ce pătrundea printre gratii. S-a întors încet. Durerea din ochii lui.

O, Doamne, a zis.

Blevins? a întrebat John Grady.

Da. Eu sunt.

S-a îndreptat cu băgare de seamă către fundul încăperii. Un picior întins s-a tras înapoi pe podea ca un şarpe ce se ferea de călcătură. John Grady s-a lăsat pe vine şi s-a uitat la Blevins. Blevins s-a mişcat şi el i-a văzut dinţii în dramul de lumină. De parcă ar fi zâmbit.

Câte nu vede omu' când n-are arma la el, a zis Blevins.

De când eşti aici?

Nu ştiu. De multă vreme.

Rawlins s-a îndreptat către peretele din fund şi a rămas cu privirea aţintită în jos, la el.

Tu le-ai zis să vină după noi, aşa-i? a întrebat el.

Nici vorbă să fi făcut eu aşa ceva, a zis Blevins.

John Grady a ridicat privirea spre Rawlins.

Ştiau că suntem trei, a zis el.

Mda, a zis Blevins.

Căcat, a comentat Rawlins. Nu s-ar fi luat ei după noi odată ce-şi luau calul înapoi. A făcut el ceva.

Era calu' meu, ce dracu', a zis Blevins.

Acum îl vedeau. Sfrijit, zdrenţăros şi împuţit.

---

96 Feriţi găleata, (în sp., în orig.).

Era calu' meu şi şaua mea şi pistolu' meu.
S-au aşezat pe vine.
Nimeni n-a mai zis nimic.
Ce-ai făcut? a spus brusc John Grady.
Am făcut numa' ce-ar fi făcut oricine, atâta tot.
Ce-ai făcut?
Ştii ce-a făcut, a zis Rawlins. Te-ai întors aicea?
Sigur că m-am întors, ce dracu'. Minte de căcat ce eşti. Ce-ai făcut? Povesteşte tot.
Nu-i nimic de povestit.
Nu pe dracu', a zis Rawlins. Nimic de povestit pe naiba.
John Grady s-a întors. S-a uitat peste capul lui Rawlins. Un bătrân stătea tăcut, sprijinit de zid şi se uita la ei.
De que crimen queda acusado el joven?[97] a zis el.
Bărbatul a clipit.
Asesinato[98]*,* a zis apoi.
El ha matado un hombre?[99]
Bărbatul a clipit iar. A ridicat trei degete.
Ce-a zis? a spus Rawlins.
John Grady n-a răspuns.
Ce-a zis? Ştiu ce-a zis nenorocitul.
A zis c-a omorât trei oameni.
Al naibii dacă nu minte, a comentat Blevins.
Rawlins s-a lăsat încet pe ciment.
Suntem morţi, a zis el. Suntem nişte oameni morţi. Ştiam eu c-aşa o să se termine. De când am dat cu ochii de el.
Asta n-o să ne ajute cu nimic, a spus John Grady.
Nu, că numai unu' din ei a murit, a precizat Blevins.
Rawlins a ridicat capul şi s-a uitat la el. Apoi s-a ridicat în picioare, s-a dus în celălalt capăt al încăperii şi s-a aşezat iar.
Cuidado con el bote, a zis bătrânul.
John Grady s-a întors către Blevins.
Lui nu i-am greşit cu nimic, a zis Blevins.
Spune-mi ce s-a întâmplat, i-a cerut John Grady.
Blevins muncise la o familie de nemţi în oraşul Palau, la o sută douăzeci de kilometri spre est şi după ce-au trecut două luni, luase banii care i se cuveneau şi se întorsese călare prin acelaşi deşert, priponise calul la acelaşi izvor şi, îmbrăcat în portul

[97] De ce fapte e acuzat pustiul, (în sp., în orig.).
[98] Omor, (în sp., în orig.).
[99] A omorât un om? (în sp., în orig.).

ţinutului, intrase în oraş şi stătuse două zile în faţa prăvăliei, până când pe acolo trecuse acelaşi bărbat cu plăselele roase de gutapercă ale Coltului Bisley iţindu-i-se de la centură.

Ce-ai făcut?

N-ai cumva o ţigară, nu?

Nu. Ce-ai făcut?

Mă gândeam eu că n-ai.

Ce-ai făcut?

Doamne, ce n-aş da pentru o gură de tutun.

Ce-ai făcut?

M-am luat după el şi i l-am smuls de la brâu. Aia am făcut.

Şi l-ai împuşcat.

A sărit la mine.

A sărit la tine.

Mda.

Aşa că l-ai împuşcat.

Ce altceva puteam să fac?

Ce altceva puteai să faci, a zis John Grady.

N-am vrut să-l împuşc pe prostovanu' dracului. Nici prin cap nu mi-a trecut aşa ceva.

Apoi ce-ai făcut?

Până m-am întors la izvoru' unde-avem calu', s-au luat după mine. Băiatu' de l-am împuşcat de-a căzut de pe cal a sărit la mine cu o puşcă.

Şi dup-aia ce s-a întâmplat?

N-am mai avut gloanţe. Le trăsesem pe toate. E vina mea, fir-ar să fie. N-aveam decât pe alea de erau în pistol.

Ai împuşcat un *rurale*?

Mda.

L-ai omorât?

Mda.

Au rămas o vreme tăcuţi în întuneric.

Puteam să fi cumpărat gloanţe în Munoz, a zis Blevins. Mai înainte să viu aici. Că bani aveam.

John Grady s-a uitat la el.

Tu pricepi câtuşi de puţin în ce belea te-ai băgat?

Blevins n-a răspuns.

Ce-au zis că vor să facă cu tine?

Să mă trimeată la penitenciar, cred eu.

N-or să te trimită la nici un penitenciar.

Şi de ce să nu?

N-o să ai tu norocu’ ăsta, a intervenit Rawlins.
N-am vârsta ca să mă spânzure.
Or să mintă ei c-ai altă vârstă.
În ţara asta ăştia n-au pedeapsa capitală, a zis John Grady. Nu-l asculta pe el.
Ştiai că s-au luat după noi, nu? a întrebat Rawlins.
Mda, ştiam. Da’ ce voiaţi să fac, să vă trimit o telegramă?
John Grady a aşteptat ca Rawlins să răspundă, dar el n-a răspuns. Umbra grilajului de fier de deasupra vizetei cădea pieziş pe peretele îndepărtat, ca un joc desenat cu creta pe care spaţiul din cămăruţa întunecoasă şi puturoasă reuşise cumva să-l strâmbe. Şi-a îndoit pătura, s-a aşezat pe ea şi s-a sprijinit de perete.
Te lasă să ieşi afară? Poţi să te plimbi pe-aici?
Nu ştiu.
Cum adică nu ştii?
Nu pot să merg.
Nu poţi să mergi?
Aşa am zis.
Ce-ai de nu poţi să mergi? a întrebat Rawlins.
Fin’că mi-au nenorocit picioarele de mi le-a luat dracu’, de-aia nu pot.
Au stat. Nimeni nu vorbea. Curând s-a făcut întuneric. Bătrânul din cealaltă parte a încăperii începuse să sforăie. Auzeau zgomote dinspre satul din depărtare. Câini. O mamă strigând. Muzică *ranchera* cu chiotele ei în falset, aproape agonice, la un radio ieftin undeva în noaptea anonimă.

În acea noapte a visat cai pe un platou înalt, unde ploile de primăvară scoseseră la iveală din pământ iarba şi florile sălbatice, florile se înşirau cât vedeai cu ochii, toate numai albastru şi galben şi în vis el era printre cai care alergau şi putea alerga şi el alături de cai, mânau iepele tinere şi mânzele peste câmpie, unde roşcatul lor aprins şi castaniul aprins luceau în soare, iar mânjii tineri alergau pe lângă mamele lor şi călcau în picioare florile într-o pâclă de polen care plutea în soare, ca o pulbere de aur, el şi cu caii alergau pe platourile înalte, unde pământul le răsuna sub copitele gonind, se avântau, se depăşeau alergau şi coamele şi cozile vânturau în jurul lor ca spuma şi înaintau cu toţii într-o armonie ce îi unea laolaltă ca într-o compoziţie muzicală şi nici unul nu ştia de frică, nici cal,

nici mânz, nici iapă, ci doar alergau în acea armonie care e lumea însăşi şi care nu poate fi descrisă ci doar slăvită.

Doi gardieni au venit de dimineaţă, au deschis uşa, i-au pus cătuşe lui Rawlins şi l-au luat cu ei. John Grady s-a ridicat şi a întrebat unde-l duc, dar ei n-au răspuns. Rawlins nici măcar nu s-a uitat îndărăt.

Căpitanul stătea la biroul lui, bea cafea şi citea un ziar din Monterrey vechi de trei zile. A ridicat privirea.

Pasaporte, a zis el.

N-am nici un paşaport, a zis Rawlins.

Căpitanul l-a privit. A înălţat din sprâncene, prefăcându-se surprins.

N-ai nici un paşaport, a repetat. Acte ai?

Rawlins şi-a sucit mâinile încătuşate înspre buzunarul stâng de la spate. Ajungea la buzunar, dar nu şi înăuntrul lui. Căpitanul a făcut semn din cap şi unul dintre gardieni s-a apropiat, a scos portofelul şi i l-a întins căpitanului. Căpitanul s-a lăsat pe spate în scaun.

Quita las esposas[100], a zis el.

Gardianul a balansat cheile în faţă, l-a apucat pe Rawlins de încheieturi, a desfăcut cătuşele, s-a tras în spate şi-şi le-a pus la brâu. Rawlins stătea şi-şi masa încheieturile. Căpitanul a răsucit în mână pielea înnegrită de sudoare. S-a uitat la portofel pe amândouă părţile şi a ridicat privirea la Rawlins. Apoi a deschis portofelul, a scos din el actele, a scos şi fotografia cu Betty Ward şi banii americani şi apoi hârtiile de *pesos* mexicani, singurele care erau întregi. Le-a răsfirat pe toate pe birou, s-a lăsat pe spate în scaun şi-a împreunat mâinile, s-a lovit uşor cu degetele peste bărbie şi s-a uitat iar la Rawlins. Rawlins auzea o capră afară. Auzea copii. Căpitanul a schiţat o uşoară mişcare circulară cu un deget.

Întoarce-te, a zis el.

S-a întors.

Dă-ţi jos pantalonii.

Ce să fac?

Dă-ţi jos pantalonii.

La ce dracu'?

Probabil căpitanul făcuse iar un semn, pentru că gardianul s-a apropiat, a scos o vână de bou din buzunarul de la spate şi l-a pocnit pe Rawlins cu ea peste ceafă. Încăperea în care se afla

[100] Scoate-i cătuşele, (în sp., în orig.).

Rawlins s-a luminat toată în alb, genunchii băiatului s-au înmuiat şi el a dat să se prindă de ceva, dar a izbit doar aerul cu mâinile.

Zăcea cu faţa pe podeaua din lemn aşchiat. Nu-şi amintea să fi căzut. Podeaua mirosea a praf şi a grăunţe. S-a străduit să se ridice. Ei aşteptau. Nu păreau să aibă altceva de făcut.

S-a ridicat în picioare, cu faţa la căpitan. Simţea o greaţă în stomac.

Trebuie să co-o-pe-rezi, a zis căpitanul. Ca să n-ai necazuri. Întoarce-te. Dă-ţi jos pantalonii.

S-a întors, s-a desfăcut la curea şi-a coborât pantalonii până la genunchi şi apoi şi chiloţii ieftini de bumbac, pe care-i cumpărase din magazinul militar din La Vega.

Ridică-ţi cămaşa, a zis căpitanul.

Şi-a ridicat cămaşa.

Întoarce-te, a zis căpitanul.

S-a întors.

Îmbracă-te.

A lăsat cămaşa, s-a aplecat şi-a tras pantalonii pe el, i-a încheiat la nasturi şi şi-a prins la loc cureaua.

Căpitanul stătea şi ţinea în mână permisul lui de şofer, scos din portofel.

Data naşterii, a zis el.

Douăzeci şi şase septembrie, o mie nouă sute treizeci şi doi.

Care ţi-e adresa?

Route Four, Knickerbocker, Texas. Statele Unite ale Americii.

Ce înălţime ai?

Un metru şapteş'opt.

Ce greutate ai?

Şapteş' trei de kile.

Căpitanul a bătut agale cu permisul în birou. S-a uitat la Rawlins.

Ai memorie bună. Unde-i omul ăsta?

Care om?

A ridicat permisul.

Omul ăsta. Rawlins.

Rawlins a înghiţit în sec. S-a uitat la gardian şi apoi iar la căpitan.

Eu sunt Rawlins, a zis el.

Căpitanul a zâmbit trist. A clătinat din cap. Rawlins stătea în picioare, cu braţele atârnându-i.

De ce n-aş fi eu?

De ce-ai venit aici? a întrebat căpitanul.
Unde să vin?
Aici. În ţara asta.
Am venit încoace să muncim. *Somos vaqueros*.
Vorbeşte englezeşte, te rog. Ai venit să cumperi vite?
Nu, domnule.
Nu.
N-ai permis, este?
Am venit doar ca să muncim.
La Purisima.
Oriunde. Doar că acolo am găsit de lucru.
Cât te plătesc?
Ne dădea două sute de *pesos* pe lună.
Cât se plăteşte în Texas munca asta?
Nu ştiu.
O sută pe lună.
O sută de dolari.
Da, domnu'.
Opt sute de *pesos*.
Da, domnu'. Cre' că.
Căpitanul a zâmbit iar.
De ce trebuie să plecaţi din Texas?
Am plecat pur şi simplu. N-am fost obligaţi.
Care ţi-e numele adevărat?
Lacey Rawlins.
Şi-a şters fruntea cu manşeta cămăşii şi în aceeaşi clipă şi-a dorit să n-o fi făcut.
Blevins e fratele vostru.
Nu. N-avem nici o legătură cu el.
Câţi cai aţi furat?
N-am furat niciodată nici un cal.
Caii ăştia n-au *marca*. Vin din Statele Unite.
Aveţi *factura* pentru caii ăştia?
Nu. Am venit încoace călare din San Angelo, Texas. N-avem acte pentru ei. Sunt pur şi simplu caii noştri.
Unde-aţi trecut graniţa?
Chiar lângă Langtry, Texas.
Câţi oameni aţi omorât?
Eu n-am omorât niciodată pe nimeni. N-am furat nimic în viaţa mea. Ăsta-i adevărul.
De ce aveţi arme? Ca să împuşcăm sălbăticiuni.

Slăbiciuni?
Sălbăticiuni. Să vânăm. *Cazador*.
Acum sunteţi vânători.
Unde e Rawlins?
Rawlins era gata să izbucnească în lacrimi.
Îl ai în faţă, ce dracu'.
Care e numele adevărat al ucigaşului Blevins?
Nu ştiu.
De când îl ştii?
Nu-l ştiu. Nu ştiu nimic despre el.
Căpitanul a împins scaunul în spate şi s-a ridicat. A tras în jos de poalele vestonului, ca să-i îndrepte cutele şi s-a uitat la Rawlins.
Eşti tare nesăbuit, a zis. De ce vrei să-ţi faci probleme din astea?
L-au lăsat pe Rawlins înăuntru, chiar lângă prag şi el s-a lăsat pe podea, a stat aşa o vreme, apoi s-a aplecat încet în faţă şi într-o parte şi a rămas aşa, cuprinzându-se cu braţele. Gardianul a îndoit un deget către John Grady, care şedea şi îşi mijea ochii la ei în lumina ce năvălise brusc. S-a ridicat. S-a uitat în jos la Rawlins.
Nenorociţilor, a zis.
Spune-le ce-or vrea ei s-audă, frate, a şoptit Rawlins. Tot dracu' ăla e.
Vamonos, a zis gardianul.
Ce le-ai zis?
Le-am zis că suntem hoţi de cai şi ucigaşi. Şi tu o să le zici la fel.
Dar gardianul se apropiase deja, îl apucase de braţ şi-l îmbrâncise afară, iar apoi celălalt gardian a închis uşa şi a închis la loc lacătul.
Când au intrat în birou, căpitanul stătea ca şi mai înainte. Cu părul proaspăt netezit. John Grady s-a oprit în faţa lui. În afară de biroul şi scaunul pe care stătea căpitanul, în cameră, lângă peretele din celălalt capăt, mai erau trei scaune metalice pliante, care aveau ceva neplăcut în goliciunea lor. Ca şi cum cineva s-ar fi ridicat şi ar fi plecat. Ca şi cum cineva aşteptat n-ar mai fi venit. Un vechi calendar de la o firmă de grădinărit din Monterrey era agăţat într-un cui pe perete, deasupra lor şi într-un colţ stătea o colivie de păsări goală, din sârmă, atârnată pe un suport de pe podea ce aducea cu un picior de lampă barocă.

Pe biroul căpitanului era o lampă cu ulei cu sticla înnegrită. O scrumieră. Un creion care fusese ascuţit cu cuţitul.

Las esposas, a zis căpitanul.

Gardianul s-a apropiat şi a desfăcut cătuşele. Căpitanul se uita pe fereastră. Luase creionul de pe birou şi se lovea uşor cu el peste dinţii de jos. S-a întors şi a bătut de două ori în birou cu creionul, apoi l-a lăsat pe masă. Ca un om care cere să se facă linişte într-o sală de şedinţe.

Prietenul tău ne-a spus tot, a zis el.

John Grady a ridicat privirea.

O să vezi că e mai bine să spui tot de la bun început. Ca să n-ai nici o problemă.

N-aveaţi nici un motiv să-l bateţi pe băiatul ăla, a zis John Grady. Nu ştim nimic despre Blevins. A vrut să meargă cu noi, atâta tot. Nu ştim nimic despre cal. Calul i-a scăpat într-o furtună şi a ajuns aici şi atunci au început necazurile. Noi n-am avut nimic de-a face cu asta. Noi lucram de aproape trei luni pentru *senor* Rocha acolo, la Purisima. V-aţi dus acolo şi i-aţi turnat numai minciuni. Băiat mai bun ca Lacey Rawlins nici că s-a pomenit vreodată în Tom Green County.

E banditul Smith.

Nu-i zice Smith, îi zice Rawlins. Şi nu-i bandit, îl cunosc de-o viaţă. Am fost crescuţi împreună. Am mers la aceeaşi şcoală.

Căpitanul s-a lăsat pe spate. Şi-a desfăcut nasturele de la buzunarul cămăşii, a împins de jos în sus pachetul cu ţigări de-acolo, a scos una fără să scoată şi pachetul şi s-a închis iar la nasture. Cămaşa fusese croită după fasonul militar şi-i era fixă pe corp, iar ţigările abia îi intrau în buzunar. S-a aplecat în scaun, a scos o brichetă din haină, a aprins ţigara şi a pus bricheta pe birou lângă creion, apoi a tras scrumiera înspre el cu un deget, s-a lăsat pe spate în scaun şi a rămas cu braţul în sus şi cu ţigara arzând la doar câţiva centimetri de ureche, într-o postură care părea să-i fie străină. De parcă ar fi admirat-o undeva la alţii.

Ce vârstă ai? a întrebat.

Şaisprezece ani. Fac şaptesprezece peste şase săptămâni.

Ce vârstă are ucigaşul Blevins?

Nu ştiu. Nu ştiu nimic despre el. El zice că are şaişpe ani. Eu aş zice că are mai degrabă paişpe. Chiar treişpe.

N-are pene pe el.

Ce face?

N-are pene pe el.

Asta n-am de unde să ştiu. Nu mă interesează.

Căpitanul s-a întunecat la faţă. A pufăit din ţigară. Apoi şi-a pus mâna pe birou, cu palma în sus şi a pocnit din degete.

Deme su billetera[101].

John Grady şi-a scos portofelul din buzunarul de la şold, a înaintat, a pus portofelul pe birou şi s-a dat înapoi. Căpitanul s-a uitat la el. S-a aplecat în faţă, a luat portofelul, s-a lăsat pe spate, l-a deschis şi s-a apucat să scoată banii şi actele. Şi fotografiile. Le-a răsfirat pe toate şi a ridicat privirea.

Unde ţi-e permisul de muncă?

N-am aşa ceva.

L-ai distrus.

N-am aşa ceva. N-am avut niciodată.

Ucigaşul Blevins n-are nici un act.

Probabil că nu.

De ce n-are nici un act?

Şi-a pierdut hainele.

Pierde hainele?

Da.

De ce vine aici ca să fure cai?

Era calul lui.

Căpitanul s-a lăsat pe spate, fumând.

Calul nu e al lui.

Mă rog, ţine-o tu pe-a ta, ca ignorantu'.

Como?

Din câte ştiu eu, e calul lui. Îl avea cu el în Texas şi ştiu că l-a adus în Mexic, pentru că l-am văzut trecând râul călare pe el.

Căpitanul stătea şi bătea darabana pe braţul scaunului.

Nu te cred, a zis el.

John Grady n-a răspuns.

Lucrurile nu stau aşa.

Căpitanul s-a răsucit pe jumătate în scaun, ca să se uite pe fereastră.

Nu stau aşa, a zis.

S-a întors şi s-a uitat peste umăr la prizonier.

Ai acum posibilitatea să spui adevărul. Aici. Peste trei zile o să mergi la Saltillo şi atunci nu mai ai posibilitatea asta. N-o să mai fie. Atunci adevărul o să fie în alte mâini. Vezi tu. Putem face adevărul aici. Sau îl putem pierde. Dar când pleci de aici, o să fie prea târziu. Prea târziu pentru adevăr. Apoi o să fii în mâinile

[101] Dă-mi portofelul, (în sp., în orig.).

altora. Cine poate şti care o să fie adevărul atunci? La vremea aia? Atunci o să-ţi fie ciudă pe tine. O să vezi.

Adevărul e unul singur, a spus John Grady. Adevărul e cum s-a întâmplat. Nu e ce-i iese unuia sau altuia pe gură.

Îţi place orăşelul ăsta? a zis căpitanul.

Merge.

E foarte liniştit.

Da.

Oamenii din oraşul ăsta sunt oameni liniştiţi. Toată lumea de aici e mereu liniştită.

Căpitanul s-a aplecat în faţă şi a stins ţigara în scrumieră.

Şi vine ucigaşul Blevins să fure cai şi să omoare pe toată lumea. De ce aşa? A fost un băiat liniştit şi n-a făcut niciodată rele şi apoi vine aici şi face treburile astea? Aşa stă treaba?

S-a lăsat pe spate şi a clătinat din cap cu aceeaşi tristeţe.

Nu, a zis apoi şi a clătinat un deget dintr-o parte în alta. Nu.

S-a uitat la John Grady.

Adevărul care este, este aşa: el n-a fost băiat liniştit. A fost mereu alt soi de băiat. Mereu.

Când gardienii l-au adus înapoi pe John Grady, l-au luat pe Blevins cu ei. Putea merge, dar nu prea bine. După ce lacătul s-a închis cu un clic, a zăngănit şi s-a oprit din legănat, John Grady s-a aşezat pe vine, cu faţa la Rawlins.

Ce faci? a zis el.

Eu îs bine. Tu ce faci?

Sunt bine.

Ce s-a întâmplat?

Nimic.

Ce i-ai spus?

I-am spus c-ai mâncat căcat.

N-ai ajuns la duşuri?

Nu.

Ai stat o grămadă.

Mda.

Ţine acolo într-un cuier un halat alb. Îl dă jos şi-l pune şi îl leagă la brâu cu o sfoară.

John Grady a încuviinţat din cap. S-a uitat la bătrân. Bătrânul se uita la ei, chiar dacă nu vorbea englezeşte.

Blevins e bolnav.

Mda, ştiu. Cre’ c-o să mergem la Saltillo.

Ce-i la Saltillo?

Nu ştiu.
Rawlins şi-a schimbat poziţia la perete. A închis ochii.
Eşti bine? a întrebat John Grady.
Mda, sunt bine.
Cred că vrea să cadă la un soi de înţelegere cu noi.
Căpitanul?
Căpitanul. Sau ce-o fi.
Ce soi de înţelegere?
Să nu zicem nimic. Ceva de genul ăsta.
De parc-am avea de ales. Despre ce să nu zicem nimic?
Despre Blevins.
Ce să nu zicem despre Blevins?
John Grady s-a uitat la micul pătrat de lumină din uşă şi la umbra lui piezişă ce cădea pe peretele unde şedea bătrânul, chiar deasupra capului lui. S-a uitat la Rawlins.
Cre’ că vor să-l omoare. Cre’ că vor să-l omoare pe Blevins.
Rawlins a stat multă vreme. A stat sprijinit de perete, cu capul întors. Când s-a uitat iar la John Grady, avea ochii umezi.
Poate că n-or s-o facă, a zis el.
Eu zic că da.
O, fir-ar să fie, a zis Rawlins. Fir-ar ea a dracului să fie de treabă.
Când l-au adus înapoi, Blevins s-a aşezat în colţ şi n-a zis nimic. John Grady a vorbit cu bătrânul. Îl chema Orlando. Nu ştia de ce delict era acuzat. I se spusese că i se dă drumul dacă semnează hârtiile, dar el nu putea citi hârtiile şi nimeni nu voia să i le citească. Nu ştia de cât timp era acolo. De prin iarnă. În timp ce vorbeau, gardienii s-au întors şi bătrânul a tăcut.
Au descuiat uşa, au intrat şi au lăsat pe podea două găleţi, împreună cu un vraf de farfurii de tablă smălţuită. Unul dintre ei s-a uitat în ciubărul cu apă, celălalt a luat găleata cu scârnă din colţ şi au ieşit iar. Aveau un aer indiferent, ca nişte oameni obişnuiţi să îngrijească de vite. Când au plecat, prizonierii s-au aşezat pe vine în jurul găleţilor şi John Grady a împărţit farfuriile. Care erau cinci cu totul. De parcă ar mai fi aşteptat vreun necunoscut. Tacâmuri nu erau şi s-au folosit de *tortillas* ca să adune fasolea din găleată.
Blevins, a zis John Grady. N-ai de gând să mănânci?
Nu mi-e foame.
Eu zic să iei un pic.
Mâncaţi voi acolo.

John Grady a îngrămădit nişte fasole într-una dine farfuriile goale, a împăturit o tortilla la marginea farfuriei, apoi s-a ridicat, i-a dus-o lui Blevins şi s-a întors. Blevins stătea aşa, cu farfuria în poală.

După o vreme a spus:

Ce le-aţi zis de mine?

Rawlins s-a oprit din mestecat şi s-a uitat la John Grady. John Grady s-a uitat la Blevins.

Le-am zis adevărul.

Mda, a zis Blevins.

Crezi că a contat câtuşi de puţin ce le-am zis? a întrebat Rawlins.

Puteaţi încerca să mă ajutaţi.

Rawlins s-a uitat la John Grady.

Puteaţi să puneţi şi voi o vorbă bună pentru mine, a continuat Blevins.

O vorbă bună, a zis Rawlins.

Nu vă costa nimica.

Mai taci dracului, a zis Rawlins. Taci odată. Dacă mai scoţi o vorbă, vin la tine şi-ţi joc în picioare curu' ăla sfrijit. M-ai auzit? Numai o afurisită de vorbă să mai scoţi.

Lasă-l în pace, a zis John Grady.

Prostovan amărât ce eşti. Crezi că omu' ăla de-acolo nu ştie ce eşti? Ştia ce eşti încă dinainte să dea cu ochii de tine. Înainte să te naşti. Du-te dracului. Ia mai du-te dracului.

Aproape că plângea. John Grady i-a pus o mână pe umăr.

Las-o baltă, Lacey, a zis. Las-o baltă şi gata.

După-amiază gardienii au venit, au lăsat găleata pentru scârnă şi au luat farfuriile şi ciuberele.

Ce zici, oare cum o duc caii? a întrebat Rawlins.

John Grady a clătinat din cap.

Cai, a zis bătrânul. *Caballos*.

Si. Caballos.

Au stat în tăcerea încinsă şi au ascultat zgomotele din sat. Nişte cai treceau pe drum. John Grady l-a întrebat pe bătrân dacă îl maltrataseră, dar bătrânul a fluturat o mână şi a ocolit răspunsul. A zis că nu-l deranjau prea tare. A zis că n-aveau nici un interes s-o facă. Văicăreli seci de bătrân. A zis că la bătrâneţe durerea nu mai e o surpriză.

După trei zile au fost scoşi din celula lor, clipind în lumina proaspătă a soarelui şi au fost scoşi prin curte şi prin clădirea

şcolii până afară, în stradă. Acolo era parcată o camionetă Ford de o tonă şi jumătate, cu platformă. Au rămas în picioare în stradă, murdari şi neraşi, cu păturile în braţe. După o vreme unul dintre gardieni le-a făcut semn să urce în camionetă. Un alt gardian a ieşit din clădire, ei au fost încătuşaţi cu aceleaşi cătuşe roase şi apoi legaţi între ei cu un lanţ pentru tractare care stătea încolăcit pe roata de rezervă, în partea din faţă a platformei. Căpitanul a ieşit şi s-a oprit în lumina soarelui, legănându-se pe călcâie şi sorbind dintr-o cană de cafea. Purta o curea şi un toc de armă din piele lustruită lună, iar 45-ul îi atârna, cu piedica ridicată şi cu patul înainte, pe şoldul stâng. A vorbit cu gardienii şi ei au fluturat din mâini, iar un bărbat care stătea aplecat peste bara din faţă a camionetei a scos capul de deasupra blocului motor, a gesticulat, a spus ceva şi apoi s-a aplecat iar sub capotă.

Ce-a zis? a întrebat Blevins.

Nu i-a răspuns nimeni. Pe platforma camionetei, în faţă, erau îngrămădite pachete, lăzi şi câteva canistre militare de cincisprezece litri. Soseau întruna localnici cu pachete şi îi întindeau şoferului nişte foi de hârtie pe care el le îndesa în buzunarul de la piept fără să comenteze.

Uite-le colo pe fătucile tale, a zis Rawlins.

Le văd, i-a răspuns John Grady.

Stăteau una lângă alta, agăţate una de braţul celeilalte şi amândouă plângeau.

Ce naiba o mai însemna şi asta? a zis Rawlins.

John Grady a clătinat din cap.

Fetele au stat şi s-au uitat cât s-a încărcat camioneta şi cât au stat gardienii să fumeze cu puştile rezemate de umeri şi tot acolo stăteau şi după un ceas, când în cele din urmă motorul a pornit, capota s-a trântit şi camioneta, cu prizonierii clătinându-se uşor în lanţurile lor, s-a îndepărtat pe strada îngustă de pământ şi a dispărut din vedere, stârnind în urmă o trâmbă de praf şi fum de motor.

Pe platformă, lângă prizonieri, erau trei gardieni, băieţi tineri de la ţară, cu uniforme prost croite şi necălcate. Probabil că primiseră ordin să nu intre în vorbă cu prizonierii, pentru că aveau grijă să nu se uite în ochii lor. Dădeau din cap sau ridicau solemn o mână către cunoscuţii ieşiţi în prag în timp ce înaintau pe strada prăfuită. Căpitanul stătea în cabină, lângă şofer. Câţiva câini s-au repezit după maşină şi şoferul a tras brusc de volan,

încercând să-i calce, gardienii de pe platformă s-au zbătut disperaţi, căutând ceva de care să se ţină şi şoferul s-a uitat îndărăt la ei prin geamul din spate al cabinei, a râs, apoi au râs toţi, s-au înghiontit unul pe altul şi apoi s-au aşezat solemni, cu puştile în mâini.

Au cotit pe o stradă îngustă şi s-au oprit în faţa unei case zugrăvite în albastru aprins. Căpitanul s-a aplecat de-a curmezişul cabinei şi a apăsat pe claxon. După un timp, uşa s-a deschis şi dinăuntru a ieşit un bărbat. Era îmbrăcat mai degrabă elegant, în stilul unui *charro*[102] şi a dat ocol camionetei, căpitanul a coborât, apoi omul a urcat în maşină, căpitanul a urcat după el, a închis portiera şi au plecat mai departe.

Au mers înainte pe stradă, trecând de ultima casă şi de ultimele ţarcuri şi îngrădituri de pământ şi au traversat un mic vad, unde apa leneşă lucea în culorile ei precum uleiul, închizându-se în urma lor chiar înainte ca picăturile scurse de pe roţile maşinii să apuce să se scurgă iar îndărăt. Camioneta s-a opintit să iasă din vad peste piatra roasă a drumului, apoi s-a redresat şi a pornit-o prin deşert, în lumina plată de miez de dimineaţă.

Prizonierii priveau cum se ridica praful de sub maşină şi cum rămânea suspendat deasupra drumului şi plutea încet peste deşert. Se hurducau de colo-colo pe scândurile tari, de stejar, ale platformei şi încercau să-şi ţină păturile îndoite sub ei. Când drumul s-a bifurcat, au luat-o pe ruta care-i ducea la Cuatro Cienagas şi de-acolo încă patru sute de kilometri spre sud, până la Saltillo.

Blevins îşi întinsese pătura şi se lungise pe ea cu mâinile sub cap. Stătea şi se uita la cerul curat şi albastru al deşertului, unde nu se vedea nici un nor, nici o pasăre. Când a vorbit, vocea îi tremura de la zgâlţâiala platformei de care se sprijinea cu spatele.

Băieţi, a zis, ăsta o să fie un drum tare lung.

Cei doi s-au uitat la el, apoi s-au uitat unul la altul. N-au zis dacă erau sau nu de aceeaşi părere.

Bătrânul a zis că facem o zi întreagă până acolo, a zis Blevins. L-am întrebat eu. O zi întreagă, a repetat el.

Înainte de amiază au intrat pe drumul principal, care venea dinspre Boquillas, de la graniţă şi au luat-o pe ruta care cobora în câmpie. Prin satele San Guillermo, San Miguel şi Tanque el

[102] Cowboy mexican.

Reves. Puţinele vehicule pe care le întâlniseră pe acel drum încins şi plin de şanţuri trecuseră într-un vârtej de praf şi pietre spulberate şi pasagerii de pe platforma camionetei îşi acoperiseră feţele cu mânecile cămăşilor. S-au oprit în Ocampo, unde au descărcat câteva lăzi cu lucruri şi au lăsat câteva scrisori şi au plecat mai departe, spre El Oso. La începutul după-amiezii au oprit la un mic bar de pe marginea drumului şi paznicii s-au dat jos şi au intrat acolo cu armele după ei. Prizonierii au rămas înlănţuiţi pe platformă. În curtea stearpă de pământ, nişte copii care se jucau s-au oprit să se uite la ei şi un câine alb şi costeliv, care părea să fi aşteptat o asemenea apariţie, a venit şi a urinat îndelung pe una din roţile din spate ale maşinii, apoi a plecat de unde venise.

Când au ieşit, gardienii râdeau şi îşi rulau ţigări. Unul dintre ei ţinea în mână trei sticle cu suc de portocale şi le-a întins prizonierilor, apoi i-a aşteptat să bea, ca să ducă sticlele înapoi. Când căpitanul a apărut în uşă, s-au urcat iar în camionetă. Gardianul care dusese sticlele înapoi a ieşit primul, urmat de bărbatul în ţinută de *charro* şi apoi de şofer. Când s-au aşezat toţi la locurile lor, căpitanul a ieşit din umbra uşii, a traversat aleea cu pietriş, a urcat în cabină şi au plecat mai departe.

La Cuatro Cienagas au intrat pe drumul asfaltat şi au cotit spre sud, către Torreon. Unul dintre gardieni s-a ridicat şi, sprijinindu-se de umărul colegului său, s-a uitat în urmă la indicator. S-a aşezat la loc, s-au uitat apoi toţi pe furiş la prizonieri şi apoi pur şi simplu au stat şi au privit peisajul, în timp ce camioneta prindea viteză. După un ceas ieşiseră cu totul de pe şosea, iar camioneta se opintea pe un drum de pământ tăiat peste câmpuri vălurite, un *baldio*[103] întins şi desfundat, aşa cum vedeai la tot pasul în acel ţinut, unde vite sălbatice de culoarea cerii de lumânare ieşeau noaptea din *arroyos* după hrană, ca nişte răufăcători străini de această lume. În nord se adunau nori văratici de furtună şi Blevins scruta orizontul, se uita la firele subţiri ale fulgerelor, apoi se uita la praf, ca să vadă cum bătea vântul. Au traversat o albie de râu lată, plină cu pietriş, seacă şi albă în soare şi au suit pe o pajişte, unde iarba era cât roţile de înaltă şi trecea pe sub maşină forfotind, apoi au intrat într-un crâng de abanoşi, au alungat din cuib o pereche de şoimi şi au oprit în curtea unei *estancia* părăsite, un patrulater de clădiri din chirpici şi ţarcuri de oi dărăpănate.

---

[103] Pustiu, (în sp., în orig.).

Pe platforma camionetei nu mişca nimeni. Căpitanul a deschis uşa şi a coborât.

Vamonos, a spus el.

Au sărit jos cu armele în mâini. Blevins a măsurat cu privirea clădirile în ruine.

Ce-i aici? a întrebat.

Unul dintre gardieni şi-a rezemat puşca de maşină a ales una dintre cheile de pe inel, s-a întins şi a desfăcut lanţul, a aruncat capetele libere pe platformă şi-a luat iar puşca şi le-a făcut semn prizonierilor să coboare. Căpitanul trimisese unul dintre gardieni să cerceteze zona şi l-au aşteptat să se întoarcă. *Charro* stătea rezemat de botul maşinii cu degetul mare înfipt sub cureaua de piele cu încrustaţii şi fuma o ţigară.

Ce facem aici? a întrebat Blevins.

Nu ştiu, a zis John Grady.

Şoferul nu coborâse din camionetă. Se lungise pe spate în scaun, cu pălăria pe ochi şi părea să fi adormit.

Îmi vine să mă piş, a zis Rawlins.

Au luat-o înainte prin iarbă, cu Blevins şontâcăind în urma lor. Nimeni nu s-a uitat la ei. Gardianul s-a întors şi i-a dat raportul căpitanului, căpitanul i-a luat gardianului puşca şi i-a întins-o lui *charro* iar *charro* a cântărit-o în mână de parc-ar fi fost o jucărie. Prizonierii s-au întors pe rând la maşină. Blevins s-a aşezat puţin mai departe şi *charro* s-a uitat la el, apoi şi-a scos ţigara din gură, a aruncat-o în iarbă şi a strivit-o cu piciorul. Blevins s-a ridicat şi s-a dus în spatele maşinii, unde stăteau John Grady şi Rawlins.

Ce vor să facă? a întrebat.

Gardianul fără puşcă a venit în spatele maşinii.

Vamonos, a zis el.

Rawlins s-a ridicat de-acolo de unde stătea rezemat de platforma maşinii.

Solo el chico[104]*,* a zis gardianul. *Vamonos.*

Rawlins s-a uitat la John Grady.

Ce vor să facă? a zis Blevins.

Nu fac nimic, i-a răspuns Rawlins.

S-a uitat la John Grady. John Grady n-a scos nici un cuvânt. Gardianul a întins mâna şi l-a apucat pe Blevins de braţ.

Vamonos, a repetat el.

Stai un pic, a zis Blevins.

---

[104] Doar băiatul, (în sp., în orig.).

Estan esperando[105], i-a spus gardianul.

Blevins s-a smuls din strânsoarea lui şi s-a aşezat pe pământ. Gardianul s-a întunecat la faţă. S-a uitat către botul maşinii, unde stătea căpitanul. Blevins îşi trăsese o cizmă din picior şi-şi vârâse o mână în ea. A scos afară talpa interioară, neagră şi transpirată, a aruncat-o şi a vârât iar mâna în cizmă. Gardianul s-a aplecat şi l-a apucat de braţul lui subţire. L-a tras în sus. Blevins zvâcnea din mâini, încercând să-i dea ceva lui John Grady

Ţine, a şuierat el.

John Grady s-a uitat la el.

Ce să fac cu ăştia? a întrebat.

Ia-i, a zis Blevins.

I-a aruncat în mână un teanc de *pesos* murdari şi boţiţi, apoi gardianul l-a smucit de braţ şi l-a împins în faţă. Cizma căzuse pe pământ.

Stai aşa, a zis Blevins. Trebuie să-mi iau cizma.

Dar gardianul l-a îmbrâncit înainte pe lângă maşină şi el s-a îndepărtat şchiopătând, uitându-se îndărăt o singură dată, mut şi îngrozit, apoi mergând prin luminiş către copaci, împreună cu căpitanul şi cu *charro*. Căpitanul îl cuprinsese pe băiat cu un braţ pe după mijloc sau îi pusese o mână pe spate. Ca un sfătuitor binevoitor. Celălalt bărbat venea în urma lor cu puşca în mână şi Blevins a dispărut printre abanoşi şontâcăind într-o singură cizmă, la fel ca în acea dimineaţă de demult, după ploaie, când îl văzuseră ieşind din vale în acel ţinut necunoscut.

Rawlins s-a uitat la John Grady. Îşi ţinea buzele strânse. John Grady a privit cum mica siluetă zdrenţăroasă dispărea şchiopătând printre copaci împreună cu păzitorii săi. Părea prea neînsemnat ca să fie obiectul mâniei oamenilor. Totul la el părea prea puţin ca să işte orice fel de iniţiativă.

Tu să taci, a zis Rawlins.

Bine.

Să nu te pună dracu' să scoţi vreun cuvânt.

John Grady s-a întors şi s-a uitat la el. S-a uitat la gardieni şi la locul unde erau: ţinutul străin, cerul străin.

Bine, a zis. Nici unul.

La un moment dat şoferul ieşise şi se dusese pe undeva să cerceteze clădirile. Ceilalţi rămăseseră pe loc: cei doi prizonieri şi cei trei gardieni în uniformele lor boţite. Singurul gardian fără puşcă stătea pe vine lângă roată. Au aşteptat multă vreme.

[105] Eşti aşteptat, (în sp., în orig.).

Rawlins s-a aplecat şi-a pus pumnii pe platformă, s-a culcat cu fruntea pe ei şi a închis tare ochii. După o vreme s-a sculat iar. S-a uitat la John Grady.

N-au cum să-l ducă acolo şi să-l împuşte aşa, pur şi simplu, a zis el. Drăcia dracului. Să-l ducă aşa şi să-l împuşte, pur şi simplu.

John Grady s-a uitat la el. În acela moment, de după abanoşi s-a auzit detunătura pistolului. Nu tare. Doar un fel de pocnet surd. Apoi încă unul.

Când au apărut iar dintre copaci, căpitanul avea cătuşele la el.

Vamonos, a strigat.

Gardienii s-au urnit. Unul dintre ei s-a suit pe butucul roţii din spate şi s-a întins peste scândurile platformei, după lanţ. Şoferul a ieşit din *quinta*[106] în ruine.

Gata, a şoptit Rawlins. Gata.

John Grady n-a răspuns. A dat să-şi tragă borul pălăriei pe frunte, dar apoi şi-a amintit că nu mai aveau pălării, aşa că s-a întors, a urcat pe platforma maşinii, s-a aşezat şi a aşteptat să fie legat cu lanţul. Cizma lui Blevins rămăsese căzută în iarbă. Unul dintre gardieni s-a aplecat, a luat-o şi a aruncat-o printre ierburi.

Când au ieşit din poiană pe drumul şerpuit, era deja seară şi soarele se lungea în iarbă şi peste micile viroage unde pământul se scălda în ochiuri de întuneric. Păsăruici ieşite după hrană în răcoarea serii din câmpie se avântau şi se risipeau peste ierburi şi pe crengile de sus ale unui copac uscat siluetele negre ale şoimilor, profilate pe fundalul apusului, le pândeau să treacă.

Au intrat în Saltillo la zece noaptea, când localnicii ieşiseră să-şi facă plimbarea, iar barurile erau pline. Au parcat într-o piaţetă, vizavi de catedrală şi căpitanul a coborât şi a traversat strada. Nişte bătrâni stăteau pe bănci în lumina galbenă a felinarelor, aşteptând să li se lustruiască pantofii şi nişte plăcuţe îi avertizau pe oameni să nu intre în grădinile îngrijite. Vânzătorii vindeau îngheţată pe băţ din suc de fructe şi fete tinere cu feţele pudrate umblau două câte două, ţinându-se de mână şi uitându-se peste umăr cu ochi negri, şovăitori. Nimeni nu se sinchisea de ei. După o vreme căpitanul s-a întors, a urcat în maşină şi au pornit din nou.

Au mers pe străzi şi s-au oprit ba la o uşă scundă şi slab luminată, ba la o căsuţă sau prăvălie, până când aproape toate pachetele de pe platforma camionetei au fost împărţite şi au fost

[106] Ferma, (în sp., în orig.).

încărcate unele noi. Când au oprit în faţa porţilor masive ale vechii închisori de pe Castelar, era trecut de miezul nopţii.

Au fost duşi într-o încăpere cu podea de piatră, care mirosea a dezinfectant. Gardianul le-a descătuşat încheieturile şi i-a lăsat acolo, iar ei s-au aşezat pe vine şi s-au rezemat de perete, cu păturile pe umeri, ca nişte milogi. Au stat aşa acolo multă vreme. Când uşa s-a deschis iar, căpitanul a intrat şi a rămas cu privirea aţintită la ei în lumina ternă şi lâncedă a singurului bec din tavan. Nu avea pistolul la el. A făcut semn din bărbie şi gardianul care deschisese uşa s-a retras şi a închis uşa în urma lui.

Căpitanul stătea şi se uita la ei, cu braţele încrucişate şi degetul mare sub bărbie. Prizonierii s-au uitat în sus la el, s-au uitat la picioarele lui, s-au uitat în altă parte. Cu toţii păreau să aştepte ceva. Ca pasagerii dintr-un tren oprit. Şi totuşi căpitanul ocupa un alt spaţiu, un spaţiu pe care şi-l alesese singur şi care era în afara lumii de rând a oamenilor. Un spaţiu rezervat celor dedaţi faptei ireparabile şi care, deşi conţinea în sine toate lumile mai neînsemnate, nu conţinea şi calea către ele. Căci termenii alegerii erau una cu săvârşirea ei şi, odată aleasă, lumea aceea nu mai putea fi părăsită.

S-a plimbat în sus şi-n jos. S-a oprit. A spus că omul căruia îi ziceau *charro* suferise o cădere nervoasă printre abanoşi, lângă ruinele *estanciei* şi că era cel al cărui frate murise de mâna ucigaşului Blevins, cel care plătise pentru anumite aranjamente pe care căpitanul se cam codise să le facă el însuşi.

Omul ăsta a venit la mine. Nu eu la el. El a venit la mine. A vorbit de dreptate. A vorbit de onoarea familiei lui. Credeţi că oamenii vor cu adevărat asemenea lucruri? Nu cred că-s mulţi cei care vor asemenea lucruri. Chiar şi aşa, am fost surpriză. Am fost surpriză. Noi aici n-avem moarte pentru criminali. Trebuie făcute alte aranjamente. Vă zic astea pentru că şi voi asemeni o să faceţi aranjamente.

John Grady a ridicat privirea.

Nu sunteţi primii americani veniţi aici, a zis căpitanul. În locul ăsta. Am prieteni în locul ăsta şi o să faceţi aranjamentele astea cu lumea de-aici. Nu vreau să faceţi greşeli.

N-avem nici un ban, a zis John Grady Nu stăm noi să facem nici un aranjament.

Îmi pare rău, dar o să faceţi nişte aranjamente. Nu ştiţi nimic.

Ce-ai făcut cu caii noştri?

Acuma nu vorbim despre cai. Caii ăia trebuie să aştepte.

Trebuie găsiţi adevăraţii stăpânii la caii ăia.

Rawlins l-a fixat pe John Grady cu o privire sumbră.

Mai taci dracului din gură, a zis.

Poate să vorbească, a zis căpitanul. E mai bine când toată lumea e înţeles. Nu puteţi sta aici. În locul ăsta. Dacă staţi aici, o să muriţi. Apoi vine alte probleme. Se pierde hârtii. Dispare lume. Vine lume încoace să caute un om şi el nu e aici. Nimeni nu mai găseşte hârtiile alea. Ceva de felul ăsta. Vedeţi voi. Nu vrea nimeni probleme din astea. Cine poate spune că a fost cutare aici? Nu-i aici cutare ăsta. Un nebun, ăla poate spune şi că Dumnezeu e aici. Dar toată lumea ştie că Dumnezeu nu-i aici.

Căpitanul a întins o mână şi a bătut cu încheieturile degetelor în uşă.

Nu trebuia să-l omori, a zis John Grady.

Como?

Puteai pur şi simplu să vii cu el îndărăt. Puteai să vii cu el îndărăt la maşină. Nu trebuia să-l omori.

Afară a zornăit o legătură de chei. Uşa s-a deschis. Căpitanul a ridicat o mână înspre o formă nevăzută din semiîntunericul de pe coridor.

Momento, a zis.

S-a întors şi a stat aşa, măsurându-i cu privirea.

O să-ţi spun o poveste, a zis el. Pentru că-mi placi. Am fost tânăr ca tine. Vezi tu. În vremea aia, cum îţi spun, umblam mereu cu băieţii ăştia mai mari, pentru că vreau să învăţ de toate. Deci în noaptea aia la fiesta de San Pedro din oraşul Linares din Nuevo Leon eram cu băieţii ăştia şi ei au la ei ceva *mescal* şi din astea – ştii ce-i *mescal*? – şi era o femeie şi toţi băieţii ăştia merge la femeia asta şi are pe femeia asta. Şi eu sunt ultimul. Şi mă duc unde e femeia asta şi ea refuză pe mine, pentru că zice că sunt prea tânăr sau aşa ceva. Ce să facă omul? Vezi tu. Întors nu pot, pentru că toţi o să vadă că nu m-am dus cu femeia asta. Pentru că adevărul e mereu limpede. Vezi tu. Omul nu poate să se-apuce să facă un lucru şi apoi dă înapoi. De ce dă înapoi? Că se răzgândeşte? Omul nu se răzgândeşte.

Căpitanul şi-a strâns pumnul şi l-a ridicat.

Poate i-au zis ei să mă refuze. Ca să râdă. Îi dau ceva bani sau aşa ceva. Dar eu nu las curvele să-mi facă mie supărare. Când mă întorc acolo, nici un râset. Nu râde nimeni. Vezi tu. Ăsta a fost mereu felul meu în lumea asta. Eu sunt ăla care, când mă duc undeva, gata cu râsul. Când mă duc eu acolo, nu mai râde

nici unul.

Au urcat patru şiruri de trepte de piatră şi au intrat pe o uşă de oţel care dădea spre o pasarelă de fier. Gardianul s-a întors şi le-a zâmbit în lumina becului de deasupra uşii. De partea cealaltă se întindea cerul nopţii de peste munţii deşertului. Sub ei – curtea închisorii.

Se llama la periquera[107], a zis el.

L-au urmat pe pasarelă. Emanaţii de viaţă clocită şi malignă dormitau în celulele întunecoase pe lângă care treceau. Ici şi colo pe lângă pasarelele înşirate în capătul îndepărtat al curţii pătrate o lumină palidă contura zăbrelele celulelor unde candelele ardeau toată noaptea în faţa vreunui sfânt. Clopotul din turnul catedralei aflate la trei cvartale depărtare a bătut o singură dată cu o solemnitate profundă, orientală.

Au fost închişi într-o celulă de la ultimul nivel al închisorii. Uşa cu zăbrele de fier s-a închis cu un zăngănit şi zăvorul s-a tras cu un clinchet şi apoi au ascultat cum gardianul se întoarce pe pasarelă şi cum se închide uşa de fier, iar apoi totul a amuţit.

Au dormit pe paturi de fier prinse cu lanţuri de pereţi, pe *trocheros* sau saltele subţiri care erau soioase, mizerabile, infecte. Dimineaţa au coborât cele patru scări cu trepte de oţel până în curte şi au stat printre deţinuţi pentru *lista*[108] de dimineaţă. *Lista* s-a strigat pe şiruri, totul a durat mai bine de o oră şi numele lor n-au fost strigate.

S-ar zice că noi nu suntem aici.

La micul dejun au primit nişte *pozole* subţire şi atâta tot şi după aceea au fost pur şi simplu lăsaţi în curte să-şi poarte singuri de grijă. Şi-au petrecut toată prima zi bătându-se şi seara, când în sfârşit au fost închişi în celula lor, erau plini de sânge şi frânţi de oboseală, iar Rawlins avea nasul rupt şi foarte umflat. Închisoarea nu era altceva decât un mic sat îngrădit şi înăuntru era o forfotă permanentă de troc cu orice, de la radiouri şi pături până la chibrituri, nasturi şi cuie de cizmărie, iar tot acest negoţ implica şi o luptă continuă pentru statut şi poziţie. Aşa cum societăţile comerciale se clădesc pe normele fiscale şi astea se clădeau pe o temelie de violenţă şi depravare în care, cu un egalitarism absolut, fiecare om era judecat după un singur criteriu şi anume disponibilitatea de a ucide.

Au dormit şi dimineaţa totul a început iar. S-au bătut spate în

---

107 I se spune cuşcă de papagali, (în sp., în orig.).

108 Aici are sensul de apel de dimineaţă, (în sp., în orig.).

spate, s-au adunat unul pe altul de pe jos şi s-au bătut iar. La prânz Rawlins nu mai putea mesteca.

Or să ne omoare, a zis el.

John Grady a amestecat într-o cutie de tablă fasole zdrobită cu apă până când i-a ieşit un terci pe care l-a împins către Rawlins.

Ascultă aici, i-a zis el. Să nu care cumva să le dai impresia că au de ales. M-ai auzit? Eu am de gând să-i silesc să mă omoare. Mai puţin nu accept. Or să trebuiască ori să ne omoare, ori să ne dea pace. Nu există cale de mijloc.

Nu mai am nici o părticică în mine care să nu doară.

Ştiu. Ştiu şi nu-mi pasă.

Rawlins a sorbit din terci. S-a uitat la John Grady peste marginea cutiei.

Arăţi ca un nenorocit de raton, a zis el.

John Grady a rânjit strâmb.

Da’ tu cum dracu’ crezi că arăţi?

Dracu’ să mă ia dacă ştiu.

Ar trebui să zici mersi dac-ai fi aşa de frumos ca un raton.

Nu pot să râd. Cre’ că am falca ruptă.

N-ai păţit nimic.

Căcat, a zis Rawlins.

John Grady a rânjit.

Îl vezi pe lunganu’ ăla de colo, de se tot uită la noi?

Îl văd pe nenorocit.

Îl vezi că se uită încoace?

Îl văd.

Ce crezi tu că mi-am pus în gând să fac?

N-am nici cea mai vagă idee.

O să mă scol de-aicea, o să mă duc acolo şi o să-l pocnesc peste gură.

Ba faci pe dracu’.

Fii atent la mine.

De ce?

Aşa, ca să-l scutesc de-un drum.

La sfârşitul celei de-a treia zile totul părea mai mult sau mai puţin încheiat. Erau amândoi pe jumătate goi şi John Grady fusese pocnit prin surprindere cu o şosetă plină cu pietriş, care-l lăsase fără doi dinţi de jos şi cu ochiul stâng complet închis. A patra zi era duminică şi şi-au cumpărat haine cu banii lui Blevins, au cumpărat şi o bucată de săpun şi au făcut duş, au cumpărat şi o conservă cu supă de roşii şi au încălzit-o în cutie la un ciot de

lumânare, au înfăşurat-o în mâneca de la cămaşa veche a lui Rawlins, care le-a ţinut loc de toartă şi şi-au trecut-o de la unul la altul în timp ce soarele scăpăta deasupra zidului înalt dinspre apus al închisorii.

S-ar putea să scăpăm, să ştii, a zis Rawlins.

Să nu cumva să te culci pe-o ureche. Hai s-o luăm încet, zi după zi.

Câţi bani crezi că ne-ar trebui ca să ieşim de-aici?

Nu ştiu. Mulţi, cred eu.

Şi eu cred la fel.

Tovarăşii căpitanului de-aici dinăuntru n-au dat nici un semn. Bănuiesc că stau să vadă dacă mai au pe ce să ceară plocon.

I-a întins conserva lui Rawlins.

Termin-o tu, a zis Rawlins.

Ia-o. E doar o supă.

Rawlins a luat conserva, a golit-o, a turnat puţină apă înăuntru şi a amestecat, apoi a băut, a stat şi s-a uitat în cutia goală.

Dacă-şi închipuie că suntem bogaţi, de ce nu s-or fi îngrijit mai bine de noi? a întrebat el.

Nu ştiu. Sigur nu ei trag sforile pe-aici. Ei doar controlează cine intră şi cine iese.

Poate nici atâta, a zis Rawlins.

Pe ziduri s-au aprins reflectoarele. Formele care se mişcaseră prin curte au încremenit, apoi au prins iar să se mişte.

Acu' începe soneria.

Mai avem vreo două minute.

Habar n-am avut că există un asemenea loc.

Cred că poa' să existe toate soiurile de locuri la care te duce mintea.

Rawlins a încuviinţat din cap.

La ăsta nu m-ar fi dus mintea, a zis el.

Undeva în deşert ploua. Simţeau mirosul de *chaparral* ud adus de vânt. Luminile s-au aprins într-o casă improvizată din blocuri de zgură, ridicată într-un colţ al zidului închisorii, unde un deţinut cu dare de mână trăia ca un tiran în exil, cu un bucătar şi cu o gardă de corp. Casa avea o uşă din plasă şi o formă a trecut prin spatele ei înainte şi înapoi. Pe acoperiş, o sârmă de rufe pe care hainele deţinutului fâlfâiau uşurel în briza nopţii ca nişte drapele de stat. Rawlins a dat din cap înspre lumini.

L-ai văzut vreodată?

Mda. O dată. Stătea într-o seară în uşă şi fuma trabuc.

Ai prins ceva din păsăreasca de pe-aici?
Puţin.
Ce-i aia *pucha?*
Chiştoc de ţigară.
Atunci *tecolata* ce-i?
Tot aia.
Ce dracu', ăştia în câte feluri îi zic la chiştoc?
Nu ştiu. Ştii ce-i ăla *papazote*?
Nu, ce?
Un grangur.
Aşa-i zic lu' tipu' de stă colo.
Mda.
Şi noi suntem doi *gabachos*.
Bolillos[109]*.*
Pendejos.
Pendejo poate fi oricine, a zis John Grady. Înseamnă pur şi simplu dobitoc.
Zău? Ei, atunci noi suntem ăi mai mari de pe-aici.
Nu te contrazic.
Au stat aşa.
La ce te gândeşti? a întrebat Rawlins.
Mă gândesc ce-o să mă doară când o să mă scol de-aici.
Rawlins a încuviinţat din cap. S-au uitat la deţinuţii care umblau sub strălucirea crudă a luminilor.
Totu' numai din cauza unui nenorocit de cal, a mai zis Rawlins.
John Grady s-a aplecat, a scuipat între cizme şi s-a lăsat înapoi pe spate.
N-a avut calu' nici o vină, a zis el.
În noaptea aceea au stat culcaţi în celula lor pe paturile de fier ca nişte complici şi au ascultat liniştea, un sforăit vibrant undeva în aripa clădirii, un câine ce lătra slab undeva departe, tăcerea şi răsuflarea celuilalt în tăcere, amândoi încă treji.
Ne credem noi nişte cowboy al naibii de duri, a zis Rawlins.
Mda. Poate.
Ăştia poa' să ne omoare oricând.
Mda. Ştiu.
După două zile *papazote* a trimis după ei. Un bărbat înalt şi slab a traversat într-o seară curtea pătrată, a venit la ei, s-a aplecat şi le-a cerut să vină cu el, apoi s-a îndreptat şi a luat-o înapoi cu paşi mari. Nici măcar nu s-a uitat îndărăt ca să vadă

[109] *Gabacho* şi *bolillo* sunt termeni peiorativi pentru „străin”.

dacă s-au ridicat şi-l urmează.

Ce vrei să facem? a zis Rawlins.

John Grady s-a ridicat ţeapăn şi şi-a scuturat cu o mână praful de pe turul pantalonilor.

Mişcă-ţi curu' de-acolo, a zis el.

Omul se numea Perez. Casa lui însemna o singură încăpere, în mijlocul căreia se aflau o masă pliantă de tablă şi patru scaune. Lângă un perete era un mic pat de fier şi într-un colţ un dulap, o poliţă cu nişte vase şi un aragaz cu trei ochiuri. Perez stătea în picioare şi se uita în curte pe ferestruica lui. Când s-a întors, a făcut un gest solemn cu două degete şi bărbatul care venise după ei a ieşit şi a închis uşa.

Mă numesc Emilio Perez, a zis el. Vă rog. Luaţi loc.

Şi-au tras două scaune lângă masă şi s-au aşezat. Podeaua încăperii era din scânduri care nu erau fixate de nimic. Cărămizile zidurilor nu erau lipite între ele cu mortar, stâlpii neşlefuiţi ai acoperişului se sprijineau precar pe ultimul rând de zidărie şi foile de tablă ale învelişului de deasupra erau priponite cu cărămizi stivuite pe margini. O mână de bărbaţi ar fi putut dezmembra şi asambla la loc construcţia în jumătate de oră. Şi totuşi avea lumină electrică şi un radiator cu gaz. Un covor. Poze din calendare atârnate pe pereţi.

Voi tinereilor, a zis el. Vă place foarte tare să vă bateţi, da?

Rawlins a dat să spună ceva, dar John Grady i-a retezat-o.

Da, a zis. Ne place mult.

Perez a zâmbit. Era un bărbat la vreo patruzeci de ani, cu părul şi mustaţa încărunţite, suplu şi îngrijit. A tras un al treilea scaun şi-a trecut un picior peste spătar cu nepăsare studiată, s-a aşezat şi s-a aplecat în faţă, punându-şi coatele pe masă. Masa fusese vopsită în verde cu o pensulă şi marca unei fabrici de bere se vedea încă parţial de sub vopsea. Şi-a încrucişat braţele.

Atâta bătaie, a zis el. De când sunteţi aici?

Cam de-o săptămână.

Cât aveţi de gând să staţi?

În primul rând noi n-am avut în plan s-ajungem aici, a zis Rawlins. Nu prea cred că aici e vorba de planurile noastre.

Perez a zâmbit.

Americanii nu stau mult cu noi, a zis el. Uneori vin aici vreo câteva luni. Două, trei. Apoi pleacă. Viaţa de-aici nu-i prea bună pentru americani. Nu prea le place.

Poţi să ne scoţi de-aici?

Perez şi-a îndepărtat mâinile şi a ridicat din umeri.

Da, a zis. Pot face asta. Bineînţeles.

De ce nu te scoţi pe tine de-aici? a întrebat Rawlins.

Perez s-a lăsat pe spate. A zâmbit iar. Gestul lui de a-şi zvârli brusc mâinile în lături, ca pe nişte păsări alungate, nu se potrivea deloc cu aerul lui de mulţumire deplină. De parcă ar fi crezut că poate era un gest americănesc, pe care ei o să-l înţeleagă.

Am duşmani politici. Altfel, cum? Hai să v-o zic pe şleau. N-am o viaţă bună aşa de aici. Îmi trebuie bani ca să-mi fac şi eu aranjamentele mele şi asta-i o treabă foarte costisitoare. O treabă foarte costisitoare.

Sapi pe uscat, a zis John Grady. Noi n-avem bani.

Perez i-a privit grav.

Dacă n-aveţi bani, cum puteţi fi lăsaţi liberi din închisoare?

Asta să ne-o spui tu.

Dar nu-i nimic de spus. Fără bani nu poţi să faci nimic.

Atunci nu cred c-o să plecăm nici unde.

Perez i-a cântărit din ochi. S-a aplecat în faţă şi şi-a încrucişat iar mâinile. Părea să chibzuiască la felul cum să explice lucrurile.

Asta-i o treabă serioasă, a zis el. Voi nu înţelegeţi viaţa de aici. Credeţi că vă bateţi pentru lucrurile astea. Nişte şireturi de pantofi, nişte ţigări sau ceva de soiul ăsta. *Lucha*. Asta-i o perspectivă naivă. Ştiţi ce-i aia naiv? O perspectivă naivă. Lucrurile adevărate sunt întotdeauna altfel. Nu poţi să stai în locul ăsta şi să fii om liber. Nu ştiţi care-i situaţia aici. Nu vorbiţi limba.

El o vorbeşte, a zis Rawlins.

Perez a clătinat din cap.

Nu, a zis. Nu o vorbeşti. Poate după un an trăit aici o să înţelegeţi. Dar n-aveţi voi un an. N-aveţi timp deloc. Dacă nu arătaţi încredere la mine, nu vă pot ajuta. Mă înţelegeţi? Nu vă pot oferi ajutor de la mine.

John Grady s-a uitat la Rawlins.

Eşti gata, frate?

Mda. Sunt gata.

Au împins scaunele în spate şi s-au ridicat.

Perez a ridicat privirea spre ei.

Staţi jos, vă rog, a zis.

N-avem la ce sta.

Perez a bătut cu degetele în masă.

Sunteţi tare nesăbuiţi, a zis. Tare nesăbuiţi.

John Grady s-a oprit cu mâna pe uşă. S-a întors şi s-a uitat la Perez. Cu faţa diformă, cu falca arcuindu-i-se în afară şi cu ochiul încă închis, umflat şi vineţiu ca o prună.

De ce nu ne zici şi nouă ce-i acolo, afară? a spus el. Zici s-avem încredere. Dacă nu ştim, atunci de ce nu ne spui tu?

Perez nu se ridicase de la masă. S-a lăsat pe spate şi s-a uitat la ei.

Nu vă pot spune, i-a răspuns. Ăsta e adevărul. Pot spune anumite lucruri despre cei care intră sub protecţia mea. Dar ceilalţi…

Şi-a fluturat uşor, cu nepăsare, dosul palmei.

Ceilalţi sunt pur şi simplu pe dinafară. Trăiesc într-o lume de posibilităţi fără sfârşit. Poate că Dumnezeu poate spune ce-o să se aleagă de ei. Dar eu nu pot.

A doua zi de dimineaţă, când Rawlins traversa curtea, a sărit la el un bărbat cu un cuţit. Pe bărbat nu-l mai văzuse până atunci şi cuţitul nu era vreun *trucha* improvizat dintr-o coadă de lingură ascuţită, ci un briceag italian cu plăsele din corn negru şi apărătoare de nichel pe care îl ţinea în dreptul brâului şi a străpuns cu el de trei ori cămaşa lui Rawlins, iar Rawlins a sărit de trei ori înapoi, cu umerii încovoiaţi şi braţele întinse în lături, de parc-ar fi fost arbitru la propria căsăpire. La a treia lovitură s-a întors şi a fugit. Fugea cu o mână peste pântec şi cămaşa îi era udă şi lipicioasă.

Când John Grady a ajuns la el, stătea cu spatele la zid şi cu braţele încrucişate peste pântec, legănându-se înainte şi înapoi de parcă i-ar fi fost frig. John Grady a îngenuncheat şi a încercat să-i dea mâinile la o parte.

Dă să văd, ce naiba.

Nenorocitul naibii. Nenorocitul naibii.

Dă să văd.

Rawlins s-a lăsat pe spate.

Au, căcat, a zis el.

John Grady a ridicat cămaşa îmbibată de sânge.

Nu-i chiar aşa de rău, a zis el. Nu-i chiar aşa de rău.

Şi-a făcut mâna căuş şi a trecut-o peste pântecul lui Rawlins, ca să cureţe sângele. Tăietura cea mai de jos era cea mai adâncă şi secţionase fascia exterioară, dar nu pătrunsese în peretele stomacului. Rawlins s-a uitat în jos, la tăieturi.

Bine nu e, a zis el. Nenorocitul naibii.

Poţi să mergi?

Mda, pot să merg.

Haide.

Au, căcat, a zis Rawlins. Nenorocitul naibii.

Haide, frate. Nu poţi să stai aici.

L-a ajutat să se ridice în picioare.

Haide, a zis el. Te ţin eu.

Au traversat curtea pătrată până la ghereta de la poartă. Gardianul s-a uitat printre gratiile porţii. S-a uitat la John Grady şi apoi la Rawlins. Apoi a deschis poarta şi John Grady l-a lăsat pe Rawlins în mâinile păzitorilor lui.

L-au aşezat pe un scaun şi au trimis după *alcaide*[110]. Sângele picura încet pe podeaua de piatră de sub el. Stătea şi se ţinea de pântec cu amândouă mâinile. După un timp cineva i-a întins un prosop.

În zilele care au urmat John Grady s-a mişcat cât a putut de puţin prin închisoare. Era mereu la pândă după acel *cuchillero* care s-ar fi putut ivi dintre ochii anonimi care-l pândeau la rândul lor. Nu s-a întâmplat nimic. Avea câţiva prieteni printre deţinuţi. Un bărbat mai în vârstă din statul Yucatan, care nu făcea parte din nici o facţiune, dar era tratat cu respect. Un indian negricios din Sierra Leon. Doi fraţi pe nume Bautista, care omorâseră un poliţist în Monterrey, dăduseră foc leşului şi fuseseră arestaţi când fratele mai mare se încălţase cu pantofii poliţistului. Cu toţii erau de acord că Perez era un om a cărui putere putea fi doar bănuită. Unii spuneau că nici nu era obligat să stea în închisoare, ci umbla noaptea pe-afară. Că avea nevastă şi familie în oraş. Şi o amantă.

A încercat să afle de la gardieni vreo veste despre Rawlins, dar ei pretindeau că nu ştiu nimic. În dimineaţa celei de-a treia zile după atacul cu cuţitul a traversat curtea şi a bătut la uşa lui Perez. Larma zumzăitoare din curtea din spatele lui a încetat aproape complet. Simţea privirile aţintite asupra lui şi când majordomul înalt al lui Perez a deschis uşa, l-a privit numai în treacăt, apoi s-a uitat peste capul lui, cercetând încăperea.

Quisiera hablar con el senor Perez[111]*,* a zis John Grady.

Con respecto de que?[112]

Con respecto de mi cuate[113]*.*

---

[110] Directorul închisorii, (în sp., în orig.).

[111] Aş vrea să vorbesc cu domnul Perez, (în sp., în orig.).

[112] În ce problemă? (în sp., în orig.).

[113] În problema tovarăşului meu, (în sp., în orig.).

Insul a închis uşa. John Grady a aşteptat. După o vreme uşa s-a deschis iar.

Pasale, a spus majordomul.

John Grady a pătruns în cameră. Omul lui Perez a închis uşa şi apoi s-a proţăpit lângă ea. Perez stătea la masa lui.

În ce stare e prietenul tău? a zis el.

Asta am venit să te întreb eu pe tine.

Perez a zâmbit.

Ia loc. Te rog.

Trăieşte?

Ia loc. Insist.

John Grady s-a apropiat de masă şi-a tras un scaun şi s-a aşezat.

Poate vrei o cafea.

Nu, mulţumesc.

Perez s-a lăsat pe spate.

Spune-mi cu ce te pot ajuta, a zis el.

Poţi să-mi spui ce face prietenul meu.

Dar dacă-ţi răspund la întrebarea asta, o să pleci.

De ce-ai vrea să stau?

Perez a zâmbit.

Vai de mine, a zis el. Ca să-mi povesteşti viaţa ta de nelegiuit. Fireşte.

John Grady l-a cântărit din ochi.

Ca tot omul cu stare, a zis Perez, nu vreau decât să mă amuz.

Me toma el pelo[114].

Da. În engleză se zice de picior, dacă nu mă-nşel.

Da. Eşti om cu stare?

Nu. E o glumă. Îmi face plăcere să-mi exersez engleza. Mai trece timpul. Unde-ai învăţat *castellano*?

Acasă.

În Texas.

Da.

Ai învăţat de la servitori.

N-aveam servitori. Aveam oameni care lucrau la noi.

Ai mai fost şi altădată la închisoare.

Nu.

Eşti *oveja negra*, nu? Oaia neagră?

Nu ştii nimic despre mine.

---

[114] Expresie spaniolă (în traducere literară, „mă tragi de păr”) care are sensul de „ mă iei peste picior”.

Poate că nu. Ia spune-mi, de ce crezi tu că poţi fi eliberat din închisoare într-un fel anormal?

Ţi-am zis că sapi pe uscat. Nu ştii tu ce cred eu.

Ştiu Statele Unite. Am fost acolo de multe ori. Voi sunteţi ca evreii. Întotdeauna există o rudă bogată. La ce închisoare ai fost?

Ştii că n-am fost la nici o închisoare. Unde-i Rawlins?

Crezi că eu sunt vinovat de incidentul cu prietenul tău. Dar nu e cazul.

Tu crezi c-am venit aici să fac afaceri. Eu vreau doar să ştiu ce s-a întâmplat cu el.

Perez a dat din cap meditativ.

Chiar şi într-un loc ca ăsta, unde ne preocupă lucrurile esenţiale, mintea de *anglo* e închisă în modul ăsta aparte. Mai înainte credeam că e doar de la viaţa lui privilegiată. Dar nu-i aşa. E din mintea lui.

S-a lăsat relaxat pe spate. S-a bătut uşor în tâmplă cu un deget.

Nu c-ar fi prost. Doar că imaginea lui despre lume e incompletă. În modul ăsta aparte. Se uită doar înspre ce vrea să vadă. Mă înţelegi?

Te înţeleg.

Bun, a zis Perez. În mod normal mă prind cât de inteligent e un om după cât de prost mă crede.

Eu nu cred că eşti prost. Doar că nu-mi placi.

A, a zis Perez. Foarte bine. Foarte bine.

John Grady s-a uitat la omul lui Perez, care stătea rezemat de uşă. Stătea şi-şi ascundea privirea, fără să se uite la nimic.

El nu înţelege ce spunem, a zis Perez. Poţi să te exprimi în voie.

Gata, m-am exprimat.

Da.

Trebuie să plec.

Crezi că poţi să pleci dacă nu vreau eu să pleci?

Da.

Perez a zâmbit.

Eşti *cuchillero?*

John Grady s-a lăsat pe spate.

Închisoarea e ca un… cum îi spune? Un *salon de belleza.*

Salon de înfrumuseţare.

Salon de înfrumuseţare. E un loc unde bârfa e la mare preţ. Toată lumea ştie ce poveste are fiecare. Pentru că fărădelegea e

foarte interesantă. Toată lumea ştie asta.

Noi n-am comis nici o fărădelege.

Poate că nu încă.

Ce înseamnă asta?

Perez a ridicat din umeri.

Ei caută în continuare. Soarta voastră nu s-a hotărât. Ce, tu credeai că s-a hotărât?

N-or să găsească nimic.

Vai de mine, a zis Perez. Vai de mine. Tu crezi că nu există crime fără stăpân? Aici nu e pe găsite. E pur şi simplu pe alese. Ca atunci când îţi alegi costumul potrivit la magazin.

Nu par prea grăbiţi.

Nici măcar în Mexic n-au cum să vă reţină la nesfârşit. De-aia trebuie să acţionaţi. Dacă apucă să vă pună sub acuzare, o să fie prea târziu. Or să dea ceea ce se cheamă *previas*. Apoi or să vină multe dificultăţi.

Şi-a scos ţigările din buzunarul cămăşii şi le-a întins peste masă. John Grady nu s-a mişcat.

Te rog, a zis Perez. E în regulă. Nu-i la fel ca împărţitul pâinii. Nu obligă pe nimeni la nimic.

John Grady s-a aplecat în faţă, a luat o ţigară şi şi-a vârât-o în gură. Perez a scos o brichetă din buzunar, a deschis-o cu un ţăcănit, a aprins-o şi a întins-o peste masă.

Unde-ai învăţat să te baţi? a întrebat.

John Grady a tras adânc din ţigară şi s-a lăsat pe spate.

Ce vrei să ştii? a zis el.

Numai ce vrea să ştie toată lumea.

Ce vrea să ştie toată lumea?

Lumea vrea să ştie dacă ai *cojones*. Dacă eşti curajos.

Şi-a aprins şi el ţigara, a lăsat bricheta pe pachetul de ţigări de pe masă şi a suflat un firicel subţire de fum.

Ca să poată pune un preţ pe tine.

Unii oameni n-au preţ.

Asta aşa e.

Cu oamenii ăştia cum rămâne?

Oamenii ăştia mor.

Nu mi-e frică de moarte.

Asta-i bine. O să te ajute să mori. N-o să te ajute să trăieşti.

Rawlins a murit?

Nu. N-a murit.

John Grady şi-a împins scaunul în spate.

Perez a zâmbit relaxat.

Vezi? a zis el. Faci exact ce am spus eu.

Nu prea cred.

Trebuie să te hotărăşti. N-ai aşa de mult timp. Niciodată n-avem atâta timp cât ni se pare.

Timpul e singurul lucru care mi-a prisosit de când am ajuns aici.

Sper că o să te gândeşti puţin la situaţia ta. Americanii au uneori idei care nu-s tocmai practice. Îşi închipuie că există lucruri bune şi lucruri rele. Înţelegi, sunt foarte superstiţioşi.

Tu nu crezi că există lucruri bune şi lucruri rele?

Nu lucruri. Cred că e o superstiţie. E superstiţia unui neam care n-are nici un dumnezeu.

Crezi că americanii n-au nici un dumnezeu?

O, da. Tu nu?

Nu.

I-am văzut atacându-şi propriile bunuri. Am văzut o dată cum îşi distrugea unu' maşina. Cu un *martillo* mare. Cum îi spune?

Ciocan.

Pentru că nu pornea. Ar face un mexican aşa ceva?

Nu ştiu.

Un mexican n-ar face aşa ceva. Mexicanul nu crede că o maşină poate fi bună sau rea. Dacă maşina are ceva rău în ea, el ştie că nu rezolvă nimic dacă o distruge. Pentru că ştie unde-i casa binelui şi a răului. *Anglo* crede în felul lui aparte că mexicanul e superstiţios. Dar cine-i superstiţiosul? Ştim că un lucru are însuşiri. Maşina asta e verde. Sau are-n ea cutare motor. Dar nu poate fi coruptă, înţelegi? Sau un om. Chiar şi un om. Un om poate avea ceva rău în el. Dar noi nu credem că e răul lui personal. De unde l-a căpătat? Cum de-a ajuns stăpân pe el? Nu. În Mexic răul e un lucru real. Umblă pe propriile-i picioare. Poate că într-o zi o să vină-n vizită pe la tine. Poate că a şi fost deja.

Poate.

Perez a zâmbit.

Eşti liber să pleci, a zis el. Văd că nu crezi ce-ţi spun. La fel e şi cu banii. Americanii au mereu problema asta, după părerea mea. Vorbesc de bani murdari. Dar banii n-au asemenea însuşire specială. Iar mexicanului nu i-ar da niciodată prin cap să facă el lucrurile speciale sau să le aşeze într-un loc special unde banii sunt inutili. De ce-ar face asta? Dacă banii sunt buni, atunci buni

rămân. El n-are bani răi. N-are problema asta. Gândul ăsta anormal.

John Grady s-a aplecat şi a stins ţigara în scrumiera de tablă de pe masă. În lumea de acolo ţigările chiar erau bani şi cea pe care o lăsase frântă şi fumegând în faţa gazdei lui abia dacă fusese fumată.

Îţi spun eu cum facem, a zis el.

Spune-mi.

Ne mai vedem pe-aici.

S-a ridicat şi s-a uitat la omul lui Perez, care stătea sprijinit de uşă. Omul lui Perez s-a uitat la Perez.

Credeam că vrei să ştii ce se va întâmpla acolo, afară, a zis Perez.

John Grady s-a întors.

Asta ar schimba cumva lucrurile? a întrebat.

Perez a zâmbit.

Îmi dai prea multă importanţă. În instituţia asta sunt trei sute de oameni. Nimeni nu poate cunoaşte toate posibilităţile.

Cineva trage sforile.

Perez a ridicat din umeri.

Poate, a zis el. Dar o lume ca asta, vezi tu şi izolarea asta... Creează o impresie falsă. Cum că lucrurile ar fi sub control. Dacă oamenii ăştia ar putea fi controlaţi, nu s-ar mai afla aici. Înţelegi care-i problema.

Da.

Poţi să pleci. O să fie interesant şi pentru mine să văd ce se întâmplă cu tine.

A făcut un mic gest cu mâna. Omul lui s-a dat la o parte din faţa uşii şi a deschis-o.

Joven[115], a zis Perez.

John Grady s-a întors.

Da, a zis.

Ai grijă cu cine împărţi pâinea.

Bine. O să am.

Apoi s-a întors şi a ieşit în curte.

Îi mai rămăseseră patruzeci şi cinci de *pesos* din banii pe care i-i dăduse Blevins şi a încercat să cumpere un cuţit cu ei, dar nimeni nu voia să-i vândă unul. N-avea de unde şti dacă nu se găsea nici unul de vânzare sau nu se găsea numai pentru el. A umblat prin curte cu un pas studiat, de plimbare. I-a găsit pe

[115] Tinere, (în sp., în orig.).

fraţii B autista la umbra zidului sudic şi a rămas pe loc până când ei au ridicat privirea şi i-au făcut semn să se apropie.

S-a lăsat pe vine în faţa lor.

Quiero comprar una trucha[116], a zis el.

Ei au încuviinţat din cap. Cel pe nume Faustino a vorbit.

Cuanto dinero tienes?[117]

Cuarenta y cinco pesos[118].

Au stat multă vreme. Chipul negricios de indian chibzuia. Meditativ. Ca şi cum complicaţiile acelei tranzacţii ar fi târât după ele tot soiul de consecinţe. Faustino a deschis gura să vorbească.

Bueno, a zis. *Damelo*[119].

John Grady s-a uitat la ei. La luminile din ochii lor negri. Dacă era perfidie acolo, atunci era una de un soi care scăpa înţelegerii lui, aşa că s-a aşezat în praf şi-a scos cizma stângă, a vârât mâna în ea şi a scos micul teanc umed de bancnote. Ei îl priveau. S-a încălţat la loc, a rămas un moment cu banii între arătător şi degetul mijlociu şi apoi, cu o mişcare iute, de cartofor, a îndesat bancnotele îndoite sub genunchiul lui Faustino. Faustino nu s-a mişcat.

Bueno, a zis el. *La tendre esta tarde!*[120]

El a încuviinţat din cap, s-a ridicat şi a pornit-o iar prin curte.

Mirosul de fum de motorină plutea peste curte şi John Grady auzea autobuzele pe stradă dincolo de poartă şi aşa şi-a dat seama că era duminică. S-a aşezat singur, cu spatele la zid. A auzit un plânset de copil. L-a văzut pe indianul din Sierra Leon traversând curtea şi i-a vorbit.

Indianul s-a apropiat de el.

Sientate[121], a zis el.

Indianul s-a aşezat. A scos din cămaşă un săculeţ de hârtie înmuiat de sudoare şi i l-a întins, înăuntru era ceva tutun şi un mănunchi de foiţe de porumb.

Gracias, a zis el.

A luat o foiţă, a îndoit-o şi a presărat pe ea tutunul aspru şi aţos, a rulat-o şi a lins-o. I-a dat înapoi tutunul şi indianul şi-a

[116] Vreau să cumpăr un cuţit, (în sp., în orig.).
[117] Câţi bani ai ? (în sp., în orig.).
[118] Patruzeci si cinci de *pesos*, (în sp., în orig.).
[119] Bun. Dă-i încoace, (în sp., în orig.).
[120] În după-masa asta îl ai! (în sp., în orig.).
[121] Stai jos, (în sp., în orig.).

rulat o ţigară, a pus săculeţul la loc în cămaşă, a scos un *esclarajo* făcut dintr-un manşon de conductă de apă de jumătate de ţol, l-a scăpărat, l-a cuprins în căuşul palmelor, a suflat peste flacără şi i l-a ţinut lui John Grady, apoi şi-a aprins şi el ţigara.

John Grady i-a mulţumit.

No tienes visitantes?[122] a întrebat el.

Indianul a clătinat din cap. Nu l-a întrebat pe John Grady dacă pe el îl vizita cineva. John Grady s-a gândit că poate avea ceva să-i spună. O veste care circulase prin închisoare, dar care pe el, exilat cum era, îl ocolise. Însă indianul nu părea să aducă nici un fel de veste, aşa că au stat rezemaţi de perete şi au fumat până când ţigările s-au mistuit de tot, iar indianul a lăsat scrumul să-i cadă printre picioare şi apoi s-a ridicat şi a traversat curtea.

Nu s-a dus să mănânce de prânz. A stat, a cercetat curtea şi a încercat să desluşească semnele din aer. I s-a părut că oamenii care treceau se uitau la el. Apoi i s-a părut că se străduiesc din răsputeri să nu se uite. Şi-a zis cu jumătate de voce că omului i se poate trage moartea de la atâtea gânduri. Apoi a zis că şi de la vorbitul de unul singur ţi se poate trage moartea. La scurtă vreme a tresărit din somn şi a ridicat o mână. Era îngrozit că adormise acolo.

S-a uitat cum umbra zidului se lungea în faţa lui. Când curtea avea să fie pe jumătate umbrită însemna că se va fi făcut ora patru. După o vreme s-a ridicat şi s-a dus unde stăteau fraţii Bautista.

Faustino a ridicat ochii la el. I-a făcut semn să se apropie. I-a zis să facă un pas mic în stânga. Apoi i-a zis că-l avea sub picior.

I-a venit să se uite în jos, dar nu s-a uitat. Faustino a dat din cap.

Sientate, a zis.

S-a aşezat.

Hay un cordon![123]

S-a uitat în jos. Sub cizma lui era un căpeţel de sfoară. Când a tras de el, din pietriş s-a ivit sub mâna lui un cuţit, iar el l-a ascuns în palmă şi l-a strecurat pe sub betelia pantalonilor. Apoi s-a ridicat şi s-a îndepărtat.

Era mai bine decât se aşteptase. Un briceag fără plăsele, fabricat în Mexic, cu alama vizibilă prin învelişul apărătorilor. A desfăcut bucata de sfoară cu care era legat, l-a şters de cămaşă,

[122] Nu te vizitează nimeni? (în sp., în orig.).

[123] E o sfoară! (în sp., în orig.).

a suflat în scobitura tăişului, l-a lovit uşor de tocul cizmei şi a suflat iar. A apăsat pe buton şi cuţitul s-a deschis cu un clic. Şi-a umezit un smoc de păr de pe dosul încheieturii şi i-a încercat lama. Stătea într-un picior, cu celălalt picior petrecut peste genunchi şi ascuţea lama pe talpa cizmei, când a auzit că vine cineva, a pliat cuţitul, l-a strecurat în buzunar, s-a întors şi s-a îndepărtat, trecând pe lângă doi bărbaţi care i-au rânjit dispreţuitor în drumul lor către latrina infectă.

După jumătate de oră în curte s-a auzit soneria pentru masa de seară. El a aşteptat să intre în sală şi ultimul om, apoi a intrat şi el şi-a luat tava şi s-a aşezat la coadă. Pentru că era duminică şi mulţi deţinuţi mâncaseră ce le aduseseră nevestele sau familia, sala era pe jumătate goală şi el s-a întors, a rămas în loc cu tava lui, fasolea, *tortillas* şi banala tocană, apoi şi-a ales o masă dintr-un colţ, unde un băiat nu cu mult mai copt decât el stătea singur, fuma şi bea apă dintr-o cană.

S-a aşezat la capătul mesei şi a lăsat jos tava.

Con permiso[124]*,* a zis.

Băiatul s-a uitat la el, a suflat două fire subţiri de fum pe nas, a încuviinţat din cap şi a întins mâna după cană. Pe interiorul antebraţului drept avea un jaguar albastru care se zbătea în strânsoarea unui anaconda. Pe pieliţa de la baza degetului mare avea crucea *pachuco* şi cele cinci puncte. Nimic neobişnuit. Dar în timp ce se aşeza şi-a dat seama brusc de ce omul acela mânca singur. Era prea târziu ca să se mai ridice. A luat lingura în mâna stângă şi a început să mănânce. A auzit ţăcănitul zăvorului ce încuia uşa din celălalt capăt al sălii chiar şi peste hârşâitul şi zăngănitul surd al lingurilor pe tăvile de metal. S-a uitat către intrarea în sală. Nu stătea nimeni la coadă la mâncare. Cei doi gardieni plecaseră. A continuat să mănânce. Inima îi bubuia, gura i se uscase şi mâncarea era cenuşă. Şi-a scos cuţitul din buzunar şi l-a pus sub betelia pantalonilor.

Băiatul şi-a stins ţigara şi a lăsat cana pe tavă. Undeva afară, pe străzi, dincolo de zidurile închisorii, lătra un câine. O *tamalera* îşi lăuda marfa. John Grady şi-a dat seama că n-ar fi auzit toate astea dacă în sală n-ar fi încetat orice zgomot. Şi-a deschis discret cuţitul, sprijinindu-l de picior şi l-a strecurat deschis, pe lungime, sub catarama curelei. Băiatul s-a ridicat în picioare, a păşit peste bancă şi-a luat tava, s-a întors şi a pornit pe lângă capătul îndepărtat al mesei. John Grady ţinea lingura în mâna

[124] Dacă-mi dai voie, (în sp., în orig.).

stângă şi a apucat strâns tava. Băiatul a ajuns în faţa lui. A trecut mai departe. John Grady îl fixa cu privirea plecată. Când băiatul a ajuns la capătul mesei, s-a întors brusc şi a repezit tava înspre capul lui. John Grady vedea totul derulându-se cu încetinitorul. Tava apropiindu-se cu muchia de ochii lui. Cana de tablă un pic strâmbă, cu lingura în ea, puţin ridicată la un capăt, stând aproape nemişcate în aer şi părul negru unsuros al băiatului răsfirat pe faţa lui triunghiulară. A smucit în sus de tava lui şi colţul tăvii băiatului a săpat o crestătură adâncă pe fundul ei. S-a rostogolit pe spate peste bancă şi s-a căznit să se ridice în picioare. Se aştepta ca tava băiatului să zăngănească pe masă, dar băiatul n-o lăsase din mână şi a dat să-l lovească iar cu ea, apropiindu-se pe lângă marginea băncii. John Grady a căzut pe spate, a parat, tăvile s-au ciocnit şi atunci a văzut pentru prima oară cuţitul strecurându-se pe sub tăvi, ca un triton de oţel rece căutând căldura dinăuntrul lui. A sărit în lături, alunecând pe mâncarea vărsată pe podeaua de ciment. A scos cuţitul de la brâu, a zvârlit tava cu dosul mâinii şi l-a nimerit pe *cuchillero* în frunte. *Cuchillero* părea surprins. Încerca să-i acopere lui John Grady vederea cu tava lui. John Grady s-a dat înapoi. Se lipise de perete. S-a tras într-o parte, a apucat tava şi a repezit-o spre tava cuţitarului, ţintindu-i degetele. *Cuchillero* a venit între el şi masă. A lovit cu piciorul banca din spatele lui. Tăvile au zornăit şi au zdrăngănit în sala altfel tăcută, fruntea lui *cuchillero* începuse să sângereze, iar sângele i se prelingea pe lângă ochiul stâng. A parat iar cu tava. John Grady îi simţea mirosul. A parat şi el, iar cuţitul băiatului a trecut peste pieptii cămăşii lui John Grady. John Grady şi-a coborât tava în dreptul mijlocului şi a înaintat pe lângă perete, uitându-se în ochii aceia negri. *Cuchillero* nu vorbea. Se mişca precis şi fără duşmănie. John Grady ştia că fusese plătit. A izbit cu tava înspre capul lui, iar *cuchillero* s-a ferit, a parat şi a înaintat. John Grady a apucat strâns tava şi a înaintat pe lângă perete. S-a lins cu limba la colţul gurii şi a simţit gust de sânge. Ştia că fusese tăiat pe faţă, dar nu ştia cât de rău. Ştia că acel *cuchillero* fusese tocmit pentru bunul său renume şi i-a trecut prin cap că avea să moară în locul ăla. A privit adânc în ochii aceia negri şi acolo erau nişte hăuri. Un întreg trecut malign arzând rece, distant şi negru. S-a strecurat pe lângă perete, izbind cu tava în urmă, înspre *cuchillero*. A fost tăiat iar sus, pe exteriorul braţului. A fost tăiat jos, pe piept. S-a întors şi a repezit de două ori cuţitul său înspre *cuchillero*. Bărbatul a ocolit lama

cu graţia unui derviş lipsit de oase. Bărbaţii aşezaţi la masa de care se apropiau începuseră să se ridice în tăcere de pe bănci, unul câte unul, ca nişte păsări ce zburau de pe o sârmă. John Grady s-a întors iar şi a izbit spre *cuchillero* cu tava, *cuchillero* s-a lăsat pe vine şi preţ de o clipă suspendată l-a văzut acolo, slab şi crăcănat sub braţul lui împins în faţă, ca un homuncul negru şi destoinic chitit să-l posede. Cuţitul a trecut peste pieptul lui şi înapoi, forma aceea se mişca incredibil de iute şi s-a ivit iar în faţa lui, ghemuindu-se tăcută, legănându-se uşor, cu ochii în ochii lui. Se uitau să vadă dacă avea să vină moartea. Ochi care o mai văzuseră şi ştiau sub ce flamuri umblă şi cum arată atunci când apare.

Tava a zăngănit pe dale. Şi-a dat seama că o scăpase. Şi-a dus mâna la cămaşă. A tras-o îndărăt năclăită de sânge şi şi-a şters-o pe pantaloni. *Cuchillero* îi ţinea tava în faţa ochilor, ca să nu-i vadă mişcările. Parcă l-ar fi conjurat să citească ceva ce fusese scris acolo, dar nu era nimic de văzut în afară de adânciturile şi crestăturile rămase de pe urma celor zece mii de mese mâncate pe ea. John Grady s-a tras înapoi. S-a aşezat încet pe podea. Picioarele i se arcuiseră strâmb sub el şi s-a prăbuşit pe lângă perete, cu braţele pe lângă corp. *Cuchillero* a lăsat tava jos. A pus-o fără zgomot pe masă. S-a aplecat, l-a apucat pe John Grady de păr şi i-a tras capul pe spate, ca să-i taie gâtul. În aceeaşi clipă John Grady a ridicat cuţitul de la podea şi i l-a împlântat lui *cuchillero* în inimă. I l-a împlântat în inimă, a smucit de mâner într-o parte şi a rupt lama în el.

Cuţitul lui *cuchillero* a zăngănit pe podea. Din butoniera roşie care-i înflorise pe buzunarul stâng al cămăşii albastre de lucru a ţâşnit o jerbă subţire de sânge arterial curat. Băiatul a căzut în genunchi şi s-a prăvălit în faţă, mort, în braţele adversarului său. Câţiva dintre bărbaţii din sală se ridicaseră deja, dând să plece. Ca nişte spectatori de la teatru ce vor să evite îmbulzeala. John Grady a lăsat din mână mânerul cuţitului şi a împins la o parte capul unsuros rezemat de pieptul lui. S-a rostogolit într-o parte şi a dibuit în jur până ce a găsit cuţitul lui *cuchillero*. L-a împins la o parte pe mort, s-a agăţat de masă şi s-a căznit să se ridice. Hainele îi atârnau, îngreunate de sânge. A mers îndărăt printre mese, s-a întors şi s-a împleticit până la uşă, apoi a tras zăvorul şi a ieşit clătinându-se afară, în amurgul de un albastru intens.

Lumina din sală închipuia în curte un coridor palid. Când oamenii au ieşit în uşă să se uite la el, s-a mutat din loc şi s-a

stins în amurg. Nimeni nu l-a urmat afară. Mergea cu multă grijă, cu mâna la pântec. Reflectoarele de sus, de pe ziduri, aveau să se aprindă din clipă-n clipă. Mergea cu multă băgare de seamă. Sângele îi fleşcăia în cizme. S-a uitat la cuţitul din mâna lui şi l-a aruncat. Urma să se audă prima sonerie şi apoi o să se aprindă luminile pe ziduri. Se simţea năuc şi ciudat era că nu-l durea nimic. Avea mâinile încleiate de sânge şi sângele i se prelingea printre degetele cu care se ţinea strâns. Luminile urmau să se aprindă şi urma să sune şi soneria.

Era la jumătatea distanţei până la prima scară de oţel când un bărbat înalt l-a ajuns din urmă şi i-a vorbit. S-a întors, ghemuindu-se. Poate că în lumina aceea împuţinată n-aveau să vadă că n-are cuţit. N-aveau să vadă cum stătea acolo, atât de plin de sânge pe haine.

Ven conmigo, a zis bărbatul. *Esta bien*[125]*.*

No me moleste![126]

Straturile întunecate ale zidurilor închisorii goneau veşnic sub cerul cianotic şi apăsător. Undeva începu să latre un câine.

El padrote quiere ayudarle[127]*.*

Mande?[128]

Bărbatul stătea în faţa lui.

Ven conmigo, a zis el.

Era omul lui Perez. I-a întins mâna. John Grady s-a dat înapoi. Cizmele lui lăsau urme ude de sânge pe pământul uscat din curte. Urmau să se aprindă luminile. Să sune soneria. S-a întors şi-a dat să plece, cu genunchii tremurându-i. A căzut şi s-a ridicat iar. *Mayordomo* a întins mâna să-l ajute, iar el s-a smucit din strânsoarea lui şi a căzut iar. Lumea se învârtea. Îngenuncheat, s-a împins în pământ ca să se ridice. Printre mâinile lui întinse picura sânge. Creasta întunecată a zidului se pierdea în înalt. Cerul cianotic şi profund. Stătea culcat într-o rână. Omul lui Perez s-a aplecat deasupra lui. S-a lăsat în jos, l-a cuprins în braţe, l-a ridicat şi l-a cărat prin curte până la casa lui Perez, apoi a închis uşa cu piciorul în urma lui, în timp ce se luminile se aprindeau şi soneria începea să sune.

S-a trezit într-o încăpere de piatră, într-o beznă totală şi într-

---

[125] Vino cu mine. E în regulă, (în sp., în orig.).
[126] Lasă-mă în pace! (în sp., în orig.).
[127] Şeful vrea să te ajute, (în sp., în orig.).
[128] Ce? (în sp., în orig.).

un miros de dezinfectant. A întins mâna să vadă ce atinge cu ea şi a simţit o durere ce l-a cuprins cu totul, de parcă ceva pândise acolo în tăcere, aşteptându-l să se mişte. A lăsat mâna jos. A întors capul. O vergea subţire lumina în întuneric. A ascultat, dar nu se auzea nici un zgomot. Fiecare gură de aer tăia ca un brici. După o vreme a întins mâna şi a atins zidul rece de piatră.

Hola, a zis.

Vocea îi era slabă şi subţire, faţa strâmbă şi ţeapănă. A încercat iar.

Hola.

Era cineva acolo. Îl simţea.

Quien esta?[129] a zis, dar n-a răspuns nimeni.

Era cineva acolo şi era acolo de mult. Nu era nimeni acolo. Era cineva acolo şi era acolo de mult şi nu plecase, dar acolo nu era nimeni.

S-a uitat la vergeaua plutitoare de lumină. Era lumina de sub o uşă. A ascultat. Şi-a ţinut răsuflarea şi a ascultat, pentru că încăperea era mică, părea să fie mică şi, dacă încăperea era mică, i-ar fi auzit respiraţia pe întuneric în caz că ar fi respirat, dar n-a auzit nimic. S-a întrebat vag dacă nu cumva murise şi, în disperarea lui, a simţit crescând în el un val de tristeţe ca la un copil pe care-l apucă plânsul, dar odată cu el s-a stârnit o asemenea durere, că şi l-a înfrânat pe loc şi a început imediat noua lui viaţă, a început să o trăiască suflare cu suflare.

Ştia că o să se ridice şi o să încerce uşa şi a stat mult să se pregătească. Mai întâi s-a întors pe burtă. Şi-a luat avânt ca s-o facă dintr-o singură mişcare şi durerea l-a buimăcit. S-a oprit cu răsuflarea grea. A lăsat mâna jos, ca să atingă podeaua. Mâna i s-a legănat în gol. Şi-a trecut piciorul peste margine şi şi-a făcut vânt în sus, iar piciorul i-a atins podeaua şi el a rămas rezemat pe coate.

Când a ajuns la uşă, a găsit-o încuiată. A rămas acolo, cu podeaua rece sub picioare. Era înfăşurat într-un soi de bandaj şi începuse iar să sângereze. Simţea asta. A stat şi s-a odihnit, cu faţa lipită de răceala uşii metalice. Simţea cum pansamentul de pe faţă atinge uşa, l-a pipăit şi i s-a făcut sete din senin, aşa că a stat multă vreme şi s-a odihnit înainte să pornească îndărăt pe podea.

Când uşa s-a deschis în sfârşit, s-a deschis către o lumină orbitoare şi în pragul ei nu s-a ivit vreo măicuţă în alb, ci un

[129] Cine e? (în sp., în orig.).

demandadero[130] într-o uniformă kaki pătată şi boţită, ce ducea o tavă metalică de cantină cu două linguri de *pozole* trântite pe ea şi un pahar cu suc de portocale. Nu era cu mult mai vârstnic decât John Grady şi a intrat în cameră cu spatele, ducând tava, apoi s-a întors şi s-a uitat oriunde, numai la pat nu. În afară de o găleată de oţel de pe podea, în cameră nu mai era nimic altceva, doar patul şi nu putea pune tava decât pe el.

S-a apropiat şi s-a oprit. Părea în acelaşi timp stânjenit şi ameninţător. A făcut semn cu tava. John Grady s-a întors pe o parte şi s-a ridicat. Avea sudoare pe frunte. Era îmbrăcat cu un soi de halat din bumbac aspru prin care sângerase şi sângele se uscase.

Dame el refresco, a zis. Nada mas[131].

Nada mas?

No.

Demandadero i-a întins paharul cu suc de portocale şi el l-a luat şi a rămas cu el în mână. S-a uitat la mica încăpere cu pereţi de piatră. Pe tavan era un singur bec într-o plasă de sârmă.

La luz, por favor[132], a zis.

Demandadero a dat aprobator din cap, s-a dus la uşă, s-a întors şi a închis-o în urma lui. Un zăvor ţăcăni în întuneric. Apoi s-a aprins lumina.

A ascultat paşii îndepărtându-se pe coridor. Apoi tăcerea. A ridicat paharul şi a băut încet sucul. Era călduţ, doar vag efervescent şi delicios.

A zăcut acolo trei zile. A dormit, s-a trezit şi iar a dormit. Cineva stinsese lumina şi s-a trezit pe întuneric. A strigat, dar n-a răspuns nimeni. S-a gândit la tatăl lui în Goshee. Ştia că păţise lucruri cumplite acolo şi întotdeauna crezuse că nu vrea să le afle, dar voia. Zăcea pe întuneric şi se gândea la toate lucrurile pe care nu le ştia despre tatăl lui şi şi-a dat seama că tatăl pe care-l ştia era tatăl cu care va rămâne pentru totdeauna. La Alejandra nu voia să se gândească, pentru că nu ştia ce avea să urmeze sau cât de rău avea să fie şi şi-a zis că ea era ceva ce se cerea mai degrabă păstrat pentru mai târziu. Aşa că s-a gândit la cai şi caii erau întotdeauna lucrul cel mai potrivit la care să se gândească. Mai târziu cineva a aprins iarăşi lumina şi după aceea becul nu s-a mai stins. A dormit şi, când s-a trezit, visase morţi

---

130 Îngrijitor, (în sp., în orig.).

131 Dă-mi sucul. Doar atât, (în sp., în orig.).

132 Lumina, te rog, (în sp., în orig.).

care stăteau descărnaţi prin jurul lui şi găvanele întunecate ale ochilor lor, care se trăgeau într-adevăr, fără urmă de îndoială, din vidul unde adăsta o inteligenţă teribilă, comună tuturor, dar despre care nici unul nu voia să vorbească. Când s-a trezit, a înţeles că în acea încăpere muriseră oameni.

Uşa s-a deschis iar, de data asta ca să lase să intre un bărbat într-un costum albastru şi cu o geantă de piele în mână. Bărbatul i-a zâmbit şi l-a întrebat cum stă cu sănătatea.

Mejor que nunca[133]*,* a zis el.

Bărbatul a zâmbit iar. A lăsat geanta pe pat, a deschis-o şi a scos din ea o foarfecă chirurgicală, apoi a împins geanta la piciorul patului şi a dat la o parte cearşaful pătat de sânge.

Quien es usted?[134] a zis John Grady.

Bărbatul a părut surprins.

Sunt doctorul, a zis el.

Foarfeca avea un capăt plat, pe care l-a simţit rece pe piele, iar doctorul a strecurat-o pe sub brâul din tifon pătat cu sânge şi a început să-l taie. I-a tras bandajul de sub el şi s-au uitat amândoi în jos, la cusături.

Bien, *bien*, a zis doctorul.

A apăsat cu două degete pe suturi.

Bueno, a zis apoi.

A curăţat cu ceva antiseptic rănile suturate, le-a acoperit cu pansamente din tifon şi l-a ajutat să se ridice în capul oaselor. A scos o rolă mare de pansament din geantă, a cuprins cu el talia lui John Grady şi a început să-l lege.

Pune-te mâinile pe umerii mei, a zis.

Ce?

Pune-te mâinile pe umerii mei. E în regulă.

Şi-a pus mâinile pe umerii doctorului şi doctorul a legat pansamentul.

Bueno, a zis. *Bueno.*

S-a ridicat, a închis geanta şi a rămas cu privirea plecată la pacientul lui.

O să trimit săpun şi prosoape pentru tine, a zis el. Ca să te speli.

Bine.

Eşti iute de vindecare.

Ce sunt?

---

[133] Mai bine ca oricând, (în sp., în orig.).

[134] Cine sunteţi ? (în sp., în orig.).

Iute de vindecare.

A dat din cap, a zâmbit, s-a întors şi a ieşit afară. John Grady nu l-a auzit încuind uşa cu zăvorul, dar el oricum n-avea unde să se ducă.

Următorul lui vizitator a fost un bărbat pe care nu-l mai văzuse până atunci. Purta o uniformă care părea a fi militară. Nu s-a prezentat. Gardianul care l-a condus a închis uşa şi a rămas afară. Bărbatul s-a oprit lângă patul lui şi şi-a scos chipiul, de parcă şi-ar fi arătat respectul faţă de un erou rănit. Apoi a scos un pieptene din buzunarul de la piept al tunicii şi l-a trecut o dată pe o parte şi pe alta a capului lui uns cu briantină şi şi-a pus iar chipiul.

Când o să poţi merge? a zis el.

Unde aţi vrea să merg?

La tine acasă.

Pot să merg şi acum.

Omul a strâns din buze şi l-a măsurat din priviri.

Arată-mi cum mergi.

John Grady a dat la o parte aşternutul, s-a răsucit într-o parte şi a coborât pe podea. A mers înainte şi înapoi. Picioarele lui lăsau pe pietrele şlefuite urme reci şi umede, care se micşorau şi dispăreau ca povestea lumii înseşi. Sudoarea îi tremura pe frunte.

Sunteţi băieţi norocoşi, a zis el.

Eu nu mă simt aşa de norocos.

Băieţi norocoşi, a repetat militarul, apoi a dat din cap şi a plecat.

A dormit şi s-a trezit. Ştia că-i zi sau noapte numai după mese. A mâncat puţin. În cele din urmă i-au adus o jumătate de pui fript cu orez şi două bucăţi de pară din conservă şi pe astea le-a mâncat încet, savurând fiecare îmbucătură, imaginând şi apoi respingând tot felul de scenarii care s-ar fi putut întâmpla sau se întâmplau în lumea de afară. Sau care aveau să se întâmple. Tot mai credea că era posibil să fie scos în câmp şi împuşcat.

A exersat mersul de-a lungul încăperii. A lustruit dosul tăvii de cantină cu mâneca de la cămaşa de noapte şi, stând sub bec în mijlocul camerei, a cercetat chipul care-l privea nedesluşit din oţelul deformat, ca un duh sluţit şi mânios, închis acolo printr-o vrajă. Şi-a dezlipit bandajul de pe faţă, a cercetat suturile şi le-a pipăit cu degetele.

Următoarea dată când s-a trezit, *demandadero* deschisese uşa

şi stătea în prag cu un vraf de haine şi cu cizmele lui. Le-a dat drumul pe podea.

Sus prendas[135], a zis el şi a închis uşa.

S-a dezbrăcat de cămaşa de noapte, s-a spălat cu săpun şi o cârpă, s-a şters cu prosopul, s-a îmbrăcat şi şi-a tras cizmele. Cineva spălase cizmele de sânge şi erau încă ude, aşa că a încercat să şi le scoată iar, dar n-a putut şi s-a întins pe pat îmbrăcat şi încălţat, aşteptând Dumnezeu ştie ce.

Au intrat doi gardieni. Au stat în pragul uşii deschise şi l-au aşteptat. El s-a ridicat şi a ieşit.

Au străbătut un coridor şi un mic patio şi au intrat într-un alt corp al clădirii. Au străbătut un alt coridor şi gardienii au bătut la o uşă, apoi au deschis-o şi unul dintre ei i-a făcut semn să intre.

La un birou stătea acel *commandante* care venise la el în celulă să vadă dacă poate merge.

Să stai jos, a zis *commandante*.

S-a aşezat.

Commandante a deschis sertarul biroului, a scos un plic şi i l-a întins peste birou.

Ăsta este tău, a zis.

John Grady a luat plicul.

Unde-i Rawlins? a întrebat.

Poftim?

Donde esta mi compadre?

Prietenul tău.

Da.

Aşteaptă afară.

Unde mergem?

Voi plecaţi. Plecaţi la voi la casă.

Când?

Poftim?

Cuando?

Plecaţi acum. Nu vreau să vă mai văd.

Commandante a fluturat din mână. John Grady s-a rezemat de spătarul scaunului, s-a ridicat, s-a întors şi a ieşit pe uşă şi el cu gardienii au luat-o înainte pe coridor şi prin birou până afară, la poarta unde aştepta Rawlins, îmbrăcat într-un costum care semăna cu al lui. După cinci minute stăteau în stradă, în faţa porţilor înalte din lemn întărit cu fier de la intrare.

Pe stradă era oprit un autobuz şi s-au căznit să urce în el.

---

[135] Hainele tale, (în sp., în orig.).

Femeile aşezate pe scaune cu paporniţele şi coşurile lor goale le-au vorbit cu blândeţe în timp ce ei doi înaintau pe culoar.

Credeam c-ai murit, a zis Rawlins.

Eu credeam că tu ai murit.

Ce s-a întâmplat?

O să-ţi spun. Hai numai să stăm aici. Hai să nu vorbim. Să stăm numai aici şi să tăcem de-adevăratelea.

Eşti bine?

Mda. Sunt bine.

Rawlins s-a întors şi s-a uitat pe geam. Totul era cenuşiu şi încremenit. Pe stradă începuseră să cadă picături răzleţe de ploaie. Cădeau pe capota autobuzului singuratic ca un clopot. În faţă, pe stradă, se vedeau contraforturile arcuite ale cupolei catedralei şi mai încolo minaretul clopotniţei.

Toată viaţa am trăit cu senzaţia că necazul era pe-aproape. Nu că acu' dă peste mine. Doar că era mereu acolo.

Hai numai să stăm şi să tăcem de-adevăratelea, a zis John Grady.

Au stat şi s-au uitat cum plouă pe stradă. Femeile şedeau tăcut. Afară se întuneca şi nu era deloc soare, nici măcar un loc mai palid pe cer unde ar fi putut să fie soarele. Încă două femei au urcat în autobuz şi şi-au găsit locuri şi apoi şoferul a sărit în maşină, a închis uşa, s-a uitat în oglinda retrovizoare, a băgat autobuzul în viteză şi au pornit. Câteva femei au şters geamurile cu mâna şi s-au uitat în urmă, la închisoarea care stătea în ploaia mexicană cenuşie. Aducea tare bine cu un loc asediat din vremurile de altădată, dintr-o ţară de altădată, unde toţi duşmanii erau din afară.

Până în *centro* erau doar câteva cvartale şi când au coborât încet din autobuz, în piaţă se aprinseseră deja lămpile cu gaz. Au traversat încet înspre nişte *portales*[136] din capătul de nord al pieţei şi au rămas cu privirea aţintită la ploaie. Patru bărbaţi în uniforme cafenii de fanfară stăteau lângă zid cu tot cu instrumentele lor. John Grady s-a uitat la Rawlins. Rawlins părea rătăcit cum stătea acolo, în picioare, cu capul descoperit şi în hainele acelea prea mici.

Hai să mâncăm ceva.

N-avem nici un ban.

Am eu bani.

De unde ai tu bani? a întrebat Rawlins.

---

[136] Verande, (în sp., în orig.).

Am un ditamai plicul ticsit.

Au intrat într-un restaurant şi s-au aşezat într-un separeu. Un chelner a venit, le-a pus în faţă meniurile şi a plecat. Rawlins s-a uitat afară pe geam.

Ia-ţi o friptură, a zis John Grady.

Bine.

O să mâncăm şi o să ne luăm o cameră la hotel şi dup-aia o să ne spălăm şi o să dormim niţel.

Bine.

John Grady a comandat friptură, cartofi prăjiţi şi cafea pentru amândoi şi chelnerul a dat din cap şi a luat meniurile. John Grady s-a ridicat, s-a apropiat încet de bar şi a cumpărat două pachete de ţigări şi câte o cutie de chibrituri pentru fiecare din ei. Oamenii de la mese l-au urmărit cum traversa încăperea.

Rawlins şi-a aprins o ţigară şi s-a uitat la el.

De ce nu suntem morţi? a zis.

Ne-a cumpărat ea libertatea.

Senora?

Mătuşa. Da.

De ce?

Nu ştiu.

De-acolo ai banii?

Da.

Are legătură cu fata, nu?

Presupun că da.

Rawlins a tras din ţigară. S-a uitat pe geam. Afară era deja întuneric. Străzile erau ude de la ploaie şi luminile restaurantului şi ale felinarelor din piaţă adăstau sângerii în băltoacele negre.

Altfel nu se explică, nu?

Nu.

Rawlins a încuviinţat din cap.

Puteam să fug de unde mă ţineau. Era doar un salon de spital.

Şi de ce n-ai fugit?

Nu ştiu. Ce zici, am fost prost?

Nu ştiu. Da. Poate.

Tu ce-ai fi făcut?

Nu te-aş fi lăsat baltă.

Mda. Ştiu că nu.

Asta nu înseamnă că nu-i o prostie.

Rawlins a dat să zâmbească. Apoi s-a uitat în altă parte.

Chelnerul a adus cafeaua.

Mai era un băiat acolo, a zis Rawlins. Tăiat tot. Nu cre' că era băiat rău. A ieşit şi el sâmbătă seara cu câţiva dolari în buzunar. *Pesos*. Jalnic ca dracu'.

Ce-a păţit?

A murit. Când l-au luat de-acolo, m-am gândit cât de ciudat i s-ar fi părut lui dac-ar fi putut să vadă. Mie aşa mi s-a părut şi nici măcar nu era vorba de mine. Moartea nu intră-n planurile omului, nu?

Nu.

A încuviinţat din cap.

Au băgat în mine sânge mexican, a zis Rawlins.

A ridicat privirea. John Grady îşi aprindea o ţigară. A scuturat chibritul, l-a pus în scrumieră şi s-a uitat la Rawlins.

Şi ce?

Păi ce înseamnă asta? a zis Rawlins.

Cum adică să însemne?

Păi, înseamnă că-s în parte mexican?

John Grady a tras din ţigară, s-a lăsat pe spate şi a suflat fumul în aer.

În parte mexican?

Mda.

Cât ţi-au băgat?

Ei au zis că mai mult de-un litru.

Cât mai mult de-un litru?

Nu ştiu.

Păi, cu un litru eşti aproape corcitură.

Rawlins s-a uitat la el.

Nu-i aşa, nu? a zis el.

Nu. Nu înseamnă nimic, ce naiba. Sângele e sânge. Nu ştie el de unde vine.

Chelnerul a adus fripturile. Au mâncat. El s-a uitat la Rawlins. Rawlins a ridicat privirea.

Ce e? a zis el.

Nimic.

Ar trebui să te bucuri mai tare c-ai scăpat de-acolo.

Şi eu ziceam la fel de tine.

Rawlins a încuviinţat din cap.

Mda, a zis el.

Ce vrei să faci?

Să merg acasă.

Bine.

Au mâncat.
Tu te-ntorci acolo, aşa-i? a întrebat Rawlins.
Da. Cred că da.
Pentru fată?
Mda.
Da’ caii?
Pentru fată şi pentru cai. Rawlins a încuviinţat din cap. Crezi că ea te-aşteaptă să te întorci? Nu ştiu.
Eu zic că bătrâna o să se mire când o să te vadă. Ba nu. E femeie deşteaptă. Dar Rocha?
O să facă ce trebuie să facă. Rawlins şi-a aşezat tacâmurile cruciş pe farfurie, lângă oase şi şi-a scos ţigările. Nu te duce acolo, a zis el. De-acum m-am hotărât.
Rawlins şi-a aprins ţigara şi a scuturat chibritul ca să-l stingă. A ridicat privirea.
Nu văd cum să fi căzut ea la pace cu bătrâna decât într-un singur fel.
Ştiu. Dar o să trebuiască să mi-o spună cu gura ei.
Dacă-ţi spune, vii înapoi?
Vin.
Bine.
Dar caii tot îi vreau.
Rawlins a clătinat din cap şi s-a uitat în altă parte.
Nu-ţi cer să vii cu mine, a zis John Grady.
Ştiu că nu.
O să te descurci.
Mda. Ştiu.
A scuturat scrumul ţigării şi-a apăsat ochii cu podul palmei şi s-a uitat pe geam. Afară ploua iar. Nu era deloc trafic pe străzi.
Pustiu’ de colo cică vinde ziare, a zis el. Nu-i nici ţipenie în jur şi el stă acolo cu ziarele sub cămaşă şi urlă.
S-a şters la ochi cu dosul mâinii.
O, căcat, a zis.
Ce-i?
Nimica. Uite-aşa, căcat.
Ce e?
Mă tot gândesc la Blevins ăla.
John Grady nu i-a răspuns. Rawlins s-a întors şi s-a uitat la el. Avea ochii umezi şi arăta bătrân şi trist.
Nu-mi vine să cred că l-au dus pur şi simplu acolo şi l-au mătrăşit aşa.

Mda.
Mă tot gândesc cât de speriat era.
O să te simţi mai bine când ajungi acasă.
Rawlins a clătinat din cap şi s-a uitat iar pe geam.
Nu cred, a zis.
John Grady fuma. L-a privit. După o vreme a zis:
Eu nu-s Blevins.
Mda, a zis Rawlins. Ştiu că nu eşti. Da’ mă întreb dac-oi fi mai breaz ca el.
John Grady a strivit mucul de ţigară.
Hai să mergem, a zis el.
Au cumpărat periuţe de dinţi, un săpun şi un aparat de ras de la o *farmacia* şi au găsit o cameră la un hotel aflat la două cvartale de Aldama. Cheia era o cheie obişnuită de uşă, legată de o plăcuţă de lemn cu numărul camerei ars în ea cu fierul roşu. Au străbătut curtea pardosită cu dale, unde ploua mărunt şi au găsit camera, au deschis uşa şi au aprins lumina. Un bărbat s-a ridicat în capul oaselor în pat şi s-a uitat la ei. S-au tras în spate, au stins lumina, au închis uşa şi s-au întors la recepţie, unde insul de-acolo le-a dat o altă cheie.
Camera era vopsită în verde deschis şi într-un colţ era un duş cu o perdea de muşama pe un inel. John Grady a dat drumul duşului şi după o vreme prin ţevi a început să curgă apă caldă. L-a oprit iar.
Du-te tu, a zis el.
Ba du-te tu.
Eu trebuie să-mi dau jos bandajul ăsta.
S-a aşezat pe pat şi şi-a desfăcut pansamentele în timp ce Rawlins făcea duş. Rawlins a oprit apa, a dat la o parte perdeaua, a stat locului şi s-a şters cu unul din prosoapele zdrenţuite.
Suntem ăi mai tari, nu? a zis el.
Mda.
Cum o să-ţi scoţi copcile alea?
Cre’ c-o să trebuiască să caut un doctor.
Doare mai tare când ţi le scoate decât când ţi le pune.
Da.
Ştiai asta?
Mda. Ştiam asta.
Rawlins s-a înfăşurat în prosop şi s-a aşezat pe patul din faţă. Plicul cu bani era pe masă.
Cât e acolo?

John Grady a ridicat privirea.

Nu ştiu, a zis. Mult mai puţin decât trebuia să fie, pun pariu. Haide, numără-i.

Rawlins a luat plicul şi a numărat bancnotele pe pat.

Nouă sute şaptezeci de *pesos*, a zis.

John Grady a încuviinţat din cap.

Cât face asta?

Cam o sută douăzeci de dolari.

Rawlins a bătut uşor cu teancul de bani în tăblia de sticlă a mesei şi l-a pus înapoi în plic.

Împarte-i în două teancuri, a zis John Grady.

Mie nu-mi trebuie nici un ban.

Ba-ţi trebuie.

Eu mă duc acasă.

N-are a face. Jumătate-s ai tăi.

Rawlins s-a ridicat, a atârnat prosopul de tăblia din fier a patului şi a dat la o parte cuvertura.

Cre' c-o să-ţi trebuiască până la ultimul bănuţ, a zis el.

Când a ieşit de la duş, a crezut că Rawlins doarme, dar nu dormea. A traversat camera, a stins lumina, s-a întors şi s-a lungit încet pe pat. A stat culcat pe întuneric, ascultând zgomotele din stradă şi ploaia picurând în curte.

Tu te rogi vreodată? a zis Rawlins.

Mda. Uneori. Cre' că m-am cam dezobişnuit.

Rawlins a rămas tăcut multă vreme. Apoi a zis:

Care-i cel mai rău lucru pe care l-ai făcut vreodată?

Nu ştiu. Socot că dac-oi fi făcut într-adevăr ceva foarte rău, mai bine nu spun. De ce?

Nu ştiu. Când eram în spital, tăiat, mi-am zis aşa: n-ajungeam eu aici dacă nu trebuia s-ajung. Tu te gândeşti vreodată aşa?

Mda. Câteodată.

Au stat pe întuneric şi ascultat. Cineva a traversat curtea interioară. O uşă s-a deschis şi apoi s-a închis iar.

Tu n-ai făcut niciodată nimic rău, a zis John Grady.

Odată m-am dus cu Lamont la Sterling City cu camioneta plină de nutreţ, l-am vândut la nişte mexicani şi am băgat banii-n buzunar.

Am auzit eu şi mai rele.

Am mai făcut şi altele.

Dacă ai chef de vorbă, eu o să fumez o ţigară.

O să tac.

Au rămas tăcuţi în întuneric.
Ai auzit ce s-a întâmplat, nu? a întrebat John Grady.
La cantină zici?
Da.
Da.
John Grady s-a întins şi-a luat ţigările de pe masă şi-a aprins una şi a suflat peste chibrit.
N-aş fi crezut niciodată c-o să fac aşa ceva.
N-ai avut de ales.
Da’ tot n-aş fi crezut.
Ţi-ar fi făcut-o el ţie.
John Grady a tras din ţigară şi a suflat fumul nevăzut pe întuneric.
Nu trebuie să încerci s-o dregi. Aşa e, aşa rămâne.
Rawlins n-a răspuns. După o vreme a zis:
De unde ai luat cuţitul?
De la fraţii Bautista. L-am cumpărat cu ultimii patruş’cinci de *pesos* care-i mai aveam.
Banii lui Blevins.
Mda. Banii lui Blevins.
Rawlins stătea într-o rână pe rama patului de fier cu arcuri şi se uita la el pe întuneric. Ţigara lumina într-un roşu aprins când John Grady trăgea din ea şi faţa lui, cu obrazul cusut, se ivea din întuneric ca o mască de teatru de un roşu spălăcit şi peticită neglijent, apoi pălea iar.
Când am cumpărat cuţitul, am ştiut de ce-l cumpăr.
Nu văd unde-ai greşit.
Ţigara a luminat şi iar s-a stins.
Ştiu, a zis John Grady. Dar tu n-ai făcut-o.
De dimineaţă ploua iar şi ei au stat în faţa aceluiaşi local, cu scobitori între dinţi şi s-au uitat la ploaia din piaţă. Rawlins şi-a studiat nasul în geam.
Ştii ce nu-mi place mie?
Ce?
C-o să apar acasă cu mutra asta.
John Grady s-a uitat la el, apoi s-a uitat în altă parte.
Te înţeleg, a zis Rawlins.
Nici tu n-arăţi prea grozav, a zis.
John Grady a rânjit.
Ei, hai, a comentat apoi.
Şi-au cumpărat haine şi pălării noi dintr-o prăvălie cu

mărunţişuri de pe strada Victoria, au ieşit în stradă îmbrăcaţi cu ele şi s-au dus înspre staţia de autobuz prin ploaia rară, iar acolo au cumpărat pentru Rawlins un bilet către Nuevo Laredo. Au stat în bufetul din staţia de autobuz în hainele lor noi şi ţepene, cu pălăriile lor noi aşezate invers pe scaune, lângă fiecare şi au băut cafea până când autobuzul a fost anunţat în difuzor.

Al tău e, a zis John Grady.

S-au ridicat şi-au pus pălăriile şi s-au dus către peroane.

Ei, a zis Rawlins. Cre' c-o să ne mai vedem noi la un moment dat.

Ai grijă.

Mda. Tu să ai grijă.

Rawlins s-a întors, i-a întins biletul şoferului, şoferul l-a perforat şi i l-a dat înapoi, apoi el a urcat ţeapăn la bord. John Grady a stat şi s-a uitat cum înaintează pe culoar. A crezut că avea să se aşeze la geam, dar nu a făcut-o. S-a aşezat în cealaltă parte a autobuzului şi John Grady a mai stat o vreme, apoi s-a întors şi a luat-o îndărăt prin ploaie către hotel.

În zilele următoare a epuizat lista doctorilor din acel orăşel de pe înălţimile deşertice fără să găsească vreunul care să facă ce-i cerea. Şi-a petrecut zilele umblând în sus şi-n jos pe străzile înguste până când a învăţat fiecare ungher şi fiecare *callejon*[137]. După o săptămână şi-a scos firele de pe faţă: stătea pe un scaun metalic obişnuit, în timp ce doctorul fredona ca pentru sine, tăia cu foarfeca şi trăgea cu penseta. Doctorul a zis că cicatricea avea să devină mai aspectuoasă. I-a zis să nu se uite la ea, că o să se mai dreagă în timp. Apoi a acoperit-o cu un pansament, i-a cerut cincizeci de *pesos* şi i-a spus să mai vină peste cinci zile, ca să-i scoată copcile de pe burtă.

După o săptămână a plecat din Saltillo pe platforma din spate a unei camionete care mergea în nord. Ziua era răcoroasă şi mohorâtă. De platforma camionetei era legat cu lanţuri un motor diesel voluminos. John Grady s-a aşezat pe platformă şi, în timp ce se hurducau pe străzi, încerca să se ţină cu mâinile de-o parte şi de alta a scândurilor aspre. După o vreme şi-a tras pălăria mult peste ochi, s-a ridicat şi şi-a întins mâinile pe capotă şi a mers aşa. De parc-ar fi fost vreun personaj de vază, aducător de veşti pentru ţinut. De parc-ar fi fost vreo fiinţă evanghelică abia descoperită, coborâtă din munţi şi dusă spre nord prin peisajul plat şi mohorât ce ducea spre Monclova.

---

[137] Alee, (în sp., în orig.).

IV

Undeva într-o staţie de răspântie, dincolo de Paredon, au luat de la o fermă cinci ţărani care s-au urcat pe platforma camionului, au salutat din cap şi i s-au adresat cu multă precauţie şi politeţe. Era aproape întuneric şi ploua mărunt, erau uzi şi aveau feţele ude în lumina gălbuie din staţie. S-au îngrămădit în faţa motorului legat cu lanţuri şi el le-a oferit ţigări, iar ei i-au mulţumit fiecare în parte, au luat câte una, au ferit mica flacără de ploaie cu mâinile căuş şi i-au mulţumit iar.

De donde viene?[138] au zis ei.

De Tejas[139]*.*

Tejas, au zis ei. *Y donde va?*[140]

A tras din ţigară. S-a uitat la chipurile lor. Unul dintre ei, mai bătrân decât ceilalţi, a arătat cu capul către hainele lui noi şi ieftine.

El va a ver a su novia[141]*,* a zis el.

L-au privit cu gravitate şi el a încuviinţat din cap şi a zis că aşa era.

Ah, au zis ei. *Que bueno*[142].

Mai apoi – şi multă vreme după aceea – avea să găsească prilejuri de a evoca amintirea acestor zâmbete şi de a cugeta asupra bunăvoinţei din care izvorâseră, căci ea avea puterea de a ocroti, de a înzestra cu onoare şi de a întări voinţa şi mai avea puterea de a lecui omul şi de a-l aduce iar la loc sigur atunci când toate celelalte resurse vor fi secat de mult.

Când maşina s-a urnit în cele din urmă din loc şi ei l-au văzut stând tot în picioare, i-au oferit boccelele lor, să şadă pe ele, iar el s-a aşezat, a mulţumit dând din cap şi a aţipit în huruitul roţilor pe asfalt, apoi ploaia s-a oprit, cerul nopţii s-a înseninat şi luna deja răsărită a lunecat printre firele înalte de la marginea şoselei ca o notă muzicală argintie şi solitară, arzând în întunericul profund şi neîntrerupt, iar câmpurile care treceau pe lângă ei

[138] De unde vii? (în sp., în orig.).

[139] Din Texas, (în sp., în orig.).

[140] Din Texas. Şi unde te duci? (în sp., în orig.).

[141] Se duce să-şi vadă iubita, (în sp., în orig.).

[142] Ce frumos, (în sp., în orig.).

erau grele de mirosul pământului după ploaie, al grânelor şi ardeilor şi, din loc în loc, de mirosul cailor. Se făcuse miezul nopţii când au ajuns la Monclova şi el a dat mâna cu fiecare fermier în parte, a ocolit camioneta şi i-a mulţumit şoferului, i-a salutat, dând din cap, pe ceilalţi doi bărbaţi din cabină şi apoi s-a uitat cum pălesc luminile de poziţie roşii pe stradă în faţa lui şi apoi spre autostradă, lăsându-l singur în oraşul cufundat în întuneric.

Noaptea era caldă şi John Grady a dormit pe o bancă din piaţetă şi s-a trezit cu soarele deja pe cer şi treburile zilei în toi. Copii de şcoală în uniforme albastre treceau pe alee. El s-a ridicat şi a traversat strada. Femeile spălau trotuarele în faţa magazinelor, iar vânzătorii îşi aşezau marfa pe mici tarabe sau mese şi priveau la ziua din jur.

A luat un mic dejun cu cafea şi *pan dulce* la tejgheaua unei cafenele de pe o străduţă laterală de lângă piaţă, a intrat într-o *farmacia*, unde a cumpărat un săpun şi l-a pus în buzunarul hainei, lângă aparatul de ras şi periuţa de dinţi, apoi a luat-o pe drumul către vest.

A luat o maşină până la Frontera şi încă una până la San Buenaventura. La amiază s-a scăldat într-un canal de irigaţie, s-a bărbierit, s-a spălat şi a dormit la soare, culcat pe jachetă, cât i s-au uscat hainele. În josul apei era un mic batard ou din lemn şi, când s-a trezit, în iazul de acolo se bălăceau copii despuiaţi, iar el s-a ridicat şi-a legat haina la brâu şi s-a dus pe mal, unde putea să stea şi să-i privească. Pe cărarea de pe mal au trecut două fete ce duceau între ele o albie plină cu rufe şi câte o vadră acoperită în mâinile libere. Le duceau cina lucrătorilor de la câmp şi i-au zâmbit cu sfială în vreme ce el stătea acolo pe jumătate gol, cu pielea atât de albă şi cu urmele inflamate şi roşii de la cusături înşirate pe piept şi pe stomac. Fumând în tăcere. Privind la copiii care se scăldau în apa mâloasă din canal.

A mers toată după-amiaza pe drumul uscat şi încins ce ducea la Cuatro Cienagas. N-a întâlnit pe nimeni care să treacă fără să-i vorbească. A mers pe lângă câmpuri unde bărbaţi şi femei săpau pământul şi cei care munceau la marginea drumului se opreau şi-l salutau dând din cap şi spuneau ce zi frumoasă era, iar el consimţea la tot ce spuneau. Seara a cinat cu nişte ţărani în tabăra lor – cinci sau şase familii aşezate laolaltă la o masă făcută din ţăruşi tăiaţi şi legaţi între ei cu sfoară de cânepă. Masa era aşezată sub o pânză de cort şi soarele de seară îşi strecura

înăuntru o lumină portocalie intensă prin crăpături şi cusături, iar razele lunecau pe feţele şi hainele lor când se mişcau. Fetele au aşezat vasele pe mici postamente făcute din capete de lăzi, ca să nu se răstoarne nici unele pe suprafaţa şubredă a mesei şi un bătrân aşezat la capătul cel mai îndepărtat al mesei s-a rugat pentru toţi. L-a rugat pe Dumnezeu să-i pomenească pe cei morţi şi le-a cerut celor vii adunaţi acolo să nu uite că porumbul creşte din voia Domnului şi că dincolo de ea nu există nici porumb, nici creştere, nici lumină, nici aer, nici ploaie, nici absolut nimic în afară de întuneric. Apoi au mâncat.

I-ar fi aşternut şi lui un pat, dar el le-a mulţumit şi a mers mai departe pe drum prin întuneric până când a dat de un crâng şi s-a culcat acolo. Dimineaţa pe şosea erau oi. În urma oilor veneau două camionete cu lucrători la câmp şi el s-a dus la şosea şi l-a rugat pe şofer să-l ia şi pe el. Şoferul i-a făcut semn din cap să urce, iar el s-a dus în spate pe lângă platforma camionetei în mişcare şi a încercat să se salte. N-a reuşit şi când lucrătorii au văzut în ce stare era, s-au ridicat îndată şi l-au tras sus. Cu astfel de călătorii de ocazie şi mult mers pe jos a înaintat spre vest prin munţii pitici de dincolo de Nadadores, a coborât în *barrial*[143] şi a luat-o pe un drum de pământ, ieşind din Lamadrid şi după-amiaza târziu a intrat iarăşi în oraşul La Vega.

A cumpărat o Coca-Cola de la prăvălie şi a băut-o rezemat de tejghea. Apoi a mai băut una. Fata de la tejghea îl privea şovăielnică. John Grady studia un calendar de pe perete. Nu ştia ce zi a săptămânii era şi când a întrebat-o pe fată, nici ea nu ştia. A lăsat a doua sticlă pe tejghea, lângă prima, a ieşit iar în strada neasfaltată şi a pornit-o pe jos pe drumul către La Purisima.

Lipsise şapte săptămâni şi ţinutul era schimbat. Vara trecuse. N-a întâlnit aproape pe nimeni pe drum şi a ajuns la *hacienda* puţin după ce s-a întunecat.

Când a bătut la uşă la *gerente*, a văzut prin uşă familia aşezată la masă. Femeia a venit la uşă şi când l-a văzut, s-a dus înapoi după Armando. El a apărut în prag şi a rămas acolo, scobindu-se între dinţi. Nu l-a invitat nimeni înăuntru. Când a ieşit Antonio, s-au aşezat amândoi sub umbrar şi au fumat.

Quien esta en la casa?[144] a zis John Grady.

La dama[145].

---

143 Carieră de argilă, (în sp., în orig.).

144 Cine-i acasă? (în sp., în orig.).

145 Doamna, (în sp., în orig.).

Y el senor Rocha?

En Mexico.

John Grady a încuviinţat din cap.

Se fue el y la hija a Mexico. Por avion[146]*.*

A imitat un avion cu o mână.

Cuando regresa?[147]

Quien sabe?[148]

Au fumat.

Tus cosas quedan aqui[149]*.*

Si?[150]

Si. Tu pistola. Todas tus cosas. Y las de tu compadre[151]*.*

Gracias.

De nada.

Au stat. Antonio s-a uitat la el.

Yo no se nada, joven[152]*.*

Entiendo[153]*.*

En serio[154]*.*

Esta bien. *Puedo dormir en la cuadra*?[155]

Si. *Si no me lo digas*[156].

Como estan las yeguas?[157]

Antonio a zâmbit. *Las yeguas*, a zis.

I-a adus lucrurile. Pistolul fusese descărcat şi cartuşele erau în *mochila*, împreună cu trusa de bărbierit şi vechiul lui cuţit de vânătoare Marble, al tatălui său. I-a mulţumit lui Antonio şi a luat-o spre grajd pe întuneric. Salteaua de pe patul lui fusese făcută sul şi nu mai existau nici perne şi nici aşternuturi. A desfăcut salteaua, s-a aşezat pe ea şi-a azvârlit cizmele din picioare şi s-a întins. Câţiva dintre caii din boxe se apropiaseră când intrase în grajd şi-i auzea fornăind şi agitându-se şi-i era

---

[146] S-a dus cu fiică-sa in Mexic. Cu avionul, (în sp., în orig.).

[147] Când se întorc? (în sp., în orig.).

[148] Cine ştie? (în sp., în orig.).

[149] Lucrurile tale sunt aici, (în sp., în orig.).

[150] Da? (în sp., în orig.).

[151] Da. Pistolul tău. Toate lucrurile tale. Şi ale prietenului tău, (în sp., în orig.).

[152] Eu nu ştiu nimic băiete, (în sp., în orig.).

[153] Înţeleg, (în sp., în orig.).

[154] Serios, (în sp., în orig.).

[155] E în regulă. Pot să dorm în grajd? (în sp., în orig.).

[156] Da. Dacă ne facem că nu me-ai spus, (în sp., în orig.).

[157] Ce fac iepele, (în sp., în orig.).

drag să-i audă, îi era drag să le simtă mirosul şi apoi a adormit.

Când s-a crăpat de ziuă, bătrânul grăjdar a deschis uşa şi l-a privit îndelung. Apoi a închis uşa la loc. După plecarea lui, John Grady s-a trezit şi-a luat săpunul şi lama de ras şi s-a dus la robinetul din capătul grajdului.

Când s-a apropiat de casă, a văzut pisici care veneau dinspre grajd şi livadă şi pisici care umblau pe zidul înalt sau aşteptau la rând să treacă pe sub lemnul ros al porţii. Carlos tăiase o oaie şi pe pardoseala spuzită de la intrare stăteau alte pisici tolănite în lumina zorilor, ce cădea printre hortensii. Carlos cu şorţul lui îl privea din prag de la capătul portalului. John Grady i-a dat bună dimineaţa, iar el a dat grav din cap şi s-a retras.

Maria n-a părut surprinsă că îl vede. I-a adus micul dejun şi el s-a uitat la ea şi a ascultat-o cum îi vorbea de parcă recita o poezie. *Senorita* avea să se trezească abia peste o oră. La zece venea o maşină s-o ia. Avea să fie plecată toată ziua în vizită la *quinta* Mărgărită. Avea să se întoarcă înainte să se întunece. Nu-i plăcea să umble pe drumuri noaptea. Poate că avea să-l primească înainte ca el să plece.

John Grady stătea şi-şi bea cafeaua. I-a cerut o ţigară, iar ea i-a adus pachetul ei de El Toros de pe pervazul de deasupra chiuvetei şi i l-a lăsat pe masă. Nu l-a întrebat nici unde fusese, nici cum o dusese, dar când el s-a ridicat, dând să plece, ea i-a pus mâna pe umăr şi i-a mai turnat cafea în cană.

Puedes esperar aqui, a zis ea. *Se levantara pronto*[158]*.*

A aşteptat. Carlos a intrat, a pus cuţitele în chiuvetă şi a ieşit iar. La ora şapte ea a ieşit cu tava cu micul dejun şi când s-a întors i-a spus că era invitat în casă în acea seară, la zece şi atunci are să-l primească *senorita*. John Grady s-a ridicat.

Quisiera un caballo[159]*,* a zis el.

Caballo.

Si. Por el dia, no mas[160]*.*

Momentito[161], a zis ea.

Când s-a întors, a dat din cap aprobator.

Tienes tu caballo. Esperate un momento. Sientate[162]*.*

---

[158] Poţi s-aştepţi aici. Acuşi se trezeşte, (în sp., în orig.).

[159] Îmi trebuie un cal, (în sp., în orig.).

[160] Da. Pentr-o zi doar, nu mai mult, (în sp., în orig.).

[161] O clipă, (în sp., în orig.).

[162] Ţi-am făcut rost de un cal. Aşteaptă o clipă. Stai jos, (în sp., în orig.).

A aşteptat cât i-a pregătit ea o gustare de prânz, i-a învelit-o în hârtie, a legat-o cu sfoară şi i-a dat-o.

Gracias, a zis el.

De nada.

Ea a luat ţigările şi chibriturile de pe masă şi i le-a dat. A încercat să desluşească pe chipul ei vreo poruncă de la stăpâna de la care abia se întorsese şi care să se răsfrângă asupra situaţiei lui. După tot ce a văzut, a sperat că se înşală. Femeia a împins ţigările către el.

Andale pues, i-a zis ea.

În câteva boxe erau iepe noi şi când a străbătut grajdul s-a oprit să le cerceteze. În magazia cu harnaşamente a aprins lumina, a luat o pătură şi frâul pe care-l folosise întotdeauna, a dat jos şaua care părea cea mai bună dintre cele şase din cuier, a cercetat-o, a suflat praful de pe ea, i-a verificat chingile şi-a aruncat-o pe umeri, ţinând-o de corn, a ieşit şi s-a dus la ţarc.

Când l-a văzut venind, armăsarul a pornit-o la trap. John Grady s-a oprit la poartă şi s-a uitat la el. Calul a trecut cu capul aplecat într-o parte, cu ochii jucându-i şi cu nările aspirând aerul dimineţii, apoi l-a recunoscut, s-a întors, a venit la el şi el a deschis poarta, iar calul a nechezat, a scuturat din cap, a fornăit şi şi-a vârât botul lung şi neted în pieptul lui.

Când a trecut pe lângă baracă, Morales stătea sub umbrar şi curăţa ceapă. I-a făcut semn alene cu cuţitul şi a strigat ceva către el. John Grady a strigat şi el către bătrân că-i mulţumeşte, după care şi-a dat seama că bătrânul nu zisese că se bucură să-l vadă pe el, ci pe cal. I-a făcut iar cu mâna, a îmboldit calul şi au pornit tropăind şi gonind, ca şi cum calul n-ar fi găsit în repertoriul lui nici un pas pe potriva momentului până când a ieşit cu el pe poartă şi mai departe, până acolo unde casa şi grajdul şi bucătarul nu se mai vedeau, când John Grady a plesnit crupa lucioasă care tremura sub el şi au pornit-o într-un galop iute şi întins pe drumul cu *cienagas*.

A călărit printre caii de pe platou, i-a mânat afară din smârcuri şi din desişurile de cedru unde se ascunseseră şi a dus calul la trap pe lângă malurile ierboase, ca să-l răcorească vântul. A stârnit vulturii hoitari dintr-o râpă unde mâncau dintr-un mânz mort, a rămas în şa şi s-a uitat în jos, la jalnica formă întinsă în iarba murdară, cu ochii scoşi şi jupuită.

La amiază a stat cu cizmele atârnându-i peste pragul de stâncă şi a mâncat carnea rece de pui şi pâinea pe care i le

pregătise ea, în timp ce calul păştea priponit. Ţinutul se întindea departe către vest prin lumină frântă şi umbră şi prin furtunile de vară de la o sută cincizeci de kilometri depărtare, până în locul unde cordilierele se înălţau şi se afundau în ceaţă într-o ultimă pâlpâire plăpândă, la fel de distante faţă de pământ şi faţă de ochiul care-l privea. A fumat o ţigară, apoi a îndesat calota pălăriei cu pumnul, a pus o piatră înăuntru şi şi-a aşezat pălăria îngreunată astfel pe faţă. S-a întrebat ce fel de vis i-ar putea aduce noroc. A văzut-o călărind cu spatele foarte drept, cu pălăria neagră dreaptă pe cap şi cu părul despletit, a văzut cum îşi răsucea umerii, zâmbetul ei şi ochii ei. S-a gândit la Blevins. S-a gândit la chipul şi la ochii lui de atunci când stăruise să-i încredinţeze tot ce-i mai rămăsese. Îl visase într-o noapte la Saltillo şi Blevins venise să stea lângă el, vorbiseră despre cum e să fii mort şi Blevins îi spusese că nu era în nici un fel şi el îl crezuse. Şi-a zis că, dacă-l visa îndeajuns, poate că avea să dispară pentru totdeauna, să rămână mort printre cei de soiul lui şi iarba forfeca vântul la urechea lui, iar el a adormit şi n-a visat absolut nimic.

Seara, când a coborât prin parcul domeniului, vitele ieşeau întruna dintre copacii unde căutaseră umbră în timpul zilei. A călărit printr-o livadă de meri sălbăticită şi năpădită de rugi, a cules din mers un măr, a muşcat din el şi mărul era tare şi verde şi amar. A dus calul la pas prin iarbă, căutând mere căzute pe pământ, dar vitele le mâncaseră pe toate. A trecut pe lângă ruinele unei foste cabane. Uşa nu mai avea prag şi a dus calul înăuntru. Grinzile erau în parte căzute şi vânătorii sau păstorii făcuseră un foc pe podea. O piele veche de vacă era prinsă în cuie pe un perete şi ferestrele nu aveau geamuri, căci ramele şi tocurile fuseseră demult puse pe foc. Locul avea un aer ciudat. Ceva de spaţiu unde viaţa nu izbândise. Calului nu i-a plăcut nimic la el şi John Grady l-a lovit uşor cu hăţurile peste grumaz, l-a atins cu tocul cizmei, l-a întors cu grijă prin cameră, apoi au ieşit, au străbătut livada şi au trecut pe lângă mlaştini, luând-o către drum. Porumbeii uguiau în lumina de culoarea vinului. A ţesălat calul şi l-a dus la adăpost, ca să nu mai calce întruna peste propria-i umbră, căci asta părea să-l nelinişească.

S-a spălat la robinetul din ţarc şi-a pus pe el cealaltă cămaşă şi-a şters cizmele de praf şi s-a dus la baracă. Era deja întuneric. *Vaqueros* terminaseră de mâncat, stăteau aşezaţi sub umbrar şi fumau.

Buenas noches, a zis el.
Eres tu, Juan?[163]
Claro[164].
A urmat un moment de tăcere. Apoi cineva a zis:
Estas bienvenido aqui[165].
Gracias, a zis el.
A stat şi a fumat cu ei şi le-a povestit tot ce se întâmplase. Îşi făceau griji pentru Rawlins, cu care erau mai prieteni decât cu el. S-au arătat întristaţi că n-avea să se mai întoarcă, dar au zis că omul care-şi lasă ţara în urmă lasă multe în urmă. Au zis că nu e deloc întâmplător că omul se naşte într-o ţară şi nu în alta şi că vremurile şi anotimpurile care fasonează o ţară fasonează şi avuţia lăuntrică a generaţii întregi de oameni şi sunt lăsate moştenire copiilor lor şi altminteri nu se nasc cu uşurinţă. Au vorbit de vite şi de cai, de tinerele iepe sălbatice la rut, de o nuntă din La Vega şi de o moarte la Vibora. Nimeni n-a pomenit de *patron* sau de *duena*. Nimeni n-a pomenit de fată. Într-un sfârşit el le-a urat noapte bună, s-a dus înapoi la grajd şi s-a întins pe pat, dar n-avea de unde să ştie cât era ceasul, aşa că s-a ridicat, s-a îndreptat spre casă şi a bătut la uşa bucătăriei.
A aşteptat şi a bătut iar. Când Maria i-a deschis uşa să intre, a priceput că abia ce ieşise Carlos din cameră. Ea s-a uitat la ceasul de perete de deasupra chiuvetei.
Ya comiste?[166] a zis ea.
No.
Sientate. Hay tiempo[167].
S-a aşezat la masă şi ea i-a pregătit o farfurie cu carne friptă de oaie şi sos marinat, a pus-o să se încălzească la cuptor şi peste câteva minute i-a adus-o, împreună cu o cană de cafea. A terminat de spălat vasele la chiuvetă şi cu puţin înainte de ora zece şi-a şters mâinile de şorţ şi a ieşit. Când s-a întors, s-a oprit în uşă. El s-a ridicat.
Esta en la sala[168], a zis ea.
Gracias.
A luat-o pe coridor către salon. Ea stătea în picioare, cu un aer

---

163 Tu eşti Juan? (în sp., în orig.).
164 Fireşte, (în sp., în orig.).
165 Eşti bine venit aici, (în sp., în orig.).
166 Ai mâncat? (în sp., în orig.).
167 Stai jos. Ai timp, (în sp., în orig.).
168 E în salon, (în sp., în orig.).

aproape protocolar şi era îmbrăcată cu o eleganţă care-l îngheţa. Femeia a traversat încăperea, s-a aşezat şi a făcut semn cu capul spre scaunul din faţa ei.

Ia loc, te rog.

El a înaintat încet pe covorul cu modele şi s-a aşezat. Pe peretele din spatele ei atârna o tapiserie mare, care înfăţişa o întâlnire între doi călăreţi pe un drum, undeva într-un peisaj dispărut. Deasupra uşilor duble care dădeau în bibliotecă era ţintuit capul unui taur de luptă fără o ureche.

Hector a zis că n-o să vii încoace. L-am asigurat că se înşală.

Când se întoarce?

N-o să se întoarcă prea curând. În orice caz, n-o să te primească.

Cred că mi se datorează o explicaţie.

Cred că socotelile s-au încheiat întrucâtva în favoarea ta. Ai reprezentat o mare dezamăgire pentru nepotul meu şi o pagubă însemnată pentru mine.

Nu vă supăraţi, doamnă, dar şi eu am avut anumite neplăceri.

Ofiţerii mai trecuseră o dată pe-aici, să ştii. Nepotul meu i-a trimis la plimbare până când a reuşit să ducă la bun sfârşit o anchetă. Era foarte convins că lucrurile stăteau altfel. Foarte convins.

De ce nu mi-a spus nimic?

Îi dăduse cuvântul acelui *commandante*. Altminteri te-ar fi săltat pe loc. El a vrut să facă propria lui anchetă. Cred că vei înţelege reţinerea *commandante*-lui de a informa oamenii înainte să-i aresteze.

Trebuia să fiu lăsat să spun şi eu varianta mea.

Îl minţiseşi deja în două rânduri. De ce n-ar fi presupus c-ai fi făcut la fel şi a treia oară?

Nu l-am minţit niciodată.

Povestea cu calul furat se ştia aici încă înainte să soseşti dumneata. Se ştia că hoţii erau americani. Când te-a întrebat de asta, ai negat totul. După câteva luni prietenul dumitale s-a întors în oraşul Encantada şi a săvârşit o crimă. Victima era un poliţist, angajat al statului. Nimeni nu poate contesta aceste fapte.

Când se întoarce?

N-o să te primească.

Credeţi că sunt un nelegiuit.

Sunt dispusă să cred că anumite împrejurări s-ar putea să-ţi fi

fost potrivnice. Dar ce-i făcut nu mai poate fi desfăcut.

De ce mi-aţi cumpărat eliberarea din închisoare?

Cred că ştii de ce.

Pentru Alejandra.

Da.

Şi ea ce-a trebuit să dea în schimb?

Cred că ştii şi asta.

Că n-o să mă mai vadă niciodată.

Da.

John Grady s-a lăsat pe spate în scaun şi a privit dincolo de ea, la perete. La tapiserie. La o vază decorativă albastră de pe un bufet din lemn de nuc ornamentat.

Abia-mi ajung degetele de la amândouă mâinile ca să socotesc câte femei din familia asta au suferit de pe urma unor poveşti de amor dezastruoase cu bărbaţi cu un caracter îndoielnic. Desigur, vremurile le-au îngăduit unora dintre bărbaţii ăştia să se proclame revoluţionari. Sora mea Matilde a devenit văduvă de două ori înainte să facă douăzeci şi unu de ani. Amândoi bărbaţii i-au fost împuşcaţi. Şi alte poveşti asemenea. Bigamie. Nimănui nu-i place să consimtă la ideea de sânge stricat. De blestem de familie. Dar nu, ea n-o să te primească.

Aţi profitat de ea.

Am fost mulţumită c-am ajuns măcar într-o poziţie din care să pot negocia.

Nu-mi cereţi să vă mulţumesc.

N-o să-ţi cer.

N-aveaţi dreptul. Trebuia să mă fi lăsat acolo.

Ai fi murit.

Atunci aş fi murit.

Au stat în tăcere. Ceasul din hol ticăia.

Suntem dispuşi să-ţi dăm un cal. Mă bizui pe Antonio să supravegheze alegerea. Ceva bani ai?

S-a uitat la ea.

Aş fi zis că dezamăgirile pe care le veţi fi trăit şi dumneavoastră în viaţă v-au făcut mai înţelegătoare cu alţii.

Ai fi greşit.

Se pare că da.

Din experienţa mea nu am aflat că greutăţile vieţii îi fac pe oameni mai mărinimoşi.

Aş zice că depinde de oameni.

Ai impresia că ştii câte ceva despre viaţa mea. O bătrână pe

care trecutul o fi înăcrit-o. Invidioasă pe fericirea altora. E o poveste banală. Dar nu-i a mea. Eu ţi-am apărat cauza chiar şi-n toiul celor mai cumplite crize pornite de la mama Alejandrei – pe care, spre norocul tău, n-ai întâlnit-o niciodată. Te surprinde?

Da.

Da. Dacă ea ar fi fost o persoană mai decentă, poate c-aş fi făcut mai puţin pe avocatul. Nu sunt un om de societate. Societăţile la care am fost expusă mi s-au părut în mare parte nişte maşinării de oprimat femei. Societatea e foarte importantă în Mexic. Unde femeile nici măcar n-au drept de vot. În Mexic lumea e înnebunită după societate şi politică şi e tare nepricepută la amândouă. Neamul meu e considerat aici *gachupin*[169], dar nebunia spaniolilor nu e foarte diferită de nebunia neamului creol. Tragedia politică din Spania a fost repetată, cu costume cu tot, cu douăzeci de ani înainte pe pământ mexican. Pentru cei care au avut ochi să vadă. Nimic nu semăna şi totuşi totul semăna, în inima unui spaniol există un mare dor de libertate, dar numai de libertatea lui. O mare dragoste de adevăr şi onoare în toate formele ei, dar nu în esenţa ei. Şi o convingere profundă că nimic nu poate fi dovedit decât numai cu vărsare de sânge. De fecioare, tauri, bărbaţi. În ultimă instanţă, al lui Dumnezeu însuşi. Când mă uit la nepoata mea, văd un copil. Şi totuşi ştiu foarte bine cine şi cum eram la vârsta ei. Într-o altă viaţă aş fi putut fi o *soldadera*. [170]Poate că şi ea. Şi nu voi şti niciodată cum e viaţa ei. Dacă o avea vreun tipar, în mod sigur n-o să capete o formă pe care ochii ăştia s-o poată recunoaşte. Căci pentru mine întrebarea a fost întotdeauna dacă forma pe care o vedem în vieţile noastre a fost acolo de la bun început sau dacă evenimentele astea întâmplătoare primesc numele de tipar doar după ce au avut loc. Căci altminteri nu suntem nimic. Crezi în destin?

Da, doamnă. Aş zice că da.

Tatăl meu avea un simţ extraordinar al legăturii dintre lucruri. Nu sunt convinsă că-l împărtăşesc. El pretindea că răspunderea pentru o decizie nu poate fi lăsată niciodată în seama unei forţe oarbe, ci poate fi pusă doar pe seama unor decizii omeneşti din ce în ce mai îndepărtate de consecinţele lor. Exemplul pe care-l dădea el era al unei monede cu care se trage la sorţi, monedă

---

[169] În Mexic, denumire peiorativa pentru spanioli.

[170] Femeie-soldat, denumire dată femeilor care au participat la Revoluţia Mexicană.

care a fost la un moment dat o piesă de metal într-o monetărie şi al monetarului care a luat piesa aia din tavă şi a pus-o în ştanţă într-unui din cele două feluri posibile, gest din care se trag toate celelalte, *cara y cruz*[171]. Indiferent de cum s-ar învârti ea în aer sau de câte ori. Până când, în sfârşit, vine rândul nostru – şi apoi trece.

Ea a zâmbit. Palid. Scurt.

E un argument absurd. Dar omul ăla mărunt şi anonim de la masa lui de lucru mi-a rămas în minte. Cred că, dacă destinul ar stăpâni casele noastre, poate c-am izbuti să-l linguşim sau să negociem cu el. Dar cu monetarul nu se poate. El cercetează cu ochii lui slabi, prin ochelarii înnegriţi, piesele oarbe de metal din faţa lui. Şi alege. Poate că şovăie o clipă. În timp ce în cumpănă atârnă destinele cine ştie căror lumi neştiute care stau să vină. Tatăl meu trebuie să fi văzut în această parabolă accesibilitatea originii lucrurilor, dar eu nu văd nimic de felul ăsta. Pentru mine lumea a fost întotdeauna mai degrabă un teatru de marionete. Dar când te uiţi în spatele cortinei şi mergi în sus pe firul sforilor, vezi că se termină în mâinile altor marionete, care au şi ele sforile lor ce duc undeva în sus şi aşa mai departe. Eu chiar am văzut la viaţa mea cum sforile astea cu origini nesfârşite rânduiesc moartea unor oameni mari prin violenţă şi nebunie. Rânduiesc năruirea unei naţiuni. Îţi spun eu cum a fost Mexicul. Cum a fost şi cum va fi iar. Ai să vezi că acele lucruri care m-au îndemnat să-ţi ţin partea sunt aceleaşi care m-au făcut să mă întorc în cele din urmă împotriva ta.

Când eram eu mică, sărăcia din ţara asta era de-a dreptul cruntă. Ce vezi tu azi nu seamănă cu aia nici măcar de departe. Şi m-a afectat mult. În oraşe erau *tiendas* care le închiriau haine ţăranilor când veneau la piaţă. Pentru că ei n-aveau haine şi le închiriau cu ziua, iar seara se întorceau acasă în păturile şi zdrenţele lor. N-aveau de nici unele. Fiecare *centavo* pe care-l strângeau cu chiu, cu vai se ducea pe înmormântări. O familie obişnuită n-avea absolut nimic care să fi ieşit dintr-o maşinărie, în afară de un cuţit de bucătărie. Nimic. Nici măcar un ac sau o farfurie, un blid sau un nasture. Nimic. Niciodată. Îi vedeai prin oraşe încercând să vândă lucruri care n-aveau nici o valoare. Un şurub căzut de la maşină şi cules din drum sau vreo piesă tocită de maşinărie, de care nimeni nu ştia nici măcar la ce foloseşte. Lucruri de felul ăsta. Lucruri jalnice. Credeau că există cu

[171] Cap şi pajură, (în sp., în orig.).

siguranţă cineva care caută asemenea lucruri şi va şti să le preţuiască. Numai să-l găsească pe omul ăla. Era o credinţă pe care nici o dezamăgire nu părea s-o clatine. Ce altceva mai aveau? Pentru ce altceva să fi renunţat la ea? Lumea industrială era pentru ei un lucru de neînchipuit şi cei care o populau le erau complet străini. Şi totuşi nu erau proşti. Nu erau niciodată proşti. Se vedea la copii. Erau de o inteligenţă înfricoşătoare. Şi aveau o libertate pe care noi o invidiam. Atât de puţine constrângeri îi apăsau. Atât de puţine aşteptări. Apoi, la vârsta de unsprezece sau doisprezece ani, încetau să mai fie copii. Îşi pierdeau copilăria peste noapte şi nu aveau deloc tinereţe. Deveneau foarte serioşi. De parcă asupra lor s-ar fi abătut un adevăr cumplit. O vedenie cumplită. La un moment dat din viaţa lor se deşteptau într-o clipită şi asta mă uluia, dar, fireşte, eu n-aveam de unde să ştiu ce anume vedeau ei. Ce ştiau ei.

Până am împlinit şaisprezece ani citisem multe cărţi şi devenisem liber-cugetătoare. În orice caz, refuzam să cred într-un Dumnezeu care îngăduia asemenea nedreptăţi cum vedeam eu că există într-o lume ieşită din mâna Lui. Eram foarte idealistă. Foarte directă. Părinţii mei erau îngroziţi. Apoi, în vara celui de-al şaptesprezecelea an, viaţa mea s-a schimbat pentru totdeauna.

În familia lui Francisco Madero erau treisprezece copii şi aveam mulţi prieteni printre ei. Rafaela era de-un leat cu mine, eram născute la numai trei zile diferenţă şi eram foarte apropiate. Mult mai mult decât de fetele Carranza. *Teniamos compadrazgo con su familia*[172]. Înţelegi? Nu se poate traduce. Familia îmi serbase *quinceanera* la Rosario. În acelaşi an *don* Evaristo ne-a dus pe câteva dintre noi în California. Toate numai fete tinere de la *haciendas*. Din Parras şi Torreon. Chiar şi la vremea aceea era deja destul de bătrân şi mă mir ce curaj a avut. Dar era un om minunat. Slujise un mandat ca guvernator al statului. Era foarte bogat şi mă îndrăgea mult, iar filosofală mea nu-l deranja deloc. Îmi plăcea să merg la Rosario. Pe vremea aia era mai multă viaţă socială în jurul marilor ferme. Se dădeau petreceri foarte rafinate, cu orchestre şi şampanie, adesea veneau oaspeţi europeni şi întrunirile astea se lungeau până dimineaţa. Spre mirarea mea, am descoperit că eram destul de populară şi foarte probabil că m-aş fi lecuit de sensibilităţile mele exagerate dacă nu s-ar fi întâmplat două lucruri. Primul a fost

[172] Aproximativ „Eram în cumătrie cu familia ei”, (în sp., în orig.).

întoarcerea celor doi băieţi mai mari, Francisco şi Gustavo.

Fuseseră cinci ani la şcoală în Franţa. Înainte de asta studiaseră în Statele Unite. În California şi Baltimore. Când le-am fost prezentată din nou, eram între prieteni vechi, aproape în familie. Şi totuşi amintirile mele cu ei erau cele ale unui copil, iar eu trebuie să le fi părut ceva cu totul necunoscut.

Fiind primul născut, Francisco se bucura de un statut aparte în casă. Sub bolta de la intrare se punea o masă unde stătea la loc de cinste printre prietenii lui. În toamna acelui an am fost invitată la ei acasă de mai multe ori şi în casa aia am auzit pentru prima oară exprimându-se pe deplin lucrurile cele mai dragi inimii mele. Am început să pricep cum ar trebui să devină lumea dacă urma să trăiesc eu în ea.

Francisco a început să înfiinţeze şcoli pentru copiii săraci din regiune. Împărţea medicamente. Mai târziu avea să hrănească sute de oameni din propria lui bucătărie. Nu-i uşor să le explici celor de azi entuziasmul acelor vremuri. Oamenii erau foarte atraşi de Francisco. Le făcea plăcere să stea în preajma lui. Pe vremea aia nu se pusese problema ca el să intre în politică. Încerca pur şi simplu să pună în aplicare ideile pe care le descoperise. Să le facă funcţionale în viaţa de zi cu zi. Au început să vină la el oameni din Mexico City. În toate proiectele lui era secondat de Gustavo.

Nu sunt convinsă că înţelegi ce-ţi spun acum. Aveam şaptesprezece ani şi ţara asta mi se părea un soi de vas preţios purtat de un copil încoace şi încolo. Aerul era cumva electrizat. Totul părea posibil. Credeam că cei ca noi sunt cu miile. Ca Francisco. Ca Gustavo. Nu erau. De fapt, până la urmă se pare că n-a fost nici unul.

Gustavo avea un ochi artificial din cauza unui accident petrecut pe când era mic. Asta nu i-a ştirbit farmecul în ochii mei. Ba cred că dimpotrivă, în mod sigur preferam compania lui oricărei alteia, îmi dădea să citesc cărţi. Stăteam de vorbă cu orele. Era foarte pragmatic. Mult mai pragmatic decât Francisco. Nu împărtăşea înclinaţia lui Francisco pentru ocultism. Vorbea întotdeauna despre lucruri serioase. Apoi în toamna acelui an m-am dus cu tata şi cu unchiul meu la o *hacienda* din San Luis Potosi şi acolo am suferit accidentul la mână de care am pomenit.

Pentru un băiat ar fi fost o întâmplare cu consecinţe clare. Pentru o fată era o catastrofă. Nu puteam apărea în public. Mi s-a

părut că observ o schimbare de atitudine faţă de mine chiar şi la tata. Că, fără să vrea, mă vedea ca pe ceva sluţit. Mă gândeam că de-acum avea să fie de la sine înţeles că nu puteam face un mariaj reuşit şi poate că aşa a şi fost. Nu mai aveam nici măcar degetul pe care să mi se pună verigheta. Am fost tratată cu multă delicateţe. Probabil ca un om întors acasă de la casa de nebuni. Îmi doream din toată inima să mă fi născut printre săraci, unde asemenea lucruri erau acceptate mult mai uşor. Cu o asemenea stare sufletească, îmi aşteptam bătrâneţea şi moartea.

Au trecut câteva luni. Apoi într-o zi, chiar înainte de Crăciun, Gustavo a venit să-mi facă o vizită. Eram îngrozită. I-am spus surorii mele să-l implore să plece. N-a vrut. Seara, destul de târziu, când tata s-a întors, s-a tulburat teribil, căci l-a găsit stând în salon de unul singur, cu pălăria în poală. A venit în camera mea ca să-mi vorbească. Mi-am acoperit urechile cu mâinile. Nu ţin minte ce s-a întâmplat. Doar că Gustavo a rămas pe loc. Şi-a petrecut noaptea în salon, ca o slugă. Aici. În casa asta.

A doua zi tata era tare mânios pe mine. Am să te scutesc de scena care a urmat. Sunt sigură că urletele mele de furie şi suferinţă au ajuns la urechile lui Gustavo. Dar desigur că nu m-am putut opune voinţei tatălui meu şi până la urmă am apărut. Îmbrăcată destul de elegant, din câte ţin eu minte. Învăţasem să arborez o batistă în mâna stângă în aşa fel încât să-mi ascund diformitatea. Gustavo s-a ridicat şi mi-a zâmbit. Ne-am plimbat prin grădină. Pe vremea aceea era ceva mai bine îngrijită. Mi-a povestit despre planurile lui. Despre munca lui. Mi-a dat veşti despre Francisco şi Rafaela. Despre prietenii noştri. Se purta cu mine exact la fel ca înainte. Mi-a povestit cum îşi pierduse ochiul şi despre cruzimea copiilor de la el de la şcoală şi mi-a spus lucruri pe care nu le mai spusese nimănui, nici măcar lui Francisco. Pentru că zicea că eu aveam să înţeleg.

A vorbit despre acele lucruri despre care vorbiserăm atât de des la Rosario. Atât de des şi atât de târziu în noapte. A zis că cei care au suferit o nenorocire vor fi întotdeauna altfel decât restul, dar că tocmai acea nenorocire e harul lor şi puterea lor şi că trebuie să găsească drumul îndărăt spre truda comună tuturor oamenilor, care fără ei n-ar putea progresa, iar ei înşişi s-ar veşteji în amărăciune. Mi-a spus aceste lucruri cu multă convingere şi cu multă blândeţe şi în lumina de la poartă am văzut că plângea şi am ştiut că pentru sufletul meu plângea.

Niciodată nu mă bucurasem de un asemenea respect. Un bărbat care să se pună într-o asemenea poziţie. Nu ştiam ce să spun. În noaptea aceea m-am gândit îndelung şi nu fără disperare la ce ar trebui să se întâmple cu mine. Îmi doream foarte mult să fiu o persoană demnă de respect şi a trebuit să mă întreb cum era posibil acest lucru dacă în viaţa unui om nu exista ceva cum ar fi un suflet sau un duh, care să poată îndura orice nenorocire sau sluţire fără ca ele să-l ciuntească. Dacă un ins e demn de respect, acel respect nu poate fi o caracteristică supusă capriciilor sorţii. Trebuie să fie o calitate care nu se poate schimba. Orice s-ar întâmpla. Cu mult înainte să se facă dimineaţă, mi-am dat seama că lucrul pe care încercam eu să-l descopăr era ceva ce ştiusem dintotdeauna. Că orice fel de curaj e o formă de constanţă. Că întotdeauna laşul se abandonează în primul rând pe sine. După aceea toate celelalte trădări vin de la sine.

Ştiam că la unii curajul vine cu mai puţină trudă decât la alţii, dar credeam că îl poate avea oricine doreşte. Că dorinţa era chiar lucrul în sine. Lucrul în sine. Nu-mi venea în minte nimic altceva la care să se mai aplice acest adevăr.

Atât de multe depind de noroc. Abia în ultimii ani am înţeles câtă voinţă trebuie să fi avut Gustavo ca să-mi vorbească aşa cum mi-a vorbit. Să vină aşa în casa tatălui meu. Neabătut de teama de refuz sau de ridicol. Mai înainte de toate, am înţeles că darul lui pentru mine nici măcar nu era în cuvinte. Nu putea rosti veştile pe care mi le aducea. Dar din acea zi am început să-l iubesc pe omul care-mi adusese acele veşti şi, deşi acum e mort de aproape patruzeci de ani, aceste sentimente nu s-au schimbat.

A scos o batistă din mânecă şi s-a tamponat cu ea sub amândouă pleoapele. A ridicat privirea.

Ei, înţelegi cum e. În orice caz, eşti destul de răbdător. Restul poveştii nu-i greu de imaginat, căci faptele se cunosc. În lunile care au urmat spiritul meu revoluţionar s-a redeşteptat şi aspectele politice ale activităţilor lui Francisco Madero au devenit mai limpezi. Cum începuse să fie luat mai în serios şi-a făcut duşmani şi numele lui a ajuns curând la urechile dictatorului Diaz. Francisco a fost silit să-şi vândă proprietatea pe care şi-o cumpărase în Australia ca să-şi finanţeze activităţile. În scurt timp a fost arestat. Mai apoi a fugit în Statele Unite. Hotărârea nu i-a slăbit niciodată şi totuşi la vremea aceea puţini s-ar fi aşteptat

să ajungă preşedintele Mexicului. Când el şi Gustavo s-au întors, s-au întors cu arme. Începuse revoluţia.

Între timp eu fusesem trimisă în Europa şi în Europa am rămas. Tata nu se ferea să-şi exprime părerile în legătură cu responsabilităţile clasei moşierilor. Dar revoluţia era o cu totul altă poveste. Nu voia să mă aducă acasă decât dacă-i făgăduiam că o să stau departe de familia Madero şi aşa ceva n-aş fi acceptat. Gustavo şi cu mine n-am fost niciodată logodiţi. Scrisorile lui către mine s-au rărit. Apoi au încetat. În cele din urmă mi s-a spus că se însurase. Nu i-am luat-o în nume de rău nici atunci, cum nu i-o iau nici acum. În timpul revoluţiei au fost luni când toată campania a fost finanţată din buzunarul lui. Fiecare glonţ. Fiecare coajă de pâine. Când Diaz a fost în sfârşit pus pe fugă şi s-au ţinut alegeri libere, Francisco a devenit primul preşedinte al republicii ales prin vot popular. Şi ultimul.

O să-ţi spun eu cum e cu Mexicul. O să-ţi spun eu ce s-a întâmplat cu aceşti bărbaţi curajoşi, buni şi drepţi. La vremea aceea eram profesoară la Londra. Sora mea a venit la mine şi a rămas cu mine până-n vară. M-a implorat să mă întorc cu ea, dar eu n-am vrut. Eram foarte mândră. Foarte încăpăţânată. Nu-l puteam ierta pe tata nici pentru orbirea lui politică şi nici pentru felul în care se purtase cu mine.

Francisco Madero a fost înconjurat de complotişti şi intriganţi din prima lui zi în funcţie. Încrederea lui în bunătatea funciară a omenirii l-a dus la pierzanie. La un moment dat Gustavo i l-a adus pe generalul Huerta sub ameninţarea armei şi l-a acuzat de trădare, dar Francisco nici n-a vrut să audă şi l-a repus în drepturi. Pe Huerta. Un asasin. Un animal. Asta se întâmpla în februarie, o mie nouă sute treişpe. A urmat o revoltă armată. Huerta a fost, bineînţeles, complice de taină. Când s-a simţit sigur pe poziţie, a capitulat în faţa rebelilor şi i-a condus împotriva guvernului. Gustavo a fost arestat. Apoi Francisco şi Pino Suarez. Gustavo a fost dat pe mâna mulţimii din curte de la *ciudadela*. S-au îmbulzit în jurul lui cu făclii şi felinare. L-au insultat şi l-au chinuit, strigându-l *Ojo Parado*[173]. Când s-a rugat să fie cruţat de dragul soţiei şi copiilor lui, l-au făcut laş. El, laş. L-au îmbrâncit şi l-au lovit. L-au ars. Când s-a rugat iar de ei să înceteze, unul dintre ei a venit cu ceva ascuţit şi i-a scos ochiul sănătos şi el s-a îndepărtat şontâcăind şi gemând în bezna lui şi n-a mai zis nimic. Cineva a venit cu un revolver, i l-a pus la cap şi

[173] Chiorul, (sp.).

a tras, dar mulţimea l-a smucit de braţ şi împuşcătura i-a smuls falca. S-a prăbuşit la picioarele statuii lui Morelos. În cele din urmă s-a tras în el o salvă de focuri de puşcă. A fost declarat mort. Totuşi un beţiv din gloată s-a repezit în faţă şi l-a mai împuşcat o dată. Au lovit cadavrul cu picioarele şi au scuipat pe el. Cineva i-a scos ochiul artificial şi mulţimea şi l-a trecut din mână-n mână ca pe o ciudăţenie.

Au rămas în tăcere, iar ceasul ticăia. După o vreme ea a ridicat ochii către el.

Aşa. Asta a fost comunitatea de care vorbea el. Băiatul ăla frumos. Care se dăruise cu totul.

Ce s-a întâmplat cu Francisco?

El şi cu Pino Suarez au fost duşi în spatele penitenciarului şi împuşcaţi. Ucigaşii lor au avut cinismul de a susţine că au fost împuşcaţi în timp ce încercau să evadeze. Mama lui Francisco îi trimisese o telegramă preşedintelui Taft, în care-l ruga să intervină ca să salveze viaţa fiului ei. Sara i-a înmânat-o personal ambasadorului la Ambasada Americană. Foarte probabil să nu fi fost trimisă niciodată. Familia a plecat în exil. S-au dus în Cuba. În Statele Unite. În Franţa. Întotdeauna circulase zvonul că erau de origine evreiască. Poate că aşa e. Erau cu toţii foarte inteligenţi. Cu siguranţă că cel puţin soarta lor mi s-a părut a fi una evreiască. Actualmente în diaspora. Martiriu. Persecuţie. Exil. Sara locuieşte acum în Colonia Roma[174]. E cu nepoţii ei. Ne vedem rar şi totuşi între noi e o înrudire tacită. În noaptea aia din grădină, aici, în casa tatălui meu, Gustavo mi-a spus că oamenii care au trăit o suferinţă puternică de pe urma unei vătămări sau pierderi sunt uniţi între ei prin legăturile unei puteri speciale şi s-a dovedit că aşa şi e. Cele mai strânse legături din vieţile noastre sunt legături de suferinţă. Cea mai profundă comuniune e una a durerii. Nu m-am întors din Europa decât după moartea tatei. Acum regret că nu l-am cunoscut mai bine. Cred că în multe privinţe nici lui nu i s-a potrivit viaţa pe care şi-a ales-o. Sau care l-a ales pe el. Poate că nu ni s-a potrivit nici unuia. Citea cărţi despre horticultură. În deşertul ăsta. Deja începuse să cultive bumbac aici şi s-ar fi bucurat să vadă ce succes a avut. Peste ani am ajuns să înţeleg cât de mult semănau el şi Gustavo. Care n-a fost niciodată făcut să fie soldat. Cred că ei nu înţelegeau Mexicul. Ca tata, care ura vărsarea de sânge şi violenţa. Dar poate că nu le-a urât destul. Francisco s-a amăgit cel mai tare

[174] Cartier în Mexico City.

dintre toţi. Niciodată n-a avut stofa de preşedinte al Mexicului. Nici măcar stofă de mexican nu prea avea. Până la urmă cu toţii ajungem să ne lecuim de sentimentele noastre. Cei pe care nu-i lecuieşte viaţa îi lecuieşte moartea. Viaţa e suficient de crudă încât să aleagă între vis şi realitate chiar şi acolo unde noi n-o facem. Între dorinţă şi obiectul dorinţei se aşterne lumea. M-am gândit mult la viaţa şi la ţara mea. Cred că sunt puţine lucruri care pot fi cunoscute cu adevărat. Familia mea a avut noroc. Alţii nu prea. Aşa cum nu pregetă să ţi-o spună răspicat de destule ori.

Când eram la şcoală, am studiat biologia. Am învăţat că, atunci când îşi fac experimentele, oamenii de ştiinţă iau un grup – bacterii, şoareci, oameni – şi expun acel grup anumitor condiţii. Compară rezultatele cu un al doilea grup, care a fost lăsat în pace. Al doilea grup se numeşte grup de control. Acest grup de control e cel care-i permite omului de ştiinţă să măsoare efectul experimentului lui. Să judece însemnătatea celor întâmplate. În istorie nu există grupuri de control. Nu există nimeni care să ne spună cum ar fi putut să fie. Jelim ce-ar fi putut să fie, dar „ar fi putut să fie” nu există. N-a existat niciodată. Chipurile, ar fi adevărat că cei care nu cunosc istoria sunt condamnaţi s-o repete. Eu cred că nici cunoaşterea nu ne poate salva. Ceea ce nu se schimbă în istorie e lăcomia, nesăbuinţa şi o patimă pentru sânge, iar ăsta-i un lucru pe care se pare că nici măcar Dumnezeu – care ştie tot ce poate fi ştiut – nu-l poate schimba.

Tatăl meu e îngropat la nici două sute de metri de locul unde stăm noi acum. Mă duc des acolo şi vorbesc cu el. Vorbesc cu el aşa cum n-am putut vorbi niciodată atunci când trăia. A făcut din mine o exilată în propria mea ţară. N-a făcut-o intenţionat. Când m-am născut aici, casa era deja plină de cărţi în cinci limbi şi, cum ştiam că, deoarece eram femeie, lumea avea să-mi fie în mare parte refuzată, m-am făcut stăpână pe lumea astalaltă. La cinci ani deja citeam şi nimeni nu mi-a luat vreodată o carte din mână. Niciodată. Apoi tata m-a trimis la două dintre cele mai bune şcoli din Europa. Cu toată severitatea şi autoritatea lui, s-a dovedit a fi un libertin de cea mai periculoasă speţă. Vorbeai despre dezamăgirile mele. Dacă aşa se numesc, atunci m-au făcut mai degrabă nesăbuită. Strănepoata mea e singurul viitor pe care-l am în faţă şi, când vine vorba de ea, nu pot decât să mizez tot ce am. Se prea poate ca viaţa pe care mi-o doresc pentru ea nici măcar să nu mai existe. Totuşi eu ştiu ceea ce ea

nu ştie. Că nu e nimic de pierdut. În ianuarie împlinesc şaptezeci şi trei de ani. În anii ăştia am cunoscut o sumedenie de oameni şi puţini dintre ei au dus vieţi care să-i mulţumească. Aş vrea ca strănepoata mea să aibă şansa unei căsătorii foarte diferite de cea pe care societatea ţine morţiş să i-o impună. Nu voi accepta să facă un mariaj convenţional. O mai zic o dată: eu ştiu ceea ce ea nu poate şti. Că nu e nimic de pierdut. Nu ştiu în ce fel de lume va trăi şi n-am nici o părere fermă despre felul cum ar trebui să trăiască în ea. Ştiu doar că, dacă nu se deprinde să preţuiască ceea ce e adevărat mai presus de ceea ce e de folos, are să conteze prea puţin dacă trăieşte sau nu. Şi prin adevărat nu înţeleg ceea ce e drept, ci doar ceea ce e aşa cum e. Tu crezi că te-am refuzat ca pretendent pentru că eşti tânăr sau needucat sau pentru că vii din altă ţară, dar nu-i aşa. Niciodată n-am pregetat să-i otrăvesc mintea Alejandrei împotriva trufiei acelui soi de pretendenţi care-i sunt la îndemână şi amândouă suntem dispuse să îmbrăţişăm ideea că salvarea o să vină în ce straie o să vrea ea. Dar pe lângă asta ţi-am vorbit şi despre un soi de extravaganţă ce există la partea femeiască a acestei familii. Ceva îndărătnic. Ceva nechibzuit. Ştiind asta despre ea, ar fi trebuit să fiu mai prevăzătoare în ceea ce te priveşte. Ar fi trebuit să te văd mai limpede. Acum te văd.

Nu mă lăsaţi să îmi explic situaţia.

Îţi cunosc explicaţia. Explicaţia ta e că s-au întâmplat anumite lucruri pe care nu le-ai putut împiedica.

E un adevăr.

Nu mă îndoiesc. Dar nu e o explicaţie. N-am pic de simpatie pentru oamenii cărora lucrurile li se întâmplă. Se prea poate să nu aibă noroc, dar oare să fie asta în favoarea lor?

Am de gând să aflu.

Ar trebui să mă mir? O să-ţi dau chiar permisiunea mea. Deşi se pare că ăsta-i un lucru de care n-ai avut niciodată trebuinţă. N-o să-şi încalce făgăduiala faţă de mine. Ai să vezi.

Da, doamnă. Vom vedea.

Ea s-a ridicat şi şi-a adunat fusta la spate, apoi a lăsat-o să cadă şi a întins mâna. El s-a ridicat şi a luat-o o clipă în mâna lui – rece şi cu oase foarte fine.

Îmi pare rău că n-o să te mai văd. Mi-am dat osteneala să-ţi povestesc despre mine pentru că, printre altele, cred că ar trebui să ştim cine ne sunt duşmanii. Cunosc oameni care şi-au petrecut viaţa cultivându-şi ura pentru nişte fantome şi nu erau

nişte oameni fericiţi.

Nu vă urăsc.

O s-o faci.

Vom vedea.

Da. Vom vedea ce ne rezervă destinul, nu-i aşa?

Parcă nu credeţi în destin.

Ea a fluturat din mână.

Nu e vorba că n-aş crede în destin. Nu subscriu la incriminarea lui. Dacă destinul e legea, atunci destinul se supune la rândul lui acestei legi? La un moment dat n-avem cum să nu atribuim responsabilităţi. E în firea noastră. Uneori mi se pare că suntem cu toţii ca monetarul ăla miop de la presa lui, luăm una câte una piesele oarbe din tavă, aplecaţi cu toţii asupra muncii noastre, plini de râvnă şi hotărâţi ca nici măcar haosul să nu scape puterii noastre de înfăptuire.

Dimineaţa s-a dus la baracă a luat micul dejun cu *vaqueros* şi şi-a luat rămas-bun de la ei. Apoi s-a dus până la *gerente* şi el şi cu Antonio au mers la grajd, au înşeuat nişte cai şi au umblat călare prin ocol, uitându-se la caii proaspăt îmblânziţi. Ştia pe care-l voia. Când i-a văzut, calul a fornăit, s-a întors şi a luat-o la trap. Era calul cel sur al lui Rawlins şi l-au prins cu lasoul, l-au adus în ţarc şi până la amiază John Grady făcuse din el un animal pe jumătate docil, pe care l-a plimbat de colo până colo şi l-a lăsat să se răcorească. Calul nu fusese călărit de săptămâni bune, n-avea urme de chingi pe el şi abia dacă ştia să mănânce grăunţe. John Grady s-a dus până în casă şi şi-a luat rămas-bun de la Maria, iar ea i-a dat gustarea de prânz, pe care i-o pusese la pachet şi i-a întins un plic rozaliu cu blazonul La Purisima imprimat în relief în colţul de sus, din stânga. Când a ieşit afară, l-a deschis, a scos banii, i-a băgat în buzunar fără să-i numere, a îndoit plicul şi l-a pus în buzunarul cămăşii. Apoi a luat-o printre nucii pecan din faţa casei, unde aştepta Antonio cu caii, au rămas o vreme într-un *abrazo*[175] mut, apoi el a urcat în şa şi a întors calul înspre drum.

A străbătut La Vega fără să descalece, cu calul fornăind şi holbându-se la tot ce vedea. Când o camionetă a pornit în stradă şi a început să se apropie de ei, animalul a gemut disperat şi a încercat să se întoarcă, dar el l-a strunit până ce aproape l-a îngenuncheat, l-a mângâiat şi i-a vorbit întruna până când a

[175] Îmbrăţişare, (în sp., în orig.).

trecut vehiculul, apoi şi-au văzut de drum. Odată ieşit din oraş, s-a abătut cu totul de la drum şi a luat-o peste uriaşa şi străvechea albie de lac din *bolson*. A străbătut un lac de ghips secat, unde crusta de sare se fărâmiţa sub copitele calului ca o gelatină călcată în picioare, apoi a suit printre dealuri albe de ghips pe care creşteau ardei chinezeşti piperniciţi şi printr-o *bajada* palidă, năpădită de flori de ghips ca podeaua unei peşteri expusă la lumină. În depărtare la orizontul licăritor, copaci şi colibe din vălătuc se înălţau printre meandrele subţiri de verdeaţă, difuze, înghesuite şi pe jumătate neclare în aerul curat al dimineţii. Calul avea din născare un pas bun şi el îi vorbea în timp ce călărea, îi spunea lucruri despre lume care, după ştiinţa lui, erau adevărate şi îi mai spunea lucruri pe care le credea adevărate, ca să vadă cum sunau odată rostite. I-a spus calului de ce-l plăcuse şi de ce-l alesese să fie calul lui şi a mai zis că n-are să îngăduie să i se întâmple nici un rău.

La amiază călărea pe un drum de fermă, cu canalele de irigaţii ducând apă pe lângă marginile câmpurilor bătătorite de paşii oamenilor. Şi-a oprit calul ca să-l adape, apoi l-a plimbat în sus şi-n jos la umbra unui crâng de plopi, ca să îl răcorească. A împărţit prânzul cu nişte copii care au venit şi s-au aşezat lângă el. Unii dintre ei nu mai mâncaseră niciodată pâine dospită şi se uitau la un băiat mai mare, ca să se ghideze după el. S-au înşirat toţi cinci, câţi erau, pe marginea drumului, jumătăţile de sandviciuri cu şuncă afumată de la *hacienda* au circulat în stânga şi-n dreapta, iar copiii mâncau cu multă solemnitate şi când sandviciurile s-au terminat, el a tăiat cu cuţitul felii de plăcintă proaspătă cu mere şi cu *guava*.

Donde vive?[176] a zis băiatul cel mai mare.

A chibzuit la întrebare. Ei aşteptau.

Pe vremuri am stat la o ditamai *hacienda*, le-a spus el. Dar acum n-am unde sta.

Chipurile copiilor îl cercetau cu multă îngrijorare.

Puede vivir con nosotros[177], au zis ei, iar el le-a mulţumit şi le-a spus că avea o *novia* care stătea în alt oraş şi că se ducea călare la ea s-o ceară de soţie.

Es bonita, *su novia*? au întrebat ei şi el le-a spus că era tare frumoasă şi că avea ochi albaştri, ceea ce mai că nu le-a venit a crede, dar le-a mai spus şi că tatăl ei era un *hacendado* bogat, în

[176] Unde stai? (în sp., în orig.).
[177] Poţi să stai la noi, (în sp., în orig.).

vreme ce el era foarte sărac, iar ei l-au ascultat în tăcere şi s-au întristat foarte tare din cauza perspectivelor lui.

Cea mai mare dintre fete a zis că dacă *novia* lui îl iubea cu adevărat, avea să se mărite cu el orice s-ar întâmpla, dar băiatul a fost mai puţin optimist şi a zis că până şi în familiile bogaţilor o fată nu putea ieşi din cuvântul tatălui ei. Fata a zis că trebuia să ceară sfatul bunicii, pentru că ea juca un rol foarte important în asemenea probleme şi că el trebuia să-i facă daruri şi să încerce s-o câştige de partea lui, căci fără ajutorul ei speranţele erau mici. A zis că toată lumea ştie că aşa stau lucrurile.

John Grady a încuviinţat din cap la auzul acestor vorbe înţelepte dar a zis că el deja călcase strâmb în ceea ce o privea pe bunică şi nu se putea bizui pe sprijinul ei, iar atunci câţiva dintre copii s-au oprit din mâncat şi au rămas cu ochii ţintă la pământul din faţa lor.

Es un problema[178]*,* a zis băiatul.

De acuerdo.

Una dintre fetele mai mici s-a aplecat în faţă.

Que ofensa le dio a la abuelita?[179]

Es una historia larga[180]*,* a zis el.

Hay tiempo[181], au răspuns ei.

El a zâmbit şi s-a uitat la ei şi, cum într-adevăr era timp, le-a povestit tot ce se întâmplase. Le-a spus cum veniseră ei din altă ţară, doi tineri călăreţi pe caii lor şi că întâlniseră un al treilea, care nu avea nici bani, nici de-ale gurii şi nici măcar haine cu care să se acopere şi că până la urmă venise cu ei şi împărţiseră toţi trei ce aveau. Călăreţul ăsta era foarte tânăr şi călărea un cal minunat, dar printre fricile lui se număra aceea că Dumnezeu avea să-l omoare cu un trăsnet, iar din pricina acestei frici îşi pierduse calul în deşert. Apoi le-a povestit ce se întâmplase cu calul, cum luaseră calul din satul Encantada şi cum băiatul se întorsese în sat şi omorâse un om acolo, apoi cum poliţia venise la *hacienda* şi-i arestase pe el şi pe prietenul lui şi cum bunica le plătise amenda şi apoi nu mai îngăduise ca *novia* să se vadă cu el.

Când a terminat, ei au rămas tăcuţi şi într-un final fata a zis că n-avea decât să-l ducă pe băiat în faţa bunicii, ca să spună că el

---

[178] E o problemă, (în sp., în orig.).

[179] Cu ce ai supărat-o pe bunica? (în sp., în orig.).

[180] E o istorie lungă (în sp., în orig.).

[181] Este timp, (în sp., în orig.).

era vinovatul şi John Grady a zis că aşa ceva nu se putea, pentru că băiatul murise. Când copiii au auzit asta şi-au făcut cruce şi şi-au dus degetele la buze. Băiatul mai mare a zis că situaţia era dificilă, dar că trebuia să găsească un mijlocitor care să vorbească în numele lui, căci dacă bunica putea fi lămurită că nu era vina lui, atunci avea să se răzgândească. Fata mai mare a zis că uitase că familia fetei era bogată, iar el era sărac. Băiatul a zis că, din moment ce avea un cal, nu putea fi chiar atât de sărac şi s-au uitat la John Grady, ca să-i lămurească, iar el le-a zis că, în ciuda aparenţelor, era într-adevăr foarte sărac şi că acel cal îi fusese dat chiar de bunică. Auzind asta, unii dintre ei au tras aer în piept şi au clătinat din cap. Fata a zis că trebuia să caute un om înţelept cu care să vorbească despre greutăţile lui sau, poate, o *curandera*[182] şi fata mai mică a zis că ar trebui să se roage la Dumnezeu.

Era noaptea târziu şi întuneric când a intrat călare în Torreon. A împiedicat calul, l-a legat în faţa unui hotel, a intrat în hotel şi l-a întrebat pe recepţioner de un grajd cu chirie, dar recepţionerul nu ştia nimic despre aşa ceva. S-a uitat pe fereastra din faţă la cal şi apoi s-a uitat la John Grady.

Puede dejarlo atras[183]*,* a zis el.

Atras?

Si. Afuera[184]*.*

A arătat în spate.

John Grady s-a uitat spre spatele clădirii.

Por donde?[185]

Recepţionerul a ridicat din umeri. Şi-a trecut latul palmei peste birou şi a arătat înspre hol.

Por aqui[186]*.*

În hol era un bătrân care stătea pe o canapea şi se uita pe fereastră şi bătrânul s-a întors către John Grady şi i-a spus să nu-şi facă griji, că prin holul acelui hotel trecuseră rele mult mai mari decât caii, iar John Grady s-a uitat la recepţioner, apoi a ieşit afară, a dezlegat calul şi l-a dus înăuntru. Recepţionerul a luat-o înaintea lui pe coridor, a deschis uşile din spate şi a aşteptat până ce John Grady a scos calul în curte. Cumpărase un

---

[182] Femeie-vraci, doftoroaie, (în sp., în orig.).
[183] Poţi să-l lasă în spate, (în sp., în orig.).
[184] Da. Afară, (în sp., în orig.).
[185] Pe unde? (în sp., în orig.).
[186] Pe aici, (în sp., în orig.).

săculeţ cu grăunţe din Tlahualilo şi a adăpat calul într-o copaie de rufe, a desfăcut sacul, a deşertat grăunţele într-un capac răsturnat de la un coş de gunoi, a deşeuat calul, a udat sacul gol, a şters calul cu el, apoi a dus şaua înăuntru şi-a luat cheia şi s-a dus la culcare.

Când s-a trezit, era amiază. Dormise aproape douăsprezece ore. S-a ridicat, s-a dus la geam şi s-a uitat afară. Fereastra dădea spre curticica din spatele hotelului şi calul umbla răbdător prin ea cu trei copii în spinare, unul care-l ducea de căpăstru şi încă unul agăţat de coada lui.

Şi-a petrecut cea mai mare parte a dimineţii la centrala telefonică, aşteptând să-i vină rândul la una dintre cele patru cabine şi, când i s-a făcut în sfârşit legătura, n-a reuşit să dea de fată. S-a înscris iar pe listă la ghişeu şi fata din spatele geamului i-a citit pe chip şi i-a spus că o să aibă mai mult noroc după-amiază şi aşa a fost. La telefon a răspuns o femeie şi a trimis pe cineva după ea. El a aşteptat. Când ea a venit la telefon, i-a spus că ştiuse că el era.

Trebuie să te văd, a spus el.

Nu pot.

Trebuie. Vin acolo.

Nu. N-ai cum.

Mâine dimineaţă plec. Sunt în Torreon.

Ai vorbit cu mătuşa mea?

Da.

Ea a tăcut. Apoi a zis:

Nu pot să te văd.

Ba poţi.

N-o să rămân aici. Peste două zile plec la Purisima.

O să te aştept la tren.

Nu poţi. Vine Antonio după mine.

El a închis ochii, a strâns tare telefonul şi i-a spus că o iubeşte, că ea n-avusese nici un drept să promită ce promisese, chiar dac-ar fi fost ca el să fie omorât şi că n-avea să plece fără s-o vadă, fie şi pentru ultima oară când o vede, iar ea a tăcut îndelung şi apoi a zis că o să plece cu o zi mai devreme. Că o să spună că mătuşa ei era bolnavă, o să plece a doua zi de dimineaţă şi o să se întâlnească cu el în Zacatecas. Apoi a închis telefonul.

John Grady a lăsat calul la un grajd de dincolo de cartierele de locuinţe, la sud de calea ferată şi i-a spus la *patron* să aibă grijă

cu calul, căci în cel mai bun caz era numai pe jumătate îmblânzit, iar omul a încuviinţat din cap şi l-a strigat pe băiat, dar John Grady a priceput că omul avea propriile lui păreri despre cai şi că o să ajungă la propriile lui concluzii. A cărat şaua în magazia cu harnaşamente, a agăţat-o în cui, apoi băiatul a încuiat uşa în urma lui şi el s-a întors la recepţie.

S-a oferit să plătească în avans, dar proprietarul l-a refuzat cu o fluturare scurtă a mâinii. A ieşit afară în soare şi a pornit pe stradă, unde a prins autobuzul ce se întorcea în oraş.

A cumpărat dintr-o prăvălie o mică geantă de voiaj, a mai cumpărat două cămăşi noi şi o pereche nouă de cizme, s-a dus până la gară şi şi-a cumpărat bilet, apoi a intrat într-un local şi a mâncat. S-a plimbat o vreme, ca să înmoaie cizmele, apoi s-a întors la hotel. A făcut sul pătura, cu pistolul, cuţitul şi hainele vechi înăuntru, i-a cerut recepţionerului să ducă salteaua în magazie şi i-a spus să-l trezească la şase dimineaţa, apoi s-a culcat. Abia dacă începuse să se întunece.

Dimineaţa, când a plecat de la hotel, era răcoare şi cerul era mohorât şi, când s-a instalat în vagon, stropii de ploaie izbeau deja în fereastră. Un băiat tânăr şi sora lui stăteau pe locurile din faţa sa şi când trenul a pornit băiatul l-a întrebat de unde era şi unde se ducea. N-au părut să se mire auzind că era din Texas. Când a trecut însoţitorul de vagon şi i-a poftit la micul dejun, el i-a invitat la masă cu el, dar băiatul părea jenat şi n-a vrut. S-a simţit şi el jenat. S-a aşezat în vagonul-restaurant, a mâncat o porţie mare de *huevos rancheros*, a băut cafea, s-a uitat cum defilează câmpiile cenuşii de partea cealaltă a geamului ud şi, cu cămaşa şi cizmele lui cele noi, a început să se simtă mai bine decât se simţise de multă vreme încoace, i s-a mai ridicat greutatea de pe inimă şi şi-a repetat ce îi spusese odată tatăl lui, cum că banii fricosului n-au cum să câştige şi omul frământat de griji n-are cum să iubească. Trenul a trecut printr-o câmpie jalnică, pe care nu creştea decât *cholla* şi a intrat într-o pădure întinsă de palmieri chinezeşti. El a deschis pachetul de ţigări cumpărat de la chioşcul gării şi-a aprins una, a lăsat pachetul pe faţa de masă şi a suflat fumul către geam şi către ţinutul care se desfăşura în ploaie.

Trenul a oprit în Zacatecas la sfârşitul după-amiezei. El a ieşit din gară, a luat-o pe stradă pe sub bolţile înalte ale vechiului apeduct de piatră şi a intrat în oraş. Ploaia se ţinuse după ei din nord, străzile înguste şi pietruite erau ude şi magazinele erau

închise. A luat-o înainte pe Hidalgo, pe lângă catedrală, până la Piaza de Armas şi s-a cazat la hotelul Reina Cristina. Era un vechi hotel colonial, liniştit şi răcoros, pietrele pardoselii din hol erau închise la culoare şi şlefuite şi într-o colivie era un papagal viu colorat care se uita la oamenii care intrau şi ieşeau. În sala de mese de lângă hol oamenii încă luau masa de prânz. El şi-a luat cheia şi a urcat cu un hamal care-i ducea geanta de voiaj. Camera era mare şi cu tavan înalt, pe pat era o cuvertură împletită şi pe masă o carafă de apă din sticlă şlefuită. Hamalul a tras la o parte draperiile de la geamuri şi a intrat în baie, ca să vadă dacă e totul în regulă. John Grady s-a aplecat peste balustrada ferestrei. În curtea de dedesubt un bătrân stătea în genunchi printre ghivecele cu muşcate albe şi roşii şi cânta încetişor un singur vers dintr-un vechi *corrido*[187] în timp ce îngrijea de flori.

I-a dat bacşiş hamalului şi-a pus pălăria pe birou şi a închis uşa. S-a întins pe pat şi s-a uitat la grinzile cioplite ale tavanului. Apoi s-a ridicat şi-a luat pălăria şi a coborât în sala de mese, ca să-şi ia un sandvici.

S-a plimbat pe străduţele înguste şi întortocheate ale oraşului, cu clădirile lui străvechi şi micile piaţete retrase. Oamenii păreau îmbrăcaţi cu o anumită eleganţă. Ploaia încetase şi aerul era proaspăt. Începuseră să se deschidă magazinele. John Grady s-a aşezat pe o bancă dintr-o piaţă şi a lăsat să i se lustruiască cizmele, apoi s-a uitat în vitrinele magazinelor, încercând să găsească ceva pentru ea. Într-un final a cumpărat un colier de argint foarte simplu, i-a plătit femeii preţul cerut, femeia i l-a învelit într-o hârtie legată cu o panglică şi el l-a pus în buzunarul cămăşii şi s-a întors la hotel.

Trenul dinspre San Luis Potosi şi Mexico trebuia să sosească la ora opt. El a ajuns în gară la şapte şi jumătate. Era aproape nouă când a sosit şi trenul. John Grady a aşteptat pe peron laolaltă cu ceilalţi oameni şi s-a uitat cum coborau pasagerii. Când ea a apărut pe scară, aproape că n-a recunoscut-o. Purta o rochie albastră, cu fusta lungă până aproape la glezne şi o pălărie albastră cu bor lat şi nu arăta a şcolăriţă nici în ochii lui, nici în ai celorlalţi bărbaţi de pe peron. Avea în mână o valijoară de piele şi hamalul i-a ţinut-o când a coborât, apoi i-a dat-o înapoi şi a salutat-o cu mâna la şapcă. Când ea s-a întors şi s-a uitat înspre locul unde stătea el şi-a dat seama că-l văzuse de pe geamul

[187] Cântec popular, baladă, (sp.).

vagonului. În timp ce venea spre el, lui John Grady frumuseţea ei i se părea ceva cu totul improbabil. O prezenţă inexplicabilă în acel loc sau în oricare altul. Ea s-a apropiat de el, i-a zâmbit cu tristeţe şi i-a atins cu degetele cicatricea de pe obraz, apoi s-a aplecat şi a sărutat locul acela, a sărutat-o şi el şi apoi i-a luat valiza.

Eşti aşa de slab, a zis ea.

El se uita în ochii aceia albaştri ca un om care caută un soi de viziune a viitorului nenăscut al universului. Abia avea suflu cât să vorbească şi i-a zis că e foarte frumoasă, ea a zâmbit şi în ochii ei era aceeaşi tristeţe pe care o văzuse prima oară în noaptea când venise la el în cameră, iar el a ştiut că, deşi era şi el parte din acea tristeţe, nu era toată numai din pricina lui.

Eşti bine? a zis ea.

Da. Sunt bine.

Şi Lacey?

E bine. S-a dus acasă.

Au străbătut gara aceea mică şi ea l-a luat de braţ.

O să opresc un taxi, a zis el.

Hai să mergem pe jos.

Bine.

Străzile erau pline de lume şi în Piaza de Armas nişte tâmplari înălţau un podium îmbrăcat din crep în faţa Palatului Guvernatorului, unde peste două zile aveau să se ţină cuvântări cu ocazia Zilei Independenţei. A luat-o de mână şi au traversat strada către hotel. El a încercat să-i ghicească sentimentele după strânsoarea mâinii, dar n-a ghicit nimic.

Au luat cina în sala de mese a hotelului. Nu mai fusese niciodată cu ea într-un loc public şi nu se aşteptase la privirile directe ale bărbaţilor mai copţi de la mesele învecinate şi nici la graţia cu care ea le accepta. John Grady cumpărase de la recepţie un pachet de ţigări americane şi, când chelnerul a adus cafeaua şi-a aprins una, a pus-o în scrumieră şi a zis că trebuia să-i povestească ce se întâmplase.

I-a povestit de Blevins şi de *prision* Castelar, i-a povestit ce i se întâmplase lui Rawlins şi într-un final i-a povestit de acel *cuchillero* care căzuse mort în braţele lui, cu cuţitul lui frânt în inimă. I-a povestit tot. Apoi au rămas tăcuţi. Când ea a ridicat ochii, plângea.

Spune-mi, a zis el.

Nu pot.

Spune-mi.
De unde să ştiu cine eşti? Ştiu eu ce fel de bărbat eşti? Ce fel de bărbat e tata? Bei whisky? Te duci la târfe? Dar el? Ce sunt bărbaţii?
Ţi-am spus lucruri pe care nu le-am mai spus nimănui. Ţi-am spus tot ce era de spus.
La ce bun? La ce?
Nu ştiu. Probabil că pur şi simplu cred în asta.
Au stat aşa multă vreme. Într-un final ea a ridicat ochii spre el.
I-am spus că suntem amanţi, a zis ea.
Fiorul care l-a străbătut era teribil de rece. Încăperea, teribil de tăcută. Fata vorbise aproape în şoaptă şi totuşi el simţea tăcerea din jur şi abia îndrăznea să se uite. Când a vorbit, vocea îi era pierită.
De ce?
Pentru că m-a ameninţat că-i spune ea. Mătuşa mea. Mi-a zis să nu mă mai văd cu tine, că altfel îi spune.
N-ar fi făcut-o.
Nu. Nu ştiu. Nu puteam suporta să ştiu că are ea puterea asta. I-am spus chiar eu.
De ce?
Nu ştiu. Nu ştiu.
E adevărat? Tu i-ai spus?
Da. E adevărat.
El s-a lăsat pe spate. Şi-a acoperit faţa cu amândouă mâinile. Apoi s-a uitat iar la ea.
Ea cum a aflat?
Nu ştiu. Au fost mai multe. Poate de la Esteban. M-a auzit când ieşeam din casă. M-a auzit când mă întorceam.
Tu n-ai negat.
Nu.
Tatăl tău ce-a zis?
Nimic. N-a zis nimic.
De ce nu mi-ai spus?
Erai pe munte. Ţi-aş fi spus. Dar când te-ai întors, ai fost arestat.
El a pus să fiu arestat.
Da.
Cum ai putut să-i spui?
Nu ştiu. M-am purtat aşa de prosteşte. Din cauza aroganţei ei. I-am spus că nu accept să fiu şantajată. M-a scos din minţi.

O urăşti?

Nu. N-o urăsc. Dar îmi zice că trebuie să fiu un om liber şi, cu fiecare suflare, încearcă să mă ia în stăpânire. N-o urăsc. Ea nu poate face altfel. Dar i-am frânt inima tatei. I-am frânt inima.

El n-a zis absolut nimic?

Nu.

Ce-a făcut?

S-a ridicat de la masă. S-a dus în camera lui.

I-ai spus la masă?

Da.

De faţă cu ea?

Da. S-a dus în camera lui şi a doua zi dimineaţa a plecat înainte să se lumineze. A pus şaua pe un cal şi a plecat. A luat câinii. A urcat în munţi. Singur. Cred că-şi pusese-n gând să te omoare.

Plângea. Oamenii se uitau la masa lor. Fata a lăsat privirea în jos şi a suspinat înfundat, cu umerii tresăltându-i şi lacrimile şiroindu-i pe obraji.

Nu plânge. Alejandra. Nu plânge.

Ea a clătinat din cap.

Am stricat tot. Nu voiam decât să mor.

Nu plânge. O să îndrept eu lucrurile.

N-ai cum, a zis ea.

A ridicat ochii şi l-a privit. Până atunci John Grady nu mai văzuse niciodată disperare. Crezuse că vede, dar nu văzuse.

A venit pe munte. De ce nu m-a omorât?

Nu ştiu. Cred că s-a temut c-o să-mi pun capăt zilelor.

Ai fi făcut-o?

Nu ştiu.

O să îndrept eu lucrurile. Trebuie să mă laşi.

Ea a clătinat din cap.

Nu înţelegi.

Ce nu înţeleg?

Nu ştiam că n-o să mă mai iubească. Nu ştiam că poate. Acum ştiu.

A scos o batistă din poşetă.

Îmi pare rău, a zis ea. Se uită lumea la noi.

Noaptea a plouat şi perdelele au tot fluturat în cameră, iar el auzea răpăitul ploii în curte şi a ţinut-o în braţe, albă şi goală, ea a plâns şi i-a spus că-l iubeşte şi el i-a cerut să fie soţia lui. I-a

spus că putea să-şi câştige pâinea şi că puteau trăi în ţara lui, puteau să-şi facă un rost acolo şi nimeni nu îi va putea vătăma în nici un fel. Ea n-a dormit şi, în zori, când el s-a trezit, ea stătea la geam, îmbrăcată cu cămaşa lui.

Viene la madrugada[188]*,* a zis ea.

Da.

Ea s-a apropiat de pat şi s-a aşezat.

Te-am văzut în vis. Te-am văzut mort în vis.

Azi-noapte?

Nu. Demult. Înainte de toate astea. *Hice una manda*.

O promisiune.

Da.

Pentru viaţa mea.

Da. Te purtau pe străzile unui oraş pe care nu-l mai văzusem până atunci. Era în zori. Copiii se rugau. *Lloraba tu madre*. *Con mas razon tu puta*[189].

I-a pus mâna la gură.

Nu spune asta. Nu trebuie să spui asta.

Ea i-a luat mâna, i-a ţinut-o într-a ei şi i-a mângâiat venele.

Au ieşit în oraş în lumina zorilor şi s-au plimbat pe străzi. Au vorbit cu măturătorii de pe străzi şi cu femeile care deschideau micile prăvălii şi spălau scările. Au mâncat într-o cafenea, apoi au străbătut micile *paseos* şi *callejones* unde vânzătoare bătrâne de dulciuri, *melcochas* şi *charamuscas*, îşi înşirau marfa pe pietrele pavajului şi el i-a cumpărat căpşuni de la un băiat care le-a cântărit pe un mic cântar de alamă şi a făcut un *alcatraz*[190] din hârtie în care să le pună. S-au plimbat prin vechea Jardon *Independentia*, unde sus, deasupra lor, se înălţa un înger alb de piatră cu o aripă ruptă. La încheieturile de piatră îi atârnau lanţurile frânte de la cătuşele pe care le purta. John Grady a numărat în inima lui ceasurile rămase până când avea să sosească iar din sud trenul care, pornind spre Torreon, avea s-o ia sau nu cu el şi i-a spus că, dacă-şi va lăsa viaţa în grija lui, el n-avea s-o dezamăgească, n-avea s-o părăsească niciodată şi că o s-o iubească până la moarte, iar ea a zis că-l crede.

În timp ce se întorceau hotel, înainte de amiază, ea l-a luat de mână şi l-a dus pe cealaltă parte a străzii.

Vino, a zis ea. O să-ţi arăt ceva.

---

188 Se crapă de ziuă, (în sp., în orig.).

189 Mama ta plângea Târfa ta şi mai şi, (în sp., în orig.).

190 Aici cu sensul de cornet, (în sp., în orig.).

L-a dus pe lângă zidul catedralei şi pe sub trecerea boltită spre strada de pe cealaltă parte.

Ce e aici? a zis el.

Un loc.

Au mers înainte pe strada îngustă şi şerpuită. Pe lângă o tăbăcărie. Şi o tinichigerie. Au intrat într-o piaţetă şi acolo ea s-a întors.

Aici a murit bunicul meu, a zis ea. Tatăl mamei.

Unde?

Aici. În locul ăsta. Plazuela de Guadalajarita.

La revoluţie.

Da. În o mie nouă sute paişpe. Pe douăzeci şi trei iunie. Era cu brigada Zaragoza a lui Râul Madero. Avea douăzeci şi patru de ani. Au venit încoace din nordul oraşului. Cerro de Loreto. Tierra Negra. Pe vremea aia tot ce vezi de-aici încolo era numai *campo*. A murit în locul ăsta ciudat. *Esquina de la Caile del Deseo y el Callejon del Pensador Mexicano*[191]. Fără o mamă care să-l plângă. Ca în *corridos*. Fără păsărele care să-şi ia zborul. Numai cu sângele pe pietre. Voiam să-ţi arăt. Putem să mergem.

Quien fue el Pensador Mexicano?[192]

Un poeta[193]. Joaquin Fernandez de Lizardi. A dus o viaţă tare grea şi a murit tânăr. Cât despre Strada Dorinţei, e ca şi Caile de la Noche Triste. Nu sunt altceva decât nişte nume pentru Mexic. Acum putem să mergem.

Când au ajuns în cameră, femeia de serviciu făcea curat, apoi a ieşit şi ei au tras draperiile, au făcut dragoste şi au dormit îmbrăţişaţi. Când s-au trezit, se înserase. Ea a ieşit de la duş înfăşurată într-un prosop, s-a aşezat pe pat, i-a luat mâna şi s-a uitat în jos la el.

Nu pot să fac ce-mi ceri, a zis. Te iubesc. Dar nu pot.

El a văzut foarte limpede cum toată viaţa lui dusese numai înspre acel moment şi dincolo de el nu mai ducea nicăieri. A simţit cum intră în el ceva rece şi fără suflet, ca o altă făptură şi-a închipuit-o cum zâmbea răutăcios şi n-avea nici un temei să creadă că acea făptură va mai pleca vreodată. Când ea a ieşit iar din baie, era îmbrăcată şi el a pus-o să se aşeze pe pat, i-a apucat amândouă mâinile şi a vorbit cu ea, dar ea a clătinat doar

---

[191] La colţul dintre Strada Dorinţei şi Aleea Gânditorului Mexican (în sp., în orig.).

[192] Cine a fost Gânditorul Mexican? (în sp., în orig.).

[193] Un poet, (în sp., în orig.).

din cap şi-a întors faţa pătată de lacrimi şi i-a spus că era timpul să plece şi că nu putea pierde trenul.

Au mers pe străzi şi ea îl ţinea de mână, iar el îi ducea valiza. Au mers pe promenada de deasupra vechii arene de corida şi au coborât treptele pe lângă estrada din piatră sculptată a orchestrei.

Dinspre sud se stârnise un vânt uscat, iar piţigoii se legănau şi ţipau în eucalipţi. Soarele scăpătase, un amurg albastru umplea parcul şi felinarele galbene s-au aprins pe zidurile apeductului şi pe aleile dintre copaci.

Au stat pe peron şi ea şi-a lipit faţa de umărul lui. El i-a vorbit, dar ea n-a răspuns. Trenul a apărut pufăind dinspre sud şi s-a oprit, scoţând aburi şi zguduindu-se, cu geamurile vagoanelor înşirându-se arcuite pe şine ca nişte uriaşe piese de domino arzând mocnit în beznă, iar el n-a putut să nu compare sosirea asta cu cea din urmă cu douăzeci şi patru de ore, ea şi-a atins lanţul de argint de la gât, s-a întors, s-a aplecat să ia valiza, apoi s-a întins, l-a sărutat pentru ultima oară, cu faţa toată udă, apoi a plecat. El a privit-o cum se îndepărtează, de parcă el însuşi s-ar fi aflat într-un vis. Pe tot peronul erau familii şi îndrăgostiţi care se bucurau de revedere. A văzut un bărbat cu o fetiţă în braţe, bărbatul o învârtea şi ea râdea, dar când s-a uitat la faţa lui, n-a mai râs. Nu ştia cum o să poată să stea acolo până avea să plece trenul, dar de stat, a stat şi, când trenul a plecat, s-a întors şi a luat-o înapoi pe stradă.

A achitat nota la hotel şi-a luat lucrurile şi a plecat. A intrat într-un bar de pe o străduţă mărginaşă, unde muzica hibridă, dogită, de berărie din nord, urla pe o uşă deschisă, acolo s-a îmbătat rău, s-a luat la bătaie şi s-a trezit în zorii cenuşii pe un pat de fier, într-o cameră verde, cu perdele de hârtie la o fereastră dincolo de care se auzea cântatul cocoşilor.

Şi-a cercetat chipul într-o oglindă tulbure. Falca îi era vânătă şi umflată. Dacă mişca din cap în oglindă până într-un anumit punct, putea reface într-o oarecare măsură simetria celor două părţi ale feţei şi, dacă-şi ţinea gura închisă, durerea era suportabilă. Cămaşa îi era sfâşiată şi pătată de sânge şi nu mai avea geanta de voiaj. Îşi amintea din timpul nopţii lucruri de a căror realitate nu putea fi sigur. Îşi amintea silueta unui bărbat profilându-se în capătul unei străzi şi stând cam aşa cum stătuse Rawlins când îl văzuse ultima oară, pe jumătate întors, ca să-şi ia rămas-bun şi cu o haină aruncată neglijent peste un umăr. El nu

necinstise nici o casă. Nici o fiică. A văzut o lumină deasupra unei uşi din peretele de tablă ondulată al unui depozit unde nu intra şi nu ieşea nimeni. A văzut un câmp pustiu într-un oraş unde ploua şi o ladă de lemn pe câmp şi a mai văzut un câine care a ieşit din ladă în lumina de felinar spălăcită şi gălbuie, ca un câine oropsit de bâlci şi-a croit drum, poticnindu-se, printre dărâmături şi a dispărut discret printre clădirile întunecoase.

Când a ieşit pe uşă, nu ştia unde se află. Din cer cădea o ploaie măruntă. A încercat să se orienteze după La Bufa care se înălţa deasupra oraşului la vest, dar s-a rătăcit numaidecât pe străzile întortocheate şi a întrebat o femeie cum poate să ajungă în *centro*, iar ea i-a arătat strada şi apoi l-a privit cum se îndepărtează. Când a ajuns pe Hidalgo, o haită de câini venea pe stradă în pas grăbit şi când au traversat în faţa lui, unul dintre ei a alunecat, s-a precipitat pe pietrele ude şi a căzut. Ceilalţi s-au întors într-o grămadă mârâitoare de colţi şi blană, dar câinele căzut s-a ridicat chinuit în picioare înainte ca ei să se arunce asupra lui şi au plecat mai departe. El a mers până la marginea oraşului de-a lungul şoselei care ducea spre nord şi a stat cu degetul mare ridicat. Nu mai avea aproape nici un ban şi îl aştepta un drum lung.

A mers aproape toată ziua într-o maşină de curse Lasalle veche, cu capota coborâtă, condusă de un bărbat în costum alb. Bărbatul a zis că era singura maşină de acest fel din tot Mexicul. A zis că în tinereţe călătorise în toată lumea şi că studiase opera la Milano şi Buenos Aires şi, în timp ce străbăteau ţinutul, a cântat arii şi a gesticulat cu multă vigoare.

Cu acest mijloc de transport şi cu altele a ajuns la Torreon a doua zi, pe la amiază şi s-a dus la hotel, de unde şi-a luat pătura. Apoi s-a dus să-şi ia calul. Nu se bărbierise şi nici nu se spălase, n-avea haine de schimb şi recepţionerul hotelului a dat din cap cu înţelegere atunci când l-a văzut şi n-a părut să se mire de starea lui. John Grady a ieşit călare în traficul de la amiază, calul era iritat şi speriat şi s-a învârtit de colo-colo pe stradă, apoi a azvârlit cu copita o strachină mare în aripa unui autobuz, spre încântarea pasagerilor, care s-au aplecat în afară şi l-au aţâţat, strigând de la locurile lor sigure de la geamuri.

Pe Caile Degollado era o *armeria* şi el a descălecat în faţa ei, a legat calul de piciorul unui felinar, a intrat şi a cumpărat o cutie de cartuşe Long Colt de 45. S-a oprit la o prăvălie de la marginea oraşului, a cumpărat nişte *tortillas*, fasole la conservă, sos şi

nişte brânză, le-a împachetat în pătura făcută sul, pe care a legat-o iar în spatele şeii şi-a umplut iar bidonul cu apă, a încălecat şi a îndreptat calul către nord. Ploaia înviorase întreg ţinutul din jur şi iarba de pe marginea drumului era strălucitoare şi verde de la apă, iar florile înfloriseră pe câmp. În acea noapte a dormit pe un câmp, departe de orice oraş. N-a făcut foc. A stat şi a ascultat cum păştea calul iarba din preajma priponului, a ascultat vântul în pustiu, s-a uitat cum desenează stelele pe cer un arc emisferic şi apoi mor în întuneric la marginea lumii şi, cum stătea acolo culcat, durerea zdrobitoare din inima lui era ca o ţepuşă. Îşi închipuia suferinţa lumii ca pe un soi de fiinţă parazit fără formă, care căuta căldura sufletelor omeneşti ca să se încuibeze acolo şi credea că ştia ce-l face pe om să fie vulnerabil la venirile ei. Ceea ce nu ştiuse era că fiinţa asta n-avea minte, aşa că nu avea cum să cunoască limitele acelor suflete, însă lucrul de care se temea John Grady era că s-ar putea nici să nu existe limite.

În după-amiaza zilei următoare înaintase deja mult în *bolson* şi după încă o zi a intrat în ţinutul păşunilor şi pe pământul bolovănos care mărginea munţii deşertici din nord. Calul nu ducea la drum cât îi cerea el să ducă, aşa că era nevoit să-l odihnească des. Călărea noaptea pentru că umezeala, aşa puţină cum era, prindea bine copitelor calului şi, în timp ce călărea, vedea departe în câmpie mici sate care licăreau într-un galben pal în acea beznă tulbure şi ştia că pentru el traiul de acolo era de neimaginat. După cinci zile a intrat noaptea într-un mic *pueblo* de la o răspântie, pe care nu-l ştia după nume, a oprit calul la răspântie şi, în lumina lunii pline, a citit numele oraşelor arse cu fierul roşu pe şipci de lăzi şi bătute în cuie pe un stâlp. San Jeronimo. Los Pintos. La Rosita. Dedesubt, o plăcuţă cu săgeata îndreptată în cealaltă direcţie, pe care scria La Encantada. A stat locului multă vreme. S-a aplecat şi a scuipat. S-a uitat către întunericul de la apus.

Ducă-se la dracu', a zis el. Nu-mi las eu calu' aici.

A călărit toată noaptea şi la prima geană de lumină cenuşie, cu calul sleit de puteri, a urcat cu el de căpăstru pe un dâmb dedesubtul căruia putea desluşi forma oraşului, ferestrele gălbui din pereţii vechi de chirpici, unde se aprinseseră primele lămpi şi spirele subţiri de fum ce se înălţau vertical în răsăritul lipsit de vânt şi atât de încremenit, încât satul părea legat cu nişte fire de întuneric. A descălecat şi şi-a desfăcut pătura rulată, a deschis

cutia cu cartuşe şi a pus jumătate din ele în buzunar, a verificat dacă toate cele şase camere ale revolverului sunt încărcate, a împins butoiaşul la loc şi-a pus revolverul la centură şi-a înfăşurat iar bunurile, a legat la loc sulul în spatele şeii, a urcat iar pe cal şi a intrat în oraş.

Pe străzi nu era nimeni. A legat calul în faţa prăvăliei şi s-a dus pe jos până la vechea şcoală, iar acolo s-a oprit pe verandă şi s-a uitat înăuntru. A încercat uşa. S-a dus în spate, a spart geamul, a vârât mâna înăuntru, a tras zăvorul uşii şi a intrat cu pistolul în mână. A traversat încăperea şi s-a uitat pe fereastră în stradă. Apoi s-a întors şi s-a dus iar la biroul căpitanului. A deschis sertarul de sus, a scos cătuşele şi le-a pus pe birou. Apoi s-a aşezat şi şi-a urcat picioarele pe birou.

După o oră a venit menajera şi a deschis uşa cu cheia ei. Când l-a văzut stând acolo, s-a speriat şi s-a oprit şovăitoare.

Pasale, pasale, a zis el. *Esta bien.*

Gracias, a zis ea.

Ea ar fi traversat camera şi s-ar fi dus în spate dacă el n-ar fi oprit-o şi n-ar fi pus-o să se aşeze pe unul din scaunele pliante de metal ce stăteau sprijinite de perete. Ea s-a aşezat într-o tăcere deplină. Nu i-a pus nici măcar o întrebare. Au aşteptat.

L-a văzut pe căpitan trecând strada. I-a auzit cizmele pe scânduri. Acesta a intrat cu cafeaua într-o mână, cu legătura de chei în cealaltă şi cu scrisorile şi ziarele sub braţ, apoi s-a oprit în loc şi s-a uitat la John Grady şi la pistolul din mâna lui, cu patul sprijinit de tăblia biroului.

Cierra la puerta[194], a zis John Grady.

Ochii căpitanului au scăpărat spre uşă. John Grady s-a ridicat. A tras piedica pistolului. Ţăcănitul piedicii şi ţăcănitul camerei glonţului potrivindu-se la locul ei au răsunat strident şi limpede în liniştea dimineţii. Menajera şi-a acoperit urechile cu mâinile şi a închis ochii. Căpitanul a închis încet uşa cu cotul.

Ce vrei? a zis el.

Am venit să-mi iau calul.

Calul al tău?

Da.

N-am calul al tău.

Ar fi bine pentru tine să ştii unde e.

Căpitanul s-a uitat la menajeră. Stătea tot cu mâinile la urechi, dar ridicase privirea.

---

[194] Închide uşa, (în sp., în orig.).

Vino încoace şi lasă alea jos, a zis John Grady.

El s-a apropiat de birou, a lăsat acolo cafeaua şi scrisorile şi a rămas cu cheile în mână.

Lasă cheile jos.

A pus cheile pe birou.

Întoarce-te.

Te bagi la mare necaz pe tine.

Am eu necazuri de care nici n-ai auzit vreodată. Întoarce-te.

S-a întors. John Grady s-a aplecat în faţă, a desfăcut clapeta tocului pe care-l purta căpitanul, i-a scos pistolul, i-a pus piedica şi-şi l-a pus la brâu.

Întoarce-te, a zis el.

Căpitanul s-a întors. Nu i se spusese să ridice mâinile, dar el le ridicase totuşi. John Grady a luat cătuşele de pe masă şi-şi le-a îndesat la curea.

Unde vrei s-o duc pe *criada*[195]? a zis el.

Mande?

Las-o baltă. Hai să mergem.

A luat cheile, a ieşit de după birou şi l-a împins pe căpitan înainte. I-a făcut semn femeii cu bărbia.

Vamonos, a zis.

Uşa din spate rămăsese deschisă, aşa că au ieşit afară şi au luat-o pe alee înspre arest. John Grady a descuiat lacătul şi a deschis uşa. În triunghiul palid de lumină, clipind, stătea acelaşi bătrân de data trecută.

Ya estâs, viejo?[196]

Şi, como no[197]*.*

Ven aqui[198]*.*

Bătrânul s-a ridicat anevoie. A înaintat, târându-şi picioarele şi sprijinindu-se cu o mână de perete şi John Grady i-a zis că e liber să plece. I-a făcut semn femeii de serviciu să intre şi şi-a cerut scuze că o încurcă, dar ea a zis să nu-şi facă nici o grijă, apoi el a închis uşa şi a încuiat-o.

Când s-a întors, bătrânul era tot acolo, în picioare. John Grady i-a spus să plece acasă. Bătrânul s-a uitat la căpitan.

No lo mire a el, a zis el. *Te lo digo yo. Andale*[199]*.*

---

[195] Femeie de servicio, (în sp., în orig.).

[196] Eşti acolo? (în sp., în orig.).

[197] Da, cum de nu, (în sp., în orig.).

[198] Vino încoace, (în sp., în orig.).

[199] Nu te uita la el. Îţi spun eu. Du-te, (în sp., în orig.).

Bătrânul l-a prins de mână şi a dat să i-o sărute, dar John Grady şi-a tras-o.

Pleacă dracului de-aici, a zis el. Nu te mai uita la el. Du-te.

Bătrânul a luat-o şontâc spre poartă, a tras zăvorul, a ieşit în stradă, s-a întors, a închis poarta la loc şi dus a fost.

Când a ieşit pe stradă cu căpitanul, John Grady era pe cal, cu pistoalele la brâu şi haina peste ele. Avea mâinile legate cu cătuşe în faţă şi căpitanul ducea calul de căpăstru. Au cotit înspre casa albastră unde stătea *charro* şi căpitanul i-a bătut la uşă. O femeie a ieşit în uşă, s-a uitat la căpitan şi a luat-o îndărăt pe *zaguan*[200] şi după o vreme *charro* a venit la uşă, a salutat din cap şi a rămas locului, scobindu-se între dinţi. S-a uitat la John Grady şi apoi la căpitan. Apoi s-a uitat iar la John Grady.

Tenemos un problema[201], a zis căpitanul.

Insul sugea scobitoarea. Nu văzuse pistolul de la cureaua lui John Grady şi nu reuşea să priceapă purtarea căpitanului.

Ven aqui, a zis John Grady. *Cierra la puerta.*

Când *charro* a ridicat ochii către ţeava pistolului, John Grady a văzut cum i se porneau rotiţele în cap şi cum totul se învârtea şi se limpezea.

Omul a întins mâna în spate şi a închis uşa. A privit în sus la călăreţ. Îi intra soarele în ochi, aşa că s-a tras puţin într-o parte şi a ridicat iar privirea.

Quiero mi caballo[202]*,* a zis John Grady.

Insul s-a uitat la căpitan. Căpitanul a ridicat din umeri. Atunci a ridicat iar ochii spre călăreţ şi privirea a început să-i lunece spre dreapta, apoi a coborât în jos. John Grady s-a uitat peste gardul de *ocotillo*, unde vedea de pe cal nişte colibe de chirpici şi acoperişul de tablă ruginită al unei clădiri mai mari. A sărit jos de pe cal, cu cătuşele atârnându-i de încheietura unei mâini.

Vamonos, a zis.

Calul lui Rawlins era într-un grajd din chirpici, în curtea din spatele casei. A vorbit cu el şi, când i-a auzit şi-a înălţat capul şi a nechezat. John Grady i-a spus lui *charro* să aducă un frâu şi a stat cu pistolul în mână până când *charro* a pus frâul pe cal, după care a apucat hăţurile. L-a întrebat unde erau ceilalţi cai. *Charro* a înghiţit în sec şi s-a uitat la căpitan. John Grady s-a întins, l-a apucat pe căpitan de guler, a pus pistolul la capul

---

200 Coridor, (în sp., în orig.).

201 Avem o problemă, (în sp., în orig.).

202 Vreau calul meu, (în sp., în orig.).

acestuia şi i-a zis lui *charro* că dacă se mai uită o dată la căpitan, îl împuşcă. Omul a coborât privirea. John Grady i-a spus că nu mai avea nici răbdare şi nici timp şi că, oricum, căpitanul era un om mort, dar că el încă mai putea scăpa. Le-a spus că Blevins era fratele lui şi că făcuse jurământ de sânge să nu se întoarcă la tatăl lui fără capul căpitanului şi a mai zis că, dacă el dădea greş, erau şi alţi fraţi care aşteptau să le vină rândul. *Charro* nu şi-a mai putut controla privirea şi s-a uitat totuşi la căpitan, apoi a închis ochii, s-a întors cu spatele şi s-a apucat strâns cu o mână de creştetul capului lui îngust. Dar John Grady s-a uitat la căpitan şi i-a văzut pentru prima oară chipul înnegurat de îndoială. Căpitanul a început să-i spună ceva lui *charro*, dar el l-a smucit de guler, ţinându-i pistolul la cap şi i-a spus că dacă mai scoate o vorbă, o să-l împuşte pe loc.

Tu, a zis el. *Donde estan los otros caballos*[203]*.*

Charro stătea şi se uita înspre intrarea grajdului. Arăta ca un figurant dintr-o piesă de teatru ce-şi spune unica replică.

En la hacienda de Don Rafael, a zis el.

Au străbătut oraşul călare, cu căpitanul şi *charro* urcaţi amândoi pe calul fără şa al lui Rawlins şi cu John Grady călărind în urma lor cu mâinile în cătuşe, ca şi mai înainte. Pe un umăr îi atârna un frâu de rezervă. Au trecut călare chiar prin centrul oraşului. Bătrânele care măturau strada neasfaltată în aerul de început de dimineaţă s-au îndreptat de spate şi s-au uitat după ei.

Erau vreo zece kilometri până la *hacienda* mai înainte pomenită şi au ajuns la ea la jumătatea dimineţii. Au intrat călare pe poarta deschisă, au mers înainte pe lângă casă şi-au luat-o înspre grajdurile din spate, însoţiţi de câinii care săreau, lătrau şi alergau prin faţa cailor.

La ţarc John Grady s-a oprit şi-a scos cătuşele şi le-a vârât în buzunar şi a scos pistolul de la brâu. Apoi a descălecat, a deschis poarta şi le-a făcut semn cu mâna să intre. A mânat afară calul cel sur, a închis poarta, le-a ordonat să coboare de pe cal şi a arătat cu pistolul spre grajd.

Clădirea era nouă, era făcută din chirpici şi avea un acoperiş înalt din tablă. Uşile de la capătul îndepărtat erau închise, boxele aveau obloanele trase şi culoarul era slab luminat. I-a îmboldit în faţă cu ţeava armei pe căpitan şi pe *charro*. Auzea fornăitul cailor în boxe şi porumbeii uguind undeva în porumbarul de deasupra.

---

[203] Unde sunt ceilalţi cai? (în sp., în orig.).

Redbo, a strigat el.

Calul a fornăit încet către el de la capătul îndepărtat al grajdului.

Le-a făcut semn celor doi să înainteze. *Vamonos*, a zis.

Când s-a întors a apărut un bărbat în pragul uşii, în spatele lor, care a rămas locului – o siluetă în lumină.

Quien esta?[204] a zis el.

John Grady a trecut în spatele lui *charro* şi i-a înfipt ţeava pistolului în coaste.

Respondele[205], a zis el.

Luis, a răspuns *charro*.

Luis?

Si.

Quien mas?[206]

Raul. El căpitan.

Bărbatul a rămas aşa, şovăind. John Grady a trecut în spatele căpitanului.

Tenemos un preso[207], a zis.

Tenemos un preso, a strigat căpitanul.

Un ladron[208], a şoptit John Grady.

Un ladron.

Tenemos que ver un caballo[209]*.*

Tenemos que ver un caballo, a zis căpitanul.

Cual caballo?[210]

El caballo americano[211]*.*

Bărbatul a rămas pe loc. Apoi a dispărut din uşa luminată. Nimeni nu vorbea.

Que paso, *hombre*?[212] a strigat bărbatul.

N-a răspuns nimeni. John Grady se uita la pământul luminat de soare de dincolo de uşa grajdului. Vedea umbra bărbatului acolo unde stătea lângă uşă. Apoi umbra s-a retras. John Grady a ascultat. Apoi i-a împins pe cei doi bărbaţi către fundul grajdului.

Vamonos, a zis.

---

[204] Cine e? (în sp., în orig.).

[205] Răspunde, (în sp., în orig.).

[206] Şi mai cine? (în sp., în orig.).

[207] Avem un prizonier, (în sp., în orig.).

[208] Un hoţ, (în sp., în orig.).

[209] Am venit să vedem un cal, (în sp., în orig.).

[210] Ce cal? (în sp., în orig.).

[211] Calul american, (în sp., în orig.).

[212] Ce se întâmplă , omule? (în sp., în orig.).

Şi-a strigat iar calul, i-a găsit boxa, a deschis uşa şi a scos calul. Animalul şi-a vârât botul şi fruntea în pieptul lui John Grady şi John Grady i-a vorbit, apoi el a nechezat, s-a întors şi a pornit-o la trap către uşa luminată de soare, fără frâu sau căpăstru. Când au luat-o îndărăt pe culoar, încă doi cai şi-au iţit capetele pe deasupra uşilor boxelor. Al doilea era marele murg al lui Blevins.

John Grady s-a oprit şi s-a uitat la animal. Avea încă frâul de rezervă petrecut peste umăr, aşa că l-a strigat pe *charro* pe nume, a lepădat frâul de pe umăr, i l-a întins şi i-a spus să pună frâul pe cal şi să-l scoată afară. Ştia că bărbatul care venise la uşa grajdului văzuse cei doi cai din ţarc, unul cu şaua şi frâul pe el şi celălalt fără şa şi cu frâu şi se gândea că omul se dusese înapoi în casă doar ca să ia o puşcă, că avea să se întoarcă, probabil chiar înainte ca *charro* s-apuce să pună frâul pe calul lui Blevins şi nu greşea când îşi zicea toate astea. Când omul a strigat iar din faţa grajdului, l-a strigat pe căpitan. Căpitanul s-a uitat la John Grady. *Charro* stătea cu frâul într-o mână şi botul calului în scobitura braţului îndoit.

Andale, a zis John Grady.

Raul, a strigat bărbatul.

Charro a trecut fruntarul peste urechile calului şi a rămas în uşa boxei, cu hăţul în mână.

Vamonos, a zis John Grady.

În cuierul pentru harnaşamente din hol erau frânghii, funii de împiedicat şi alte harnaşamente şi el a luat un colac de frânghie, i l-a dat lui *charro* şi i-a zis să lege un capăt de laţul de la gâtul calului lui Blevins. Ştia că nu trebuia să controleze nimic din ce făcea omul, pentru că *charro* nu s-ar fi îndurat să facă ceva greşit. Calul lui stătea în uşă şi se uita în urmă. Apoi s-a întors şi s-a uitat la bărbatul care stătea afară, sprijinit de zidul grajdului.

Quien esta contigo?[213] a strigat bărbatul.

John Grady şi-a scos cătuşele din buzunar şi i-a spus căpitanului să se întoarcă şi să-şi ducă mâinile la spate. Căpitanul a şovăit şi s-a uitat către uşă. John Grady a ridicat pistolul şi i-a tras piedica.

Bien, *bien*, a zis căpitanul.

John Grady i-a prins cătuşele de încheieturi, l-a împins înainte şi i-a făcut semn lui *charro* să vină cu calul. Calul lui Rawlins apăruse în uşa grajdului şi-şi freca botul de Redbo. John Grady a înălţat capul, iar el şi cu Redbo i-au privit cum înaintau pe culoar,

[213] Cine cu tine? (în sp., în orig.).

cu celălalt cal de căpăstru.

În locul unde lumina pătrundea în grajd şi începea umbra John Grady a luat căpăstrul de la *charro*.

Espera aqui[214]*.*

Si.

L-a împins înainte pe căpitan.

Quiero mis caballos, a strigat. *Nada mas*[215]*.*

Nu i-a răspuns nimeni.

A dat drumul căpăstrului, a plesnit calul peste crupă şi calul a ieşit în fugă din grajd, cu capul plecat într-o parte, ca să nu calce pe funia care atârna pe jos. Ajuns afară, s-a întors, s-a vârât cu fruntea în calul lui Rawlins şi apoi a stat şi s-a uitat la bărbatul ghemuit lângă perete. Probabil că bărbatul făcuse o mişcare ca să-l alunge, pentru că a scuturat din cap şi a clipit, dar nu s-a mişcat din loc. John Grady a apucat de capătul funiei pe care o târa calul, a petrecut-o printre mâinile încătuşate ale căpitanului, a păşit în faţă şi a agăţat-o pe jumătate de grinda de care era prinsă uşa grajdului. Apoi a ieşit pe uşă şi a vârât ţeava revolverului între ochii bărbatului care stătea ghemuit acolo.

Bărbatul stătea cu puşca la brâu şi i-a dat drumul în praf, ridicând mâinile. Aproape în aceeaşi clipă John Grady a fost secerat de pe picioare şi a căzut. Nici măcar n-a auzit pocnetul puştii, dar l-a auzit calul lui Blevins, care s-a ridicat pe picioarele de dinapoi deasupra lui, a sărit, s-a împiedicat de capătul frânghiei, a fost smucit într-o parte şi a căzut în praf cu o bufnitură grozavă. Un stol de porumbei a ţâşnit din capătul de sus al porumbarului de sub acoperişul triunghiular, ieşind în soarele dimineţii. Ceilalţi doi cai au pornit-o la trap şi calul cel sur a luat-o la fugă pe lângă gard. John Grady a apucat strâns pistolul şi a încercat să se ridice. Ştia că fusese împuşcat şi încerca să vadă unde era ascuns insul. Celălalt bărbat s-a întins după carabina căzută pe pământ, dar John Grady s-a întors, s-a repezit către el cu pistolul, apoi a întins mâna, a apucat puşca, s-a rostogolit pe pământ şi a acoperit capul calului care se zvârcolea pe jos, ca să nu se ridice. După aceea el s-a ridicat cu precauţie şi s-a uitat.

No tire el caballo[216], a strigat bărbatul din spatele lui.

John Grady l-a văzut pe bărbatul care-l împuşcase stând în

[214] Aşteaptă aici, (în sp., în orig.).
[215] Vreau doar caii mei. Nimic altceva, (în sp., în orig.).
[216] Nu da drumul calului, (în sp., în orig.).

picioare pe platforma unei camionete din curte, la treizeci de metri de el, cu ţeava puştii sprijinită de capota cabinei. A îndreptat pistolul către el, iar bărbatul s-a lăsat pe vine şi l-a privit prin geamul din spate al cabinei şi prin parbriz.

El a armat pistolul, a ţintit şi a tras un foc care a găurit parbrizul, apoi a armat iar pistolul, s-a răsucit şi l-a îndreptat spre bărbatul care îngenunchease în spatele lui. Calul gemea sub el. Îl simţea răsuflând uşor şi egal în scobitura stomacului lui. Bărbatul a întins mâinile.

No me mate[217], a zis.

John Grady s-a uitat înspre camionetă. Vedea cizmele bărbatului care stătea în spatele maşinii pe sub axul diferenţialului, aşa că s-a întins peste cal, a armat pistolul şi a tras înspre ele. Bărbatul s-a tras după roata din spate şi el a tras iar şi a nimerit un cauciuc. Insul a ieşit de după maşină şi a luat-o la fugă în câmp deschis, luând-o către un şopron. Cauciucul şuiera cu o singură notă lungă şi egală în tăcerea dimineţii şi camioneta începuse să se lase în jos pe o parte.

Redbo şi Junior stăteau tremurând la umbra zidului grajdului, cu picioarele puţin depărtate şi ochii jucându-le în cap. John Grady s-a culcat peste cal, a îndreptat pistolul spre bărbatul din spatele lui şi l-a strigat pe *charro*. *Charro* n-a răspuns şi el l-a strigat iar şi i-a zis să aducă o şa, un frâu pentru celălalt cal şi să aducă şi o funie, altfel îl omoară pe *patron*. Apoi au aşteptat cu toţii. După câteva minute *charro* a venit la uşă. Şi-a strigat mai înainte propriul nume, ca pe un talisman care să-l apere de rău.

Pasale, a strigat John Grady. *Nadie le va a molestar*[218].

I-a vorbit lui Redbo cât *charro* i-a pus şaua şi frâul. Calul lui Blevins respira în acelaşi ritm domol şi el avea stomacul cald şi cămaşa udă de la răsuflarea calului. S-a pomenit că răsuflă în ritm cu calul, de parcă ceva din animal ar fi răsuflat înăuntrul lui şi apoi s-au cufundat într-o comuniune şi mai adâncă, pentru care nici măcar n-avea un nume. Şi-a coborât privirea la piciorul lui. Pantalonii i se înnegriseră de sânge şi se vedea sânge şi pe jos. Se simţea amorţit şi cumva ciudat, dar nu simţea nici o durere. *Charro* i l-a adus pe Redbo înşeuat şi el a coborât din şa şi s-a uitat în jos la cal. Ochiul calului s-a ridicat spre el, spre albastrul nesfârşit şi veşnic de deasupra. John Grady şi-a sprijinit puşca de pământ şi a încercat să se ridice. Când şi-a lăsat

[217] Nu mă omorî, (în sp., în orig.).

[218] Treci. Nu-i face nimeni nici un rău, (în sp., în orig.).

greutatea pe piciorul rănit de glonţ, o durere albă i-a străbătut partea dreaptă şi el a tras în piept cât aer l-a încăput. Calul lui Blevins s-a ridicat chinuit şi poticnit în picioare, el a smucit tare de funie, din grajd s-a auzit un ţipăt şi căpitanul a ieşit afară împleticindu-se şi îndoit de şale, cu braţele la spate, târât de funia tremurătoare, ca o fiinţă alungată cu fum din vizuină. Îşi pierduse pălăria, părul lui negru şi lins i se răsfirase şi-i atârna, era cenuşiu la faţă şi a strigat la ei să-l ajute. La prima împuşcătură, când calul trăsese de capătul funiei, îl smucise în sus şi-i dislocase deja umărul, aşa că avea nişte dureri cumplite. John Grady s-a ridicat, a desfăcut funia de la gâtul murgului şi a legat funia adusă de *charro*, apoi i-a întins capătul lui *charro* şi i-a zis să-l înfăşoare de cornul şeii lui Redbo şi să-i aducă ceilalţi doi cai. S-a uitat la căpitan. Stătea la pământ, puţin aplecat într-o parte şi cu mâinile încătuşate la spate. Al doilea bărbat stătea tot în genunchi, la câţiva paşi, cu mâinile ridicate. Când John Grady s-a uitat la el, a clătinat din cap.

Esta loco[219]*,* a zis.

Ticne razon[220], a zis John Grady.

I-a spus să-l cheme pe *carabinero* din şopron şi l-a strigat de două ori, dar omul n-a vrut să iasă.

John Grady ştia că n-are cum să plece din curte fără ca omul acela să încerce să-l oprească şi mai ştia că trebuie să facă ceva cu calul înnebunit al lui Blevins. *Charro* aştepta, ţinând de cai şi el a luat funia, i-a dat înapoi frâiele şi i-a spus să-l ia pe căpitan şi să-l suie pe calul cel sur, apoi el s-a sprijinit de calul lui Blevins şi-a tras răsuflarea şi şi-a privit piciorul. Când s-a uitat la *charro*, l-a văzut deasupra căpitanului, cu calul în spatele lui, dar căpitanul nu se urnea. A ridicat pistolul şi era gata să tragă în pământ, în faţa căpitanului, când şi-a adus aminte de calul lui Blevins. S-a uitat iar la bărbatul îngenuncheat şi apoi, rezemat în puşcă ca într-o cârjă, s-a aplecat pe sub gâtul calului, a cules hăţurile lui Redbo de pe pământ şi-a vârât pistolul la centură, a pus un picior în scară, s-a ridicat şi a azvârlit piciorul însângerat peste şa. L-a azvârlit mai tare decât era nevoie, pentru că ştia că, dacă dă greş prima oară, a doua oară nu va mai fi în stare s-o facă şi aproape că a ţipat de durere. A dezlegat funia de cornul şeii şi s-a apropiat cu spatele de căpitan. Ţinea puşca sub braţ şi se uita înspre şopronul unde stătea ascuns trăgătorul. Era cât pe

[219] E nebun, (în sp., în orig.).

[220] Ai dreptate, (în sp., în orig.).

ce să dea peste căpitan cu calul şi nici că i-ar fi păsat. I-a spus lui *charro* să dezlege funia de grinda uşii grajdului şi să i-o aducă. Pricepuse deja că cei doi bărbaţi se duşmăneau. Când *charro* a adus capătul funiei, i-a spus să-l lege de cătuşele căpitanului şi el l-a legat şi s-a tras îndărăt.

Gracias, a zis John Grady.

Strânsese funia într-un colac şi apoi a înfăşurat-o pe jumătate în jurul cornului şi şi-a îndemnat calul înainte. Când căpitanul a priceput situaţia, s-a ridicat.

Momento, a strigat.

John Grady a pornit înainte, cu ochii la şopron. Când a văzut funia târându-se moale pe pământ, căpitanul a ţipat la el şi a luat-o la fugă, cu mâinile la spate.

Momento, a strigat el.

Când au ieşit pe poartă, căpitanul călărea pe Redbo şi el urcase în spatele lui, cu braţul în jurul taliei acestuia. Duceau calul lui Blevins de funie şi îi mânau pe ceilalţi doi cai înaintea lor. Era hotărât să scoată cei patru cai din curtea grajdului chiar dacă era să moară-n drum, iar mai departe de atât nu prea se mai gândise. Piciorul îi era amorţit, îi sângera şi şi-l simţea greu ca pe un sac cu făină, iar cizma i se umplea de sânge. Când a ieşit pe poartă, *charro* stătea acolo în picioare, cu pălăria lui în mână şi el s-a întins, a luat-o şi-a pus-o şi a dat din cap în semn de salut.

Adios, a zis.

Charro l-a salutat din cap şi s-a dat înapoi. El a împoldit calul înainte şi au pornit-o pe alee, cu John Grady ţinându-se de căpitan şi pe jumătate răsucit într-o parte, cu puşca la brâu, privind în urmă către ţarc. *Charro* era tot la poartă, dar ceilalţi doi bărbaţi nu se vedeau nicăieri. În faţa lui, în şa, căpitanul duhnea a acru şi a sudoare, îşi descheiase parţial tunica în faţă şi-şi vârâse mâna înăuntru, ca să-şi sprijine braţul. Când au trecut pe lângă casă, nu era nimeni în jur, dar până au ajuns la drum apăruseră deja vreo şase femei şi fete tinere de la bucătărie, care trăgeau cu ochiul de după colţul casei.

Pe drum i-a lăsat pe Junior şi pe calul cel sur să meargă liberi în faţa lui şi, cu calul lui Blevins venind în urma lor în laţ, au pornit-o la trap spre Encantada. Nu ştia dacă surul avea să încerce sau nu să fugă de ei şi ar fi preferat să fi pus a doua şa pe Junior, dar acum nu mai avea ce face. Căpitanul s-a plâns de umăr şi a încercat să ia hăţurile, apoi a zis că avea nevoie de un

doctor şi apoi că trebuie să urineze. John Grady se uita în urmă la drum.

Dă-i drumul, a zis el. N-ai cum să puţi mult mai rău de-atât.

Au trecut zece minute bune până au apărut călăreţii, patru la număr, în galop iute, aplecaţi în faţă şi cu puştile pe-o parte. John Grady a dat drumul hăţurilor, s-a răsucit, a armat puşca şi a tras. Calul lui Blevins se smucea ca un cal de circ şi căpitanul a tras, probabil, zdravăn de hăţurile lui Redbo, pentru că acesta s-a oprit în loc în mijlocul drumului, iar John Grady a căzut peste căpitan şi era cât pe ce să-l arunce jos din şa. În spatele lui călăreţii îşi struneau caii şi se învârteau în drum, iar el a vârât un cartuş nou pe ţeavă şi a tras iar, între timp Redbo se întorsese în drum înspre partea din care îl trăgea frânghia, calul lui Blevins scăpase cu totul de sub control şi John Grady s-a răsucit şi l-a pocnit pe căpitan peste braţ cu ţeava puştii, ca să lase hăţurile, a luat el hăţurile, l-a întors pe Redbo, l-a plesnit cu puşca şi apoi s-a uitat iar îndărăt. Călăreţii ieşiseră de pe drum, dar a văzut ultimul cal dispărând în tufişuri şi a ştiut încotro o luaseră. S-a aplecat, a prins frânghia, a tras înspre el calul saşiu şi a strâns frânghia într-un colac, a ţinut calul din scurt, l-a plesnit iar pe Redbo şi cei doi cai, gonind unul lângă altul la trap, au prins din urmă ceilalţi doi cai, care mergeau înainte pe drum şi i-au mânat înspre tufişuri şi mai departe, în ţinutul deluros de la vest de oraş. Căpitanul s-a întors pe jumătate către el, cu o nouă plângere, dar el s-a mulţumit să-şi strângă în braţe şi mai drăgăstos nesuferita povară, iar căpitanul s-a clătinat ţeapăn în şa, în faţa lui, ca un manechin de prăvălie furat pentru o farsă.

Au coborât într-un *arroyo* lat şi neted şi el a lăsat caii la pas, în timp ce piciorul îi zvâcnea dureros şi căpitanul se tânguia să-i dea drumul. Albia uscată mergea spre răsărit, după soare şi au mers prin ea o bucată bună de drum, până când a început să se îngusteze şi să devină stâncoasă, iar caii care umblau liberi în faţă au început să calce cu grijă şi să se uite înspre povârnişurile de deasupra. I-a mânat înainte, au suit cu greu printre rocile şistoase căzute din ţinutul pietros de deasupra şi de-acolo au ieşit pe povârnişul dinspre nord şi pe lângă o creastă stearpă de grohotiş, unde l-a apucat iar strâns pe căpitan şi s-a uitat îndărăt. Călăreţii se răsfiraseră în câmpul deschis la un kilometru şi jumătate de el şi John Grady a numărat şase şi nu patru înainte ca aceştia să se facă nevăzuţi într-o viroagă. A dezlegat frânghia de la cornul şeii în faţa căpitanului şi a înfăşurat-o iarăşi, mai

puţin strâns.

Probabil că le eşti dator nişte bani nenorociţilor ălora, a zis el.

A îndemnat iar calul înainte şi i-a prins din urmă pe ceilalţi doi cai, care stăteau la vreo treizeci de metri, pe coastă şi se uitau îndărăt. N-aveau pe unde să urce din viroagă şi n-aveau unde să se ascundă în câmpul deschis de pe partea cealaltă. Ar fi avut nevoie de cincisprezece minute şi nu le avea. S-a lăsat jos şi a prins calul de la Purisima, şontâcăind după el într-un picior, în timp ce calul umbla de colo-colo şi-l privea cu frică. A desprins hăţurile de cornul şeii, s-a ridicat în scări, s-a suit cu greu pe cal, apoi s-a întors şi s-a uitat la căpitan.

Vreau să vii după mine, a zis. Şi ştiu ce-ţi trece prin cap. Dar dacă-ţi închipui că nu te-ajung, eu zic să te mai gândeşti. Şi dacă mă faci să vin după tine, o să te biciuiesc ca pe un câine. *Me entiende*?

Căpitanul n-a răspuns. A reuşit să zâmbească sarcastic şi John Grady a dat din cap.

N-ai decât să zâmbeşti. Când mor eu, mori şi tu.

A întors calul şi a coborât îndărăt în *arroyo*. Căpitanul l-a urmat. La valea cu grohotiş a descălecat, a legat calul, a scos o ţigară şi-a aprins-o şi a şontâcăit pe lângă stâncile şi bolovanii răsturnaţi cu puşca în mână. În partea ferită a povârnişului s-a oprit şi a scos de la brâu pistolul căpitanului, l-a pus pe pământ şi-a scos cuţitul şi şi-a tăiat o fâşie lungă şi subţire din cămaşă, pe care a răsucit-o ca pe un şnur. Apoi a tăiat în două şnurul şi a legat trăgaciul pistolului. L-a înfăşurat strâns, ca să nu mai apese pe piedică, apoi a rupt o crenguţă uscată, a legat-o cu cealaltă bucată de şnur şi a prins capătul liber de cocoşul pistolului. A pus o piatră măricică peste băţ, ca să-l ţină şi a tras de pistol până când şnurul a ridicat cocoşul, apoi a lăsat jos pistolul, a rostogolit o piatră peste el şi, când i-a dat drumul încet, a rămas aşa. A tras lung din ţigară, ca să ardă, apoi a aşezat-o cu grijă pe şnur, s-a dat înapoi şi-a luat puşca şi s-a întors şontâcăind la cai.

A luat butelcile cu apă, a trecut frâul peste capul surului, l-a prins şi l-a mângâiat pe sub bot.

N-aş vrea să te părăsesc, bătrâne, a zis. Ai fost un gagiu de nădejde.

I-a întins butelcile cu apă căpitanului şi-a azvârlit frâul peste umăr şi a ridicat o mână, iar căpitanul s-a uitat în jos la el, apoi i-a întins mâna sănătoasă, el s-a săltat anevoie pe cal în spatele căpitanului, a dibuit hăţurile şi a îndemnat iar calul să urce pe

creastă.

A prins din urmă caii dezlegaţi, i-a mânat la vale şi au ieşit în câmp deschis. Pe jos erau roci vulcanice şi nu era uşor să iei urma unui cal, dar nici imposibil. A mânat caii cu înverşunare. De cealaltă parte a văii inundabile, la trei kilometri distanţă, era o terasă joasă de piatră şi acolo se zăreau copaci şi perspectiva unui ţinut accidentat. Nici n-apucase să facă jumătate de drum, când a auzit pocnetul sec şi surd al pistolului pe care-l aştepta.

Căpitane, a zis el. Tocmai ai tras un foc pentru omul de rând.

Copacii pe care-i văzuse de la depărtare ţărmureau o albie secată de râu şi el a mânat caii prin desiş, a intrat într-o pădurice de plopi, a întors calul, s-a oprit şi s-a uitat în urmă peste câmpia pe care o străbătuseră. Nu se zărea nici un călăreţ. S-a uitat la soarele de la miazăzi şi a socotit că mai erau patru ceasuri bune până la lăsarea întunericului. Calul era încins şi plin de sudoare, iar John Grady s-a mai uitat o dată îndărăt peste câmp, apoi a mers mai departe în susul râului, unde, într-un crâng de sălcii, stăteau ceilalţi doi cai şi se adăpau dintr-un ochi de apă de pe fundul albiei. A ajuns lângă ei, s-a dat jos din şa, l-a prins pe Junior, a luat frâul de pe umăr, i l-a pus şi i-a făcut căpitanului semn cu puşca să coboare de pe cal. A desfăcut chingile, a tras jos şaua şi pătura, a luat pătura şi a trântit-o peste Junior, apoi s-a sprijinit de el, ca să-şi recapete suflul. Piciorul începuse să-l doară groaznic. A sprijinit puşca de-a dreptul de cal, a luat şaua şi a reuşit să i-o pună, a tras de chingă, s-a odihnit un pic, au răsuflat şi el şi calul, apoi a tras iar de chingă şi a prins-o în cataramă.

A luat puşca de jos şi s-a întors spre căpitan.

Dacă vrei o gură de apă, eu zic să-ţi iei, a zis el.

Căpitanul a trecut pe lângă cai ţinându-se de braţ, a îngenuncheat, a băut şi şi-a stropit ceafa cu apă, folosindu-se de mâna sănătoasă. Când s-a ridicat, avea o expresie foarte gravă.

De ce nu laşi pe mine aici? a întrebat el.

Nu te las aici. Eşti ostatic.

Mande?

Hai să mergem.

Căpitanul a rămas locului, şovăind.

De ce ai venit tu înapoi? a întrebat.

Am venit să-mi iau calul. Hai să mergem.

Căpitanul a arătat din cap spre rana lui de la picior, care continua să sângereze. Cracul pantalonului îi era înnegrit de

sânge.

Tu o să moară, a zis el.

Să-l lăsăm pe Dumnezeu să hotărască asta. Hai să mergem.

Nu ai frică de Dumnezeu?

N-am nici un motiv să-mi fie frică de Dumnezeu. Ba chiar am o răfuială, două, cu El.

Ar trebui să-ţi fie frică de Dumnezeu, a zis căpitanul. Nu eşti ofiţerul legii. N-ai nici un fel de autoritate.

John Grady stătea sprijinit în puşcă. S-a întors, a scuipat sec şi l-a fixat pe căpitan cu privirea.

Urcă pe calu' ăla, a zis. Mergi în faţa mea. Dacă-mi fugi de sub ochi, te împuşc.

Noaptea i-a găsit pe dealurile de sub Sierra Encantada. Au urcat pe cursul unei albii secate, pe sub un *rincon*[221] întunecos dintre stânci, au înaintat cu grijă peste un baraj ridicat în calea inundaţiilor din bolovani răsturnaţi în albia apei şi au ieşit pe o *tinaja*[222] de piatră în mijlocul căreia era un iaz cu apă mică, rotund şi negru, unde stelele nopţii se oglindeau într-o încremenire totală. Caii liberi au coborât şovăielnici pe micul mal stâncos al iazului, au suflat peste apă şi au băut.

Cei doi au descălecat, au luat-o pe lângă *tinaja* până în capătul ei îndepărtat, s-au întins pe burtă pe pietrele care încă mai emanau căldura zilei şi au sorbit din apa rece, mângâietoare şi neagră precum catifeaua, apoi s-au stropit cu apă peste faţă şi ceafă, s-au uitat cum se adapă caii şi apoi au băut iar.

L-a lăsat pe căpitan la iaz şi a urcat prin *arroyo*, şchiopătând şi rezemându-se în puşcă, a adunat crengi uscate aduse de ape, s-a întors şchiopătând şi a făcut focul la capătul de sus al iazului. A aţâţat flacăra vânturând pălăria peste ea şi a mai pus lemne. În lumina focului răsfrântă pe apă caii aveau nimburi de sudoare zvântată şi se suceau palizi şi spectrali, clipind din ochii lor roşii. John Grady s-a uitat la căpitan. Căpitanul stătea culcat într-o rână pe malul neted de stâncă al iazului, ca o făptură care nu izbutise să ajungă până la apă.

A şchiopătat până la cai, a luat funia, s-a aşezat cu cuţitul în mână şi a tăiat din ea pripoane pentru toţi caii, apoi le-a legat cu ele picioarele din faţă. A scos toate cartuşele din puşcă şi le-a pus în buzunar, a luat una din butelcile cu apă şi s-a întors la foc.

A aţâţat focul şi şi-a scos pistolul de la brâu, a scos cuiul

---

221 Cotlon, scobitură, (în sp., în orig.).

222 Scobitură intr-o stâncă unde se acumulează apă, (în sp., în orig.).

butoiaşului şi şi-a vârât butoiaşul încărcat şi cuiul în buzunar, lângă cartuşele puştii. Apoi şi-a scos cuţitul şi a desfăcut cu vârful lui şurubul mânerului şi şi-a pus mânerul şi şurubul în celălalt buzunar. Şi-a vânturat pălăria peste tăciunii din inima focului, i-a adunat cu un băţ într-o grămăjoară, apoi s-a aplecat şi a înfipt ţeava pistolului în tăciuni.

Căpitanul se ridicase în capul oaselor şi se uita la el.

Or să te găsească, a zis el. În locul ăsta.

Nu rămânem noi în locu' ăsta.

Nu mai pot călări.

O să te miri câte poţi face.

Şi-a scos cămaşa, a înmuiat-o în *tinaja* şi s-a întors la foc, pe care l-a aţâţat iar cu pălăria, apoi şi-a scos cizmele, s-a desfăcut la curea şi şi-a tras jos pantalonii.

Glonţul de puşcă îi pătrunsese în partea de sus a coapsei, pe exterior, iar orificiul de ieşire era în partea opusă, în spate, aşa încât dacă răsucea piciorul, putea vedea limpede amândouă rănile. A luat cămaşa udă şi a şters cu multă grijă sângele, până când rănile au rămas curate şi clare ca două găuri de la o mască. Locul din jurul rănilor se decolorase şi părea albăstrui în lumina focului, iar pielea din jur era gălbuie. S-a aplecat, a vârât un băţ prin rama mânerului pistolului şi l-a ridicat din foc înspre umbra lui, apoi s-a uitat la el şi l-a pus la loc. Căpitanul stătea cu braţul în poală şi îl privea.

O să iasă zarvă mare pe-aici, a zis el. Ai grijă să nu te ia vreun cal în picioare.

Căpitanul n-a răspuns. Îl privea cum aţâţă focul. Mai apoi, când a tras pistolul din foc, capătul ţevii lumina roşiatic şi întunecat; John Grady l-a pus pe pietre, l-a apucat iute de mâner cu cămaşa udă şi şi-a vârât adânc ţeava încinsă, cu tot cu cenuşă, în gaura din picior.

Căpitanul ori nu ştiuse ce avea de gând să facă, ori, dacă ştiuse, nu-i venise să creadă. A încercat să se ridice în picioare şi a căzut pe spate, gata să alunece în *tinaja*. John Grady începuse să ţipe încă înainte ca metalul armei să-i sfârâie în carne. Ţipătul lui a amuţit ţipetele făpturilor mai mărunte răspândite peste tot în jurul lor în noapte, caii au ţâşnit cu toţii în picioare în întunericul de dincolo de foc şi s-au lăsat îngroziţi în jos pe coapsele lor puternice, nechezând şi zvârlind cu copitele spre stele, iar el a tras aer în piept, a urlat din nou, a vârât ţeava armei în cea de-a doua rană şi a ţinut-o acolo mai mult, căci

metalul se mai răcise, apoi a căzut într-o rână şi a scăpat revolverul pe pietre, unde acesta a zăngănit, s-a rostogolit şi a alunecat în jos pe mal, după care a dispărut sfârâind în iaz.

Se apucase cu dinţii de partea cărnoasă a degetului mare, tremurând de durere. A întins cealaltă mână după butelca cu apă, care stătea pe pietre cu dopul scos şi-a turnat apă pe picior şi a auzit carnea sfârâind ca şi cum ar fi fost friptă la foc, a icnit, a dat drumul butelcii, s-a ridicat şi şi-a chemat încetişor pe nume calul, care scurma cu copitele printre pietre, căzut la pământ şi prins în pripon alături de ceilalţi, ca să-i domolească spaima din inimă.

Când s-a întors şi a întins mâna după sticla cu apă răsturnată, care se scurgea pe pietre, căpitanul a zvârlit-o cât colo cu piciorul. John Grady a ridicat privirea. Căpitanul stătea deasupra lui cu puşca. O ţinea cu patul la subsuoară şi a arătat în sus cu ea.

Ridică-te, i-a zis el.

S-a împins în sus pe pietre şi s-a uitat peste apă la cai. Vedea doar doi dintre ei şi şi-a zis că cel de-al treilea trebuie să fi fugit în jos prin *arroyo*, dar nu-şi dădea seama care dintre ei lipsea, deşi bănuia că era calul lui Blevins. A prins cureaua şi a reuşit să-şi tragă pantalonii pe el.

Unde e cheile? a zis căpitanul.

John Grady s-a opintit, s-a ridicat, s-a întors şi i-a smuls căpitanului puşca. Cocoşul s-a lăsat în jos cu un ţăcănit metalic surd.

Du-te înapoi şi stai jos, a zis.

Căpitanul a şovăit. Ochii negri ai bărbatului erau îndreptaţi către foc şi John Grady a văzut în ei ce calcule făcea. Era atâta de turbat de durere, încât s-a gândit c-ar fi fost în stare să-l ucidă dacă arma ar fi fost încărcată. A apucat lanţul dintre cătuşe şi l-a smucit pe bărbat pe lângă el, iar căpitanul a scos un ţipăt slab şi a luat-o la fugă, aplecat de spate şi ţinându-se de braţ.

John Grady a scos cartuşele, s-a aşezat şi a încărcat iar arma. A vârât cartuşele pe rând asudând, gâfâind şi străduindu-se să se concentreze. Nu ştiuse că durerea te poate prosti aşa şi s-a gândit că ar fi trebuit să fie invers, că altfel care mai era rostul ei. După ce a încărcat puşca, a luat de pe jos zdreanţa de cămaşă udă, a apucat cu ea un tăciune aprins din foc, l-a dus pe malul iazului şi a stat cu el în mână deasupra apei. Apa era limpede de tot în scobitura stâncii şi el a văzut pistolul, aşa că a

intrat în apă, s-a aplecat, l-a cules şi-şi l-a vârât la brâu. A înaintat în iaz până când apa i-a ajuns până la coapsă, căci mai adâncă de atât nu era nicăieri, a rămas acolo cât să-i dispară sângele de pe pantaloni şi focul din răni şi a vorbit cu calul lui. Calul a şchiopătat până pe marginea apei, unde s-a oprit şi el a stat în *tinaja* întunecată cu puşca pe umăr, ţinând tăciunele ridicat până când s-a stins şi apoi a rămas cu el portocaliu şi diform în mână, vorbindu-i în continuare calului.

Au lăsat focul arzând pe iaz, au luat-o în josul albiei, au găsit calul lui Blevins şi au plecat mai departe. Cerul nopţii era înnorat spre sud, de unde veniseră ei şi în aer se simţea că vine ploaia. El călărea fără şa pe Redbo, în fruntea micii lor caravane şi se oprea din când în când să asculte, dar nu auzea nimic. Din focul de lângă iaz, din urma lor, nu se mai vedea decât jocul lui pe pietrele din *rincon* şi, pe măsură ce se îndepărtau călare, n-a mai rămas decât un licăr slab, pitit în bezna altfel deplină a nopţii deşertului, care apoi a pierit cu totul.

Au ieşit din albie şi au luat-o înainte pe coasta sudică a crestei, prin ţinutul întunecat, tăcut şi nemărginit, iar tufele înalte de aloe au defilat negre pe lângă creastă, una câte una. John Grady a socotit că trebuie să fi fost trecut de miezul nopţii. Din când în când se uita în urmă la căpitan, dar acesta mergea cocoşat în şa pe calul lui Rawlins şi părea tare sleit după peripeţiile sale. Au mers mai departe. El îşi înnodase la curea zdreanţa de cămaşă udă, călărea gol până la brâu şi îi era foarte frig şi atunci i-a spus calului că avea să fie o noapte lungă şi aşa a şi fost. La un moment dat, în timpul nopţii, a adormit. Zăngănitul puştii căzând pe pământul stâncos l-a deşteptat şi s-a oprit, s-a întors şi a luat-o îndărăt. Stătea şi se uita în jos la puşcă. Căpitanul stătea pe calul lui Rawlins şi se uita la el. John Grady nu era sigur că putea urca înapoi pe cal şi s-a gândit să lase puşca acolo. Până la urmă a descălecat, a luat puşca, apoi a dus calul până lângă Junior, i-a spus căpitanului să scoată piciorul din scară şi s-a folosit de scară ca să se suie pe calul lui, după care şi-au văzut iar de drum.

Zorii l-au găsit şezând de unul singur pe faţa acoperită cu grohotiş a povârnişului, cu puşca rezemată de umăr şi butelca de apă la picioare uitându-se cum se închega conturul ţinutului deşertic din lumina cenuşie. Platoul şi câmpia şi forma întunecată a munţilor de la est, dincolo de care răsărea soarele.

A luat butelca de apă, i-a scos dopul şi a băut şi a rămas cu

butelca în mână. Apoi a băut iar. Primele dâre de lumină s-au revărsat pe lângă aflorimentele munţilor de la răsărit şi s-au întins vreo optzeci de kilometri peste câmpie. Totul era nemişcat. Pe povârnişul vizibil al văii, la mai bine de un kilometru, şapte ciute stăteau şi se uitau la el.

A rămas acolo multă vreme. Când a urcat îndărăt pe creastă, până la cedrii unde lăsase caii, căpitanul şedea pe pământ şi părea să fi ajuns la capătul puterilor.

Hai să mergem, a zis el.

Căpitanul a ridicat ochii.

Nu pot merge mai departe, i-a spus.

Haide, a zis el. *Podemos descansar un poco mas adelante. Vamonos*[223].

Au coborât de pe creastă şi au înaintat printr-o vale lungă şi îngustă, căutând apă, dar nu au găsit. Au ieşit din valea aceea şi au trecut într-o vale din est, iar soarele se ridicase mult pe cer şi îl simţea plăcut pe spinare, aşa că şi-a legat cămaşa la brâu, ca să i se usuce. Până au ajuns pe culmea văii, trecuse jumătate din dimineaţă, caii erau frânţi de oboseală şi lui i-a trecut prin cap că s-ar putea să moară căpitanul.

Au găsit apă într-un bazin pentru vite, au descălecat, au băut de la furtun, au adăpat caii şi s-au odihnit în fâşiile de umbră lăsate de stejarii uscaţi şi strâmbi de lângă bazin, uitându-se la ţinutul ce se întindea la picioarele lor. Câteva vite stăteau la vreun kilometru şi jumătate de ei. Se uitau către răsărit, nu păşteau. S-a întors să vadă la ce se uitau, dar nu era nimic acolo. S-a_uitat la căpitan, o formă cenuşie şi împuţinată. Îşi pierduse tocul de la o cizmă. Pe pantaloni avea dâre negre şi dâre de cenuşă de la foc, iar cureaua îi atârna de gât, prinsă în cataramă, căci o folosise ca să-şi rezeme braţul.

N-o să te omor, a zis John Grady. Eu nu-s ca tine.

Căpitanul n-a răspuns.

John Grady s-a ridicat, a scos cheile din buzunar şi, rezemându-se în puşcă, ca să-şi ţină echilibrul, s-a apropiat şchiopătând, s-a aplecat, l-a prins pe căpitan de încheieturi şi i-a scos cătuşele. Căpitanul s-a uitat la încheieturile mâinilor. I se albiseră şi i se jupuiseră de la cătuşe, aşa că a stat şi-şi le-a masat uşor. John Grady stătea în picioare şi-l domina.

Scoate-ţi cămaşa, i-a zis el. O să-ţi pun umărul ăla la loc.

Mande? a întrebat căpitanul.

---

[223] Ne putem odihni un pic mai târziu. Haide, (în sp., în orig.).

Quitese su camisa[224].

Căpitanul a clătinat din cap şi şi-a strâns braţul la piept ca un copil.

Nu mi te îmbufna. Nu te-am rugat, ţi-am zis.

Como?

No tiene otro salida[225].

I-a scos căpitanului cămaşa, a întins-o pe jos şi l-a pus să se culce pe spate. Umărul i se albise de tot şi toată partea de sus a braţului era foarte vânătă. Căpitanul a ridicat privirea. Pe frunte îi luceau broboane de sudoare. John Grady s-a aşezat şi-a vârât piciorul încălţat în cizmă la subsuoara căpitanului, l-a apucat pe căpitan de braţ de la încheietură şi din partea de sus cotului şi i l-a rotit uşor. Căpitanul s-a uitat la el ca un om care cade într-o prăpastie.

Stai liniştit, a zis el. Familia mea doftoriceşte mexicani de o sută de ani.

Dacă avusese cumva de gând să nu ţipe, căpitanul n-a reuşit. Caii au luat-o din loc, s-au rotit şi au încercat să se ascundă unul după celălalt. Căpitanul s-a întins şi s-a prins de braţ, de parcă şi l-ar fi cerut înapoi, dar John Grady simţise încheietura pârâind şi aşezându-se la loc, aşa că i-a apucat umărul şi i-a rotit iar braţul, în timp ce căpitanul a scuturat din cap şi a icnit. Apoi i-a dat drumul, a luat puşca de jos şi s-a ridicat.

Esta compuesto?[226] a şuierat căpitanul.

Mda. Eşti gata.

Căpitanul se ţinea cu mâna de braţ şi clipea.

Pune-ţi cămaşa şi hai să mergem, a zis John Grady. Nu o să stăm aici, în câmp deschis, până ce vin prietenii tăi.

Cât au urcat pe dealurile joase, au trecut pe lângă o mică *estancia*, unde au descălecat, au luat-o la pas printre rămăşiţele unui lan de porumb, au găsit nişte pepeni, s-au aşezat pe brazdele pietroase, spălate de ploi şi i-au mâncat. John Grady a şchiopătat printre răzoare, a adunat pepeni şi i-a dus peste câmp până la cai, unde i-a spart la picioarele lor, ca să-i mănânce, iar el a stat rezemat în puşcă şi s-a uitat la casă. Prin curte umblau câţiva curcani şi în spatele casei era o îngrăditură din ţăruşi, unde stăteau mai mulţi cai. S-a întors, l-a luat pe căpitan, au încălecat şi au mers mai departe. Când s-a uitat îndărăt, de pe

[224] Scoate-ţi cămaşă, (în sp., în orig.).

[225] Nu avem altă soluţie, (în sp., în orig.).

[226] L-ai dres, (în sp., în orig.).

culmea de deasupra de *estancia*, a văzut că era mai întinsă. Dincolo de casă era încă un grup de clădiri şi John Grady vedea curţile pătrate, mărginite de garduri, zidurile din chirpici şi canalele de irigaţie. Câteva vite deşirate, cu coastele ca nişte şipci, stăteau printre tufe. A auzit un cocoş cântând în arşiţa amiezii. A auzit în depărtare un zgomot ritmic, de metal lovit cu ciocanul, ca şi cum cineva ar fi lucrat la o forjă.

Şi-au croit drum cu greu printre dealuri. John Grady descărcase carabina, ca să n-o mai ducă în mână, o legase de agăţătoarea şeii căpitanului şi asamblase la loc revolverul înnegrit de foc, pe care îl încărcase şi şi-l vârâse la brâu. Călărea pe calul lui Blevins, care avea un pas uşor şi piciorul tot îl mai durea, dar era singurul lucru care-l ţinea treaz.

La lăsarea serii, ajuns pe marginea răsăriteană a platoului, a stat şi a cercetat ţinutul cât s-au odihnit caii. Un şoim şi umbra unui şoim care luneca precum o pasăre de hârtie au trecut peste culmile de dedesubt. John Grady a cercetat ţinutul din urma lor şi după o vreme a văzut nişte călăreţi în mers. Erau, poate, la vreo şapte-opt kilometri de el. S-a uitat după ei şi călăreţii au dispărut din vedere într-o trecătoare sau în umbră. Apoi s-au ivit iar.

A încălecat şi au mers mai departe. Căpitanul dormea şi se clătina în şa, cu braţul prins în curea, în zona muntoasă era răcoare şi la apus avea să se facă frig. A mers mai departe şi, până să se întunece, au găsit o râpă adâncă pe coasta de nord a crestei pe care o străbătuseră, au coborât şi au găsit apă stătătoare printre stânci, caii au coborât alunecând şi zgrepţănând şi apoi s-au oprit şi s-au adăpat.

John Grady l-a deşeuat pe Junior, a legat cătuşele căpitanului de scările de lemn şi i-a zis că era liber să se ducă până unde credea el că poate căra şaua. Apoi a făcut un foc pe pietre, a scurmat în pământ un loc unde să-şi aşeze şoldul, s-a culcat şi şi-a întins piciorul suferind, după care şi-a pus pistolul la brâu şi a închis ochii.

În somn auzea caii umblând printre pietre, îi auzea adăpându-se din micile ochiuri de apă în întuneric, unde stâncile stăteau netede şi drepte ca pietrele ruinelor străvechi şi apa le picura de pe boturi şi răsuna ca apa ce picura într-un puţ, iar în somn el a visat cai şi caii din visul lui umblau solemn printre pietrele răsturnate, ca nişte cai ajunşi într-un loc străvechi, unde ceva din rânduiala lumii se stricase şi dacă o fi fost ceva scris pe pietre, atunci vremea rea ştersese totul şi caii erau prevăzători şi se

mişcau cu multă băgare de seamă, căci purtau în sângele lor amintirea acestui loc şi a altora unde pe vremuri erau cai şi aveau să fie iarăşi. Într-un final în vis i s-a arătat că rânduiala din inima calului era mai trainică, pentru că era înscrisă într-un loc de unde nici o ploaie n-o putea şterge.

Când s-a trezit, deasupra lui stăteau aplecaţi trei bărbaţi. Purtau ponchouri pe umeri, unul din ei ţinea în mână puşca lui descărcată şi toţi aveau pistoale. Focul ardea de la crengile pe care le puseseră pe el, dar lui îi era foarte frig şi n-avea cum să-şi dea seama cât timp dormise. S-a ridicat în capul oaselor. Bărbatul cu puşca a pocnit din degete şi a întins mâna.

Deme las llaves[227], a zis el.

John Grady a băgat mâna în buzunar, a scos cheile şi i le-a dat. Bărbatul acela şi încă unul s-au apropiat de căpitan, care stătea legat de şa pe partea cealaltă a focului. Cel de-al treilea bărbat a rămas lângă el. L-au dezlegat pe căpitan şi cel cu puşca a venit înapoi.

Cuales de los caballos son suyos?[228] a zis el.

Todos son mios[229].

Bărbatul i-a cercetat ochii în lumina focului. S-a dus îndărăt la ceilalţi şi au vorbit între ei. Când au venit înapoi cu el, căpitanul avea mâinile încătuşate la spate. Bărbatul cu puşca a deschis magazia puştii şi când a văzut că arma era descărcată, a rezemat-o de o stâncă. S-a uitat la John Grady.

Donde estă su serape?[230] a zis el.

No tengo[231].

Bărbatul şi-a desfăcut pătura de pe umeri, a rotit-o într-o veronică[232] lentă şi i-a dat-o. Apoi s-a întors şi s-au îndreptat cu toţii, ieşind din lumina focului, spre caii lor, care stăteau în întuneric cu alţi tovarăşi de drum, cu alţi cai.

Quienes son ustedes?[233] a strigat el.

Bărbatul care-i dăduse ponchoul lui s-a întors în lumină şi şi-a dus mâna la borul pălăriei.

---

[227] Dă-mi cheile, (în sp., în orig.).

[228] Care sunt caii tăi? (în sp., în orig.).

[229] Toţi sunt ai mei, (în sp., în orig.).

[230] Unde-ţi este pelerina? (în sp., în orig.).

[231] N-am, (în sp., în orig.).

[232] Figură de coridă prin care toreadorul lasă taurul sa treacă foarte aproape de el.

[233] Cine sunteţi? (în sp., în orig.).

Hombres del pais, a zis.

Apoi şi-au văzut cu toţii de drum.

Oameni ai locului. A stat şi a ascultat cum urcau călare râpa şi apoi duşi au fost. Nu i-a mai văzut niciodată. Dimineaţa a pus şaua pe Redbo şi, mânând ceilalţi doi cai în faţa lui, a ieşit din râpă şi a pornit spre nord peste platou.

A mers toată ziua şi ziua s-a înnegurat înaintea lui, iar peste câmpie a coborât un vânt rece. Încărcase iar puşca, pe care o ducea la oblâncul şeii, călărea cu pelerina pe umeri şi lăsase caii fără călăreţ să meargă liberi înaintea lui. Până seara ţinutul dinspre nord se întunecase cu totul, vântul sufla rece şi el şi-a croit drum cu grijă prin ţinutul de graniţă, printre făgaşele răzleţe cu iarbă şi roci vulcanice sfărâmate şi în amurgul albastru şi rece s-a aşezat deasupra unei *bajada* înalte, cu puşca pe genunchi, în timp ce caii priponiţi păşteau în spatele lui şi la ultima geană de lumină, destulă cât să vadă prin cătarea de fier a puştii, cinci ciute au intrat în *bajada*, au ciulit urechile, s-au oprit, apoi s-au aplecat şi au început să pască.

A ales cea mai măruntă dintre ciute şi a împuşcat-o. Calul lui Blevins s-a ridicat nechezând de unde-l legase, ciutele din *bajada* au luat-o la goană în salturi şi au dispărut în amurg, iar căprioara micuţă zăcea jos şi zvâcnea din picioare.

Când a ajuns la ea, stătea întinsă pe iarbă, scăldată în sângele ei şi el a îngenuncheat cu puşca, i-a pus mâna pe gât, ea s-a uitat la el, ochii îi erau calzi şi umezi şi nu era pic de teamă în ei şi după asta a murit. John Grady a stat şi s-a uitat multă vreme la ea. S-a gândit la căpitan şi s-a întrebat dacă era în viaţă şi apoi s-a gândit la Blevins. S-a gândit la Alejandra şi şi-a amintit când o văzuse prima oară trecând în amurg pe drumul cu *cienagas*, cu calul încă ud după ce intrase călare pe el în lac şi şi-a mai amintit de păsări, de vitele care stăteau în iarbă şi de caii de pe platou. Cerul era întunecat, prin *bajada* sufla un vânt rece şi în lumina împuţinată un văl vineţiu şi rece făcuse ochii căprioarei una cu celelalte lucruri printre care zăcea în acel peisaj crepuscular. Iarbă şi sânge. Sânge şi pietre. Pietre şi medalioanele întunecate pe care le lăsau pe ele primele picături plate de ploaie. Şi-a amintit de Alejandra şi de tristeţea pe care o văzuse prima oară în umerii ei plecaţi, pe care crezuse că o înţelege şi despre care nu ştia nimic şi s-a simţit singur, aşa cum nu se mai simţise de când era copil şi s-a simţit complet înstrăinat de lume, deşi încă o mai iubea. S-a gândit că frumuseţea lumii ascundea o taină. S-

a gândit că pentru ca inima lumii să bată se plătea un preţ uriaş, că suferinţa lumii şi frumuseţea ei funcţionau într-un raport de echitate divergentă şi că până la urmă, dat fiind acest dezechilibru năvalnic, trebuia să curgă mult sânge pentru ivirea unei singure flori.

De dimineaţă cerul era senin şi era foarte frig, iar pe munţii din nord căzuse zăpadă. Când s-a trezit şi-a dat seama că ştia că tatăl lui murise. A răscolit tăciunii, a suflat în foc ca să-l aţâţe iar şi a fript bucăţi tăiate din pulpa căprioarei, apoi a stat înfăşurat în pătură, mâncând şi privind ţinutul din sud, de unde venise călare.

Au plecat mai departe. La amiază caii călcau prin zăpadă, era zăpadă şi în trecătoare şi caii călcau şi frângeau sub copite cruste subţiri de gheaţă de pe potecă, unde zăpada topită se prelingea, neagră ca cerneala peste pământul ud şi întunecat, iar ei au înaintat cu greu printre peticele de zăpadă care luceau în soare, au străbătut un coridor întunecos de brazi şi au coborât prin ochiuri de lumină şi ochiuri de umbră pe povârnişul dinspre nord, unde aerul mirosea a răşină şi a piatră udă şi nu se auzea nici o pasăre cântând.

Când începuse să se lase înserarea, John Grady a văzut în depărtare nişte lumini, a pornit-o întins înspre ele şi nu s-a oprit deloc, iar în miez de noapte, crunt vlăguiţi şi el şi caii, au ajuns în oraşul Los Picos.

O singură stradă, neasfaltată şi desfundată de la ultimele ploi. O piaţetă mizeră, unde se vedeau un chioşc putred din crengi de arbuşti şi câteva bănci vechi de fier. Copacii din piaţetă erau proaspăt spoiţi cu var şi vârfurile lor se pierdeau în întunericul de deasupra celor câteva felinare rămase aprinse, aşa încât arătau ca nişte copaci de ghips dintr-un decor de teatru, abia scoşi din matriţă. Caii călcau cu multă băgare de seamă printre brazdele uscate de pe stradă şi câinii lătrau la ei de după uşi şi porţi de lemn când treceau.

Dimineaţa, când s-a trezit, afară era frig şi ploua iar. Făcuse popas la nord de oraş şi s-a ridicat, ud, înfrigurat şi murdar, a pus şaua pe cal şi s-a întors călare în oraş, înfăşurat în pelerină şi mânând cei doi cai înaintea lui.

În piaţetă fuseseră aşezate câteva măsuţe, pliante de tablă şi nişte fete tinere înşirau ghirlande de hârtie pe deasupra. Erau ude de la ploaie şi râdeau, aruncau ghemele de hârtie creponată peste firele de sârmă şi apoi le prindeau, iar vopseaua curgea de

pe hârtie, aşa că aveau mâinile roşii şi verzi şi albastre. John Grady a legat caii în faţa prăvăliei pe lângă care trecuse în seara de dinainte, a intrat, a cumpărat un sac de ovăz pentru cai, a împrumutat o găleată de tablă galvanizată din care să-i adape şi a stat în piaţetă, sprijinit în puşcă, uitându-se la ei cum beau. Se aştepta să fie privit cu oarecare curiozitate, dar oamenii pe care i-a văzut l-au salutat numai din cap cu gravitate şi au trecut mai departe. A dus găleata înapoi în prăvălie şi a luat-o pe stradă până la un mic bufet, unde a intrat şi s-a aşezat la una dintre cele trei mese mici de lemn. Podeaua bufetului era din pământ bătătorit şi proaspăt măturat şi el era singurul client. A rezemat puşca de perete, a comandat *huevos revueltos* şi o cană cu ciocolată şi a aşteptat să i se aducă, apoi a mâncat foarte încet. Mâncarea era prea grasă pentru gustul lui, ciocolata era cu *canela*[234] şi a băut-o, a mai comandat una, a împăturit o *tortilla* şi a mâncat-o, s-a uitat la caii care stăteau peste drum, în piaţă şi s-a uitat şi la fete. Atârnaseră hârtie creponată de chioşc, care arăta ca un morman de crengi împodobit cu ghirlande. Proprietarul s-a arătat foarte curtenitor faţă de el, i-a adus *tortillas* fierbinţi, abia scoase din cuptor şi i-a spus că urma să se ţină o nuntă şi că ar fi fost păcat să plouă. L-a întrebat de pe unde o fi venit şi s-a arătat mirat că bătuse atâta drum. John Grady stătea la geamul bufetului gol, se uita la activităţile din piaţă şi îşi zicea că era bine că Dumnezeu le ascundea celor tineri, care abia porneau la drum, adevărurile vieţii, fiindcă altfel nu le-ar mai fi dat inima ghes să pornească nicăieri.

La jumătatea dimineţii ploaia se oprise. Apa picura din copacii din piaţetă şi hârtia creponată atârna în fâşii ude. John Grady a stat lângă cai şi s-a uitat cum ieşea alaiul de nuntă din biserică. Mirele purta un costum de un negru insipid, prea mare pentru el şi părea nu stânjenit, ci pe jumătate disperat, de parcă n-ar fi fost deloc obişnuit cu hainele acelea. Mireasa era jenată, se agăţa de el şi apoi s-au oprit pe scări, ca să fie fotografiaţi şi, cum stăteau aranjaţi, acolo în faţa bisericii în ţinuta lor de o rigoare demodată, aveau deja aerul fotografiilor vechi. În monocromia sepia a unei zile ploioase din acel sat pierdut, îmbătrâniseră într-o clipită.

În piaţetă o bătrână cu un şal negru umbla de colo-colo, aplecând mesele şi scaunele metalice, ca să se scurgă apa. Ea şi alte femei s-au apucat să scoată mâncare din găleţi şi coşuri şi

---

[234] Scorţişoară, (în sp., în orig.).

un grup de trei muzicanţi în costume argintii prăfuite stăteau pregătiţi cu instrumentele lor. Mirele a luat-o de mână pe mireasă, ca s-o ajute să treacă peste apa adunată în faţa treptelor bisericii. În apă erau forme cenuşii reflectate pe un cer cenuşiu. Un băieţaş a venit în fugă, a călcat în baltă şi a împrăştiat o jerbă din apa aia cenuşie şi noroioasă, apoi luat-o la fugă cu tovarăşii lui. Mireasa s-a agăţat de soţul ei. El s-a încruntat şi s-a uitat după băieţi, dar nu mai era nimic de făcut, ea s-a uitat în jos, la rochia ei, s-a uitat la el şi apoi a râs. Apoi au râs şi mirele şi ceilalţi din alai, au traversat strada râzând şi uitându-se unii la alţii, au intrat în piaţetă printre mese şi muzicanţii au început să cânte.

Cu ultimii bani John Grady a cumpărat cafea, *tortillas*, nişte fructe şi fasole la conservă. Conservele stătuseră atâta vreme pe raft, încât le pierise lustrul şi etichetele li se şterseseră. Când a trecut pe stradă, nuntaşii se aşezaseră la mese şi mâncau, iar muzicanţii se opriseră din cântat, stăteau ghemuiţi unul lângă altul şi beau din căni de tablă. Un bărbat care stătea singur pe una din bănci şi nu părea să fie nuntaş a ridicat privirea la auzul copitelor greoaie de pe stradă şi a ridicat o mână către călăreţul palid care trecea cu o pătură şi o puşcă şi a ridicat şi el o mână drept răspuns, apoi a mers mai departe.

A trecut pe lângă ultimele case scunde din chirpici şi a luat-o pe drumul către nord, un drum de pământ care şerpuia printre dealurile sterpe, acoperite cu grohotiş, se bifurca, se întrerupea şi până la urmă se oprea la rămăşiţele unei mine părăsite, printre contururile ruginite ale conductelor, suporturi de pompă şi grinzi vechi de lemn. A mers mai departe traversând ţinutul muntos şi seara a coborât povârnişul dinspre nord şi a ieşit în câmpia din faţă, unde plantele de *chaparral*, măslinii de la ploaie, stăteau în colonii solemne, aşa cum stătuseră o mie de ani şi mai bine în acel pustiu nelocuit, mai bătrâne ca orice altă făptură vie.

A mers înainte, cu cei doi cai în urma lui, gonind porumbei din bălţile de apă stătută, iar soarele cobora din norii întunecaţi şi decoloraţi de la apus, unde roşeaţa lui se prelingea pe fâşia îngustă de cer de deasupra lor ca sângele căzând prin apă şi deşertul înviorat de ploaie se aurea în lumina serii şi apoi se întuneca până se făcea negru, o cerneală care acoperea treptat *bajada*, dealurile ţuguiate şi linia de piatră golaşă a cordilierelor ce se întindea tot mai întunecată către sud până departe în Mexic. Valea inundabilă pe care o străbătuse era împrejmuită de

roci şistoase şi în amurg micile vulpi de deşert ieşiseră să stea pe ziduri şi să se uite cum se lasă noaptea, tăcute şi princiare ca nişte icoane, porumbeii gângureau din acacia şi apoi s-a lăsat o noapte neagră ca Egiptul şi n-au mai rămas decât încremenirea, tăcerea, fornăitul respiraţiei cailor şi zgomotul copitelor lor tropotind în întuneric. Şi-a îndreptat calul către steaua polară şi a mers mai departe, au mers până s-a ivit luna rotundă la răsărit, iar coioţii schelălăiau şi-şi răspundeau unii altora pe toată câmpia dinspre sud, de unde veniseră ei.

A traversat fluviul chiar la vest de Langtry, Texas, într-o ploaie domoală. Vânt din nord, o zi friguroasă. Vitele de la coturile fluviului stăteau nemişcate şi cenuşii. A urmat o potecă făcută de vite printre sălcii şi *carrizal*[235] până unde apa cenuşie se împletea cu prundişul.

John Grady a cercetat undele reci şi cenuşii ale curentului, a descălecat, a slăbit chingile, s-a dezbrăcat şi şi-a îndesat cizmele pe crăcii pantalonilor, cum mai făcuse atunci, demult, după ele a vârât cămaşa, haina şi pistolul şi a trecut cureaua de două ori prin găici, ca să lege talia. Apoi şi-a atârnat pantalonii pe umăr, s-a urcat în şa, gol şi cu puşca ridicată şi, mânând caii liberi înaintea lui, l-a îmboldit pe Redbo în apa fluviului.

A intrat pe pământul texan palid şi tremurând, a stat o clipă în şa şi s-a uitat înspre câmpia din nord, la acel peisaj şters de unde începeau deja să se ivească vite ce înaintau greoi şi mugeau încet către cai şi atunci s-a gândit la tatăl lui, care era mort în ţara aia, a stat în şa gol, în bătaia ploii şi a plâns.

Când a intrat călare în Langtry, era după-amiaza devreme şi încă mai ploua. Primul lucru pe care l-a văzut a fost o camionetă cu capota ridicată şi doi bărbaţi care încercau s-o pornească. Unul dintre ei s-a ridicat şi s-a uitat la el. Trebuie să i se fi părut că vede o arătare din vremuri apuse, pentru că l-a împuns pe celălalt cu cotul şi l-au privit amândoi.

Salutare, a zis John Grady. Mă-ntreb dacă-mi puteţi spune şi mie în ce zi suntem?

S-au uitat unul la altul.

E joi, a zis primul.

Eu ziceam de dată.

Bărbatul s-a uitat la el. S-a uitat la caii înşiraţi în spatele lui.

Data? a zis el.

Da, domnu'.

---

[235] Stufăriş, (în sp., în orig.).

E Ziua Recunoştinţei, a zis celălalt bărbat.

S-a uitat la ei. Apoi s-a uitat de-a lungul străzii.

Baru' ăla de colo e deschis?

Da, e deschis.

Şi-a luat mâna de pe oblânc şi a dat să plesnească animalul, apoi s-a oprit.

Voi nu vreţi nici unu' să cumpăraţi o puşcă? a întrebat el.

Ei s-au uitat unul la altul.

Poate ţi-o cumpără Earl, a zis primul bărbat. El e săritor de felul lui.

E tipul care are barul?

Mda.

John Grady şi-a dus mâna la borul pălăriei.

Vă rămân dator, a zis el.

Apoi a îndemnat calul înainte şi a pornit pe stradă, trăgând după el caii liberi. Ei s-au uitat în urma lui. N-a vorbit nici unul, căci nu era nimic de spus. Cel care ţinea în mână cheia tubulară a pus-o pe bara de protecţie şi amândoi au stat şi s-au uitat până când John Grady a dat colţul către bar şi n-a mai fost nimic de văzut.

A umblat călare cu săptămânile prin ţinutul de graniţă, căutându-l pe stăpânul calului. În Ozona, chiar înainte de Crăciun, trei bărbaţi au dat declaraţii sub jurământ şi ajutorul de şerif din oraş a confiscat animalul. Audierile s-au ţinut în biroul judecătorului din clădirea veche de piatră a tribunalului, unde grefierul a citit acuzaţiile şi numele, după care judecătorul s-a întors şi a coborât privirea spre John Grady.

Fiule, a zis el, eşti reprezentat de un avocat?

Nu, domnule, nu-s, a zis John Grady. Nu-mi trebuie nici un avocat. Trebuie doar să vă zic de calul ăsta.

Judecătorul a dat din cap aprobator.

Bine, a zis. Dă-i drumul.

Da, domnu'. Dacă nu vă e cu supărare, aş vrea să vă zic de la început. De prima dată când am văzut calul.

Păi, dacă vrei tu să zici, noi vrem s-auzim, aşa că dă-i drumul.

I-a luat aproape jumătate de ceas. Când a terminat, a întrebat dacă se putea să i se aducă un pahar cu apă. Nimeni nu vorbea. Judecătorul s-a întors spre grefier.

Emil, adu-i băiatului un pahar cu apă.

Judecătorul s-a uitat în carneţelul lui şi apoi s-a întors către John Grady.

Fiule, mă gândesc să-ţi pun trei întrebări şi dacă poţi răspunde la ele, al tău e calul.

Da, domnu'. O să încerc.

Păi, ori o să ştii, ori n-o să ştii. Necazul cu mincinosul e că nu ţine minte ce-a zis.

Eu nu-s mincinos.

Ştiu că nu eşti. Asta-i doar ca să se consemneze oficial. Nu cred că putea inventa careva povestea de ne-ai spus-o tu acuma.

Şi-a pus iar ochelarii şi l-a întrebat pe John Grady numărul de hectare de pe domeniul Nuestra Senora de la Purisima Concepcion. Apoi l-a întrebat numele bărbatului bucătăresei lui *hacendado*. La urmă a lăsat jos notiţele şi l-a întrebat pe John Grady dacă avea pe el chiloţi curaţi.

Un râs înăbuşit s-a răspândit prin sală, dar judecătorul nu râdea – şi nici aprodul.

Da, domnu'. Am.

Ei, nu-s de faţă femei, aşa că, dacă nu te ruşinezi prea tare, aş vrea să arăţi instanţei găurile alea de glonţ din picior. Dacă nu vrei, te întreb altceva.

Da, domnu', a zis John Grady.

Şi-a desfăcut cureaua şi-a lăsat pantalonii în vine şi şi-a întors piciorul drept către judecător.

Gata, fiule. Mulţumesc. Uite, ia-ţi apa.

John Grady şi-a ridicat pantalonii, s-a încheiat la nasturi şi la curea, apoi a întins mâna, a luat paharul cu apă de pe masă, unde-l lăsase grefierul şi a băut.

Tare urâte-s găurile alea, a zis judecătorul. N-ai primit îngrijiri medicale?

Nu, domnule. Nu era de unde.

Probabil că nu. Ai avut noroc că n-ai făcut cangrenă.

Da, domnu'. Le-am ars bine de tot.

Le-ai ars?

Da, domnu'.

Cu ce le-ai ars?

Cu o ţeavă de pistol. Le-am ars cu o ţeavă de pistol încinsă în foc.

În sala de judecată era o linişte totală. Judecătorul s-a lăsat pe spate.

Ajutorul de şerif are dispoziţie să-i returneze domnului Cole bunul în chestiune. Domnule Smith, dumneata ai grijă ca băiatul să-şi capete calul. Fiule, eşti liber şi instanţa îţi mulţumeşte

pentru mărturie. Slujesc pe scaunul judecătoresc în districtul ăsta de când a fost făcut district şi până acum am auzit multe lucruri care m-au făcut să mă îndoiesc profund de rasa umană, dar asta nu se numără printre ele. Cu cei trei reclamanţi din cazul ăsta aş vrea să mă întâlnesc aici, în biroul meu, după-masă. Asta înseamnă la ora unu.

Avocatul reclamanţilor s-a ridicat în picioare.

Domnule judecător, aici e vorba în mod clar de un caz de confuzie de identitate.

Judecătorul şi-a închis carnetul de notiţe şi s-a ridicat.

Da, aşa e, a zis el. O confuzie gravă. Audierile se suspendă.

În seara aceea John Grady a bătut la uşa judecătorului când parterul casei era încă luminat. O mexicană tânără a venit la uşă şi l-a întrebat ce vrea, iar el i-a spus că vrea să-l vadă pe judecător. O spusese în spaniolă şi ea a repetat-o în engleză cu oarecare răceală şi i-a spus să aştepte.

Când a venit la uşă, judecătorul era încă îmbrăcat, dar avea pe deasupra un halat vechi de flanel. Dacă s-a mirat că-l vedea pe băiat la el pe verandă, n-a arătat-o în nici un fel. A împins la o parte uşa de plasă.

Intră, fiule, a zis. Intră.

N-am vrut să vă deranjez.

Nu face nimic.

John Grady ţinea pălăria strâns în mână.

Eu nu ies afară, a zis judecătorul. Aşa că, dacă vrei să mă vezi, eu zic să intri.

Da, domnu'.

A intrat într-un hol lung. În dreapta o scară cu balustradă urca la etaj. Casa mirosea a mâncare gătită şi a ceară de mobilă. Judecătorul purta papuci de piele şi a înaintat fără zgomot pe holul cu mochetă, apoi a intrat pe o uşă deschisă din stânga. Camera era plină cu cărţi şi în şemineu ardea un foc.

Am ajuns, a zis judecătorul. Dixie, el e John Cole.

Când a intrat el, o femeie căruntă s-a ridicat şi i-a zâmbit. Apoi s-a întors către judecător.

Eu mă duc sus, Charles.

Bine, nevastă.

Judecătorul s-a întors către John Grady.

Ia loc, fiule.

John Grady s-a aşezat şi şi-a pus pălăria în poală.

Au stat.

Păi, ia spune, a zis judecătorul. Nu lăsa pe mâine ce poţi face azi.

Da, domnu'. Cred că-n primul şi-n primul rând voiam să vă spun că m-a cam supărat ce-aţi zis la tribunal. Parc-aş fi fost curat în toate şi eu nu mă simt aşa.

Cum te simţi?

John Grady a stat şi s-a uitat la pălărie. A stat aşa multă vreme. Într-un sfârşit a ridicat privirea.

Nu mă simt îndreptăţit, a zis.

Judecătorul a dat aprobator din cap.

Nu cumva m-ai indus în eroare cu ceva ce-ai spus despre cal?

Nu, domnule. Nu e asta.

Dar ce e?

Păi, domnule… Aş zice că fata.

Bun.

Am muncit pentru omul ăla şi l-am respectat şi el n-a avut niciodată a se plânge de cum i-am muncit şi a fost cât se poate de bun cu mine. Şi omul ăla a venit sus pe munte, unde munceam eu şi cred că-şi pusese-n gând să mă omoare. Şi eu singur port toată vina. Eu şi nimeni altcineva.

N-ai adus fata într-o stare din aia problematică, nu?

Nu, domnule. Eram îndrăgostit de ea.

Judecătorul a dat din cap cu gravitate.

Ei, a zis el. Şi dacă eşti îndrăgostit de ea, tot poţi s-o laşi borţoasă.

Da, domnu'.

Judecătorul îl privea.

Fiule, a zis, mie-mi pari genul de om care poate că are obiceiul să fie cam prea aspru cu sine. Din câte mi-ai povestit, aş zice că-i mare lucru c-ai scăpat teafăr de-acolo. Poate că lucrul cel mai bun pentru tine ar fi să-ţi vezi pur şi simplu de-ale tale şi să treci peste asta. Taică-meu zicea că nu trebuie să te-apuci să rumegi ce te roade.

Da, domnu'.

Mai e ceva, aşa-i?

Da, domnu'.

Ce?

Când eram acolo la închisoare, am omorât un băiat.

Judecătorul s-a lăsat pe spate în scaun.

Ei, a zis el. Îmi pare rău s-aud aşa ceva.

Mă tot macină.

Probabil că te-o fi provocat el cumva.

Da. Dar asta n-ajută. A încercat să mă omoare cu un cuţit. S-a întâmplat pur şi simplu să fiu mai tare ca el.

De ce te macină?

Nu ştiu. Nu ştiu nimic despre el. Nici măcar numele nu i l-am aflat vreodată. Poate c-o fi fost băiat de treabă. Nu ştiu. Nu ştiu dacă trebuia să moară.

A ridicat privirea. Avea ochii umezi în lumina focului. Judecătorul stătea şi se uita la el.

Ştii că nu era băiat de treabă. Nu-i aşa?

Da, domnu'. Cred că da.

N-ai vrea să te faci judecător, nu?

Nu, domnule. Nici vorbă.

Nici eu n-am vrut.

Domnule?

N-am vrut să fiu judecător. Eram avocat tânăr şi lucram în San Antonio şi am venit înapoi aici când taică-meu era bolnav şi atunci m-am angajat la birou la procurorul districtual. Nici vorbă să fi vrut să mă fac judecător. Cred că gândeam cam ca tine. Şi acum gândesc la fel.

Cum de v-aţi răzgândit?

Nu ştiu dacă m-am răzgândit. Pur şi simplu am văzut multă nedreptate în sistemul judiciar, am văzut în poziţii de putere oameni de vârsta mea, cu care crescusem şi despre care ştiam clar ca bună ziua că n-aveau nici un dram de bun-simţ. Cred că pur şi simplu n-am avut de ales. Am trimis un băiat din districtul ăsta pe scaunul electric în Huntsville, în o mie nouă sute treizeci şi doi. Mă gândesc la asta. Nu cred să fi fost băiat de treabă. Dar mă gândesc la asta. Dac-aş mai face la fel? Da, aş face.

Eu era cât pe ce s-o mai fac o dată.

Ce să faci, să omori pe careva?

Da, domnu'.

Pe căpitanul mexican?

Da, domnu'. Căpitan. Sau ce-o fi fost. Era un *madrina*, cum se zice la ei. Nici măcar nu era poliţist adevărat.

Dar n-ai făcut-o.

Nu, domnu'. N-am făcut-o.

Au stat aşa. Focul se prefăcuse în tăciuni. Afară sufla vântul şi în curând John Grady trebuia să iasă şi să-l înfrunte.

Dar nu mă hotărâsem ce să fac. Credeam că da. Dar n-o făcusem. Nu ştiu ce s-ar fi întâmplat dacă nu veneau ăia şi-l luau.

Mă gândesc că oricum e mort.
A ridicat ochii de la foc înspre judecător.
Nici măcar nu eram furios pe el. Sau nu simţeam c-aş fi. Băiatul ăla de l-a împuşcat, eu abia dacă-l cunoşteam. Mi-a părut rău. Dar n-aveam nici o treabă cu el.
De ce crezi că voiai să-l omori?
Nu ştiu.
Ei, a zis judecătorul. Aş zice că asta-i ceva între tine şi bunul Dumnezeu. Nu crezi?
Da, domnu'. N-am vrut să se-nţeleagă că aştept un răspuns. Poate că nici nu există răspuns. Doar că m-a deranjat că v-aţi putea închipui că-s eu mai breaz. Nu-s.
Ei, păi nu-i rău să te deranjeze asemenea lucru.
John Grady şi-a luat pălăria şi a ţinut-o cu amândouă mâinile. Părea gata să se ridice, dar nu s-a ridicat.
Motivul pentru care am vrut să-l omor a fost c-am stat acolo, că l-am lăsat să-l ducă pe băiatul ăla după copaci ca să-l împuşte şi n-am zis nimic.
Ar fi ajutat cu ceva?
Nu, domnule. Dar asta nu înseamnă că e bine.
Judecătorul s-a aplecat din scaun, a luat vătraiul sprijinit de şemineu, a răscolit tăciunii, apoi a pus vătraiul la loc şi-a încrucişat braţele şi s-a uitat la băiat.
Ce-ai fi făcut dacă azi m-aş fi pronunţat în defavoarea ta?
Nu ştiu.
Ei, cred că e un răspuns cinstit.
Nu era calul lor. M-ar fi deranjat.
Da, a zis judecătorul. Era şi normal.
Trebuie să aflu al cui e calul. A ajuns să-mi atârne ca o piatră de moară de gât.
Nu-i nimic în neregulă cu tine, fiule. Cred c-ai s-o scoţi tu cumva la capăt.
Da, domnu'. Şi eu cred. Dacă am zile.
S-a ridicat.
Vă mulţumesc pentru timpul acordat. Şi că m-aţi primit în casa dumneavoastră şi tot restul.
Judecătorul s-a ridicat în picioare.
Poţi să vii să mă vizitezi când vrei tu, a zis el.
Da, domnu'. Vă sunt recunoscător.
Afară era frig, dar judecătorul a stat pe verandă în halat şi papuci de casă până când a dezlegat el calul şi s-a ocupat de

ceilalţi doi cai şi apoi a încălecat. John Grady a întors calul, s-a uitat la el cum stătea în pragul luminat, a ridicat mâna şi judecătorul a ridicat şi el mâna, a pornit înainte pe stradă, de la o baltă de lumină de felinar la alta, până când a dispărut în întuneric.

În duminica următoare stătea dimineaţa într-o cafenea din Bracketville, Texas şi bea cafea. În cafenea nu mai era nimeni în afară de insul de la tejghea, care stătea pe un scaun de la capătul barului, fuma o ţigară şi citea ziarul. În spatele tejghelei se auzea un radio şi după o vreme o voce a spus că urma „Ora evanghelică cu Jimmy Blevins”.

John Grady a ridicat privirea.

De unde transmite postul ăsta de radio? a întrebat el.

Asta-i din Del Rio, a zis omul de la bar.

A ajuns în Del Rio pe la patru şi jumătate după-amiaza şi până a găsit casa Blevins, începuse să se întunece. Reverendul locuia într-o casă albă din lemn, cu o alee de pietriş pentru maşini şi John Grady a descălecat în faţa cutiei poştale, a dus caii pe alee până în spatele casei şi a bătut la uşa bucătăriei. O femeie mică şi blondă s-a uitat afară. A deschis uşa.

Da? a zis. Te pot ajuta cu ceva?

Da, doamnă. Reverendul Blevins e acasă?

Ce treabă ai cu el?

Păi, aş zice c-am venit la dânsul pentru un cal.

Un cal?

Da, doamnă.

Ea s-a uitat peste el la animalele care stăteau acolo.

Care e? a întrebat.

Murgul. Cel mai mare.

Ţi-l binecuvântează, dar nu pune mâna pe el.

Poftim?

Nu pune mâna pe el. Pe animale nu pune mâna.

Cine-i acolo, dragă? a strigat un bărbat din bucătărie.

Un băiat care-a venit cu un cal, a strigat ea.

Reverendul a ieşit pe verandă.

Măi, măi, a zis el. Ia uită-te la caii ăştia.

Mă scuzaţi de deranj, domnule, dar ăsta nu-i cumva calul dumneavoastră?

Calul meu? Eu n-am avut cal în viaţa mea.

Vrei să-ţi binecuvânteze calul sau nu? a întrebat femeia.

Ştiţi cumva un băiat de vreo paisprezece ani pe care-l chema

Jimmy Blevins?

Când eram copil, am avut la un moment dat un catâr. Un catâr mare. Mai era şi rău, afurisitu'. Un băiat pe care-l chema Jimmy Blevins? Adică numai Jimmy Blevins şi atât?

Da, domnu'.

Nu. Nu. Din câte ţin eu minte, nu. În lume sunt o grămadă de Jimmy Blevins, dar sunt Jimmy Blevins Smith şi Jimmy Blevins Jones. Nu trece săptămâna să nu primim o scrisoare, două, în care ni se spune că a mai apărut pe lume un alt Jimmy Blevins cutare sau Jimmy Blevins cutărică. Nu-i aşa, dragă?

Aşa e, părinte.

Primim şi din străinătate, să ştii. Jimmy Blevins Chang. Pe ăsta l-am avut recent. Un copilaş mic şi gălbejit. Trimit fotografii, ştii. Instantanee. Cum te cheamă?

Cole. John Grady Cole.

Reverendul a întins mâna şi el i-a strâns-o. Reverendul era gânditor.

Cole, a zis el. Cred c-am avut un Cole. N-aş vrea să zic că n-am avut. Ai cinat?

Nu, domnule.

Dragă, poate că domnul Cole vrea să rămână la noi la cină. Îţi place puiul cu găluşte, domnule Cole?

Da, domnu', îmi place. Toată viaţa am avut o slăbiciune pentru el.

Păi, pregăteşte-te să capeţi o slăbiciune şi mai mare, fiindcă aşa bun ca al lu' nevastă-mea n-ai mai mâncat.

Au mâncat în bucătărie.

Mâncăm aici în bucătărie acum c-am rămas doar noi doi, a explicat femeia.

El n-a întrebat cine lipsea. Reverendul a aşteptat-o să se aşeze, apoi a plecat capul şi a binecuvântat mâncarea de pe masă şi pe oamenii din jurul mesei. A ţinut-o aşa destul de mult şi a binecuvântat tot, până a făcut înconjurul ţării, apoi a binecuvântat şi alte ţări şi a vorbit despre război şi foamete, despre misiuni şi alte probleme de pe lume, referindu-se în mod special la Rusia, la evrei şi la canibalism şi pe toate le-a cerut în numele lui Hristos, amin, apoi s-a îndreptat şi s-a întins după turta de mălai.

Lumea vrea mereu să ştie cum am început, a zis el. Ei bine, pentru mine n-a fost nici un mister. Când am ascultat prima oară un radio, am ştiut care-i e rostul şi n-am mai avut nici o urmă de

îndoială. Fratele mamei a construit un radio cu galenă. L-a cumpărat prin poştă. Îl primeai într-o cutie şi-l asamblai. Locuiam în sudul Georgiei şi bineînţeles că auzisem de radio. Dar în realitate noi nu văzuserăm niciodată cu ochii noştri unul care să meargă. E o diferenţă ca de la cer la pământ. Mă rog. Eu am ştiut care-i e rostul. Pentru că, ştii, nu mai ai ce scuze să găseşti. Omul poate să-şi împietrească inima în aşa fel încât să nu mai audă glasul Domnului, dar dacă dai radioul tare, tare… Ei bine, atunci chestia cu inima împietrită nu mai ţine. Mai trebuie să fii şi surd ca un butuc pe deasupra. Vezi dumneata, totul pe lumea asta are un rost. Uneori poate că-i greu să pricepi care-i ăla. Dar radioul? Vai de mine, păi ceva mai limpede de-atât nu există. Am avut în plan radioul de la bun început. Aşa am ajuns la preoţie.

În timp ce vorbea, îşi umplea farfuria şi apoi s-a oprit din vorbit şi a mâncat. Nu era un bărbat voinic, dar a mâncat două porţii uriaşe şi o halcă mare de tartă cu piersici şi a băut câteva pahare mari de lapte bătut.

Când a terminat, s-a şters la gură şi şi-a împins scaunul în spate.

Ei bine, a zis el, pe mine vă rog să mă scuzaţi. Trebuie să mă duc la muncă. Dumnezeu n-are zile libere.

S-a ridicat şi a dispărut în casă. Femeia i-a pus lui John Grady în farfurie încă o porţie de tartă, el i-a mulţumit şi ea s-a aşezat iar şi s-a uitat la el cum mănâncă.

Ştii, el a fost primul care te punea să stai cu mâinile pe radio, a zis ea.

Poftim?

El a avut ideea. Să-ţi pui mâinile pe radio. Se ruga la radio şi tămăduia pe toată lumea care stătea cu mâna pe radio.

Da, doamnă.

Mai înainte punea lumea să-i trimită lucruri şi el se ruga deasupra lor, dar au apărut multe probleme din cauza asta. Lumea are aşteptări mari de la un slujitor al Domnului. A vindecat multă lume şi bineînţeles că toată lumea a aflat asta de la radio şi nu-mi place s-o spun, dar a ieşit rău. Eu aşa am considerat.

John Grady mânca. Ea se uita la el.

Îi trimiteau morţi, a zis ea.

Poftim?

Îi trimiteau morţi. Îi vârau în lăzi şi-i trimiteau cu poşta feroviară. Lucrurile o luaseră razna. N-ai ce să faci cu un om

mort. Asta numai Iisus putea face.

Da, doamnă.

Mai voiai nişte lapte bătut?

Da, doamnă. Mulţumesc. E grozav de bun.

Păi, mă bucur că-ţi place.

I-a umplut paharul şi s-a aşezat iar.

Munceşte aşa de mult cu preoţia lui. Lumea habar n-are. Ştiai că vocea lui se aude în toată lumea?

Chiar aşa?

Am primit scrisori din China. E greu de închipuit. Cum stau mititeii de ei acolo, lângă radiourile lor. Şi-l ascultă pe Jimmy.

N-aş fi crezut că pricep ce zice.

Scrisori din Franţa. Scrisori din Spania. Din toată lumea. Vezi dumneata, vocea lui e ca o unealtă. Şi când face chestia cu mâinile… Pot ei să fie în Tombuctu. Pot să fie şi la Polul Sud. N-are nici o importanţă. Vocea lui e acolo. N-ai unde să te duci şi să nu fie şi el acolo. În aer. Tot timpul. Numai să dai drumul la radio. Desigur, au încercat să-i închidă postul, dar e hăt departe, în Mexic. De-aia a venit încoace doctorul Brinkley. Să găsească postul ăsta de radio. Ştiai că se aude pe Marte?

Nu, doamnă.

Ei, da, se aude. Când mă gândesc cum aud ei acolo sus pentru prima oară vorbele lui Iisus, pur şi simplu îmi vine să plâng. Chiar aşa. Şi asta a făcut-o Jimmy Blevins. El şi numai el.

Din casă s-a auzit un sforăit prelung şi sonor. Femeia a zâmbit.

Bietul de el, a zis. E stors de puteri. Lumea habar n-are.

N-a reuşit să-l găsească pe stăpânul calului. Către sfârşitul lui februarie a pornit-o iarăşi spre nord, trăgând după el caii prin şanţurile de scurgere de pe marginea şoselelor asfaltate. În prima săptămână din martie a ajuns iar în San Angelo, a luat-o de-a curmezişul peste ţinutul care-i era atât de familiar şi a ajuns la gardul pajiştii familiei Rawlins imediat după ce se întunecase, în prima noapte caldă din acel an, când nu mai bătea vântul şi totul era cu desăvârşire încremenit şi limpede pe câmpiile din vestul Texasului. S-a dus călare până la grajd, unde a descălecat şi a luat-o pe jos spre casă. În camera lui Rawlins era lumina aprinsă şi el şi-a vârât două degete între dinţi şi a şuierat.

Rawlins a apărut la geam şi s-a uitat afară. După câteva minute a ieşit din bucătărie şi a luat-o pe lângă casă.

Frăţioare, tu eşti?

Da.’

Afurisitu' naibii, a zis Rawlins. Afurisitu' naibii.

I-a dat ocol, ca să-l vadă în lumină şi s-a uitat la el ca la ceva rar.

Mi-am zis că poate-ţi vrei căluţul înapoi, a zis John Grady.

Nu-mi vine să cred. L-ai adus pe Junior cu tine?

Uite, stă colo la grajd.

Afurisitu' naibii, a repetat Rawlins. Nu-mi vine să cred. Afurisitu' naibii.

Au ieşit călare în prerie şi s-au aşezat pe pământ, au lăsat animalele să umble-n voia lor, cu frâiele pe jos şi el i-a povestit lui Rawlins tot ce se întâmplase. Apoi au rămas tăcuţi. Luna neînsufleţită atârna la apus şi formele lunguieţe şi turtite ale norilor nopţii treceau prin faţa ei ca o flotă spectrală.

Ai fost la maică-ta? a întrebat Rawlins.

Nu.

Ştiai că taică-tău a murit?

Mda. Cred că ştiam.

Ea a-ncercat să-ţi trimită vorbă în Mexic.

Mda.

Mama Luisei e tare bolnavă.

Abuela?

Da.

Ei cum o duc?

Cred că bine. M-am întâlnit cu Arturo prin oraş. Dascălu' Cole i-a dat de lucru la şcoală. Să facă curat şi alte de-astea.

O să se descurce?

Nu ştiu. E cam bătrână.

Mda.

Tu ce-o să faci?

Plec.

Încotro?

Nu ştiu.

Poţi să te duci la sonde. Se câştigă grozav de bine.

Mda. Ştiu.

Poţi să stai aici, acasă.

Cred că o să merg mai departe.

Ăsta e totuşi un pământ bun.

Mda. Ştiu că e. Dar nu-i pământul meu.

S-a ridicat, s-a întors şi s-a uitat spre nord, unde luminile oraşului pluteau pe deasupra deşertului. Apoi s-a dus şi a cules hăţurile de pe jos, s-a urcat pe cal, s-a dus şi a prins calul lui

Blevins de căpăstru.

Prinde-ţi calul, a zis el. Altfel se ia după mine.

Rawlins s-a dus şi-a prins calul şi a stat aşa lângă el.

Pământul tău unde e? a întrebat.

Nu ştiu, a zis John Grady. Nu ştiu unde e. Nu ştiu ce se întâmplă cu pământul.

Rawlins n-a răspuns.

Ne mai vedem noi, bătrâne, i-a zis John Grady.

În regulă. Ne vedem.

A stat aşa, ţinând calul în timp ce călăreţul s-a întors, s-a îndepărtat şi s-a pierdut încet-încet la orizont. S-a ghemuit pe călcâie, ca să-l mai privească puţin, dar după o vreme nu l-a mai văzut.

La Knickerbocker ziua înmormântării a fost rece şi vântoasă. Mânase caii pe păşune la capătul îndepărtat al drumului şi a stat multă vreme cu privirea aţintită pe drumul ce ducea în nord, unde vremea se strica şi cerul era plumburiu, iar după o vreme s-a ivit şi cortegiul funerar. Un vechi dric Packard, urmat de un alai pestriţ de maşini şi camionete prăfuite. S-au oprit pe drum, în faţa micului cimitir mexican, lumea a coborât în stradă, purtătorii sicriului, în costumele lor negre şi spălăcite, stăteau în spatele dricului, apoi au dus sicriul Abuelei pe poarta cimitirului. El stătea peste drum, cu pălăria în mână. Nimeni nu se uita la el. Au purtat-o prin cimitir, urmaţi de un preot şi de un băiat în robă albă, care suna dintr-un clopot, au îngropat-o, s-au rugat, au plâns şi au bocit, apoi au ieşit din cimitir înapoi în stradă, ajutându-se unii pe alţii şi plângând, s-au urcat în maşini, au întors unul câte unul pe fâşia îngustă de asfalt şi s-au dus înapoi de unde veniseră.

Dricul plecase deja. Undeva mai încolo pe stradă era parcată o camionetă şi el şi-a pus pălăria, s-a aşezat acolo, pe marginea şanţului de scurgere şi la scurtă vreme doi bărbaţi au apărut de pe aleea cimitirului cu lopeţi pe umeri, au ieşit în drum, au pus lopeţile pe platforma camionetei, au urcat în maşină, au întors şi s-au dus.

El s-a ridicat, a traversat strada şi a intrat în cimitir pe lângă vechea criptă de piatră şi pe lângă micile pietre de mormânt cu micile lor mementouri: florile de hârtie decolorate de soare, o vază de porţelan, o Fecioară ruptă, din celuloid. Nume pe care le cunoştea sau le cunoscuse. Villareal, Sosa, Reyes, Jesusita,

Holguin, Nacio, Fallecio. Un cocor de porţelan. O vază ciobită din sticlă albă şi mată. Pajiştile ce se întindeau dincolo de cimitir, vântul printre cedri. Almendares, Ornelos, Tiodosa Tarin, Salomer Jaquez, Epitacio Villareal Cuellar.

A stat cu pălăria în mână lângă pământul lipsit de orice însemn. Femeia asta, care muncise cincizeci de ani pentru familia lui. O crescuse pe mama lui de copilă, muncise pentru familia lui cu mult înainte ca mama lui să se nască, îi cunoscuse şi îi îngrijise pe zvăpăiaţii fraţi Grady, care fuseseră unchii mamei lui şi care muriseră cu toţii tare demult, iar el a stat cu pălăria în mână şi i-a zis că era *abuela* a lui şi-a luat adio de la ea în spaniolă, apoi s-a întors şi-a pus pălăria pe cap şi-a întors faţa udă în bătaia vântului şi a întins mâinile o clipă, ca pentru a-şi ţine echilibrul sau pentru a binecuvânta acel pământ sau, poate, pentru a încetini mersul lumii care gonea şi care părea total indiferentă la bătrâni sau tineri, la bogaţi sau săraci, la negri sau albi, la el sau la ea. Indiferentă la zbaterile lor, indiferentă la numele lor. Indiferentă la vii şi la morţi.

După patru zile de călărit a traversat râul Pecos la Iraan, în Texas şi a urcat călare din albia lui. Acolo unde sondele exploatării Yates, înşirate la orizont, se ridicau şi coborau ca nişte păsări mecanice. Ca nişte uriaşe păsări primitive, făurite din fier după ureche pe un tărâm unde poate că asemenea păsări existaseră odată. Pe atunci mai erau încă indieni care-şi aveau taberele pe câmpiile din vest şi spre sfârşitul zilei a trecut călare pe lângă un grup de wigwamuri risipite de-ale lor, proptite în pustiul ăla neted şi tremurător. Plasate la vreo jumătate de kilometru înspre nord, erau nişte colibe simple, făcute din pari şi din crengi, cu câteva piei de capră înfăşurate peste ele. Indienii stăteau şi se uitau la el. A văzut că nu vorbeau deloc între ei, nu comentau trecerea lui călare, nici n-au ridicat vreo mână în semn de salut şi nici nu l-au strigat. Nu le stârnea nici un dram de curiozitate. De parc-ar fi ştiut tot ce era de ştiut. Au stat şi s-au uitat la el cum trece şi apoi cum dispare în peisajul ăla numai pentru că trecea. Numai pentru că avea să dispară.

Deşertul prin care călărea era roşu şi roşu era şi praful pe care-l stârnea, praful mărunt care pudra picioarele calului pe care călărea şi ale calului care venea în urma lui. Pe înserat s-a stârnit vântul şi a înroşit tot cerul înaintea lui. În acel ţinut erau puţine vite, căci era un ţinut cu adevărat sterp şi totuşi pe

înserat i-a ieşit în cale un taur solitar ce se zbătea în praf în amurgul sângeriu, ca un animal în chinurile unui sacrificiu. Praful sângeriu se cernea în jos din soare. El a atins calul cu călcâiele şi a mers mai departe. A mers cu soarele arămindu-i faţa şi cu vântul roşu suflând din vest peste pământul amurgit, micile păsări de deşert zburau ciripind printre ferigile uscate şi cal şi călăreţ şi cal au mers înainte şi umbrele lor lungi au trecut în tandem cu ei, ca umbra unei singure fiinţe. Au trecut pălind în ţinutul cufundat în întuneric, în lumea care avea să vină.

PROZA XXI

„Mecarthy şi-a copiat maestrul doar în spirit. El este unicul romancier american care a avut curajul să ia în serios opera lui Faulkner; şi-a scris-o apoi pe a lui, reuşind performanţa unei proze originale.”

The Dallas Morning News.

„*Căluţii mei, căluţi frumoşi este* adevărata poveste a unui povestaş – fascinantă prin detalii, profundă prin sensurile ei.”

The Atlanta Journal-Constitution.

„Cormac Mecarthy scrie limpede, întâmplările din cartea lui freamătă de viaţă: o adevărată plăcere să-l citeşti.”

San Francisco Chronicle.

„Iată un adevărat miracol al literaturii. Nici un romancier de la Melville încoace n-a scris”.

PROZĂ XXI

„McCarthy şi-a copiat maestrul doar în spirit. El este unicul romancier american care a avut curajul să ia în serios opera lui Faulkner; şi-a scris-o apoi pe a lui, reuşind performanţa unei proze originale.“

The Dallas Morning News

„*Căluţii mei, căluţi frumoşi* este adevărata poveste a unui povestaş – fascinantă prin detalii, profundă prin sensurile ei.“

The Atlanta Journal-Constitution

„Cormac McCarthy scrie limpede, întâmplările din cartea lui freamătă de viaţă: o adevărată plăcere să-l citeşti.“

San Francisco Chronicle

„Iată un adevărat miracol al literaturii. Nici un romancier de la Melville încoace n-a scris o carte mai detaliată a peisajului american.“

Chicago Tribune

EDITURA POLIROM
ISBN 978-973-46-2168-2

www.polirom.ro